

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Vint anys d'assistents socials al Vallès Occidental

Pilar Porcel

SETEMBRE 1980

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

1ª PART

1.- Una forma de contribuir a la història del Vallès

2.- El Vallès Occidental

Situació. Hidrografia. El Clima. Comunicacions i transports. Parcs urbans. Poblacions del Vallès Occidental. La població. Agricultura i ramaderia. La Indústria. La vida comercial i els mercats. La gent. Les grans ciutats.

3.- L'Escola d'Assistents Socials Sabadell-Terrassa

El perquè de la seva fundació. Entitats ciutadanes que formaren el Patronat de l'Escola. Què s'hi aprenia. Motivacions per al seu tancament.

4.- L'Associació d'AA.SS. Sabadell-Terrassa

Què ha representat fins ara, què vol representar en el futur.

5.- Els camps on treballen les AA.SS.

Cas o S.S. individualitzat. Empresa. SS.SS. de grups i comunitats (Les AA. socials de barri). Institucions públiques o semi-públiques: Ensenyament, sanitat, administració local.

6.- "Per uns serveis socials per a tothom".

1ª PART

FORMA DE CONTRIBUÏR A LA HISTÒRIA DEL VALLÈS

Amb motiu de commemorar-se els 20 anys de la fundació de l'Associació d'Assistents Socials Sabadell-Terrassa, hem volgut fer un repàs de l'evolució i del contingut de la problemàtica social a la comarca durant aquest període.

Vàrem començar una mica com per curiositat i de seguida ens adonàrem que eren moltes les coses que havien canviat en aquest temps. Era la realitat social concreta, la manera de veure la problemàtica local i comarcal, les Institucions i els recursos, la metodologia i la tècnica dels Assistents Socials, l'enfocament dels camps de treball, passar des del cas individualitzat fins a la Planificació de serveis des dels Ajuntaments, etc. En fi, un cúmul de coses que fan que el Vallès, amb uns problemes concrets de l'any 60, no tingui gairebé res a veure o molt poc a veure, amb els problemes del Vallès de l'any 1980.

Des d'aquell Vallès essencialment industrial, amb fàbriques tèxtils i metal·lúrgiques treballant les 24 hores del dia, amb una manca total de vivenda i serveis d'infraestructura, a un Vallès amb 24.000 parats, amb un jovent interessat a tornar al camp, reivindicant Santa Maria de Gal·lecs com a sector agrícola, hi ha un abisme. Podríem dir que no s'assemblen de res.

Però dona la coincidència que la gent que hi viu és la mateixa, però augmentada. Si prenem com a mostra Sabadell -en altres poblacions el fenomen és similar, ja tindrem ocasió de comprovar-ho, veiem que hi havia l'any 1960, una població de dret de 105.152 habitants, i a l'any 1978 ha passat als 188.344. Què ha succeït en aquests anys? A cop d'ull s'han resolt problemes d'habitaclcs i d'infraestructura, no es veuen barriques ni estades ni, pràcticament, carrers per esfaltar... però els recursos comunitaris tenen molt que desitjar.

Des de la problemàtica concreta en què calia ajudar individualment els immigrants murcians i andalusos principalment, a aconseguir una adaptació a la nova vida, en un nucli industrial, passant per la conscienciació de la seva situació i la reivindicació dels seus drets ajudant a crear cooperatives de vivendes, potenciar agrupacions de veïns, autogestionar-se les respostes a les seves necessitats, fins a tenir una visió de conjunt de la situació sociològica global; han hagut de passar vint anys per adonar-nos del salt que ha fet la societat, de l'evolució personal dels seus membres, i dels recursos de què s'ha de proveir la societat perquè estigui al servei de la població amb la seva participació activa.

Un altre aspecte que ens ha cridat l'atenció és que, el 1957, es fundava una Escola d'Assistents Socials a la comarca, i que, actualment, és tancada. Ens preguntem: Què ha passat aquí? Quins van ser els mòbils que portaren a la seva creació i quins van ser els que van portar a tancar-la? Oloràvem que havia passat quelcom més que la manca d'alumnat i va ser aquest vessant el que també ens va animar a fer un treball en aquesta línia.

Observant el que hi havia escrit sobre el Vallès du-

rant aquests últims anys, ens vàrem fixar que existia un buit en l'aspecte social. Hi ha treballs dirigits als alumnes d'E. G.B. sobre geografia, hi ha recopilació de textos sobre història de la comarca, hi ha estudis seriosos sobre aspectes sociopolítics, però una recopilació dels canvis socials des d'aquell punt de vista tan propi dels Assistents Socials, que fan servir una tècnica i unes dades estadístiques però no obliden l'aspecte humà, el sentiment de la gent, què poden donar, sense fugir de la realitat concreta de l'ara i aquí, aquella visió individualitzada i col·lectiva alhora, que fa que un dia sigui diferent dels altres encara que s'assemblin, i vist amb la perspectiva del temps, no hi és, i podria ajudar-nos a donar una visió comarcal globalitzada des d'un vessant important de la nostra història social.

A mesura que hi anàvem pensant, aquest treball prenia cos, ens semblava que contribuïem a omplir un buit en la història del nostre país i que, a més de les AA. SS. que recordem el nostre pas professional per la comarca, podria ser útil a qui volgués conèixer directament vint anys d'experiències en un camp en el qual tots estem submergits, involucrats, del qual no en podem fugir perquè entre tots hem fet aquesta evolució històrica, però que, en certa manera, pel fet d'estar-hi tan immersos, el desvaloritzem. Ens cal una perspectiva en el temps per poder valorar el passat, corregir-ne els dèficits i continuar tirant endavant.

Agraïm des d'aquí tots els professionals i altres persones que amb els seus records i documentació conservada, han ajudat a poder completar aquest treball; d'una manera especial a totes les AA.SS. que han treballat al Vallès i desinteressadament han aportat la seva experiència emmarcada en el lloc

i en el temps que han ajudat a configurar totes i cada una de les planes que tenim entre mans.

Volem, doncs, que aquest treball, modest si voleu, però viu i sentit, sigui l'aportació que correspon a la història de la nostra comarca, i un acte d'homenatge i de reconeixement a totes les AA.SS. que han contribuït al seu desenvolupament, des de les fundadores de l'Escola de Formació Social Sabadell-Terrassa fins a les últimes promocions que han passat a formar part de la gran família dels treballadors socials.

Esperem que sigui un record fidel per a aquells que han viscut d'aprop aquests vint anys de la història del Vallès i uns elements que ajudin els que vénen darrera per conèixer de primera mà una realitat, emmarcada en un espai -el Vallès Occidental-, en un temps -del 1960 al 1980-, en una problemàtica concreta -la social- i des d'un punt de vista concret, el de les Assistents socials.

Però ens sembla que no ha d'acabar aquí la cosa. Els problemes socials continuen, els dèficits continuen i les AA. SS. també. Amb el coneixement de la realitat de cada un dels pobles, amb les línees de política social que es puguin apuntar per seguir endavant, amb l'ajuda i bona voluntat per part de tothom, hem d'anar caminant per continuar una Catalunya més habitable, amb una autèntica vida en totes i cada una de les comarques i poder bastir el futur amb esperança.

EL VALLÈS OCCIDENTAL.- Descripció Geogràfica.

Situació.

En primer lloc ens cal situar en l'espai el marc d'actuació de les AA.SS. de l'Associació Sabadell-Terrassa i tota actuació dels professionals del treball social va molt lligada a les característiques geogràfiques, al desenvolupament socioeconòmic i a la idiosincràsia dels habitants de cada una de les contrades. Per tant, les accions i plantejaments seran diferents entre una i altra comarca. Les necessitats socials i els equipaments van absolutament lligats a la terra, als homes que viuen en aquesta terra i a les necessitats d'aquests homes concretades en la seva manera de veure les coses.

Els problemes socials del Vallès occidental s'han donat d'una forma concreta perquè els seus protagonistes, amb una manera de ser pròpia i molt personal, marcada per uns condicionaments de situació de proximitat amb Barcelona, d'evolució socioeconòmica produïda per l'evolució industrial, pel pas de l'agricultura a la indústria, segons a quins llocs; o bé per una clara i llarga tradició en fabricació de llana; pels corrents migratoris, o per diferents crisis econòmiques que han fet passar nombrosos sectors de la població de ple rendiment a atur forçosa... han fet que es donessin tal com s'han donat i no d'altra forma.

Perquè creiem que la situació material específica nostra, han fet que es donessin unes circumstàncies i no unes

altres; creiem també necessari descriure, ni que sigui molt breument, l'entorn geogràfic que engloba el Vallès Occidental a fi de tenir, d'entrada, una ampla panoràmica del nostre camp d'actuació.

Perquè creiem en el fet comarcal, perquè creiem en els nuclis amb vida pròpia i no en els monstres urbans voltats de "polígons industrials" i "barris-dormitori" és pel que, amb una visió de futur, volem uns serveis socials descentralitzats, organitzats, que allunyin en tot el possible de l'obligació d'anar a Barcelona per resoldre situacions individuals. Les ciutats grans necessiten les seves pròpies institucions i els pobles més petits caldria que mancomunessin els seus Ajuntaments o busquessin altres formes perquè els seus serveis fossin rendibles i, sobretot, que no els manquessin aquests serveis.

Ens ocuparem exclusivament del Vallès Occidental perquè és en aquest sector on recau l'acció professional que intentem explicar.

El Vallès (1) és un fragment de la depressió immersa entre les Serralades del sistema Mediterrani, tan Pre-litoral com Litoral, amb dues zones molt ben diferenciades: L'Oriental i l'Occidental. Limita, pel cantó Nord-est, amb els Cinglés de Gallifa i la Riera de Caldes. Anant en direcció Oest a Nord, vorja la Vall de Rellinas i l'inici de la Riera de les Arenes fins al Montcau i contorns ja la Vall inicial del Riu Ripoll. Al sud limita amb el que s'ha anomenat l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Té com a comarques veïnes: el Bages, el Baix Llobregat i el Barcelonès.

Pel fet d'estar situat en una depressió, els seus accessos no són fàcils, ja que l'envolten pics que s'apropen als 1.000 m. d'alçada -St. Llorenç del Munt amb 1.025 m. o El Fa-

rell amb 800 m.-. També pel cantó de Barcelona cal atravessar, La Conreria, Collserola i el Tibidabo.

Hidrografia.

Segons Masachs, les principals característiques de les corbes de cabdals dels cursos de l'aigua del Vallès vénen molt determinades per les precipitacions fluviomètriques i que tenen aquestes fases:

- 1.- Una tardor molt destacada amb cabal superior.
- 2.- Un règim de pluges tan escàs que arriba a assecar alguns rius a l'estiu.
- 3.- Aigües primaverals molt variades i amb tendència anàrquica.
- 4.- La precipitació i fusió de neu no arriba a quantitats suficients per a ser factor influent en els règims dels rius.

Les pluges torrencials de tardor o primavera produeixen alguna vegada grans inundacions amb força destrosses en els llocs on s'esdeveuen -cal recordar les del setembre del 1962, que van marcar socialment el Baix Llobregat i el Vallès Occidental-. A partir d'aquest fet, les vivendes dites socials, guarderies i altres serveis van començar a posar-se en marxa. La poca previsió en la canalització de rius i rieres, la construcció de fàbriques tèxtils i fins i tot habitacles en els mateixos llits dels rius, han fet que accidents com el del 62, encara que sense tant intensitat, hagin tornat a produir-se i puguin encara tornar-se a produir.

Els rius que passen pel Vallès Occidental desemboquen, dos d'ells, al Besòs -el Ripoll i la Riera de Caldes-, i un al Llobregat -la Riera de les Arenes-. Les seves aigües són aprofitades tant per la indústria com pel regadiu.

Per la seva abundància resulten de gran interès els aqüífers del Vallès; és aquesta una de les comarques amb recursos d'aigua més importants de Catalunya. Encara que les seves característiques no són del tot conegudes, la quantitat de pous i fonts naturals que hi ha escampades per la comarca són per tenir en consideració. Com a dada informativa volem destacar que la portada d'aigües a Sabadell va ser molt difícil perquè gaire bé totes les cases tenien el seu pou i, naturalment, als veïns no els interessava pagar l'aigua a la companyia si en tenien de sobres a casa seva.

Cal destacar l'aqüífer molt important, encara que inexplorat, que existeix a St. Llorenç, i la font d'aigua mineral carbonatada que hi ha a Caldes de Montbui, on al voltant d'aquestes deus han sorgit importants balnearis utilitzats ja en temps dels romans com ho demostren les magnífiques termes que avui encara s'hi conserven.

El Clime.

La disposició del terreny fa sentir la seva influència en el clima de les terres Vallesanes. La diferenciació dels fenòmens meteorològics són més forts que no ho faria suposar la poca extensió del seu territori. Hi predomina un clima mediterrani amb precipitacions baixes i torrencials a la primavera i tardor, amb tres mesos secs, i sense precipitacions de neu. La temperatura mitjana anual és la més alta de Catalunya. Els hiverns són poc rigorosos i els estius no excessivament càlid, com a conseqüència de l'acció moderada del mar.

La humitat atmosfèrica és important en els terrenys del fons de la plana, i a les valls del Ripoll, amb zones de boi

ra baixa a Barberà del Vallès, Ripollet, Montcada i Sta. Perpètua de Mogoda.

Comunicacions i transports.

La xarxa viària que mena cap al Vallès Occidental es veu obligada a passar pels punts més baixos de les serralades que l'envolten -el coll de Montcada, el Forat del Vent-, o seguir els passos naturals dels rius i rieres abundosos per aquestes contrades.

Així, doncs, des de Badalona (Barcelonès) hi ha una carretera d'entrada que, passant per la Conreria i atravesant part del Vallès Oriental, arriba fins a Sabadell. Des de Barcelona i aprofitant el Coll de Montcada hi ha la N-152 que arriba fins a Terrassa i uneix Montcada, Barberà i Sabadell fins a l'antiga Egara. També pujant fins a l'Arrabassada i Vallvidrera poden entrar al Vallès per la coneguda carretera de Flor de Maig que aprofita el Forat del Vent per passar d'una comarca a l'altra.

Des del Baix Llobregat i seguint el curs de la Riera de les Arenes hi ha una carretera que va des de Molins de Rei a Rubí passant pel Papiol, per la qual també pot arribar-se a Sabadell i Terrassa. Des de Martorell i passant per sobre el Llobregat (abans per l'antic pont del Diable) es pot fàcilment arribar a Terrassa. Últimament s'ha obert una nova carretera que ve d'Olesa de Montserrat.

Des del Bages i atravesant també el Llobregat, mena una carretera des de Monistrol de Montserrat cap a Vacarisses on es troba amb la nova carretera de la Bauma. Hi ha una carretera des de Castellbell cap a Terrassa passant per

Rellinas, i una altra que, aprofitant el Coll d'Estenalles, uneix Navarres amb Terrassa.

També des de Monistrol de Calders passant per St. Llorenç Savall hi ha un altre punt d'entrada que porta a Sabadell. I una carretera que surt de Sabadell cap a Granollers passant per Sentmenat i Caldes.

Pel que es pot veure, de carreteres no podem dir que en manquin, si a més hi afegim l'autopista A-7 que porta de Barcelona a Terrassa amb entrades a Cerdanyola, Barberà i Sabadell, l'enllaç amb la que uneix Lleida i Tarragona A-18 que passa pel sector oriental del Vallès; la possibilitat de connectar amb la A-29 que es dirigeix a Girona i La Junquera i la que s'està construint que unirà els dos Vallès passant pel Papiol.

Ara bé, ¿com van els serveis públics per aquestes carreteres? Podem assegurar que en general són molt deficients i mal planificats. Si té des de Sabadell a Castellar, per exemple, el servei és complet, de terrassa a Castellar el servei és molt deficient. Molts dels pobles de la comarca queden incomunicats entre si d'una manera notable, perquè els serveis per carretera des de Sabadell i Terrassa, les grans ciutats, no estan coberts convenientment. És impossible anar de Sabadell a Palau d'una manera normal o de Sabadell a Vacarisses o de Rubí a Sentmenat i Caldes, etc.

Amb tren i per l'estret de Montcada s'introdueixen al Vallès les línies de la RENFE: Les dues que menen a França pel Vallès Oriental i a Lleida per l'Occidental. Amb els Ferrocarrils de Catalunya i a través del túnel de Vallvidrera tenim un altre accés a una part del Vallès Occidental.

Les dues zones del Vallès queden molt mal comunica-

des entre si; cal canviar de tren a Montcada, però els semidirectes no paren en aquesta estació malgrat que sigui un nus important de comunicacions. A Montcada hi ha l'estació dels trens que van de Lleida a Barcelona passant pel Vallès i el Bages; la línia de Puigcerdà per Osona i el Ripollès i la línia cap a Girona pel Vallès Oriental i La Selva.

El Vallès Occidental i el Baix Llobregat no tenen comunicació per via fèrria.

El que cal remarcar és que moltes de les poblacions del mateix sector del Vallès queden incomunicades entre elles, pel que es refereix a transports públics. És difícil d'anar de Sabadell a Rubí, a Palau de Plegamans o a Ripollet. No hi ha servei d'autobusos entre Terrassa, Castellar o Caldes, per esmentar-ne alguns a tall d'exemple.

Aquesta situació ha fet que fos més fàcil anar a Barcelona des de Palau que al centre comarcal corresponent. La gent s'ha acostumat a anar a Barcelona i la vida de la comarca, amb escassetat de transports públics per un cantó i de serveis per l'altre ha estat cada dia més feble. I en aquesta situació hem arribat al 1980.

Parcs Naturals.

La comarca del Vallès havia tingut, fins no fa massa temps, l'aspecte d'un paisatge urbanitzat però amb un bon equilibri ecològic. Les serralades són pràcticament cobertes de boscos, la plana en nuclis de població importants i masos disseminats, amb explotació agrícola i petites capes de bosc en les fondalades i als turonets. Darrerament aquest equilibri s'ha trencat i una sèrie de factors han convertit la comarca en una

de les més trinxades de Catalunya.

Entre aquests factors hi figuren, com a molt importants:

- a) El desordenat aprofitament del territori per establir-hi residències secundàries que comporten la desaparició del bosc per substituir-lo per quatre arbres encerclats a cada jardí.
- b) La desordenada i abusiva explotació forestal superior a la que poden suportar els boscos.
- c) Els incendis repetits, moltes vegades provocats, a fi de poder aconseguir després permisos d'urbanització.
- d) Manca absoluta de planificació del territori.
- e) La distribució desordenada i molt dispersa d'un gran nombre d'indústries sense els mínims de garanties per no malmetre ni el paisatge ni l'ambient (aire, rius, etc.).
- f) L'extensió càotica de molts nuclis urbans molt grans.
- g) El traçat viari transversal de la comarca, que ha eliminat força zones agràries.
- h) La contaminació de la xarxa hidrogràfica.
- i) L'especulació del sòl en tots sentits, etc.

Malgrat tot, quan el disbarat ja era fet i gràcies a la força de la reivindicació popular s'ha aconseguit declarar uns espais protegits, anomenats PARCS NATURALS. Aquesta és una figura nova en la legislació; el parc natural és un espai no edificable i protegit per l'Administració; pot ser promogut per les Cooperacions locals o per entitats.

Malgrat tot, la degradació continua, els incendis presumptuosament provocats es repeteixen i fins avui la situació és difícilment passable a la pràctica.

Pel que es refereix als nuclis urbans i industrials, ens cal una política eficaç per parar la disseminació anàrquica

d'indústries, per salvar espais agrícoles i els retalls de vegetació forestal que encara queden salvables.

El Pla d'ordenació de la "Província" de Barcelona preveu per al Vallès Occidental:

-El Parc Natural de St. Llorenç del Munt

-Serra de l'Obac, i

-El Parc del Tibidabo

El primer és el conjunt del Massís de St. Llorenç del Munt fins al cim de la Mola i la Serralada de l'Obac units pel Coll Coll d'Estenalles. La seva ordenació conté dues zones clarament delimitades: l'Àrea del Parc Natural amb una extensió de 2.615 Ha. i l'Àrea d'influència els límits de la qual es basen en les carreteres i urbanitzacions aprovades abans de l'ordenació del pla. Té una extensió aproximada d'unes 4.500 Ha. i és el sector que practicament s'ha fet més malbé i està més degradat.

El Parc Natural del Tibidabo és considerat com un parc provincial delimitat i ordenat per l'antiga Comissió d'Urbanisme de Barcelona. Tot plegat, el seu futur és molt problemàtic.

Poblacions del Vallès Occidental.

A fi de limitar territorialment aquest treball, hem utilitzat la divisió que féu la Generalitat de Catalunya el 1932, perquè ens sembla que és l'única vàlida fins al moment present. Creiem que, malgrat la degradació de la comarca per manca de serveis i les seves amputacions -St. Cugat del Vallès forma part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona- és aquesta vida comarcal la que cal potenciar, la que cal tenir en compte i en la qual cal pensar.

Més endavant vaurem els pobles de la comarca un per

un, amb les seves característiques històriques i socio-culturals; els seus problemes extrets del sentiment de la població després de llargues converses amb persones representatives de cada un d'ells.

De moment ens cal saber que són 23, amb dues ciutats o que voreigen els 200.000 habitants cada una, i altres pobles molt més petits com Gallifa amb només 70.

- Barberà del Vallès
- Caldes de Montbui
- Castellar del Vallès
- Castellbisbal
- Cerdanyola del Vallès
- Gallifa
- Matadepera
- Montcada i Reixac
- Palau de Plegamans
- Polinya del Vallès
- Rellinas
- Ripollet
- Rubí
- Sabadell
- Sant Cugat del Vallès
- Sant Llorenç Savall
- Sant Quirze del Vallès
- Sta. Perpetua de Mogoda
- Sentmenat
- Terrassa
- Ullastrell
- Vacarisses

-Viladecavalls del Vallès

D'aquests, podem distingir clarament uns nuclis de població importants, eminentment industrials, lligats en molts aspectes a Barcelona, com poden ser: Sabadell, Terrassa, Rubí, Cerdanyola...; d'altres més petits amb treball agrícola més important com Castellbisbal, Gallifa, Sentmenat o Vacarisses, que necessiten de nuclis comarcals forts per a un correcte desenvolupament de la seva vida.

Cal fer constar que, la vida comarcal del Vallès Occidental és més aviat pobre, ja que la seva proximitat amb Barcelona, la manca de serveis locals i comarcals sumats a la febre per les grans urbs, han donat als seus habitants una mena de força que fa que tendeixin a anar a resoldre els seus problemes -des de l'esplai, cinema, etc. fins al comercial (anar a comprar als grans magatzems) passant pels socials i els sanitaris-, apropant-se més a Barcelona i no a exigir-ne una xarxa eficaç al més aprop de casa possible.

La població.

Les trobades pre-històriques demostren que el Vallès ha estat habitat des dels temps més primitius. Sepulcres megalítics a Cardedeu o a Bigues, coves a Montcada i Sant Feliu de Codines, mecròpolis a Terrassa, Sabadell, Cerdanyola i Ripollet, destrals i altres eines trobades a molts indrets, ho fan palès.

A mesura que va passant el temps, la concreció i la localització va fent-se més precisa; tenim troballes pre-romanes i romanes a Sabadell i Rubí. Per la documentació històrica es coneix l'existència de poblacions com Caldes de Montbui i Sant Cugat, situades a les vies romanes. Semble que el nucli més important fou Egara, que ja era considerada ciutat municipal des

de mitjan segle II.

Durant la invasió musulmana -des del 718 al 1.153- el Vallès va ser una continuada destrucció i redreçament. Tant els moros com als cristians els interessava dominar la contrada per raons purament estratègiques, la situació del Castell d'Egara i totes les seves possessions eren un punt clau per a la defensa del Llobregat i tot el que representa. La reconquesta d'aquest sector havia de ser l'inici de la futura Catalunya.

La represa de l'activitat industrial i mercantil en el segle XVIII desvetllà al Vallès tota l'activitat que li era connatural; el comerç i sobretot la indústria, encara que fos de caràcter domèstic va manifestar-se en quasi tots els nuclis urbans de la contrada; de totes maneres les noves condicions socials i econòmiques que devien al món el maquinisme i la industrialització ens dugueren a l'especialització fabril. Pels volts del 1930, tant Sabadell com Terrassa s'havien convertit en autèntiques concentracions industrials: elles soles representaven dues terceres parts de l'utilitatge i dels treballadors ocupats a l'Estat Espanyol en la fabricació de llana.

Quant a densitat de població, es pot dir que la comarca del Vallès a mitjan segle XX figurava per entre les més poblades de Catalunya, i encara continua augmentant.

Els últims 20 anys, el que caracteritza la comarca és el desbaratament del territori: el tencament de l'equilibri comarcal, l'augment incontrolat de la població, la manca de tota classe de serveis... han donat com a resultat una degradació en tots sentits, una crisi de treball molt acusada i una manca de valoració personal intensa.

Els fets més importants que ho demostren són:

- manca de planificació, anarquia i espontaneïtat en la industrialització i urbanisme.
- invasió de terres fèrtils per part de la indústria.
- entrada massiva d'immigrants atrets per una industrialització no plantejada, i sense adaptació possible.
- manca de l'adequada xarxa de serveis, inclosos els indispensables serveis socials bàsics.
- disgregació de la força social que cohesionava els habitants d'una localitat.
- molts municipis s'han convertit en simples "dormitoris".
- l'atractiu de la ciutat de Barcelona i la seva proximitat, ha fet que els Vallesans no defensesin el que els pertocava.

... i ara en patim els resultats.

Per fer-nos una idea de com s'ha anat desbordant la situació, només cal comparar les dades absolutes de la població: cap al 1930, en el Vallès Occidental hi havia 134.075 habitants, mentre que el 1970 ja se n'havien comptabilitzat 466.232 i fins al 1980 ha anat augmentant. D'aquestes xifres ens cal pensar que més de la meitat la constitueixen immigrants, vinguts principalment d'Andalusia, Múrcia, Aragó, País Valencià i les Illes. Entre les dificultats amb què es troben aquestes persones per a la seva integració a la terra que els acull i dona feina, ens cal assenyalar l'opressió nacional i cultural, la manca d'informació sobre el lloc on van, les condicions de vida i de treball, el canvi bruscat respecte a la comunitat d'origen, deficiències educatives i de tota mena de serveis, l'amuntament en zones suburbials on constitueixen veritables pobles al marge de la cultura i del modus de vida catalans, i un llarg etcètera. Actualment aquestes característiques vénen agreujades per la crisi

econòmica i de treball; l'atur és en aquest moment tan gran, que comença a ser tràgic per a tots: els uns perquè el pateixen en la seva casa, i els altres perquè el senten tan aprop que els ajuda cada vegada mes a despersonalitzar.

En aquest context, Barcelona es converteix en el centre comercial de més influència; molts serveis, sobretot sanitaris-hospitalaris existeixen només a Barcelona, tant les residències sanitàries de la Seguretat social com els grans Hospitals; entre altres aspectes. Això col·loca la comarca dintre la seva zona d'influència amb greu perill de suburbialització massiva i els vallessans cada vegada més descomarcalitzats.

Ens cal la implantació de serveis al Vallès, si no volem que Barcelona se'ns mengi.

Agricultura i Ramaderia.

Hem esmentat moltes vegades, en el decurs d'aquestes pàgines, l'escassetat de l'agricultura en el Vallès Occidental. No per això hem de deixar de remarcar les característiques dels conreus en aquest sector. La terra, eixuta, poc planera, amb un clima escàs de pluges, ha produït oliveres, ametllers, vinya i cereals molt profitosos tant en quantitat com en qualitat; llàstima que el temps ha anat suplantant els conreus per indústries i edificacions que han malmès l'escassa però bona vida de pagès de la comarca. Actualment podem dir que encara es pot trobar horta a poblacions com Sentmenat, Palau de Plegamans o Castellbisbal, entre altres; en menor escala i prop de les zones industrials es cultiven petits hortets per a ús familiar conservats i cuidats per obres industrials durant les seves estones de lleure (en alguns casos s'arriben a aprofitar aigües residuals per

regar-los).

Podríem dir que la ramaderia del Vallès comença després de la primera guerra mundial amb la cria de vacas a les cases de pagès que, tant per la seva escassa importància com per haver sofert la degradació agrícola que ja hem exposat, ha desaparegut totalment. Potser seria bo de remarcar l'existència, prop de Sabadell, de la "Granja Sant Pau", que a més de les vaques té en el sector una indústria de productes làctics força remarcable.

La Indústria.

En l'apartat anterior parlàvem precisament de la forta incidència industrial d'aquest sector. La indústria tèxtil té una llarga tradició a la comarca. Sabadell tenia fama, quant a la fabricació de llana, només comparable amb Oxford, abastia gran part del mercat europeu tant per la seva quantitat com per la seva qualitat.

Abans dels anys que ens ocupen, aquesta indústria i tota l'activitat auxiliar que necessitava estava molt localitzada: Sabadell, Terrassa, Castellar del Vallès; assumint la majoria del sector. Actualment s'ha trencat aquest marc geogràfic tradicional per escampar-se arreu de la comarca, fent desaparèixer la poca agricultura i augmentant en gran manera els problemes socials, de convivència, demogràfics, culturals i humans que la manca de planificació i l'afany excessiu de lucre han imperat darrerament, entre els quí d'una manera o altra han fet o no han impedit que es fes. Les directrius comarcals han estat un desastre -en el que a problemàtica social fa referència- tota la planificació ha estat encaminada a l'anomenada Àrea Metropolita-

na de Barcelona, pensant de convertir les ciutats del Vallès en Ciutats dormitoris, amb un vassallatge dependent d'un monstre que es diu Barcelona. Malgrat les fortes pressions que han vingut de tots costats, la vida del Vallès no ha mort del tot i encara ens queda quelcom per esmenar els disbarats.

Tornem, però, a la indústria. Dèiem, doncs, que el primitiu nucli tèxtil ha estat tremat i fins als anys 70-78, eren totes les branques industrials les que s'exercien per les nostres contrades. Ara, amb la crisi, també són totes les branques industrials les que la pateixen i com que no s'hi veu un final, pensem que tot passarà pel mateix garbell: el que quedi quedarà més enfortit però moltes coses hauran canviat. Amb aquesta visió cal pensar en els futurs serveis socials descentralitzats, comarcals i eficaços, aquells que la població necessitarà en el futur, tant el més proxí com el més llunyà, si és que volem conservar a les comarques de Catalunya amb vida pròpia.

Trobem indústria tèxtil i l'auxiliar necessària a Caldes de Montbui, Sentmenat, Sabadell, Terrassa, Viladecavalls, Rellinas, Matadepera, Castellar i Sant Llorenç Savall. La indústria metal·lúrgica a Terrassa, Rubí, Sant Quirze del Vallès, Sabadell, Polinya, Palau de Plegamans, Santa Perpètua de la Mogoda, Barberà del Vallès, Ripollet, i Montcada-Reixac. La Química a Palau de Plegamans, Santa Perpètua de Mogoda, Ripollet, Montcada, Sardanyola, Barberà del Vallès, Sabadell i Rubí. La construcció, a major o menor escala a tot arreu, però especialment a Terrassa, Sabadell, Cerdanyola, Ripollet, Montcada i Reixac, Sant Cugat i Rubí; els grans i mitjans constructors d'aquestes localitats treballen arreu de la comarca tant en habitatges

com en indústries, com en serveis; el desplaçament de paletes a poblacions petites és constant. Indústria alimentària en trobem a Terrassa, Sabadell, Barberà del Vallès, Ripollet, Matadepera. La del Paper i Arts gràfiques a Terrassa, Rubí, Sabadell, Ripollet i Montcada; la de la Pell i de la Confecció a Terrassa, Rubí, Castellar del Vallès, Sabadell i Montcada i Reixac. De mobles hi han fabricues a Sant Llorenç Savall, Caldes de Montbui, Castellar del Vallès, Terrassa, Rubí, Sabadell, Cerdanyola, Ripollet, i Santa Perpètua de Mogoda.

El tenir en compte, dintre l'activitat industrial, que el desplaçament, moltes d'aquestes indústries no estan incloses dintre els nuclis urbans sinó als afores de les poblacions, en sectors especialitzats que s'ha donat per anomenar-los "Polígons industrials". Si en aquest sistema organitzatiu s'ha guanyat salvar de sorolls i altres molèsties els ciutadans; també s'ha aconseguit despersionar els pobles, obligant a desplaçar als treballadors, consumir més cotxes, motos, etc., i hores. No tot és possible en aquesta nova organització productiva. De Polígons Industrials importants en trobem a Sant Quirze del Vallès, Rubí, Santa Perpètua de Mogoda.

La vida comercial i els mercats.

La llarga tradició de mercats que hi ha a Catalunya no es veu reflectida en el Vallès Occidental. Aquest fet ve motivat per dues característiques essencials: la proximitat amb Barcelona i la forta industrialització de la comarca.

Si bé antigament havia tingut una forta importància al mercat de Sabadell, actualment i des de fa força anys, aquest és pràcticament inexistent. La industrialització i les ganades d'af

vorir les botigues han fet que els pagesos de la contrada anessin amb els seus productes a altres indrets ja que ni a Sabadell ni en altres contrades de la comarca no els tenia cap interès vendre els seus productes.

Són les noves tendències comercials que s'han implantat plenament a Europa, les que s'han establert també per aquí. Primer els petits botiguers, però ja pels voltants dels anys 60 aparegueren els "autoserveis" d'alimentació i productes bàsics, que a partir del 64 ha estat excelent per l'aportació de cadenes estrangeres que han anat ampliant tant en extensió dels locals de venda, com en comoditats per als compradors (incloenthi serveis d'aparcament, d'automòbils), coneguts amb el nom d'"Hipermercats", situats als afores de les ciutats i que abasteixen tota la comarca.

Una altra forma de vendre comença a manifestar-se ja en el Vallès: Els grans magatzems en els quals s'hi troben tota mena d'articles. Aquests establiments estan situats dintre les ciutats.

Una tercera fórmula són els Centres Comercials; a Europa tenen força bona reputació, i essent la Comarca del Vallès una zona òptima per instal·lar-hi aquest tipus d'organitzacions, tant per la seva situació geogràfica, la seva demografia, la seva capacitat de compra i la seva proximitat a Barcelona; ha fet que aquests complexos comercials situats fora de les ciutats on es pot trobar de tot, botigues especialitzades, grans magatzems, restaurants, supermercats, etc. fan del Vallès una zona idònea per a la seva instal·lació. El primer Centre d'aquestes característiques porta el nom de Baricentro: va ser inaugurat a l'abril del 79 i està enclavat en els terres municipals de Barberà

del Vallès i Ripollet.

La gent.

Fins ara em vist on es mou la gent del Vallès Occidental, quines són les seves possibilitats de subsistència, quins mitjans tenen per ^{guany} viure-se la vida, per anar d'un lloc a un altre, quin és l'ambient que respiren... en fi, quin és l'entorn que els envolta.

Parlem ara quins són i com són els habitants d'aquestes contrades.

Del vint-i-tres municipis de la comarca, com és obvi, ni són igualment poblats, ni tenen les mateixes condicions demogràfiques, ni similars condicionaments urbanístics i industrials, ni les mateixes possibilitats d'acceptació d'elements forans... La seva evolució humana va molt lligada a la seva evolució econòmica, i viceversa; tot plegat envoltat d'unes directrius polítiques generals en tot l'àmbit de l'Estat Espanyol condicionades per les accions municipals en cada localitat.

L'evolució demogràfica del sector durant aquests vint anys ha estat diferent segons es tractés de municipis fortament industrialitzats o de petits pobles on la indústria hi ha anat incidint encara que més lentament i en quantitat inferior. Sabadell, Terrassa, Rubí o Montcada han doblat la població en aquest període de temps

	1.960	1.970	1.974 (2)
Sabadell	105.152	159.408	179.716
Terrassa	92.234	138.697	157.226
Rubí	9.907	25.461	32.575
Montcada	13.295	22.462	23.225

Mentre en altres poblacions com Sentmenat o Polinya només han augmentat en un 79% i 161 % respectivament. La població menys poblada actualment és Gallifa, amb 70 habitants.

Com és fàcil de suposar, aquest augment de la població no ha estat exclusivament vegetatiu; una fortíssima corrent immigratòria n'ha estat la causa. I això, per què? Són molts els factors entrelligats que juguen en aquest afer: una política industrial en alça després de la guerra civil fàcilment comprensible, ja que en un lloc on hi manca tot, endegar les fórmules per cobrir aquests dèficits no és gens complicat; la manca de planificació cap al futur, la pressa a fer diners i a saturar el marcat, l'absència de previsió en tots els aspectes, ens han dut al carreró sense sortida en què ens trobem actualment; però el fet és que la situació creada durant la postguerra -que ha durat prop de quaranta anys- va facilitar a partir dels anys seixanta un creixement industrial desmesurat, el qual precisava una gran quantitat de mà d'obra.

Un altre factor és la política estatal de descatalanització de Catalunya. Mentre part de la burgesia catalana s'unia al règim franquista per assegurar la seva supervivència i obtenia així una certa llibertat de moviments, la política estatal envers les regions Murciana i Andaluça era encaminada a afavorir els latifundis, la riquesa passava a poques mans, i l'obrer es veia forçat a immigrar per sobreviure. El desenvolupament industrial d'aquestes poblacions estimulava el fet migratori. Es va deixar la terra d'origen i la gana, per un lloc de treball i una barraca per mal viure.

Aquest fet, que a la llarga ens ha dut tants maldecaps, a les primeries era motiu de joia. La població autòctona tenia

tenia feina de sobres, no calia preocupar-se pels forasters. Els forasters arribaven tan angoixats que qualsevol condició, tant laboral, com d'habitatge, era millor que les del lloc de procedència.

Els que en aquesta situació haurien d'haver tingut problemes, haurien d'haver estat les corporacions locals, però aquestes tampoc els varen tenir: mentre la gent treballés, i no portés problemes al carrer, i s'anés involucrant dintre la societat de consum, per la resta no calia fer res. Si no hi havia vivendes, hi havia barraques i estades. Si no hi havia escoles, hi havia qui feia de mestre en cases particulars sense cap mena de condicions. Si no hi havia autobusos hi havia cames. Si els carrers eren sense asfaltar i sense llum, tant era... L'important era que les fàbriques treballessin i les fàbriques treballaven; la finalitat era que Catalunya es descatalanitzés i a Catalunya es creaven dues comunitats, calia que la cultura i els moviments populars brillessin per la seva absència i s'aconseguia plenament.

Però, què passava amb les persones? De moment es conformaven a immersir-se en tota aquesta xarxa tant ben muntada, però vint anys són molts anys per no adonar-se dels problemes reals i van començar a reclamar allò que els pertanyia. Primer i d'una manera solapada varem notar la manca d'habitatges; els primers a arribar començaven ja tenir diners i demanaven pisos; la indústria de la construcció els proporcionar tot seguit i sense massa presses. Va ser l'època de les vivendes socials, subvencionades, de les cooperatives de vivendes. Les caixes d'estalvis, el Ministeri, els Municipis, estaven preocupats pels problemes de l'habitatge i els

blocs de pisos, petits, sense comoditats, aptes només per dormir-hi però a preus accessibles sempre i quan l'empenyoressint van ser la primera tasca a fer per evitar problemes "d'ordre públic". Després van venir els d'urbanització: els que ja tenien casa volien els carrers asfaltats i els transports públics; més tard els serveis, escoles, seguretat social, fins pels volts dels anys 75 no van començar les reivindicacions de caire laboral.

Creiem que les reivindicacions culturals encara no han començat.

Durant tot aquest temps, què feien els habitants del Vallès Occidental, tant autòctons com immigrants? Diríem que només feien una sola cosa: TREBALLAR. La jornada laboral, sobre tot en el ram tèxtil, era correntment de 12 hores -aquest horari encara perdura malgrat la gran manca de llocs de treball existents actualment- i a sobre encara es feien hores extres; no ha quedat temps per fer res més.

En tants anys de no potenciar cap al·licient a nivell individual, cap afició cultural, ens trobem en el moment de la gran crisi generalitzada, amb gran quantitat de parats que no saben fer res, que no saben en què passar les hores i l'alcoholisme augmenta en xifres alarmants.

La gran quantitat d'immigrants -quantitativament parlant- ha fet impossible la seva integració i durant aquest temps s'ha creat en el Vallès una mena de societat amorfa, en la qual cadascú va fent la viu-viu, on la vida folklòrica de les dues comunitats subsisteix sense fer soroll.

És a partir del 1978 que sembla que es comença a desenvolupar una mica aquesta vida més humana, més de relació, en un mot: més cultural. Les manifestacions al carrer, no reivindicatives, semblen que comencen a prendre cos. Han deixat de ser

"Romeries a la Fuent Santa" i "sadanés a la plaça" (en el que de folklòrica representa) per passar a ser autèntiques manifestacions del poble, de profund arrelament popular.

Les Associacions de veïns de cada barri, les agrupacions d'escala promogudes per la propietat vertical, la participació ciutadana en els quefers municipals, ajuden a fer ressorgir la força cultural i popular que tots duem dins.

En grans pinzellades hem vist l'evolució de la gent; voldríem, però recalcar que aquesta evolució ha estat bastant generalitzada; en cap moment no ha estat exclusiva de les ciutats més poblades, perquè també els pobles petits la van seguir d'una manera molt similar i paral·lela. En parlarem més endavant, quan detallem els pobles de la comarca, un a un.

Les grans ciutats i Sabadell i Terrassa.

Segons la divisió territorial del 1931, el Vallès Occidental quedava dividit en dues comarques, els caps de les quals eren Sabadell i Terrassa. La política feta des de Madrid amb una visió "Provincial", amb clara intencionalitat de fer desaparèixer les comarques, ha fet que molts pobles quedessin desconnectats entre ells, amb dificultats de comunicació mútua. La forta influència de Barcelona a l'hora d'organitzar serveis -per exemple: a nivell sanitari, en molts casos no queda altra solució que anar a l'Hospital Clínic, a l'Hospital de Sant Pau o a les Residències de la Seguretat Social del Vall d'Hebròn o a Bellvitge per manca d'un hospital comarcal al sector- o la trossa jada feta pel que s'ha anomenat "Àrea Metropolitana de Barcelona" que, per obra i gràcia d'un projecte, ha esborrat del mapa comarcal poblacions com Sant Cugat del Vallès, ha donat com a resultat aquesta mena de cosa amorfa que avui és la nostra comarca;

concretant en els nuclis urbans més importants -Sabadell i Terrassa- una manca de personalitat que fins ara no els era pròpia.

De totes maneres, alguna cosa queda. El que sí és cert és que, malgrat la minsa vida comarcal facilitada per les estructures generals del país, per la manca d'educació cívica de la gent i pel dèficit de serveis de tota mena (durant els primers anys del període a què ens referim, fins els comercials anaven malament), Sabadell i Terrassa encara tenen un pes específic i mes zones d'influència clarament delimitades que podrien servir de puntal per a una acció planificadora posterior.

SABADELL. De fet, pel costat més aprop de Barcelona, podríem dir que no hi ha cap mena de dependència ni necessitat de desplaçament ni envers Sabadell, ni envers Terrassa. La gent de Moncada o de Cerdanyola no tenen necessitat d'anar a Sabadell per res, altra cosa és Barberà o Ciutat Badia... Barcelona és per a ells la localitat on troben els serveis que no tenen en els seus pobles.

Un altre cas el tenim amb Santa Perpètua de Mogoda on, a causa del fort creixement de Mollet, en l'actualitat representa un punt més atractiu que no pas el cap de la comarca.

El projecte de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, pot acabar amb el Vallès Occidental, si no s'esmena i si en un curt període de temps la política territorial de Catalunya no canvia en profunditat. Fet des d'una taula, s'ha dividit la comarca en 4 sub-sectors del tot artificials, pensant més a fer de la Ciutat Comtal un centre d'atracció que a respectar els interessos, maneres de fer i tradicions vallesanes.

Els polígons industrials situats en aquest indret -el

de Santiga, o el de Sant Quirze, posem per cas,- no han representat un desplaçament de les indústries locals, sinó que, a més d'aquestes, moltes indústries barcelonines també s'hi han afincat, el que representa una absorció de mà d'obra del Cap i Casal gairebé igual a la de Sabadell, i problemes per als municipis que hi radiquen.

Podríem dir, doncs, que els pobles amb influència directa amb Sabadell són els situats més cap al Nord i, per tant, més allunyats de Barcelona: Castellar, Sentmenat, Polinya, Barberà i Sant Quirze. De totes maneres hi ha línia directa d'autobusos entre Castellar i Barcelona o entre Barberà i Barcelona, la qual cosa fa pensar que molts problemes que s'havien de resoldre o exigir des de Sabadell, passen per alt i engrandeixen els que de per si ja té la gran ciutat.

Es parla molt de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa però, realment, aquesta està pensada més per resoldre els problemes d'ambdues ciutats, a anivellar tant com es pugui el grau de competències, que no per resoldre el futur de la comarca.

TERRASSA. Si contemplem d'una manera global aquest sector de la comarca, veurem que la vella Egara polaritza les poblacions que li són properes. La seva estructura i evolució ha estat una mica més coherent i podríem afirmar que els pocs quilòmetres de més que la separen de Barcelona li han aconseguit una vida més semblant a la que tindria un cap de comarca, encara que ens caldria fer força reserves.

Tenen relació directa amb Terrassa: Matadepera, Rellinas, Vacarisses, Viladecavalls i Ullastre. Rubí, al contrari, comparteix els seus interessos plenament amb Barcelona.

El fet de la xarxa viària radial oberta a les comarques

veïnes: el Bages, el Berguedà i el Baix Llobregat, li han donat una configuració més característica i menys híbrida. La seva activitat econòmica és molt més variada i interrelacionada, sobretot si prenem com a punt de mira Sabadell. Un dels factors cabdals que fan de Terrassa una ciutat més forta, més viva, més concreta, és que, dintre les limitacions i migradesa, és més agrícola. Podríem comparar-ho expressivament dient: "Sabadell es especialista en teixits de llana; Terrassa, a més d'aquest tipus industrial, genera el de punt, i l'agricultura des de temps molt antic".

La força de l'Àrea Metropolitana de Barcelona no hi arriba. El projecte la considera zona d'actuació immediata, i pensa més en poblacions de repòs per als habitants de l'àrea, que en dormitoris residencials habituals i això fa que Terrassa hagi de crear els seus propis recursos oberts a les poblacions que l'envolten i, per tant, ha fet que tot el seu entorn sigui més homogeni.

Com a dades significatives podem fer constar que tant Matadepera com Vacarisses, són poblacions eminentment agrícoles i que els seus habitants dedicats a la producció industrial han de desplaçar-se diàriament a Terrassa; la qual cosa no els representa massa destorb, tenint en compte les distàncies i uns serveis públics força ben organitzats.

Aquesta és la configuració del Vallès. La vida d'aquests vint anys, resultat d'un complex fer i desfer, improvisar i tancar forats, d'administrar la beneficència i no planificar, de picar i repicar a les Institucions oficials sense cap o molt poc fruit, ha dut, conjuntament amb l'evolució del treball social al món i concretament a Catalunya, a fet que les

Assistents Socials de la comarca ens plantegéssim què havia passat i quin era el nostre futur.

Fins ara hem vist on ens hem bellugat, ara veurem ràpidament amb quins mitjans ho hem fet.

-
- (1) Tot el que es refereix a la descripció geogràfica de la comarca s'ha tret del treball fet per un grup d'ensenyats de Sabadell i editat per "Rosa Sensat".
- (2) Dades extretes del treball editat per "Rosa Sensat" de Onofre Janer i Florit "Dades bàsiques de les Comarques de Catalunya" (I).

L'ESCOLA D'ASSISTENTS SOCIALS SABADELL-TERRASSA

El perquè de la seva fundació.

Ens agradaria parlar una mica de l'Escola d'Assistents Socials del Vallès, no des d'un punt de vista fred, partint de textos d'actes -encara que ens serà necessari esmentar-ne o fins i tot copiar-ne literalment algun sinó de la vida de les pròpies professionals, de les converses amb elles, o amb persones vinculades amb l'escola, de les seves col.laboracions a través de la premsa local, o de reports fets per presentar la professió, ja sia a alumnes de promocions més tardanes o altres institucions i publicacions de la ciutat.

L'Escola va ser creada a Sabadell el novembre de 1957 per iniciativa de l'Institut Sallarés i Pla, a fi de preparar AA.SS. per a les ciutats de Sabadell i Terrassa, eminentment industrials i amb complexos problemes humans i socials.

Transcrivim a continuació fragments més significatius d'una entrevista sostinguda entre el Diari de Sabadell i el Sr. Joaquim Buxeda i Brujas, membre del Patronat i de la Comissió executiva de l'Escola, apareguda el dia 21 de setembre de 1961. En ella es reflecteix clarament l'esperit que va moure els estaments, primer sabadellencs i el cap d'un any els terrassencs en la formació de les primeres promocions d'AA.SS.

"El Instituto Sallarés i Pla, de Estudios Técnicos, Económicos y Sociales, organismo del Gremio de Fabricantes, fue quien a través de sus miembros y conociendo el papel que en el

mundo actual desempeñan las AA.SS., pensó en la posibilidad de aplicar esta profesión nueva y humana a los distintos campos de nuestra industriosa ciudad. Al madurar la idea, esta fue tomando cuerpo no ya en el sentido de hacer venir de fuera estos profesionales del servicio social, sino en el sentido de crear una escuela donde las futuras AA.SS. pudieran formarse, al mismo tiempo que en las técnicas y los métodos propios del trabajo social, en el reconocimiento práctico de las realidades ciudadanas a las que aplicar dichos estudios. Idea que mereció enseguida la atención de los principales organismos i entidades de Sabadell".

Montserrat Obradors, explicant el perquè de l'Escola, diu en la revista "Alba", de la Parròquia de la Puríssima Concepció de Sabadell, el febrer del 62 "... amb la finalitat concreta de preparar assistents socials, és a dir, persones que amb una autèntica vocació i una adequada tècnica professional, fossin capaces de dirigir o d'executar un treball social d'ajuda a l'individu, a les famílies o a la comunitat.

Noies de totes edats i condicions van inscriure-s'hi de seguida com a alumnes. Amb experiències benèfiques o d'apostolat, unes amb afanys inèdits i inconcrets, potser de fer bé a la societat; altres, amb la il·lusió de dur a terme la seva tasca diària -mestra, infermera...- amb molta més profunditat humana; pensant, altres, només, enriquir amb nous coneixaments la seva intel·ligència i trobant-hi alhora unes nobles inquietuds no presentides... El professorat, ben capacitat i consciencios, va respondre amb escreix a la crida interior de les nostres noies i l'Escola de Formació Social s'ha anat consolidant..."

Continua l'article parlant de com va desenvolupant-se la seva acció, els camps on treballen les professionals sortides ja de l'escola, etc., que aquest moment no cal remarcar.

A l'entrevista del Sr. Buxeda ens explica una mica els contactes previs que es van tenir amb l'Escola Catòlica d'Ensenyança Social de Barcelona, amb el Dr. Modrego, Bisbe de la Diocesi i amb Mn. Rogeli Duocastella, director -en aquell moment- de la Confederació Espanyola de Servei Social. També es feren gestions que la Secció Femenina de "F.E.T. y de las JONS", però es va creure més oportú que, fos una Escola de l'Església. Així, en el Reglament de constitució consta:

"L'Escola de Formació Social de Sabadell és una institució eclesiàstica, depenen del bisbat de Barcelona, per a la preparació, en els principis de la Doctrina Social Catòlica, de les noies que aspiren a la professió d'assistent social"

A la pregunta del periodista al Sr. Buxeda sobre el perquè "Escola Sabadell-Terrassa", aquest contesta:

"A partir del segundo curso, empezaron a Matricularse alumnas de la vecina ciudad. Por otra parte, como Terrassa, de similares características sociales a las nuestras, tenía también intención de crear una obra semejante, se pensó en hacer una labor de tipo común y unir esfuerzos y colaboración. Por eso en el patronato que rige la Escuela, tienen también representación activa las entidades tarrasenses. Y de aquí que la Escuela de Formación Social sea de Sabadell-Terrassa.

Quan va constituir-se el Patronat, però, l'Escola ja portava dos cursos de funcionament. Cal fer constar que les entitats sabadellenques que promogueren la idea hi van treballar molt eficaçment des del primer dia, tant personalment com econò-

micament. La legalització del Patronat era un tràmit important i urgent però no imprescindible per al bon funcionament de l'Escola, mentre les persones que hi fossin al davant hi possessin el coll i les ganes. Consta que ho van fer amb escreix.

En aquell moment es va descobrir un camp nou; representava la superació de les idees tradicionals de beneficència i paternalisme. Es tractava de treballar amb la persona, no per a la persona; d'anar a les causes; de creure en la capacitat de superació de tot home...

Seguint l'evolució d'aquests principis de l'Escola a través dels fullets de propaganda, podem comprovar que el primer editat especificava molt poc clar en què consistia la carrera; el segon, però, deia ja: "L'Escola de Formació Social té com a finalitat preparar Assistents Socials capaços de dirigir o d'executar un treball social amb caràcter professional i tècnic (...). El treball que realitza l'Assistent Social -conegut internacionalment amb el nom de servei social-, pot definir-se com:

- a) una activitat d'ajuda als individus, a les famílies o als grups amb problemes que els impideixen un nivell mínim i convenient de benestar econòmic i social.
- b) una activitat social, que no es fa a títol personal, sinó a través d'obres creades per la comunitat a favor d'aquells membres que les necessiten.
- c) una activitat de vinculació entre les persones o grups en situació desavantatjosa, i els recursos de la comunitat.

L'Assistent Social és, doncs, la persona que amb autèntica vocació i una adequada tècnica professional:

-ajuda l'individu amb dificultats personals, materials o socials,

fent-lo capaç d'ajudar-se a si mateix en la solució dels seus problemes.

-treballa amb grups d'infants, de malalts, d'ancians, d'inadaptats ... per donar a l'individu una experiència satisfactòria en les relacions socials, que el facin capaç d'una aportació positiva a la societat de la qual forma part.

-col.labora en el desenvolupament i organització de la comunitat, utilitzant la seva habilitat professional per ajudar una comunitat geogràfica o funcional a satisfer les seves necessitats en materia de benestar social segons els recursos de què disposa, despertant energies latents i formant una actitud de col.laboració entre els seus membres.

Com es pot veure, la cosa es va concretant més, cada vegada queda més marcat el caràcter de la seva preparació tècnica i més lluny del concepte "Beneficència".

Si d'aquí passem al concepte que els serveis socials han de ser per a tothom (tema genèric del Congrés Estatal de l'any 80), l'abisme és immens: Hi ha 20 anys d'història, de lluita, de treball professional, de canvi de mentalitat individual i col·lectiva.

El pla d'estudis i la idea de com seria la carrera mentre es va planificar l'Escola era molt simple i adequada a la formació acadèmica de les noies de Sabadell i de Terrassa en aquell moment: dos anys d'estudis i sense altre requisit que passar un examen d'ingrés amb dues parts; una referent a la cultura general de l'aspirant i l'altra psicotècnica. Per tant, poder ingressar a l'Escola d'AA. SS. era força fàcil tenint en compte, a més, que no calia fer els cursos complets. i, per tant, no massa dificultos a adaptar-los a les circumstàncies

personals de cada alumna.

Abans que la primera promoció hagués acabat els dos anys d'estudis, la cosa va començar-se a complicar: La carrera va allargar-se un any més i amb l'obligatoriatat d'una Tesina final. Inmediatament després, les pràctiques es feren més exigents, la qual cosa dificultava les possibilitats reals de les alumnes, que en la seva majoria treballaven. Per acabar-ho d'adobar, a partir del 1964 es va exigir batxillerat superior. Aquest fet, entre altres circumstàncies, va ser la punta que va provocar el tancament de l'Escola. Poques noies de Sabadell i de Terrassa tenien Batxillerat.

El primer curs (1957-58) van matricular-se 70 alumnes, -hi havia molta il.lusió i interès i poc coneixement del què representava estudiar per A.S. Al segon, el nombre va ser més raonable (20 alumnes). Aquesta tanda de 20-30 alumnes per curs es va mantenir fins al moment de la necessitat del batxillerat, i els últims anys (70-72) només 5 i 7 alumnes es varen matricular. Això no era rendible en cap sentit, docent, ambiental i econòmic. El curs 1973-74 ja no es va començar.

L'any 1964 es publicava un Decret pel qual són reconeguts oficialment els estudis d'assistent social. Aquest decret concreta per un pla d'estudis oficial, fa indispensable tenir el títol de batxiller superior, Magisteri, A.T.S. o Perit en alguna especialitat, exigeix un mínim d'hores de classe setmanal i 1.200 hores de pràctiques. Això fa que cada vegada més les professionals siguin millor preparades, però a la vegada dificulta més les possibilitats de les noies de per aquí. Cal tenir en compte que encara no hi ha cap Institut d'Ensenyament Mitjà ; i les noies cursen allò que se'n deia "Comerç".

Així ítot, l'Escola va ser reconeguda pel Ministeri de Educación y Ciencia.

Fins a l'any 64, de l'Escola n'havien sortit 5 promocions d'Assistents Socials, de les quals treballaven:

	A Sabadell	a Terrassa
Empresa	15	10
Barri	5	2
Caritas	1	1
Guarderies	1	1
Centres Sanitaris	1	1
Institucions vàries	6	4

Una altre font de coneixement de l'evolució de la incidència de l'Escola i del treball de les Assistentes poden ser les notes aparegudes tant en la premsa local com en la de Barcelona. Aquestes dades i aquestes notes poden considerar-se com punts forts en el quefer diari del treball social del moment.

Llegim a la Vanguardia i al Diari de Sabadell, de l'1 de juliol de 1958: "Clausura del primer Curso de Estudios Sociales - Sabadell". Amb motiu d'aquest fet es dona el 25 de juny i en el saló d'actes del Gremi de Fabricants una conferència sobre "EL PROBLEMA DE LA DELINCUENCIA INFANTIL Y SU ADAPTACION A LA VIDA SOCIAL", L'acte és presidit per l'alcalde de la ciutat, Sr. Josep Mª Marcet i Coll, l'Il·ltre. Sr. Tinent de la Guardia Civil, la Directora de l'Escola, Sra. Josefina Ripoll, membres de l'Executiva de l'Escola Sra. Montserrat Casanoves, Sr. Joaquim Buxeda i Sr. Josep Casas; professors de l'Escola: Mns. Josep Mª Guix, consiliari, Ernest Mateu i Camil Geis, els Drs. Molins i Duran i el Sr. Joan Plans, de l'Institut Sallarès i Pla.

En aquest moment podem dir que l'Escola ha nascut amb bon peu i totes les forces representatives de la ciutat li fan costat.

Seguint referint-nos a aquests puntals forts, podem citar:

El 27 de setembre del 1958, el "Tarrasa Informació" publicava un article de Montserrat Obradors titulat: "Cumple un año la Escuela de Formación Social de Sabadell". També, aquests mateixos dies, un grup d'AA.SS. van al Congr's Mundial de la UCISS (Unió Catòlica Internacional de Servei Social) a Brussel·les i se'n fa ressó tant el Diari de Sabadell com "La Vanguardia" de Barcelona.

El 7 de març de 1959 visita l'Escola el Sr. Georges Hahn, president de la UCISS i professor de l'Institut Catòlic de Toulouse.

A l'abril del mateix any, l'Ajuntament de Sabadell posa en funcionament un servei d'orientació social per a jubilats i vells. Servei on intervenen ja com a professionals les Assistentes Socials.

Pel setembre de l'any 60 un grup de professionals de Terrassa van a fer treballs de pràctiques a institucions belgues i, el mateix any, Mª Carme Valls comença un treball en el barri de la Concòrdia de Sabadell; llavor del que després seria el servei de barri, que afectaria 8 barriades de la ciutat. A l'octubre d'aquest mateix any es llegeixen públicament les dues primeres tesines presentades per les alumnes de la 1ª promoció Rosa Ten i Mª Teresa Gavarro: "¿Per qué no son correctas las relaciones médico-enfermo en el Seguro Social de enfermedad?" i "Oposiciones profesionales femeninas en Sabadell", respectivament.

Pel novembre de 1961 s'inaugura a Terrassa la delegació local d'ajuda contra el càncer, proposat per l'Escola.

El desembre de 1962, en el discurs d'inauguració del curs, l'alcalde Antoni Llonch, fa constar que, pràcticament, el curs de les AA.SS. va començar la nit del 25 de setembre (aiguats del Vallès i Baix Llobregat) en el seu treball van... " resolviendo una cantidad innumerable de problemas de todo orden pero sobre todo humanos; HUMANIZARON los servicios de socorro i atención a los damnificados. La madurez de la Escuela está acreditada..."

El 13 de desembre de 1964, en el conjunt de premis otorgats la "Nit de Sta. Llúcia" a Barcelona Carme Obradors, A.S. de Sabadell, queda finalista al premi Nova Terra amb el seu treball "El Suï-oeste de Sabadell", que resumeix la seva activitat com a A.S. en aquella zona.

A partir del maig de 1964, en què el Consell de Ministres reconeix la professió d'Assistent Social, comencen els problemes per a la supervivència de l'Escola, que acabaria amb el seu tancament, i comença l'intent de millora de les professionals, la necessitat d'una formació permanent adequada i l'exigència en els llocs de treball de l'estatus que com a tècnics de grau mig són capaces d'assumir.

Els estudis continuen i la vida no para. Així, pel setembre del 65 es llegeixen unes tesines importants per a la futura organització de la vida ciutadana: "Estudio acerca de los sordomudos", de Mre Rosa Junyent; "Pasos a Nivel de Sabadell", d'Angelina Serra; i "El barrio de Rosales de San Quirico de Terrassa, durante las inundaciones del 1962" d'Anna Mre Magriñà.

Una altra fita important en la història i evolució del Treball Social a Sabadell ve com a resultat del fet que, pel
remarcant

gener del 1968, "Cáritas de Sabadell" ha llogat AA.SS. per als barris de la Creu de Barberà, Can Rull, Can Griac, Torre Romeu i Can Puigjaner les quals, juntament amb les de la Concòrdia i Els Termes que ja exersien per compte de VISASA (Entitat dedicada a la construcció d'habitatges) comencen un servei d'orientació i ajuda, i que es coordinarien entre elles en un autèntic treball d'equip i començaria un esbós de treball comunitari però que, als pocs anys, per raons econòmiques i polítiques del moment, es trobarien sense feina. La pionera d'aquest equip fôu Carme Obradors que exerci a Campoamor des del stembre del 68.

Cal destacar també que aquest any 68, Pilar Ventura entra a treballar a Cáritas de Castellar del Vallès. És la primera A.S. que treballa a la comarca fora de les dues grans ciutats.

A partir d'aquí el treball cada vegada es fa més tècnic, i potser aquests punts forts són menys freqüents. Arribà un moment que les AA.SS. fan nosa, i són acomiadades o bé, lloc que queda vacant no es torna a cobrir. A partir del 1975 el desànim és gran; després del Congrés del 80, amb una nova perspectiva social dels Ajuntaments "democràtics", torna a obrir-se l'horitzó.

Entitats ciutadanes que formaren el Patronat de l'Escola.

Mem fet constar que la fundació de l'Escola va fer-se per iniciativa de l'Institut Sallarès i Pla, però automàticament va pensar-se no com una cosa privada sino com una Institució ciutadana en la qual participessin els estaments més representatius del moment. El Patronat estava format per:

Arxiprest de Sabadell

Arxiprest de Terrassa

Delegat Episcopal

Gremi de Fabricants de Sabadell

Institut Industrial de Terrassa

Institut Sallarès i Pla

Cambra Oficial de Comerç de Sabadell

Caixa d'Estalvis de Sabadell

Associació Catòlica de Dirigents de Sabadell

HOAC i JOC de Sabadell (que no van presentar-se mai a cap reunió i per tant s'autoexcloueren). Hi havia també la Directora de l'escola i 4 membres electius representants de Sabadell i Terrassa en funció de vocals.

El Patronat es va constituir oficialment el 8 de gener del 1960 i va ser presidit per.

Dr. Gregorio Modrego Casaus, bisbe de Barcelona

Sr. Josep Mª Marcet i Coll, Alcalde de Sabadell

Rd. Josep M. Vilaseca, Arxiprest de Sabadell

Rd. Jaume Lleuger, Arxiprest de Terrassa

Naturalment, hi havia també els membres que representaven les entitats que el componien.

Farem ara una breu síntesi de qui eren i què representaven les entitats. D'entrada ens cal fer ressaltar que l'Escola era Escola de l'Església i, segons la legislació de l'època, la representació d'aquesta, el paper ^{que hi} feien tant els arxiprestos com el Delegat Episcopal al Patronat era el d'assessorament religiós i moral. Les altres entitats donaven un suport més aviat econòmic. L'assessorament tècnic anava a càrrec de la Direcció. El professorat de l'Escola que juntament amb la comis-

la
sió Executiva van tirar endavant i van resoldre els problemes de cada dia.

Gremi de Fabricants de Sabadell.

Fou, fundat a Sabadell l'any 1559 com a Gremi de Paraires. L'evolució de la indústria tèxtil, que comporta una nova estructura de la societat marcada per l'existència de patrons i d'obrers com a estaments diferenciats tant els uns com els altres lluiten aferrissadament per a la defensa de llurs interessos. Els obrers s'associen en cooperatives, federacions obreres i sindicals; els amos es recolzen en l'estructura gremial fent un bloc. D'aquí neix el Gremi de Fabricants.

El Gremi ha estat el creador i en molts casos el patrocinador o l'impulsor de moltes entitats que han donat a la ciutat un bon nom: Cambra Oficial de Comerç i Indústria, Escola Industrial i d'Arts i Oficis, Acondicionament i Docks, Mutua Sabadellenca, Institut Sallarès i Pla, Escola de Secretariat del CICF, Centre de Formació Intensiva Industrial, etc., com és obvi, l'Escola d'AA.SS.

Institut Industrial de Terrassa.

Té uns inicis molt similars als del Gremi de Sabadell però la seva evolució ha estat menys especialitzada, no s'ha limitat al sector tèxtil, de manera que actualment comprèn els altres sectors patronals de la població.

Institut Sallarès i Pla.

És una organissació del Gremi de Fabricants de Sabadell per dur a terme estudis tècnics, econòmics i socials. Actualment

encara té vida pròpia independitzada.

Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell.

Promoguda també pel Gremi per a la defensa i millorament dels interessos d'aquestes dues branques de la producció. A Sabadell, a més de la seva tasca específica, defensa, exposa i estudia molts dels problemes col·lectius de la ciutat; té obertes les portes de les seves dependències, especialment el saló d'actes, a qualsevol acte públic de caire ciutadà que el necessiti: des de reunions d'associacions de pares d'alguna escola, fins a conferències públiques de l'Ajuntament.

Caixa d'Estalvis de Sabadell.

A més de la funció de captació i canalització de l'estalvi que li és pròpia, amb la seva Obra Social i Cultural ha fet per Sabadell tot el que ha pogut, sempre segons els mitjans disponibles i les necessitats dels temps. Va fundar-se pel gener del 1859 i entre les coses a destacar podem fer esment que, l'any 1928, inaugurarà la primera biblioteca pública a la ciutat. Ha participat activament i econòmicament en una infinitat d'institucions ciutadanes, entre les que cal destacar: Clínica Infantil del Nen Jesús, Escola Industrial i d'Arts i Oficis, Museu d'Història, Centre de Càlcul, compra del bosc de Can Deu, Museu d'eina i feines de camp, Fundació Bosch i Cardellach, concessió dels Premis de Ciutadania, Construcció de Vivendes, Institut de Paleontologia i, com s'ha dit abans, l'Escola de Formació Social.

Associació Catòlica de Dirigents.

Pensada seguint les línies de la seva homònima de Barcelona reuneix dirigents d'empresa, prescindint del seu nombre de treballadors i del ram al qual es declina. Té com a característica que, sense ser una Institució d'Església, els seus socis s'uneixen per estudiar les seves maneres d'actuar professional des del punt de vista cristià; pretenen viure l'Evangelí en el món de l'economia i dels negocis.

Han tingut sempre molt interès per la AA.SS. la seva activitat en la posta en marxa de l'Escola i en el seu funcionament va ser sempre destacada, i després de la clausura de l'Escola han acollit l'Associació de les professionals en el seu estatge social.

Què aprenien les Assistentes Socials.

A l'hora de planificar els cursos i les matèries que havien de ser la base dels seus estudis, calia d'entrada veure: amb qui treballen, com treballen i amb què treballen.

Les AA.SS. treballen amb persones i, per tant necessiten conèixer la Persona; però això estudiaven: Medicina, des de diferents vessants: general, social, psiquiàtrica, els cal saber com es mou aquesta persona i per això s'estudia psicologia, quin és el seu entorn i per això l'A.S. necessita uns coneixements de dret i d'economia, de sociologia...

Aquests són uns coneixements generals, però el treball social és un treball tècnic i com a tal té unes formes pròpies, específiques sense les quals l'A.S. no podria treballar i, si ho feia, no faria d'A.S., sinó d'una altra cosa. En el que es refereix a Metodologia de treball social s'aprenen les tècniques específiques, com poden ser: Tècnica de l'entrevista i de l'enques-

ta, dinàmica de grups, formes de treball en Institucions per entrelligar les finalitats d'aquestes i el treball social; coneixement d'individualitat, de formes de comportament de grups, manera d'incidir en la comunitat. En aquests anys es parlava molt de l'A.S. com a "agent de canvi" i des de les escoles es motivava perquè les professionals, treballant amb les persones i per a les persones, aconseguissin una dinàmica social viva.

El que no podem oblidar, és el mont històric en què es trobava l'Estat Espanyol, i el que no es podia deixar d'impartir a cap escala, ni primària, ni universitària, ni tècnica, era la Formació Religiosa. L'Escola de Formació Social Sabadell-Terrassa era una escola de l'Església, però, encara que no ho hagués estat, no hauria pogut, prescindir d'aquesta assignatura. La Formació religiosa, l'ètica i la moral professional eren obligatòries per a tothom que estudiés a l'Espanya dels anys 60.

L'any 1964, el reconeixement de la professió i dels estudis no va representar cap variació fonamental en el programa de l'escola. El Programa aprovat era el que ja es donava a totes les escoles de Catalunya.

Motivacions del seu tancament.

L'Escola de Formació social Sabadell-Terrassa va començar amb molta eufòria, les noies -no va haver-hi mai cap xicot a l'escola de Sabadell, tot i que algun va sol·licitar d'entrar-hi, però demanaven unes condicions especials pel fet de ser noi- que procedien d'ambients cristians, que es movien en el camp de la beneficència i de l'apostolat (segons temps de l'època), varem anar descobrint que amb bona fe no n'hi havia prou i això les engrescava a estudiar, però, tant la llei com les ne-

cessitats reals exigien un aprofundiment, tècnic més intens i més hores de dedicació, tant teòriques com pràctiques.

Hem dit que abans abans que acabés la primera promoció, ja s'havia allargat en un curs els estudis d'A.S.; amb el seu reconeixement oficial era imprescindible tenir prèviament el títol de Batxiller Superior, Magisteri, A.T.S. o Perit en alguna especialitat, a més d'un mínim d'hores setmanals de classe i 1.200 de pràctiques.

Això va limitar la possibilitat d'ingrés per a moltes noies.

Les coses, des de Madrid, es posaven complicades. L'any 1969 surt el Llibre Blanc d'Educació, preludi de la Llei General d'Educació publicada al 1970, i les Escoles d'AA.SS. no hi són tingudes en compte. Deixava el futur professional en una incògnita i arriscar-se a esmerçar temps i diners en una carrera sense un futur definit, era massa per a les joves del moment.

La lluita per aconseguir la classificació d'estudis ha durat 10 anys; fins al maig de 1980 no han estat classificades les escoles d'Assistents Socials, com a Escoles Universitàries i encara ara, a començaments del curs 80-81, el decret que reguli i concreti aquesta classificació no ha estat promulgat.

El que sí cal ressaltar és que, en implantar-se la revàlida i no obligar oficialment a fer les tesines, molts treballs de repercussió social i ciutadana molt eficaç, molt material útil per al coneixement de la realitat local va perdre. Una autèntica llàstima.

Mentrestant, pel fet d'una evolució, d'un despertar de la consciència Social, es va plantejant la necessitat d'una

major exigència en la professió, d'una més àmplia formació de base de les futures alumnes, d'una major preparació. La professió d'A.S. ha anat esdevenint compromesa i conflictiva: han anat disminuint les demandes de professionals i moltes places han estat abandonades o anul·lades. El treball social va pels camins de la conscienciació i les directrius mestres de la política de l'Estat vol la gent contenta i agraïda, no que exigeixi el que es seu per dret, sinó que demani per favor el que se li nega. Les directrius d'una i altra política no tenen altra sortida que la divergència i això fa que la perspectiva sigui molt confosa.

Els últims cursos de l'Escola, la matrícula era de 5 i 7 alumnes; les despeses seguien essent les mateixes: professorat, local, material, etc. Els ingressos, minsos per part de les alumnes; dificultosos per part del Patronat... L'obligat trasllat a un local més petit i ja no gratuït va crear noves dificultats, Al juny de l'any 1973 la situació era gravíssima.

El curs 1973-74 ja no es va començar.

L'Escola es va tancar, no dissoldre, en espera de millors temps. Aquesta situació encara continua.

L'ASSOCIACIÓ D'ASSISTENTS SOCIALS SABADELL-TERRASSA.-

El dia 3 de novembre de 1960, en els locals del Gremi de fabricants on està instal·lada l'Escola de Formació Social Sabadell-Terrassa, 27 alumnes que el juny anterior acabaren els seus estudis d'Assistent Social, presidides pel consiliari de l'Escola, Dr. Josep M. Guix Ferreres, i la seva directora, Sra. Josefina Ripoll, plantegen la necessitat de constituir l'ASSOCIACIÓ D'ASSISTENTS SOCIALS que, vinculada a l'Escola, continuï mantenint els lligams d'amistat, ajuda i formació entre les associades (Extret i traduït de l'acta fundacional, segons consta en la documentació consultada).

D'aquesta reunió en surt ja la primera Junta que va ser formada per:

Presidenta Sra. Marina Alomà de Banús
 Secretaria Srta. Carme Obradors Domènech
 Tresorera Srta. Joaquina Cleramont Boix
 Relacions Exterior : Srta. Núria Serracanta Valls

Seguidament són rebudes per una representació del Patronat de l'Escola i, en el seu discurs de benvinguda a la nova Associació, el Sr. Josep Casas i Cunill remarca que precisament l'endemà dia 4, fa 3 anys de la 1ª lliçó que es va donar a l'Escola: una classe de Moral Professional, pel professor de l'Escola Mn. Ernest Mateu.

A partir d'aquell moment comença a treballar-se en la confecció dels Estatuts pels quals es governar l'Associació, Entre altres coses s'acorda que aquesta s'acollirà a les orientacions pròpies de les associacions de l'Església per la seva dependència amb l'Escola, que és una Escola de l'Església, i perquè és la fórmula viable més fàcil en aquell moment. Es parla també de mantenir una estreta col.laboració entre Escola-Associació en tot el que fa referència a la formació de les AA.SS.

També, ja des d'aquells moments s'organitza una Borsa de treball i es canalitzen els llocs professionals. Es pensa també que l'Associació pot ser un bon lloc d'informació de beques d'estudi, de relació entre professionals de Catalunya, de l'Estat Espanyol i àbdue d'altres països.

El 18 d'octubre del 1961 són aprovats els Estatuts sen se objecció.

Fins a l'any 65 l'activitat de l'Associació va exclusivament marcada per la formació cívico-religiosa dels seus membres: s'organitzen curssets de tota mena, des de Cursos bíblics fins de desenvolupament comunitari. A partir d'aquest moment comença a preocupar també la seva legalització com a entitat civil, cosa que no s'aconseguirà fins al 1980. Durant tots aquests anys es barregen els conceptes d'Associació civil i Col.legi Professional; no s'acaba de tirar endavant el primer pensant en la possibilitat del segon. Aquest tema ha fet gastar molta tinta i molta saliva.

L'any 74 i després de tancada l'Escola, l'Associació assumeix ser dipositària de la biblioteca, material i documentació que l'Escola li cedeix, amb el compromís que, en cas de dissolució del Patronat, aquesta documentació passaria a l'Arxiu Muni-

cipal i els llibres i revistes a la Biblioteca de la Caixa d'Estalvis de Sabadell; com a Biblioteca pública. Aquests acords assumits per l'Associació varen ser presos en l'última reunió del Patronat de l'Escola, segons pot comprovar-se per l'acta corresponent.

També a partir del 74 les relacions entre Sabadell-Terrassa i FEDAAS (Federació d'Associacions d'Assistents Socials amb seu a Madrid) són més intensives i la coordinació a nivell estatal es fa més viva.

Les crisis internes s'han fet palesa molt sovint: la manca de temps, la disminució de llocs de treball, el futur incert de la professió, han pesat molt durant tots aquests anys. El fantasma de fusionar-se amb l'Associació de Barcelona sempre ha semblat l'única sortida viable. En aquest aspecte també Barcelona és prou influent. Molts grups dedicats a un camp concret es reuneixen periòdicament amb les professionals del mateix camp de Barcelona, i aquesta relació que a la pràctica es veu necessària, ajuda a buscar solucions conjuntes malgrat haver-hi sempre aquesta mena de nebulosa com si a últim moment Barcelona ens anés a engolir. Però resorgeixen els aires vallesans i per sobre de tot creiem que la comarca ens necessita i és per a ella per la que hem de treballar. Bypassant les actes de les Assamblas durant aquests 20 anys, aquestes crisis es fan paleses, però ens sembla que, perquè eren vitals, perquè l'associació representa el lligam professional, perquè era una cosa molt nostra, es reflecteixen molt engoixants. Sempre s'ha sortit del pou i l'actuació de les de Juntes encapçalades per presidentes han seguit una línia ascendent d'exigència professional.

Què vol representar en el futur.

Nem arribat al 1980 havent-se aconseguit diferents etapes en la consolidació de la professió. L'Associació ha superat aquestes etapes caminant cap a la constitució d'un col·legi professional representatiu que garanteixi una exigència professional tècnica i una força per evitar l'intrussisme.

En aquest moment les AA.SS. de l'Estal Espanyol ha aconseguit el primer pas per al reconeixement d'uns estudis universitaris, i l'Associació Sabadell-Terrassa està disposada a fer que les seves associades tinguin o adquireixin el grau científic que aquesta classificació exigeix.

L'Associació d'AA.SS. Sabadell-Terrassa té un reconeixement com a entitat civil que li permet organitzar tot tipus d'actes, tan públics com privats, a nivell cultural i tècnic, perquè la formació humana dels seus membres sigui garantida.

Les professionals del Vallès pertanyen i treballen molt activament en la Coordinadora de Treball Social de Catalunya i les Illes, (formada per associacions, escoles i alumnes d'aquests territoris) a fi que el treball social de la zona sigui coordinat, elaborat conjuntament i esdevingui el més eficaç possible.

En un futur immediat està disposada, juntament amb les altres professionals de Catalunya, a treballar conjuntament perquè el pla d'estudis que s'imparteixi en les futures escoles Universitàries sigui el més adient al nostre país.

Considerant la seva actuació més a nivell local, vol treballar per aconseguir una cohesió, entre totes les AA.SS. que es mouen al Vallès perquè creiem que el concepte de Comarca és vàlid en tots els aspectes, que els serveis socials han de ser per a tots i s'han de materialitzar en totes i cada una de les comarques de Catalunya i el Vallès Occidental també.

ELS CAMPS ON TREBALLEN LES ASSISTENTS SOCIALS

Si el treball social el definim com: "Activitat professional específica que tendeix a afavorir una millor adaptació recíproca de les persones, de les famílies, dels grups i del medi social on viuen, desenvolupant el sentiment de dignitat i de responsabilitat dels individus, fent una crida a la capacitat de les persones, a les relacions interpersonals i als recursos de la comunitat (Comité de Ministres del Concell d'Europa, juny 1967 Resolució 16/67; si l'A.S. és un tècnic en relacions humanes i apareix en un context on es donen, gairebé sempre, situacions carencials conflictives i de marginació, veurem que la seva funció va dirigida a treballar individualment i col·lectivament amb aquestes persones per procurar el seu desenvolupament i l'evolució de la societat vers unes formes més justes.

El seu treball anirà encaminat a incidir a tres nivells: -a nivell directe: a) Orientant, informant i assessorant envers les lleis i recursos de la societat, per solucionar la problemàtica objecte de la consulta gestionant, si cal. b) Psicològicament, fent reflexionar, ordenant conceptes, fomentant l'autodeterminació, ajudant al desenvolupament de l'home en si. c) Sociològicament, tenint en compte el context global, fomentant la participació social, coordinant diferents activitats i/o insti-

tucions.

-a nivell indirecte: col.laborant a la planificació del benestar social. b) Investigant les causes -problema, formant part dels equips interdisciplinaris, preveient els desajustaments socials i cercant-hi esmenes.

-a nivell docent: a) Ensenyança de teoria i pràctica de treball social. b) Supervisió. c) Programació i coordinació de totes les assignatures que es donen a les escoles d'Assistents Socials.

Amb tota aquesta ampla panoràmica ha calgut l'especialització. És per això que farem una breu síntesi de les tasques específiques en cada camp de treball.

Servei Social individualitzat.

S'ha conegut com a S.S. de cas. És la primera branca en la qual s'ha treballat. Fins pels volts de'ls anys 60-70, quan es parlava, a casa nostra, del treball de l'A.S., no es pensava en res més que en els problemes vistos d'un a un. Les professionals feien fonamentalment aquest tipus de treball malgrat que depenguessin de la Pàrroquia, d'una Empresa o d'un altre tipus d'institució.

El S.S. individualitzat consisteix a veure els problemes tal com els exposa el client i a buscar-hi la solució individual. El temps ha fet malgastar moltes hores per no resoldre gestions importants. També el temps ha demostrat que la persona no és un ésser aïllat, sinó que viu immers en una estructura familiar que la condiona, a vegades per ajudar-la, altres per ensorrar-la, però que els seus problemes s'havien de tractar dintre aquest conjunt global. També el treball continuat amb individus ha fet palesa una sèrie de deficiències estructurals, de

manca de recursos col·lectius; en definitiva, de la impossibilitat de resoldre els problemes ni considerats d'un a un, ni com a pluralitat.

Amb una mirada retrospectiva podem entendre molt bé perquè aquesta especialització va ser la primera a posar-se en pràctica. La sortida de la post-guerra, les ajudes econòmiques estrangeres, el creixement industrial i les primeres migracions importants, configuren una nova dimensió de la problemàtica social expressada en desadaptació urbana, xabolisme, mínims sanitaris deficients, aculturació, etc. Les inundacions del Vallès del setembre de 1962 van accentuar tots aquests problemes i els serveis de canalització d'ajudes, d'informació de recursos i d'improvització de serveis va accentuar-se en gran manera. Les AA.SS. hi treballaren de ferm, fet que va repercutir molt positivament tant en les persones afectades com en les pròpies professionals que anaren descobrint paulatinament altres formes d'incidir en la societat.

Malgrat que actualment s'han descobert nous camps d'incidència, el S.S. individualitzat és en molts casos el punt de partida d'altres serveis.

La tasca de l'A.S. és complexa i molt rarament pot delimitar-se els seus camps. És imprescindible la coordinació entre diferents AA.SS. i altres professionals si realment val aconseguir-se un millorament estructural i una previsió dels problemes col·lectius.

Servei Social d'Empresa.

A les primeries del segle XX, com a conseqüència de la industrialització i dels problemes que se'n deriven, va néixer a

Europa el T.S. d'Empresa. Les Empreses de tots els rams són les primeres a llogar A.S.S. per resoldre els problemes individuals dels seus treballadors. Per tant, en un principi es pensa en S.S. de cas. A partir d'aquí es descobreixen problemes comuns que cal tractar col·lectivament i és en aquest moment que el camp professional comença a delimitar-se, es fa un pas més en la incidència sociològica i d'acció.

S'observen problemes laborals, tant individuals com col·lectius provocats per la mena de relació existent entre treballador-empresa; les possibilitats reals de promoció, problemes derivats de canvis de llocs de treball, ja sigui per accident, per malaltia o per gust de la direcció, absentisme laboral, condicions de treball deficientes... etc.

S'observen també problemes familiars provocats per la mateixa estructura de la societat; treball de la dona, problemes econòmics derivats de l'adquisició d'habitatges o altres estris del consum, problemes de tots tipus amb els de la família, problemes ocasionats per les dificultats de convivència amb els vells de casa, o deficientes per manca d'institucions adequades, etc.

S'observen també problemes de la col·lectivitat que han obligat durant molt temps a les Empreses a fer una tasca de suplència, a destinar part dels seus beneficis a compensar aquells dèficits que l'administració no cobria com a serveis públics. Són moltes les empreses que en els seus serveis col·lectius consta l'apartat de "fons social"...

El treball de l'A.S. d'Empresa va encaminat específicament a resoldre, a través de grups de treballadors, tots aquests problemes dintre o fora de la mateixa Empresa, segons pertoqui.

Com a línia general, podrien dir que l'evolució d'aquest camp professional ha passat de creure que l'Empresa havia de resoldre els dèficits dels seus obrers: habitacles socials propietat de l'Empresa; escoles per als fills dels treballadors, ajudes extres en casos d'emergència, serveis sanitaris interns, guarderies propietat i finançades per l'empresa, escoles d'aprenents, etc., o sia, totes i cada una de les solucions adients a un problema plantejat a càrrec de l'empresa, reivindicar que:

- Les ajudes extrasalarials aconseguides de l'Empresa no ajuden a la solució dels problemes de la col·lectivitat, els quals s'han de solucionar mitjançant una política d'autèntica planificació social.
- Les reivindicacions d'obres socials no s'han de fer a l'Empresa, sinó a través dels barris, grups de pares, municipis, associacions d'interès públic, etc.
- "El salari social" ha de venir dels organismes regidors del país. L'Empresa hi haurà de col·laborar amb la participació efectiva dels impostos segons els beneficis.
- Les guarderies i bressols han de dependre totalment dels Municipis, tant econòmicament com en la tasca de la gestió, direcció i administració.
- Creiem en la necessitat de revisar alguns articles de l'actual legislació laboral de caràcter paternalista, ja que responsabilitzen l'Empresa i sotmeten al treballador en qüestions que són pròpies dels estaments de govern (ex. protecció a Guarderies d'empresa, Econòmats laborals, habitacles, etc.).

(Taula Rodona sobre "La problemàtica social descoberta a través de l'actuació professional. Barcelona, 20 de juny de 1978).

Entre una cosa i l'altra, de l'Empresa paternalista als serveis socials públics i per a tothom, hi van 20 anys d'actuació professional d'un equip nombros i amb inquietuds d'AA.SS.

Potser caldria destacar el paper de les AA.SS. de Sabadell en el camp del cooperativisme. No era treball d'empresa, malgrat que una d'elles va treballar en una cooperativa Industrial. No era un treball pròpiament de vivenda, sinó que en alguns barris, en què aquest problema era punyent, des de les Associacions de veïns i per impuls del S.S. comunitari s'impulsaren cooperatives de vivendes que resolgueren per un costat la manca d'habitacles, l'especulació que les Empreses constructores imposaven, i promogueren una autèntica acció de veïnatge i cooperació entre els membres cooperativistes.

El moviment cooperatiu neix, i s'arrela molt fortament a Catalunya, podrien dir que va amb la manera de ser dels catalans, i per això la idea de formar cooperatives de tot tipus: de consum, industrials, escolars, de vivenda, etc., neix molt sovint a casa nostra. Algunes reeixen plenament com "La Sabadellenca" (de consum), fundada fa prob de 100 anys; altres han tingut una vida més migrada i d'altres no han passat de ser un intent. Tot plegat demostra, però, que el fet associatiu, cooperador, d'ajuda mútua enfront de problemes concrets, està en l'anim dels catalans.

Les cooperatives tant de vivenda, de consum i també industrials van tornar a emprendre volada, van remoure les ànsies de fer les coses col·lectivament amb miras no solament de resoldre el problema immediat sinó pensant a satisfer la convivència entre persones afectades per les mateixes deficiències; per aconseguir un millor creix cultural i humà i sortir conjuntament del clot socio-econòmic en què les circumstàncies polítiques ens ha-

vien abocat.

En tot aquest moviment les AA.SS. també hi jugaren el seu paper. Des dels barris, des de les Associacions de veïns, àdhuc des de les mateixes empreses, s'adonen d'uns problemes i busquen la forma viable de donar-los-hi solució. També altres sectors, especialment gent pertanyent a moviments cristians, prenen consciència d'uns dèficits de serveis i escolleixen el cooperativisme com a mitjà per resoldre'ls.

Si les AA.SS. dels barris promogueren cooperatives en vivenda com la coop. "Vanguardia" al barri de Campoamor de Sabadell o la de Torre Romeu a la mateixa ciutat, entre altres, és destacable la tasca de Conxita Ainsa i els socis cooperadors de Modernistil S.C.I. L'A.S. va entrar a treballar al Departament Assistencial que tenia al seu càrrec l'organització, administració i gestió del règim assistencial establert a la Cooperativa de substitució de les assegurances socials vigents a les empreses patronals. Al poc temps, aquests serveis es fan també extensius a altres Cooperatives Industrials, concretament: Cidesa de Barcelona, Complementos de la Construcción del Prat de Llobregat i a la Cooperativa de Serveis Deco-intercoop de Barcelona; amb perspectiva de crear una xarxa cooperativista en molts altres aspectes. L'A.S. formà part del Concell Social, òrgan representatiu dels socis com a treballadors que tenia a la seva cura diverses tasques socials. Durant aquesta etapa es desenvolupen diverses iniciatives socials les quals es materialitzen en realitat -com fou el cas de l'activitat de la Cooperativa de vivendes HOGAR POPULAR DEL VALLES. S.C.V.- i d'altres que quedaren en intent per manca de mitjans, com fou: L'escola cooperativa, o una cooperativa de consum i de crèdit. Al cap

de dos anys, les limitacions pròpies i les dificultats internes del grup intercooperatiu, mermaren sensiblement d'ambiciosa projecció que els havia il·lusionat. El que podem dir és que, encara ara, i dintre el marc limitat d'una cooperativa industrial amb 47 socis, es viu de la llavor sembrada al 1968.

Servei social de grup i comunitat. Les AA.SS. de barri.

Moguts per un afany que podríem dir-ne apotòlic i a partir dels anys 60 i tants, les parròquies varen llogar AA.SS. amb la finalitat tan inconcreta com és ajudar la gent dels barris.

La primera A.S. que va anar a treballar a un barri de Sabadell (1960), ben bé no sabia què havia de fer, pensava que amb S.S. individualitzat no n'hi havia prou i amb aquest neguit va anar descobrint la necessitat de suplir els dèficits estructurals, la manca d'equipaments i serveis, la falta de planificació per part de l'administració. D'aquí va sortir la necessitat d'adoptar altres tècniques encaminades a promoure el bon desenvolupament de grups amb interessos comuns i de la comunitat sencera promovent, coordinant, i impulsant els serveis i equipaments que fessin falta. A partir del 1968, depenent de Càritas de Sabadell i de VISASA, ja eren nou les professionals que exercien en diferents barris, totes elles fent una autèntica tasca d'equip i de coordinació. La denúncia constant de les deficiències que l'estructura i la legislació del moment comportaven, i un problema econòmic punyent van fer que al 1972 aquestes AA.SS. es quedessin sense feina. A Terrassa el procés va ser més lent, però avui encara n'hi ha 5 que fan aquesta feina; van començar depenent de 5 parròquies i des de ja aproximadament un any depenen

directament de l'Ajuntament.

El S.S. de grup i de comunitat porta a la descoberta de:

- Una manca de planificació urbanística, creantse barris sense cap ordre i degradats en tots sentits. Cal anar a donar un volt per l'entorn de Sabadell, Terrassa, Rubí o Montcada. Allò que s'ha anomenat "habitaclles socials" són d'escassa qualitat, hi ha imperat més l'especulació del sòl que el servei a la família que hi ha de viure.
- Manca d'equipaments escolars i culturals. La dotació de guarderies i parvularis ha estat sempre molt deficitòria i en molts casos nul·la. L'ensenyança obligatòria mal dotada i insuficient, però, queda dissimulada augmentant el nombre d'alumnes per classe. Les escoles de Formació professional o de BUP anaven amb comptagotes; les escoles d'adults, encara més. Amb el temps i molt de mica en mica s'ha anat subsenant el que en podríem dir equipaments escolars. Els culturals continucs com fins ara: no hi ha biblioteques, escola d'adults, centres d'esplai, etc.
- Els serveis públics de sanitat són també deficitòris tant en qualitat com en quantitat. Sembla que l'Administració, de la qual depèn l'I.N.P., no sàpiga que el món obrer es el principal impositor en el gran engranatge estatal.

Així podríem continuar en tots i cada un dels serveis des dels dedicats a vells, com a marginats, a deficients, etc.

Els assistents socials, que treballen en S.S. comunitari poden oferir, quant a problemàtica i equipaments, dades concretes referides a cada un dels barris on treballen.

Només una planificació social que contempli tot el territori català i la gent que l'habita tenint en compte els drets

fonamentals de caràcter social que té tothom, pot buscar la manera de donar solució a aquestes situacions.

Institucions públiques i semi-públiques.

Naturalment, no tot s'acaba aquí. Allà on hi ha persona hi ha problemes socials. Allà on hi ha vida hi ha possibilitat de millorament. Allà on hi ha Institucions que acullen marginats, malalts, deficients, vells, infants... hi ha necessitat de l'A.S.

Si cal treballar amb una tècnica per un millorament de serveis; si cal planificar un futur per reduir els dèficits, si cal ajudar les persones per un millorament personal global; és natural que en totes les institucions que acullen persones necessitin del treball de l'A.S.

És per això que, a mesura que van passant els anys, cada vegada més es pensi en les AA.SS. en Institucions. És per això que ja trobem professionals a molts Ajuntaments, escoles, clubs d'avis, centres culturals, associacions per a subnormals, hospitals, guarderies, etc.

Podem fer una breu i resumida repassada, als informes de les professionals en cada camp, per veure què hi fan.

Ensenyament.

Actualment a Sabadell hi ha un equip en Centres Estatals d'E.G.B., realtzen treballs d'assessorament i d'investigació; difícilment se'ls demana feina de planificació. Formen part de l'Equip educatiu del Consell Assessor i del Departament d'orientació. La seva acció va encaminada directament: a) als pares, tant des de el punt de vista d'Associatiu com de Casuís-

tica familiar. b) als professors i c) als alumnes, ja sigui informant sobre beques, comprovant i estudiant les causes de les absències escolars, revisions mèdiques tant somàtiques com psicològiques, orientació professional, activitats extra-escolars.

Després de diferents cursos treballant en aquest sentit, s'ha anat coneixent el barri, la realitat de l'Escola i els problemes específics que presenten alguns sectors de la població. Des de finals del curs passat (79-8!) es treballa en la busca de les causes de la delinqüència juvenil que ha fet furor a la ciutat.

El T.S. escolar és interessant perquè amb una xarxa completa -que no hi és- de professionals a les escoles, es possibilitaria una investigació a fons dels problemes i una planificació i organització adequada a les necessitats de la ciutat.

Creiem que l'experiència de Sabadell és vàlida i s'hauria d'estendre no solament a les grans ciutats, si nó també a les poblacions més petites, que encara que diferent tenen també la seva problemàtica.

Sanitat.

El treball social sanitari col.labora a aconseguir la salut en el sentit integral a què té dret tot ciutadà. Es tracta doncs d'un treball inserit en la realitat i que té com a objectiu principal la participació de les persones, els grups i les comunitats per tal que siguin protagonistes en la transformació de la situació sanitària. El seu objectiu principal fa referència als aspectes d'educació sanitària, higiene i epidemiologia, prevenció de malalties, assistència curativa, rehabi-

litació i reinserció social.

Els motius pels quals els malalts o els seus familiars són tramesos a l'A.S. podrien relacionar-se amb els problemes següents:

- Problemes relacionats amb el malalt: acceptació de la malaltia o de l'hospitalització, de la relació personal sanitari-malalt, alta clínica, etc.
- Problemes relacionats amb la família: ja sia per manca de família, problemes de parella, angoixes davant problemes ineversibles de salut.
- Problemes relacionats amb la conducta: alcoholisme i drogues, pre-delinquència i delinquència, vagats, inadaptacions i desequilibris.
- Problemes relacionats amb l'economia: Quan el tractament mèdic sobrepasa el que cobreix la Seguretat Social.
- Problemes relacionats amb el treball: atur forços, incapacitat laboral parcial; manca de llocs de treball protegits, etc.
- Problemes relacionats amb la vellesa: malalts crònics, dificultats de convivència familiar.
- Problemes de la persona que pateix una disminució.
- Problemes relacionats amb l'habitacle.
- Problemes derivats de la burocràcia administrativa: servei d'orientació.

Sense voler ser exhaustius, al Vallès, malgrat el dèficit de serveis sanitaris, hi ha contratada A.S. a:

- Centre de Medicina Preventiva -Sabadell
- Clínica Sta. Fe -Sabadell
- Hospital de St. Ll'atzer -Terrassa
- Mutua de Seguros de Terrassa

-Hospital de malalties del Toràx -Terrassa

A més del "Servei d'Higiene Mental" dependent de l'Ajuntament de Sabadell, i el "Centre de Salut" de Ripollet.

Hi ha perspectives immediates d'obrir-se nous serveis sanitaris a la comarca.

Administració local.

Si el Municipi és el nucli bàsic o en rep les inquietuts i canalitza els interessos i les aspiracions ciutadanes; si el Municipi és l'òrgan de govern de la comunitat i el lloc d'on surt la planificació de serveis, és imprescindible el treball tècnic de les AA.SS. El Departament de Serveis Socials és imprescindible en tot Ajuntament i en aquest departament no hi pot mancar un equip interdisciplinari que juntament amb urbanistes, advocats, educadors, metges, A.T.S., economistes, sociòlegs, psicòlegs, ha d'haver-hi forçosament l'A.S.

Les Treballadores socials han de col.laborar en les tasques de: Planificació de serveis, Descentralització per fer-los més assequibles a la població, i Participació popular, tant a nivell d'estudi com de funcionament. La seva tasca professional ajudarà a veure els problemes en la seva globalitat partint de cada zona.

Actualment es veu que és a partir de l'Administració que cal fonamentar, el desenvolupament comunitari cap a una política de benestar social adequada.

Al Vallès hi a AA.SS. als Ajuntaments de: Barberà, Caldes de Montbui, Terrassa, Sabadell.

A més d'aquests camps, lleugerament explicats, hi ha AA.SS. en: Guarderies, serveis per a la tercera edat, serveis

per a deficients, tallers protegits, Càritas inter-parroquial,
entre altres.

"PER UNS SERVEIS SOCIALS PER A TOTIOM"

Si observem l'evolució de la temàtica de Congressos i Simposis que s'han anat organitzant durant aquests 20 anys i la documentació de les professionals ens adonem dels canvis que en aquest període ha sofert el treball social.

Així, el 1960 es celebraren simposis sobre: T. S. de grup; sobre tècnica de l'Entrevista i sobre Investigació de T. S. Entre el 1961 i 1967, cursos per experts de les Nacions Unides, sobre Treball Social Familiar i sobre Administració i Organització en el T. S. Al 1967, les I JORNADAS DE LEVANTE per iniciativa de les Associacions d'AA.SS. de Barcelona, per posar en comú la problemàtica social del moment, cursos especialitzats en cada camp de treball.

La història continua i el temps passa, la problemàtica canvia, els dèficits augmenten o disminueixen segons els casos, i hem arribat al 1980 amb el IV Congrés Estatal, el lema del qual era: "Per uns serveis socials per a tothom"

Els objectius d'aquest congrés eren: "Aportar un projecte de Serveis Socials d'acord amb la Constitució Espanyola i dintre del marc de les comunitats autònomes i Ajuntaments, Aprofitant les experiències i coneixement de la realitat ob-

tinguts de l'exercici de la professió i clarificant les competències professionals".

En el transcurs de les diferents ponències i debats es va arribar a la conclusió general que els serveis socials han de ser per a tots, que han de respondre a les necessitats reals i fent que participin en la seva gestió i control els mateixos usuaris.

No podem organitzar serveis per marginats aïlladament perquè sempre seran marginats, ens calen uns serveis de base polivalents dels quals, puguin gaudir tots els ciutadans que en tinguin necessitat o desig.

No cal dir que en totes aquestes trobades de professionals per un millorant tècnic, les AA.SS. del Vallès han participat activament durant aquests 20 anys. A més han participat també en cursos de Formació Permanent i en aportacions d'experiències professionals en Jornades, simpòssims, etc. organitzades per altres estaments de la societat. Per citar-ne alguna de nostra podríem dir que han presentat ponències a les XII Jornades Psiquiàtriques de Reus l'any 1979 i a les I Jornades d'Educació Especial organitzades per l'Ajuntament de Sabadell el juny de 1980.

SEGONA PART

2ª PART

- 1.- Què són els serveis socials. Com s'expressen a Catalunya.

- 2.- El Vallès poble per poble.- Barberà del Vallès. Caldes de Montbui. Castellar del Vallès. Castellbisbal. Cerdanyola del Vallès. Gallifa. Matadepera. Montcada. Palau de Plegamans. Polinyà del Vallès. Rellinas. Ripollet. Rubí. Sabadell. Sant Cugat del Vallès. Sant Llorenç Savall. Sant Quirze del Vallès. Santa Perpètua de la Mogoda. Sentmenat. Terrassa. Ustrell. Vacarisses. Viladecavalls del Vallès.

- 3.- Alternativa de futur.

Quina política social ens cal emprar per resoldre els problemes socials del Vallès Occidental, en el que afecta Serveis Socials

2ª PART

Què son els serveis socials. Com s'expressen actualment a Catalunya.

Els serveis socials són mitjans posats a disposició pública per a ús i benefici col·lectiu. Poden ser de dues menes: Serveis socials per a la comunitat, que faciliten i enriqueixen la convivència ciutadana i en els quals es poden incloure, entre altres, guarderies, els esplais tant de nens com de joves, de vells o deficientes, centres socials o serveis que compensin sectors carencials; i Serveis Socials per a àrees de necessitats que ens donen una panoràmica global en camps específics com poden ser: sanitat, per un millorament de la salut pública incloent-hi la prevenció de les malalties; educació, agafant la formació integral de la persona; laboral, facilitant l'adaptació del treball a l'individu i no a la inversa, situació anòmada que provoca transtors socials i de convivència ja sigui en els mateixos llocs de treball o en les famílies; centres de descàrrec de moltes tensions no superades en l'activitat laboral quotidiana.

La societat catalana actual no té assumit ni de bon tros els serveis socials com a tals; és una estructura nova a la qual es tendeix, però els dèficits són molt forts i cal compensar-los d'alguna manera. És per això que s'han ideat les Prestacions socials, mitjans econòmics que proporcionen a l'individu o a la família les ajudes necessàries per compensar la manca de recursos

en un moment determinat, concret i transitori o anormal. Aquestes prestacions són concedides a nivell privat però a compleixen una funció social. En aquest aspecte es poden incloure beques, pensions, subsidis, crèdits per a vivendes socials, etc.

Aquests serveis socials no poden ser fets, pensats i programats des de darrera una taula de ministeri. Perque realment siguin serveis i socials, cal que siguin inserits en el context social concret. Per això es camina cap a uns serveis socials polivalents que abasten d'una manera general tots els possibles problemes i situacions d'un nucli determinat de població, potencia les institucions que necessiti una zona determinada, ajuda a descobrir, reconèixer, fer conscient la població dels serveis existents, per diversos que aquests siguin, i coordina amb altres persones o grups que treballen al mateix sector.

Cada comarca, cada poble i cada barri té una història i unes característiques que el diferencien dels altres. La incidència de problemàtiques socials concretes: migració, atur, minusvalies, delinqüència, es donen en proporcions i circumstàncies diverses segons sigui en un lloc o altre, els mecanismes de resposta i els programes d'actuació han de ser aquells que tinguin en compte precisament les seves formes autòctones.

Els serveis socials polivalents tenen doncs aquestes múltiples facetes que, pel fet de ser tan àmplies i disperses, no vol dir que no siguin imprescindibles com a base d'una futura Planificació de serveis i d'una bona administració dels recursos socials existents.

El criteri que ens ha de ser vàlid, precisament per a una bona administració i organització d'aquests recursos ha de ser el principi bàsic expressat així: "Els recursos socials han de ser

en funció no de qui els munta sinó de qui els necessita" i han de tenir la visió de futur el més àmpli possible. Invertir en salut, higiene del treball, programes preventius, és a la llarga molt més rendible i eficaç que en luxes innecessaris, propagandístics però ineficaços. Per a cada un dels serveis s'hauria d'establir uns mínims que els fessin humans i uns màxims a partir dels quals tot és luxe i superflu. Si els costos dels serveis socials resauen sobre el tresor públic, s'ha de tenir molt en compte el com i en què s'administra aquest tresor.

Perquè aquesta concepció dels serveis socials sigui viable ens cal un canvi radical de la concepció dels municipis, actualment, i pel que fa referència a l'Estat Espanyol, no són altra cosa que un allargament administratiu del govern central i cal que siguin els autèntics protagonistes d'una política social local, però han de tenir els mitjans suficients per aconseguir-ho.

Tenim ja una concepció prou àmplia del què són els serveis socials, podriem veure, ni que sigui de passada, com contempnen les lleis i com preveuen aquest fet tant la Constitució Espanyola com l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i com han evolucionat els conceptes socials durant aquests últims anys.

CONSTITUCIÓ.-

L'organització política de l'Estat Espanyol durant aquests últims 20 anys ha variat substancialment fins a l'any 1978 en què es va aprovar l'actual "Constitución Española" tota la legislació de caràcter social tenia més un caire benèfic que un caire de justícia, drets que corresponen a tot ciutadà pel sol fet de ser-ho.

Així els governs civils de cada "Província" tenien i tenen el seu departament de beneficiència i acció social amb la finalitat de completar allò que la llei no donava. Aquests departaments tenen encara molta força als anys 60, ja que eren moltes les persones que, per no haver estat incloses en les cotitzacions de la Seguretat Social (S.O.E.), en arribar el moment de la jubilació no tenien cap mena de pensió malgrat haver treballat tota la vida. A mesura que el jovent s'anava incorporant al món del treball i era més coneixedor dels seus drets i estava a l'aguait de la seva cotització a la seguretat social, aquests departaments tenen menys feina ; però avui, després de 20 anys de lluites sindicals i de campanyes informatives dels drets laborals, encara hi ha persones—sobretot procedents del món rural— que han de recórrer a aquestes ajudes benèfiques institucionalitzades.

Aquest és un dels temes que correspon resoldre als governs civils, però no és l'únic, podriem anomenar els transeünts, els marginats, etc.

Un altre organisme que cobreix, amb aquest mateix esperit, els dèficits d'equipaments són les "Diputacions Provincials". Fins al moment present han estat les administradores d'uns recursos que suplien els dèficits assistencials de molts sectors marginats. Les malalties psíquiques, cases de maternitat, mares solteres, llars per a vells, etc. són grups socials que busquen aixopluc en l'organització de les Diputacions. Aquestes, d'una manera institucional i col·lectiva han mantingut els serveis necessaris i moltes vegades deficitaris per resoldre els problemes de molts ciutadans sense recursos o amb recursos força migrats que l'organització normal d'equipaments públics no cobria.

L'actual "Constitución Española" ha esborrat el terme BENEFICÈNCIA i garanteix els mitjans necessaris per aconseguir una igualtat per a tots (art. 41.) Tots sabem que, a la pràctica, encara estem molt endarrerits, però, el primer pas s'ha donat i la possibilitat que de mica en mica es vagin disminuint els dèficits i es reconegui un dret per a tothom ja és un fet. Sectors tan amplis i variats com poden ser: la cultura, la delinqüència, la família, la migració (tant externa com interna), els deficients (tant físics, com psíquics, com sensorials), la salut (tant curativa com preventiva, com les prestacions econòmiques corresponents), la tercera edat, el treball i la vivenda (art. 40-2), són considerats com a drets inherents a la persona i, per tant, els són propis per justícia i no per bona voluntat dels governans. Aquests aspectes són àmpliament contemplats en la Constitució vigent.

Una cosa important a tenir en compte és que al llarg de tot el text constitucional, el mot "participació" hi surt moltíssimes vegades. Això comporta que tots els ciutadans de l'Estat Espanyol hi tenim quelcom a dir, a demanar, a exigir. Tenim dret als serveis socials necessaris per a cada comunitat.

A partir d'aquesta constitució ens cal la legislació adient per fer-la viable, però el marc ja està determinat i és prou ampli perquè les coses comencin a funcionar.

ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA.-

El molt honorable Sr. Josep Tarradellas, President de la Generalitat de Catalunya, convocava, el 29 de desembre de 1978, tots els diputats i senadors elegits a les diferents circumscripcions electorals de Catalunya, per tal de constituir-se en Assemblea, tal com estableix l'article 151, 2 de la Constitució Espanyola, a fi

d'elaborar i aprovar el projecte d'Estatut i tràmere'l després al Congrés de Diputats a Madrid.

Aquest text s'havia elaborat per una comissió de 20 polítics i, en el que fa referència a serveis socials, diu: Art.9: La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva sobre les següents matèries: ... 26 - Assistència i serveis socials. Fundacions de beneficència i d'assistència. 27 - Juventut. 28 - Promoció de la dona. 29 - Institucions públiques de protecció i tutela de menors...

Aquest text, aprovat per 58 vots a favor i una abstenció el 29 de desembre del 1978, va anar a Madrid i s'hi va eternitzar. Les esmenes, els consenus, les discussions i els pactes van ser el plat fort de cada dia durant molts dies i per fi, el 25 d'octubre de 1979 donava, mitjançant referèndum, el suport majoritari a aquest text que era ratificat per les corts espanyoles el 12 de desembre del mateix any.

Entre aquestes discussions, estira i arronsa, molt dels articles redactats per la comissió de Sau varen ésser canviats, alguns per guanyar, qaltres per perdre, però en el que fa referència al tema que ens pertoca, dóna a la Generalitat de Catalunya competència exclusiva sobre Assistència i Serveis Socials (art. 9-25). I amb la força que li dóna el text estatutari i aprofitant els escassos mitjans disponibles i forçant al màxim perquè les competències que li corresponen arribin al més ràpidament possible, el Departament de Sanitat i Assistència Social de la Generalitat de Catalunya, ha elaborat les "Bases de Planificació dels Serveis Socials" per començar a treballar en aquest sentit. Text que comentarem breument en vistes a saber quins són els canvis en matèria de política social pel govern del nostre país.

Abans, però, fem una breu síntesi de l'organigrama de serveis socials a Gran Bretanya com a mostra del que esta passant per Europa. Podem pensar que els anglesos són uns dels que més ben planificades tenen les coses en aquest sentit.

Serveis Socials: inclouen Institucions governamentals
Institucions locals
Organitzacions benèfiques
Centres d'ensenyament i joventut
Arbitratge
Seguretat Social
Sanitat
Assistència a marginats: Infància
Vells
Deficients

Subsidis: malaltia
incapacitat
atur
maternitat: subsidi per a part
prestació economica durant 18 setmanes
viudetat
tutela
jubilació
ajudes industrials: accident de treball
incapacitat
mort
minusvàlids i incapacitats

Subsideis suplementaris a: persones que no poden emprar la jornada sencera al treball, ja sigui per cuidar algun familiar malalt, jubilats amb poca pensió, mares solteres...

Pensions de guerra.

Cal tenir present que aquests serveis i subsidis són per a tothom i es reben d'una manera automàtica perquè és un dret de tot ciutadà i, per tant, indiscutible i inajornable.

Com a exemple pràctic d'un servei i la seva organització, ens agradaria d'una forma gràfica exposar fins on arriben les branques dels serveis sanitaris d'aquell país:

Sanitat, serveis: Medicina general

- farmàcia
- dentista
- infermeres a domicili
- visitadores de sanitat
- llevadores

Centres sanitaris: Hospitals

- assistència a especialistes
- maternitat
- cura infantil

control de la natalitat

serveis a les escoles

residències: per a vells

- malalts mentals
- incapacitats físics

instal.lacions a la llar: telèfon

- reforma de vivendes
- de vells o incapacitats o minusvàlids.

serveis a domicili

serveis a la infància desvalguda

- orfes
- incapacitat dels pares
- pares adoptius quan es pot
- llars per a infants

centres d'assessorament familiar

Ens sembla que el ventall de serveis és prou ample com per adonar-nos que les necessitats que la persona humana genera han de trobar resposta a les institucions públiques i en la legislació corresponent.

GENERALITAT DE CATALUNYA.-

Ramon Espasa, en la presentació del Document de treball elaborat pel Departament de Sanitat i Assistència social de la Generalitat pel març del 1980, "Bases de Planificació dels serveis socials a Catalunya", fa unes consideracions que transcrivim a continuació perquè ens donen la pauta d'entrada de la visió que té la Generalitat en aquesta matèria.

"Els serveis socials han d'ésser alhora aquell conjunt de serveis necessaris per ajudar els grups socials i les persones a resoldre els seus handicaps, però també han de tendir a crear i a aconseguir uns recursos adequats per millorar la qualitat de vida de tots els ciutadans.

Per a nosaltres, els serveis socials no són solament un conjunt de tècniques, activitats i serveis destinats a solucionar un conjunt molt divers de situacions (handicaps, marginació, promoció social, etc.), sinó també un instrument per analitzar les causes materials i socials d'aquestes mateixes situacions i apuntar-ne, si cal, algunes solucions"...

"En efecte, concebre els serveis socials com a serveis públics implica reconèixer l'obligació de la societat i de l'Estat no solament a prestar serveis a qui en necessita, sinó a preveure qui en necessitarà en funció de la situació econòmica i política previsible. Igualment, que els serveis socials siguin accessibles a tothom ha d'implicar que el fet de servir-se'n sigui considerat com un dret que no comporta cap estigma social"...

Al llarg de la història, el concepte de serveis socials ha variat en funció de la ideologia dominant en cada moment concret. La visió que en tenim actualment no és pròpia i exclusiva de Catalunya, respon a un corrent més extens i, per tant, més general: El

Programa Europeu de Desenvolupament social de les Nacions Unides, defineix els serveis socials com "aquell conjunt de serveis necessaris per ajudar els grups socials i les persones a resoldre els seus problemes, a superar les dificultats i a crear recursos adequats per millorar la qualitat de vida". Per tant, aquesta visió de globalitat respon al corrent ideològic europeu dels anys 80.

La política de serveis socials de la Generalitat de Catalunya va dirigida a tota la població però en gaudeixen especialment els ciutadans amb mancances essencials com poden ser: vells, disminuïts, marginats (minories ètniques, delinqüents, transeünts, infància abandonada, migrats, persones o famílies en situació de conflicte etc.) però considerades no d'una manera aïllada, sinó tenint en compte el seu entorn, les estructures político-socials on es troben immersos, el marc geogràfic i les característiques comarcals que el determinen i altres circumstàncies concretes que condicionen la forma vital de la persona.

Un altre aspecte que vol tenir present la política de serveis socials catalana és la relació existent entre la causa que genera el dèficit i les conseqüències que obliga al servei social adient. Aquest servei ha de ser al màxim rendable possible per a l'administració i el màxim de beneficiós per qui l'utilitza. Per això cal una política econòmica estable en tots sentits, tant pel que fa referència als pressupostos de la seguretat social com de l'Estat, sinó és impossible generar una política social eficient.

Tot aquest planteig, en el paper sembla molt adient, però a la pràctica ens calen una xarxa de serveis i equipaments, una ajuda real a les necessitats socials, una autèntica acció preventiva i educativa, una descentralització i coordinació, és a dir, cal facilitar la sectorització, dotar les comarques de serveis

i vida pròpia en el sentit més ampli i més extens per compensar la gran força centralista provocada per tants anys de fer les coses d'una determinada manera que han creat una inèrcia per anar a resoldre les coses a Madrid o a Barcelona -no podia ser d'altra forma- sense exigir que les poguéssim resoldre des de casa mateix.

Com a exemple il·lustratiu podríem posar el Tribunal Tutelar de Menores: cal anar a presentar els problemes que li pertanyen a Barcelona, no ha tingut mai la possibilitat d'agències comarcals quan moltes situacions d'infants abandonats podrien resoldre's a la mateixa localitat, més de pressa i sense traumes per a ningú. Aquesta situació s'ha donat i continua donant-se; tots pensem en Barcelona i trobem natural que sigui així.

Per afrontar aquests problemes i d'altres per l'estil, s'intenta posar en marxa els serveis socials de base o polivalents, formats per equips pluridisciplinars que actuen en una àrea territorial concreta. Han d'actuar a nivell personal, familiar, grupal i comunitari i estar en contacte amb els serveis socials especialitzats.

Serveis socials especialitzats, són serveis formats per equips pluridisciplinaris i estan en contacte amb grups i persones que tenen unes característiques determinades, com serien, per exemple, els serveis destinats a cobrir les necessitats socials de: refugiats, disminuïts, delinqüents i molts altres grups de la població que necessiten atencions específiques.

Però, a més, ens calen els Serveis socials de reinserció, per ajudar a persones que en un moment determinat de la seva vida i per les circumstàncies que fossin, eren inclosos en un aspecte o altre de marginació; i, superats els condicionaments que ho provocaren, poguessin amb facilitat tornar a la societat de la majoria. En aquest cas es trobarien els ex-reclusos, etc.

Tots aquests serveis socials requereixen equips pluridis-
 ciplinaris que haurien d'estar formats per: Assistents socials, met-
 ges, infermeres de la comunitat, auxiliars de la llar, educadors i
 psicòlegs, en la mesura que l'envergadura del servei i les seves for-
 mes peculiars ho requereixin.

Però , a més, aquests serveis no poden voleiar per sí sols
 independentment, els cal una coordinació perquè davant les situacions
 especials, moltes comunes, cal tenir en compte dos aspectes: un aspec-
te individual que comprendria el diagnòstic, la rehabilitació i l'aju-
 da psicològica i un aspecte ambiental que partiria del context en què
 viu l'interessat i en el qual l'acció social hauria d'atendre els
 efectes negatius i de no acceptació.

Aquesta és la panoràmica general, la indicació del camí a
 seguir. Vegem ara, concretant, en el Vallès Occidental, quins són
 els serveis que hi ha, quina és la seva problemàtica concreta i com
 es posa en marxa tota aquesta política.

FONT DE DADES

- Bases de planificació dels Serveis Socials a Catalunya. Presentació a càrrec de Ramon Espasa, Conseller de Sanitat i Assistència Social. Barcelona, març 1980
- Principis inspiradors d'una política de Serveis Socials Document de treball. Departament de Sanitat i Assistència Social. Generalitat de Catalunya. Desembre 1979.
- Text de la Constitució Espanyola
- Text oficial del Projecte d'Estatut d'Autonomia de Catalunya. desembre 1978
- Text de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Taula de Canvi. Maig 1980. Ústria 2.
- Els Serveis Socials a Gran Bretanya, document ciclostilat, enviat a les Associacions d'Assistents Socials per al seu coneixement i estudi.
- Introducción al bienestar social: Patrocinio Las Heras i Elvira Cartajenera, AA.SS. FEDAAS. Madrid, 1979.

EL VALLÈS, POBLE PER POBLE

Diu Onofre Janer i Florit en el seu treball sobre les "Dades bàsiques de les comarques de Catalunya" (Dossiers Rosa Sensat): "El Vallès Occidental és un garbuix de fàbriques, grans i desordenades aglomeracions urbanes, autopistes i ferrocarrils, urbanitzacions, etc. tant que ha posat en entredit l'elogiosa dita "Com el Vallès no hi ha res". Potent indústria textil, metal·lúrgica i de molt variada. Grans centres de Sabadell, Terrassa, Rubí, Montcada, etc.

Monestir romànic a la Mata de St. Llorenç del Munt, parc natural, museus de Sabadell, Monestir de St. Cugat del Vallès, castell, esglésies visigòtiques i museus a Terrassa.

Tot plegat un bon garbuix, però en aquest garbuix hi viuen gairabé 600.000 catalans amb la seva manera de ser, amb els seus problemes, amb els seus dèficits físics, psíquics i institucionals, amb les seves inquietuds i iniciatives; en una paraula, amb la seva vida.

Aquests catalans no viuen en compartiments estancats, sinó en pobles i ciutats, es mouen en els llocs de treball que crea la indústria i el camp i durant els anys als quals fem referència les característiques socio-polítiques de cada un dels 23 pobles que formen la comarca han tingut la seva història, la seva evolució i els seus trets que són un i no uns altres.

Precisament aquesta història, aquests trets propis de cada població gran o petita referits, naturalment, al que inquietud i problemàtica social fa referència, és el que anirem exposant a continuació.

BARBARÀ DEL VALLES

El poble és una extensa planura, de 866,25 Ha., en la qual els boscos de pins i els camps de conreu d'hortalisses, forratge, cereals i vinyes desaparegueren a causa de la ràpida implantació d'indústries de tota mena, de l'augment desordenat d'edificacions com a resposta a la marxa accelerada d'allaus immigratòries que el poble ha anat acollint per resoldre el problema de la demanda de mà d'obra que aquestes indústries exigeix.

El poblat de Barberà es remonta a l'època Romana, tal com ho demostren les troballes arqueològiques descobertes als voltants de l'Església Romànica en el barri que li pren el nom. Molt poc abans d'arribar al període que ens ocupa (el 1959) a Barberà se li va amputar un sector important quant a població; les gestions fetes per l'alcalde de Sabadell Josep Maria Marcet per aconseguir tenir en el seu municipi aquest tresor arquitectònic, tingueren com a conseqüència l'annexió a la ciutat veïna del barri de la Creu de Barberà. Però els desitjos d'aquest senyor no van ser del tot aconplastats, ja que la Romànica es va quedar al terme municipal de sempre.

La ciutat més a prop és Sabadell (13 Km.) amb la qual hi ha un servei regular i freqüent d'autobusos i els serveis de la capital de la comarca es fan extensius i utilitzables per la població de Barberà. Fins a Barcelona hi ha 20 Km., però la seva influència no és més gran que la de molts altres pobles més allunyats. Quant a la seva població, Barberà ha fet un salt molt gros entre el 1965, en què tenia un cens de 4.315 habitants o el 1967 amb 5.336 habitants i el 1979 en què estaven censats 15.047 hab.

Aquest fenomen ha estat provocat per dos fets que no tenen res a veure l'un amb l'altre, però coincideixen en aquest nucli urbà. Un d'ells és que a Barberà es facilités sense cap mena de planificació ni serveis, amb un afany especulatiu per part de constructors que ja ahvien saturat tota possibilitat d'edificació al Baix Llobregat i tenien l'experiència de com fer cabre el màxim de gent en el mínim d'espai, els habitatges foren l'allau de mà d'obra que cobria les necessitats laborals de les moltes indústries que per raons de salubritat pública es veien obligades a marxar del nucli urbà de Sabadell per afincar-se a la nova organització dels Polígons Industrials. Sempre és millor viure prop del lloc de treball; i Barberà donava dormitori-forat que de moment semblava que resolía un problema. L'altre fet és el conegut per "Ciutat Badia", polígon d'habitatges del qual una part cau dintre el terme Municipal de Barberà i l'altra part en el de Cerdanyola. Aquest fet és prou important i significatiu com per dedicar-hi un apartat en exclusiva que incloem més endavant.

La configuració física és molt dispersa i li dona unes característiques urbanes peculiars. El terme Municipal queda partit pel mig per la carretera N-150 que mena cap a Barcelona i Sabadell, però a banda i banda de la carretera han crescut barris i zones industrials; tant uns com els altres, els que serveixen per dormir-hi i els que serveixen per treballar-hi, queden ben delimitats, no es barregen ni es superposen:

Casç antic, format entorn de l'antic camí Ras. Actualment queda delimitat per la N-150, Sabadell, el riu Ripoll i la Ronda Indústria al sud. Correspon a l'antic nucli de la població i fins fa relativament molt poc no hi havia aigua ni els serveis primaris a

les cases, la gent rentava al safareix públic i cada família tenia el seu pou o feia servir pous col·lectius. Durant aquests últims anys aquestes deficiències han estat del tot subsanades.

Gran Eixample; iniciat a mitjan segle XX amb la constitució del ferrocarril, amb estació per Barberà; amb aquest fet es va obrir un carrer que unia l'estació amb el casc antic; al voltant de l'estació i d'aquell carrer va començar-se al 1950 una urbanització-residencial però la política econòmica de la indústria va portar des de els anys 60 a la construcció de pisos i habitacles fixos que en molts casos han obligat als propietaris de les casetes a vendre-se-les per no quedar ofegats amb l'altura dels pisos veïns. Els pins que envoltaven tota la zona han desaparegut sense deixar-ne rastre. Actualment els carrers són amples i ben en-cimentats.

Barri de la Romànica, lligat per la seva proximitat a Sabadell, des de les compres diàries, escoles i serveis. Les edificacions multifamiliars situades als volts de l'Església Romànica dedicada a Sta. Maria. En aquest barri hi ha un Institut de BUP al qual assisteix la majoria dels batxillers de Barberà i també de Sabadell.

Colonia Estapé, ciutat-jardí situada al N de l'Eixample. És el poc que queda de la primera urbanització residencial.

Can Llobet és un projecte d'urbanització no realitzat, llevat de les escoles que duen aquest nom, és de les poques urbanitzacions en què es va edificar l'escola primer que les cases: "Una flor no

fa estiu...".

Can Serra. Desorganització molt ben organitzada, situada al S. de l'Eixample; hi ha previstes 1.000 vivendes, sense serveis.

Ciutat Badia, construïda pel Ministeri de la Vivenda, té 5.376 habitacles que es reparteixen entre Cerdanyola i Barberà i es governa per una Mancumunitat entre els Ajuntaments de les dues poblacions. Tal com hem dit, d'aquest cas en parlarem més detingudament.

Els buits que deixen entre un barri i un altre són plens d'indústries de tota mena. Barberà té una tradició industrial cartroneria i de Pasta de sopa, però actualment n'hi ha de tota mena i de tots els rams. Es preveu que aquest creixement industrial anirà en augment considerable en un futur pròxim. En canvi, no hi ha cap mena de vida comercial perquè la proximitat amb Sabadell no facilita aquest tipus de desenvolupament, exceptuant les botigues d'articles de 1ª necessitat i d'ús corrent. Aquest fet s'ha vist alterat des del 1980, fa quatre dies, amb la construcció de "Bari-centro", centre comercial de força envergadura.

COMUNICACIONS.- Barberà és un nus de comunicacions important, motiu pel qual representa el pas de força gent sense que hi deixin res a canvi. Per carretera està força ben comunicat tant amb Barcelona com amb Sabadell i Terrassa o amb el Vallès Oriental. Quant a serveis públics, és bastant deficitari en aquest sentit ja que, amb excepció feta amb Sabadell i un autobús directe Badia-Barberà-Barcelona cada hora, pel que fa a la resta cal emprar el transport particular.

Resumint, per Barberà hi passen:

Autopistes, A-18, lliure de peatge-Barcelona-Sabadell i Terrassa
A-7, d'enllaç amb la de Montmeló-el Papiol

Carreteres N-150 Barcelona-Sabadell
B-140 Sabadell-Mollet
B-141 Ripollet-Santiga

Pensem que totes aquestes carreteres afavoreixen més la indústria que la població.

Trens, F.C. Barcelona-Manresa-Lleida, RENFE, amb parada a Barberà.
F.C. Papiol-Mollet, també de la RENFE, actualment em construcció.

Tot aquest garbuix de coses, desorganització urbanística, més ciutats-dormitori annexionades, més oblit absolut de les necessitats personals, més l'augment desmesurat d'indústries, més moltes coses més, han fet de Barberà del Vallès una comunitat dividida tant pel que fa referència a la llengua, a la cultura, a la manera de viure, com a l'ordre de valors, etc. Aquestes divergències són molt lluny de resoldre's, tot al contrari; actualment es mantenen i s'alimenten en tots sentits, quasi podríem dir que ja es parla dels bous i dels dolents sense que puguin valorar-se les coses amb objectivitat.

Els serveis d'aquesta població són estretament lligats amb Sabadell. L'Assistència de la medicina primària està naturalment radicada dintre la població. Barberà té 2 mòduls de la Seguretat Social, l'un al poble amb 7 metges, que cobreixen medicina general i pediatria, integrats a la vida del poble i col.laboradors

amb els problemes col·lectius, i l'altre amb 22 metges, situat al barri de la Romànica més lligat a Sabadell que a Barberà. Per tot el que fa referència a especialitats mèdiques cal anar a Sabadell. Els casos d'urgències traumàtiques poden ser assistides al Dispensari de Badia, però per poca complicació han d'anar a Sabadell, no parlem ja d'intervencions quirúrgiques, maternitat, etc. en quins casos si els sabadellencs tenen problemes d'assistència hospitalària, els de Barberà no queden enrera. Per a tot el que fa referència a Medicina Infantil (urgències o internaments) cal anar a la Clínica Infantil que la Caixa d'Estalvis de Sabadell té a la ciutat veïna.

Deponent de l'Ajuntament existeix el que s'anomena "Padró Municipal Sanitari" que acull totes aquelles persones sense seguretat social i que poden pagar la medicina privada. Aquest servei cobreix Assistència mèdica ambulatoria i medicaments; per a especialitats i internaments s'utilitzen els serveis de l'Hospital Clínic de Barcelona.

Pel que fa referència a malalts mentals, el sector està molt abandonat. En cas d'internament se'ls envia a l'Institut Pere Mata de Tàrragona, però en totes les altres vessants no tenen cap mena de tractament. Els casos d'alcohòlics i drogadictes, extrets del problema social que genera, són atesos al servei de Toxicomanies de la Mútua de Terrassa o bé al Clínic de Barcelona.

Hi ha previst un Centre Municipal de Salut que, en aquests moments -octubre del 80-, està muntat però encara no funciona.

Potser un dels aspectes més ben resolts d'un poble com Barberà és el de l'Ensenyament -si n'excloem els problemes de qualitat i d'estructura que té l'ensenyança a casa nostra-. El poble compta amb 4 escoles nacionals i 4 de privades, 1 Guarderia

Municipal dividida en dues seccions, 1 Institut de BUP, 1 escola de Formació Professional i una escola d'adults. Pràcticament cobreix les necessitats escolars del moment. En aquest aspecte caldria remarcar que pràcticament tots els nens de Barberà van a l'escola estatal, llevat algú que es desplaça a Sabadell a l'escola religiosa i que a l'escola que hi ha al barri de la Romànica s'hi acull un 50% de nens de Sabadell. Des de fa molt temps que l'Ajuntament es preocupa d'aquest problema i, quan han mancat aules, s'han habilitat locals provisionals però s'ha resolt el problema abans de començar el curs.

Seguint en el camp cultural, a Barberà hi ha 2 Casals Culturals, un Centre Recreatiu a Badia i l'Agrupació Recreativo-Cultural (A.R.C.) de Barberà, institució amb certa solera i antiguitat, encara que actualment es manté més pel que fou que per les seves activitats. Durant tots aquests anys ARC ha organitzat les festes populars, cursets, xerrades i conferències, cine... Durant el Congrés de Cultura Catalana (1975-77) va mantenir viu l'esperit del Congrés al poble, però és després, quan la vida democràtica comença a organitzar-se, en què l'entitat entra en el desencís i va perdent impuls. Avui només justifica la seva existència el fet que, sota el seu sostre s'aixopluga el Grup d'Esplai, entitat independent i autònoma que utilitza el local. També a Barberà hi ha una Biblioteca Municipal. I és tradicional el Ball de Gitanes, dansa típica del Vallés que, impulsat per Pere Planes i Farré, ha mantingut viva la tradició comarcal i a través de tots aquests anys ha reunit una bona part del jovent del poble per salvar els valors humans i tradicionalment vius a la contrada. Si ho recalquem, no és perquè sigui un cas aïllat, sinó perquè a Barberà ha representat un nucli socio-cultural important.

Són molts els aspectes que han de millorar-se en el camp de la tercera edat; des d'aconseguir pensions dignes fins a la posta en marcha de serveis inexistents o d'adequació dels que ja funcionen hi ha molt a fer. Caldria pensar en un "aprenentatge de la jubilació" de tal manera que el salt des de l'activitat laboral fins al no fer res per edat no signifiqui un trauma; s'ha comprovat de persones molt actives i plenes de vida que s'han envellit rapidament als quatre dies d'haver-se jubilat, per la sensació d'inutilitat que senten. Els clubs d'avis han de ser quelcom més que un lloc on anar a passar l'estona. A Barberà hi ha 2 Centres per aquesta edat, un a la Romànica i l'altre al Casc Antic; ambdós són subvencionats per l'Ajuntament. Es preveu a llarg plaç que es necessitarà una residència ja que els pisos no estan fets per viure-hi avis.

En el camp de la deficiència depèn exclusivament de Sabadell, amb un servei municipal de transport que abateix el presupost de les famílies afectades, ja que, a més del que costa el desplaçament, facilita el dinar a casa, que realment no es el mateix que fer-ho a l'escola.

Per recollir, estudiar, orientar i planificar la problemàtica social del poble, l'Ajuntament compta amb 1 Assistent Social, que rep la problemàtica individual de molts ciutadans i l'enfoca per a la resolució de llurs problemes: des de la tramitació d'expedients per poder cobrar pensions, beques, separacions matrimonials exempcions d'impostos... fins a valorar globalment aquests problemes i veure els serveis que manquen a la població. D'aquesta visió global de la problemàtica individualitzada n'ha sortit poder utilitzar el Centre de Planificació familiar que existeix al poble, el qual, si bé és de caràcter privat, té uns

preus mòdics i assequibles a tothom. També s'han contractat 4 psicolegs i treballen dintre les escoles estatals per tal de descobrir problemes i inadaptacions dels nens a l'escola, i actuar en la mesura en què es pugui, a resoldre no solament el problema immediat, sinó tot el complex bagatge que hi ha al darrera.

El problema més fort que es detecta en aquest moment en la població de Barberà és el del desarrelament, el de la despersonalització, que engendra problemes familiars greus i de difícil sol.lució.

CALDES DE MONTBUI

Caldes de Montbui és un municipi situat al peu de la serralada prelitoral, dins la línia d'expansió industrial que passa per Santa Perpètua de Mogoda, Palau de Plegamans, Polinyà i Sentmenat, però que s'ha lliurat d'aquesta invació de fàbriques que es diu "Polígonos Industriales"; la qual cosa no ha passat en les poblacions esmentades. Els centres d'atracció d'aquesta població són les dues capitals de les comarques Vallesanes de les quals equidista: 13 Km. respecte a Granollers, de la qual rep tota la influència -Seguretat Social, Jutjat, Serveis de tota mena, etc.- i Sabadell a 15 Km., mercat on van a vendre els pagesos de la contrada. La seva superfície és de 37,92 Km². i la distància a Barcelona, de 28 Km. El nucli urbà està situat al marge esquerre de la riera de Caldes i és per aquest motiu que té més facilitat d'anar a Granollers que a Sabadell, malgrat la divisió territorial de l'any 1931 (que és la que fem servir per manca d'altra). Caldes pertany al Vallès Occidental. Repetint, a la pràctica els nexes d'unió són

amb el sector Oriental del Vallès. L'envolten les muntanyes del Farell, el turó de la Terra Roja, i el turó de Puigdomi. La història de la població es remunta al període Neolític i Ibèric, i va tenir molta importància en l'època romana, vestigis de la qual encara es conserve.

El municipi té una tradició agrícola que encara no ha perdut. La mecanització li ha permès la continuïtat i es pot preveure que en el futur es puguin superar els nivells de rendibilitat econòmica de les seves explotacions. Els productes bàsics són cereals de tardor, forratge, horta, patates de regadiu i arbres fruiters, que venen directament al mercat de Sabadell. Quant a la ramaderia, s'ha produït la instal·lació de nombroses granges avícoles i porcines. No ha existit una colonització industrial, en certa manera s'ha mantingut la indústria del poble: Can Tiana, del Ram Tèxtil i la Bonastre, metal·lúrgica, que absorbeixen bona part de la mà d'obra calderina. El problema de l'atur no representa massa disturb en la vida quotidiana de Caldes. Aquest ve donat pel cantó de la construcció ja que fins ara ha estat el centre de nombroses urbanitzacions que, en parar-se per no malmetre més el paisatge, han deixat els paletes sense feina. Cal remarcar dues activitats que són típiques de Caldes de Montbui, i que ocupen bona part de la població activa: Els Balnearis -la vila posseix uns manants importants d'aigües termals- i el transport en autobús, ja que una empresa local cobreix la major part de servei en el Vallès amb aquest servei.

La població de Caldes ha passat de 5.966 habitants al 1960, a 9.711 el 1.979. Aquest augment correspon en gran part al vegetatiu de la població; la immigració ha estat del tot absorbida. Si ens remuntem a l'any 60, data inicial de l'estudi, podem compro-

9

var que aquest augment més considerable és degut al fet que, cap als voltants del 65 i amb el començament de l'expansió urbanística de les zones residencials per a estiguejants, va fer-se necessari edificar i és en aquest moment que s'hi estableix mà d'obra del ram de la construcció. Les urbanitzacions han estat per a Caldes un benefici, ja que la distància entre Granollers, Sabadell, Terrassa o Barcelona han privat que aquestes es convertissin en residències habituals; però, en canvi, el comerç sobretot de queviures, s'ha vist força beneficiat.

També el servei d'autobusos local ha necessitat mà d'obra forana que després s'ha quedat a Caldes.

El problema escolar, Caldes el té resolt entre les escoles estatals i les religioses, una escola de Formació Professional i un Centre de BUP subvencionat. Fins al moment present, la població i la seva activitat econòmica ha absorbit el jovent, el qual no s'ha vist obligat a marxar del poble, àdhuc els universitaris que han tornat amb una llicenciatura a la butxaca han trobat feina al mateix poble. En el que fa referència al preescolar, Caldes compta amb una guarderia municipal i una altra de privada que cobreixen les necessitats del moment.

El problema dels vells resolt amb la Residència de Sta. E Susagna, conegut com "L'Hospital". Depèn d'un patronat i una junta administrativa. Aques està format per 3 calderins entre els que paguen més contribució, el rector del poble i dos regidors municipals. Existeix també "Esplai Caldes de Montbui" que depèn de la Caixa de Pensions i té les característiques que aquests centres diürns de la Caixa acostumen a tenir.

Radica a Caldes l'escola de "Capataces Agrícolas" de la Diputació de Barcelona que, encara que té una capacitat força re-

duïda d'alumnes, ha tingut una incidència molt forta en la formació professional dels treballadors del camp del sector.

Malgrat la dependència de serveis amb les ciutats veïnes, podríem dir que a Caldes s'hi pot viure. L'activitat cultural i humana és prou intensa i engrescadora per a això; els calderins no es veuen obligats a deixar el seu poble, que cobreix les seves necessitats vitals, i tenen prou consciència per engendrar ells la vida del poble tal com ells la volen, des de l'esplai dels avis i l'hospital, fins a l'ajuntament, passat per l'associació de veïns i les escoles de música i d'art. L'activitat de Caldes de Montbui és espontània, intensa i desinteressada.

CASTELLAR DEL VALLES

Castellar és un poble tradicionalment industrial, situat a 6 Km. de Sabadell seguint les riberes del riu Ripoll, amb una superfície de 4.469 Ha. La seva població necessita forçosament de la ciutat de Sabadell, cap de la seva comarca, pel que a serveis fa referència, ja que el poble n'està molt mancat. El municipi de Castellar inclou Sant Feliu del Racó, Les Arenes i la urbanització Aire-Sol, llogarets eminentment estiuencs que en els últims temps s'estan convertint en zones residencials de tot l'any.

Segons dades del 1979, té una població de 9.711 habitants, els quals, referits als 4.858 que tenia al 1960, representa un augment aproximat de la població d'un 60 %, fruit totalment de la immigració. La mà d'obra forana ha suplert l'autòctona durant tot aquest temps i això no ha parat el bon funcionament de la indústria local. Cal tenir present, però, que Castellar no ha perdut l'equi-

llibri urbanístic que li és característic; no hi ha ni grans moles d'edificacions ni barris extrems marginats.

El pas del temps li ha fet perdre el dinamisme agrícola i les granges ramaderes que persisteixen són familiars i escasses radicades en alguna que altra masia dispersa i encara no abandonada; però aquesta transformació ha estat paulatina sense trencar el conjunt harmònic de la població. L'adaptació dels castellanencs al món industrial ve de molt antic i per tant ha esdevingut un fenomen normal en la vida del poble.

L'empresa tèxtil més important i més antiga és "Vídua de Tolrà, S.A." pionera de la industrialització local. Funciona des de la 2ª meitat del segle passat. Aquesta empresa és també la promotora de la primera guarderia de la població -actualment n'hi ha dues més de privades. Va ignagurar-se el 1961 i actualment encara fa el servei d'acullir els fills dels treballadors.

En el moment present hi ha indústries de tota mena: tèxtils, plàstics, fundicions, gènere de punt i últimament cal afegir-hi la "Companyia Catalana de Recauchutados" del grup Michelin, i "Vidrieria Vilella, S.A." que fabrica envasos de vidre. Ambdues empreses absorbeixen molta mà d'obra no solament de Castellar, sinó també de Sabadell. De totes maneres l'activitat industrial va molt lligada als municipis veïns provocant un desplaçament diari de treballadors i de mercaderies per a acabats, comercialització i altres feines complementàries que es fan en altres centres de la comarca.

Castellar s'ha caracteritzat sempre per mantenir un equilibri harmònic entre el desenvolupament industrial i l'urbanístic, però no quant a serveis, ja que des del clàssic accident escolar sense importància, un "trau" fins al donar a llum o anar a casa el metge especialista és imprescindible traslladar-se a Sabadell. No

cal dir que també s'hi ha d'anar per trobar escoles d'ensenyament especial, centres de recuperació física o psicològica, etc.

A cop d'ull és un poble ben cuidat, amb carrers asfaltats, aigua, llum, etc., a totes les cases. Durant els darrers 20 anys s'ha engrandit el mercat que ara presenta un bon aspecte, tant higiènic com de servei, i s'han dut a terme obres (a més de les urbanístiques de les vies públiques) per dotar Castellar de zones esportives per a tots. Actualment els castellanencs poden comptar amb un Pavelló esportiu, una piscina municipal i un camp de futbol a més de les instal·lacions esportives de les escoles. Duran els últims 10 anys s'han construït escoles nacionals per a tota la població infantil del poble. Si encara hi ha qui es desplaça a Sabadell, és per gust d'assistir a l'escola religiosa, no ho fa per manca de places a les escoles locals.

Per carretera es comunica directament amb Sabadell, Sant Llorenç Savall, Monistrol de Calders (Bages) i Caldes de Montbui. No té transport de cap mena per via fèrria, però existeix una línia regular d'autobús amb Sabadell-St. Llorenç Savall i directe a Barcelona. Malgrat que estigui només a Km. de Terrassa, no hi ha servei públic amb aquesta població.

Cal destacar com a patrimoni artístic: el Monestir romànic de "Castellar Vell", l'ermita romànica del Puig de la Creu -actualment bastant abandonada-, construïda el segle XI, Can Sampere i el Castell.

Durant aquests 20 anys la vida dels castellanencs, com en moltes altres poblacions de Catalunya, s'ha mogut al voltant de l'Església: aquesta ha estat el Centre d'activitats de tota mena. Amb el pas del temps, i amb una vida més democràtica i més participativa, aquest aixopluc que l'església donà a la vida cata-

lana va perdent-se per donar pas a una altra forma d'expressió sòcio-cultural que en podríem dir més normal, més lògica. Al redós de la Parròquia de St. Esteve s'ha creat una Escola parroquial per a adults, s'han organitzat conferències, classes de català, Colònies de vacances per a infants, teatre i cinema. De tota aquesta activitat cultural alguna cosa encara en queda, com pot ser la publicació d'un setmanari, "La Forja", amb 35 anys d'existència. També es viu el servei de Càritas parroquial de caràcter benèfic amb Assistent Social des de l'any 1970.

Un altre centre sòcio-cultural important en la vida castellanenca amb una incidència força important en el poble feu l'Ateneu, propietat de Can Tolrà, però va ser cedit als castellanencs per fer-ne una Casa de Cultura, (últimament l'Ajuntament l'ha comprat). Sota el sostre de l'Ateneu s'ha aixoplugat un grup de teatre, un cafè, el Centre Excursionista que edita un butlletí mensual propi de l'entitat, una biblioteca pública, el futbol de Castellar i un club d'escacs que també edita el seu butlletí. Cada una d'aquestes entitats han organitzat, al llarg d'aquest període, actes molt diversos.

Un altre centre de trobada d'alguns castellanencs amb inquietud és la Capella de Montserrat, que acull l'Associació de Pessebristes. També cal destacar, com entitats vives: l'Associació de veïns de St. Esteve, l'Arxiu Municipal i l'Associació de pesca, caça i tir al plat.

Problemàtica Social de Castellar del Vallès.-

Els problemes més importants amb els quals el poble s'ha hagut de confrontar han estat: els coneguts com "La Pedrera" -actualment parada gràcies a la pressió popular- ja que l'afany de lucre

101

dels que l'explotaven portava al poble a una degradació ambiental considerable. Un altre projecte parat: el del trasllat del camp d'aviació de Sabadell a Castellar; l'afer presentava més inconvenients que avantatges, perquè, a més dels sorolls i fums que l'aviació comporta, es pretenia que fos el suficientment gran com perquè pogués servir d'emergència al camp d'aviació de Barcelona; la qual cosa no era bona per a la vida del poble. El candent problema greu que recau sobre la població castellanenca és el del Parc Natural de St. Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac. Si el Parc i la seva zona d'influència no es respecta al màxim, tant per a Castellar en concret com per a tot el Vallès Occidental en general, es perdrà el poc espai verd decent que encara queda a la comarca i s'aconseguirà el trencament de l'equilibri urbanístic municipal mantingut fins ara, ja que les urbanitzacions porten gent però no serveis.

Quant a serveis, podem dir que hi ha una manca absoluta de recursos propis si exceptuem el camp escolar i la tercera edat; i, per tant, depèn directament de Sabadell i les seves institucions.

Donant un cop d'ull a les grans branques de serveis podem veure:

ENSENYAMENT: Durant els últims 10 anys s'han aconseguit escoles estatals per a tota la població infantil, encara que per voluntat dels pares, bastants nens es desplacen diàriament a Sabadell, sobretot per anar a l'escola religiosa; les nenes tenen aquesta faceta coberta per un col·legi de RR. Dominiques de l'Anunciata en el mateix poble. De totes maneres s'hi troba a faltar escoles professionals i un Institut de BUP, ja que tota la gent jove estudiant es veu obligada a desplaçar-se a Sabadell.

L'ensenyament especialitzat per a deficients està total-

ment supeditat a les facilitats que es trobin a Sabadell amb risc dels desplaçaments que això comporta.

En el que a pre-escolar fa referència hi ha les guarderíes ja esmentades, encara que les monges accepten les nenes des dels 3 anys.

Sanitat. Castellar té 4 metges de la Seguretat Social i pediatres; per tot el que fa a especialitats mèdiques s'ha de recórrer als serveis del veí. El que més es troba a faltar és un servei d'urgències i primeres cures, ja que malgrat la curta distància amb la Clínica Sta. Fe de Sabadell, molts casos es podrien resoldre al mateix poble, la qual cosa abarataria aquests serveis en temps i desplaçaments: els petits accidents de treball, de carretera o escolars s'haurien de poder resoldre al poble mateix.

El conegut Hospital és actualment una residència d'avis. Depèn d'un Patronat Parroquial i el porten les religioses Filles de St. Josep de Girona. Actualment són 5 i tenen al seu càrrec 16 ancians. Va crear-se per a maternitat i altres serveis sanitaris de la població deu fer uns 50 anys, però actualment aquest servei és molt minse. S'ha parlat de reestructurar-lo però fins al moment present no hi ha res en perspectiva.

Potser seria interessant un Centre Mèdic comarcal amb especialitats mèdiques i quirúrgiques que atenguessin els pobles de la rodalia -St. Llorenç, Sentmenat...- i així els centres assistencials de Sabadell i Terrassa podrien cobrir exclusivament les necessitats de les respectives poblacions, que ja tenen prou feina.

SERVEIS SOCIALS:

Fins a les eleccions municipals de l'any 79 la problemàtica social es tractava des de Caritas. A partir d'aquest moment i dependent de la Conselleria de Serveis Socials hi ha a Castellar del Vallès una A.S. que estudia els problemes individuals i col·lectius del poble amb vistes a cercar-hi solucions globals. Fins ara s'ha dut a terme un cens quantitatiu i qualitatiu sobre els vells del poble. Hi ha projectes en cartera, idees molt estimables, però que l'estructura burocràtica del moment fan de difícil realització immediata.

La manca més greu que es detecta és l'Ajuda a domicili. Aquest servei evitaria internaments molt cars en temps i diners i que humanament desarrelen el vell o malalt de l'ambient familiar. S'ha parlat també d'organitzar un taller ocupacional per a disminuïts físics del poble, però encara que es veu una necessitat i un bon servei, de moment el més calent és a l'aigüera..

En el moment actual, el problema de l'atur és greu, però queda immers en el conjunt d'aquesta problemàtica i afecta Castellar de la mateixa que tots els pobles industrials de Catalunya.

CASTELLBISBAL

Castellbisbal és un poble agrícola per excel·lència. L'horta, la vinya i la fruita són els conreus que donen vida al poble. Els pagesos de la contrada vénen directament al mercat de Sabadell. Ultimament s'observa un procés industrialitzador fruit de la necessària descongestió tant del Baix Llobregat com del Vallès.

Físicament està enclavat dintre la comarca del Baix Llobregat però la seva relació amb el Vallès és molt viva. Pertany al Partit Judicial de Terrassa, amb qui hi manté una estreta relació administrativa. La relació comercial la té amb Sabadell gràcies a tenir una bona comunicació per carretera amb un servei d'autobusos que cobreixen força les necessitats del transport públic actual tenint en compte que és molt considerable el transport a nivell particular. Cada pagès té el seu cotxe, furgoneta o tractor que li serveix per treballar, per anar al mercat a vendre i per ús de la seva família.

Castellbisbal té una estació de ferrocarril a 2 Km. de la població, però existeix un servei urbà d'autobusos que fan d'enllaç entre el tren i la població. El que cal fer notar és que aquesta estació cau dintre la línia que lliga les poblacions del Baix Llobregat. Fins fa molt poc era impossible anar de Terrassa o Sabadell a Castellbisbal en tren. Des de que s'han ampliat les línies de RENFE, i enllaçant Manresa i St. Vicenç de Calders passant per Barcelona amb una freqüència de trens Terrassa-Martorell remarcable, la comunicació d'aquesta població amb els caps de la seva comarca ha esdevingut un fet possible..

Cal destacar la presència en aquest municipi de dues

barriades allunyades del centre fruit precisament de la industrialització. Aquestes són: El Canyet, al marge de la riera de Rubí i les Casetes Oliveró.

Els equipaments de tota mena són deficitaris. La població ha de buscar els serveis que li manquen a les poblacions veïnes més grans: Terrassa, Sabadell, Rubí, o Molins de Rei i naturalment Barcelona.

CERDANYOLA DEL VALLÈS

A 6 Km. de Sabadell i formant una unitat geogràfica amb Ripollet (municipi del qual només el separa la carretera N-150) hi trobem Cerdanyola del Vallès. El seu origen és molt antic, s'hi han trobat restes ibèriques i romanes. Existeix un treball que troba els orígens de la vida del poble a 25.000 anys abans de Crist, però, pel que ens interessa ara podem dir que l'actual nucli de la població té el seu origen en un municipi agrícola acompanyat d'una colònia estiuenca Barcelonina remarcable. Les seves condicions físiques, tant per la distància com per la extensió del terme municipal feien un lloc idoni perquè això fos així. Però Barcelona ha crescut més del compte; la industrialització del cap i casal ha saltat totes les fronteres possible i ha invadit els pobles de la rodalia, ha arrassat boscos per plantar-hi xomeneies, ha enderrocat barris residencials per fer-hi creixer blocs d'habitatges, estatges per a mà d'obra barata... i així Cerdanyola s'ha convertit en un Centre Industrial amb tres grans empreses: Uralita, Aiscondel i les Indústries Riviere i una munió d'empreses no tan

grans que també fan el seu fet. Per arredonar la cosa, a més a més ha crescut una ciutat dormitori per a treballadors de la indústria local però també de Barcelona o de Sabadell.

L'evolució d'aquest poble va començar al 1959 que essent anomenat alcalde el Sr. Domenec Fatjó i Sanmiquel. Durant els 17 anys que va presidir l'alcaldia, Cerdanyola va passar dels 5.900 habitants als 30.000. Aquest creixement ha donat lloc a l'aparició de barris de nova planta on només hi havia vinyes i conreus. L'especulació del sol i de la vivenda han donat una imatge suburbial al poble amb grans dèficits de serveis socials i d'infraestructura i una alteració quasi constant del paisatge.

Entre les coses més remarcables fetes durant aquest període podríem destacar.

- 1962 Ciutat Badia, grup de vivendes que han sortit com bolets entre Riusec i Barberà. Foren habitades al 1975 sense serveis amb excepció d'escoles. La responsabilitat del funcionament total d'aquest monstre d'habitatges, -ja en parlarem més detingudament- Cerdanyola la comparteix amb Barberà del Vallès.
- 1964 Les Fontetes, 1.500 vivendes en els parcs naturals de les Fontetes i Les Alzines.
- 1966 Banis. 3.000 vivendes sobre una zona de vinyes. Aquest barri va ser planejat al 66 però realitzat durant la dècada dels 70.
- 1967 Can Mitjans. Nova zona industrial sobre 30 Ha. destinades a equipaments.
- 1970 Universitat Autònoma de Bellaterra, sobre els camps de conreu de Can Magrans i Can Miró. Pel 1971 entraven en funcionament les primeres dependències.

A més d'aquest hi hagueren altres intents sense reeixir.

Els aiguats del 1962 causaren força estralls a Cerdanyola però no fôu fins el 1976-78 que es va canalitzar el Riusec des de la Clota fins al Masot.

De totes maneres, no tot foren disbarats; el Sr. Fatjó va posar ordre a la cultura i a l'ensenyament normalitzant l'EGB fins a arribar a fer desaparèixer el problema escolar, va promoure un Institut de Batxillerat que funciona des del 1978, encara que fôu demanat al 1969 -9 anys per aconseguir un Institut són molts anys i no es va parar fins aconseguir-ho- Va iniciar una Escola de Formació professional i al 1970 és va inaugurar la Biblioteca Popular. Al 1971 es va aconseguir un Consultori de la Seguretat Social compartit amb Ripollet i els serveis nocturns d'urgències que es centralitzen a Ripollet però són compartits amb Cerdanyola. Per tot el que fa referència a les especialitats mèdiques cal anar a Sabadell.

Tampoc no tot són barris suburbials en Cerdanyola; el poble compta amb la Urbanització de Bellaterra que és un bon nucli d'estiueig però que cada vegada més la gent hi viu tot l'any. Per les facilitats de comunicació Bellaterra està més lligada amb Sabadell que amb Cerdanyola, no obstant, la zona verda, la gran quantitat de bosc del sector, representa un bon pulmó per les zones industrials de la rodalia

També en el terme municipal de Cerdanyola hi trobem el que podriem anomenar una zona sanitària. El complex de Flor de Maig-antic sanatori antituberculos- engloba una serie de serveis per a disminuïts psíquics dignes de tenir en consideració:

- Servei de Diagnostic de l'Institut provincial de bioquímica clínica "Fundació Joan Marc". Depent de la Diputació de Barcelona.
- Institut Neurològic i d'investigació "Flor de Maig" (Escola pro-

fessional per a deficients mentals) Depent de la Diputació de Barcelona i d'una Fundació pública de serveis.

-Institució Montserrat Montero per a profunts. Depent d'A.P.P.S. de Barcelona.

Tots aquests serveis tenen un caràcter tan general que acullen, sempre que es pot, (doncs són deficitaris en quan a places disponibles), a deficients procedents d'altres indrets de Catalunya i per tant no afecten ni en més ni en menys a la població de Cerdanyola.

Juntament amb Ripollet i Montcada les Associacions pro-subnormals de les tres localitats varen crear el Centre de Pedagogia Terapèutica Jeroni de Margos, amb seu a Ripollet, però que cobreix el problema escolar dels disminuïts del sector.

També en el terme municipal de Cerdanyola, concretament a l'urbanització de Bellaterra hi ha el Centre terapèutic Bellaire, institució privada que des del 1977 ofereix assistència psiquiàtrica, ensenyant, taller ocupacional, activitats recreatives i transport escolar per a nens psicòtics i autistes.

En línees generals els serveis i equipaments socials de Cerdanyola del Vallès són deficitaris. Barcelona i Sabadell, de per si prou defectuoses han de cobrir allò que el propi poble no cobreix.

Mirant el futur amb optimisme ens fa pensar que des d'un bon servei d'equipament sanitari, incloses especialitats mèdiques i serveis administratius (prestacions, pensions, etc.) i hospitalis propi per a la zona de Montcada i Reixac, Cerdanyola i Ripollet seria rentable i molt afectiu; descarregaria Barcelona i Sabadell de per si prou atapeïdes. Uns serveis pluridisciplinaris als barris que cobrissin les necessitats tant de la joventut com de la vellesa sense massa desplaçaments no estaria per demés...

Si sumem 30.500 habitants de Cerdanyola, 25.000 de Ripolllet i 24.000 de Montcada fan una població que ratlla els 60.000 habitants, els quals necessiten TOTA MENA DE SERVEIS; que fins el moment present els tenen molt reduïts.

GALLIFA

Municipi situat a 502 m. d'altitud, dintre la Vall de la Riera de Gallifa i voltat dels Cingles del mateix nom, St. Julia de Montmajor i el Farell.

La població està composta per un conjunt d'edificacions, típiques cases de pagès exteses per la vall; i el que en podriem anomenar centre queda situat al peu de la carretera de St. Feliu de Codines a St. Llorenç Savall en direcció al fons de la vall on hi ha la parroquia, l'Ajuntament i els tallers del ceramista Llorenç Artigues.

És un poble agrícola que ha passat de 122 habitants al 1960 a 70 en el 1979. És la única població del Vallès que ha disminuït la seva població. Això perquè? Doncs perquè la gent jove a marxat a Barcelona. La terra és poc productiva. El futur del poble és convertir-se en segona residència no solsament per gent forana sino també pels fills de Gallifa que han hagut de marxar a treballar a fora. Com a conseqüència la població és molt vella i d'un futur molt confós.

Una de les característiques que li donen en certa manera alicient es convertir-se en poble d'estiueig, la qual cosa ja passa. De sempre són molts els barcelonins i terrassencs que passen

l'estiu a Gallifa, però aquesta població fluctuant no dóna cap mena de vida que es permeti veure el futur com a poble amb optimisme. Gallifa serà sense fer-se esperar massa un nucli de cases ocupades per gent que fugen del caos ciutadà.

No hi ha serveis de cap classe. La seva relació per a tot: Sanitat, escolar, comercial que no sigui alimentari... és amb St. Feliu de Codines o Caldes.

L'únic que ha creat lloc de treball ha sigut el ceramista Llorenç Artigues però en tot és molt limitat.

El futur de la població és deixar d'ésser, convertir-se en una zona residencial sense serveis, lligada anarquicament als diferents nuclis de població d'on procedeixin els seus residents. Per uns serà Terrassa, per altres Sabadell, per altres Barcelona ...

MATADEPERA

Matadepera té una estructura una mica estranya: un Centre Urbà amb totes les característiques de poble rural voltat de boscos de pins i una sèrie d'urbanitzacions de caire residencial que començaren essent les estades d'estiu de terrassencs i barcelonins però que cada dia més s'estan convertint en la seva residència habitual.

El poble, situat al peu de la muntanya de St. Llorenç del Munt, distant a 3 Km. de Terrassa, 8 de Sabadell i 34 de Barcelona; té una població de 1.130 habitants que es multiplica els estius. La seva població és eminentment catalana, la manca d'in-

dustrialització i l'estructura general del poble han fet que aquest no fos centre d'atracció dels corrents immigratoris de l'Estat Espanyol. Per ella sola, Matadepera no genera els llocs de treball necessaris per absorbir la mà d'obra disponible, motiu pel qual gran part de la seva població activa s'ha de desplaçar diàriament a Terrassa per realitzar la seva ocupació laboral quotidiana.

El terme municipal té una extensió de 2.483 Hes. i una altitud de 423 m., cosa que, justament amb un clima sec i amb temperatures benèvoles, el fan ideal com a poble d'estiu. Fins ara ha estat així; ara la cosa canvia. Ja ho veurem. Precisament per aquestes característiques, Matadepera està mancat de tota mena de serveis, la dependència amb Terrassa -cap d'una de les subcomarques en què es divideix el Vallès Occidental- és total i absoluta. El comerç i la construcció són les úniques sortides laborals dins de la població.

Les comunicacions per carretera són molt bones amb Terrassa tant a l'hivern com a l'estiu; en canvi, resulten insuficients amb Sabadell, en què el servei d'autobús és escàs a l'estiu i inexistent a l'hivern.

Per l'evolució seguida fins ara, no tardarà gaire perquè Matadepera deixi de ser un "poble" per esdevenir un barri residencial de Terrassa. Les urbanitzacions, amb parcel·les grans i força cares, i les característiques pròpies dels seus habitants canviaran o, millor dit, estan canviant la idiosincràsia de la població. De totes maneres, avui per avui, tant en el centre urbà com en les cinc urbanitzacions existents, els serveis primaris estan del tot coberts: l'aigua, la llum i la il·luminació pública, les clavegueres, el paviment, etc. Són correctes en

ambdós sectors.

Per il·lustrar la realitat municipal només cal repassar la quantitat de piscines privades que hi ha a moltes torres, algunes d'elles amb proporcions suficients per a competicions, i, en altres, pistes esportives, sobre tot. A més a més, en el mateix terme municipal radiquen les instal·lacions de tres clubs de Terrassa: l'Egara, l'Èpic i l'Atlètic. El municipi disposa d'un camp de futbol, el pavelló municipal d'esports, el gimnàs també municipal i un equip d'Halterofília (aquestes instal·lacions esportives, llevat el camp de futbol, s'han construït durant els anys a què fem referència). Hi ha un projecte de piscines municipals. Cal tenir present que tots aquests serveis esportius són dintre el casc urbà; a les urbanitzacions hi ha una manca absoluta de serveis públics i les instal·lacions dels clubs de Terrassa són únicament per als seus socis.

Quant a l'educació pre-escolar, Matadepera té un parvulari portat per les monges de la Sda. Família, una guarderia privada i un parvulari municipal. En aquest aspecte, el servei està cobert tant en quantitat com en qualitat.

Des del punt de vista sanitari, el poble compta amb un Consultori de la Seguretat Social, amb el metge que viu a Matadepera i una A.T.S. Per a les especialitats mèdiques s'han de desplaçar a Terrassa.

Des de fa 3 anys el poble té farmàcia.

Durant el període que ens ocupa i perquè Matadepera ha estat un poble petit sense indústria, ja que la seva font de riquesa més considerable han estat els estiuejants, la seva vida cultural ha estat molt intensa. No hi ha hagut problemes greus de

subsistència, d'urbanisme, d'integració que les activitats culturals de tota mena i així el poble ha celebrat sempre dues festes majors: la d'estiu a últims d'agost i la de Sant Sebastià pel gener, amb actes de tota mena cada any i en totes dues èpocas. Les sardanes les nits dels dimecres d'estiu, són habituals i molt concorregudes des de fa molts anys; cine al carrer, teatre existeix i amb força vida pròpia. L'Agrupació teatral i el cant coral, són importants ja que la Coral Matadepera dirigida per Joaquim Mª Sabates, és un dels nuclis associatius més vius de la població. Conferències i altres activitats s'han organitzat d'una forma habitual. Cal fer constar que la gent de les urbanitzacions participen cada vegada més i a mesura que es va considerant la seva terra com a primera residència, en la vida normal del poble.

Des de fa 2 anys hi ha un agrupament escolta, l' "Abat Escarré", acollit a la Delegació Diocesana d'Escultisme i a l'estiu del 80 s'han organitzat dos "Tallers" per als nens del poble. L'interès que ha despertat aquesta mena d'activitats fan que hi hagi ganes de continuar-ho. Actualment hi ha un problema de local i s'està estudiant la forma de resoldre'l.

Hi ha un projecte de Casa de Cultura dintre les dependències parroquials que, si s'arriba pot ser una autèntica solució cultural per al poble, ja que d'iniciatives no en falten.

El problema important és de futur: Les urbanitzacions creixen, no en extensió, que són les 5 de sempre: "Les Pedritxes", "Pla de Sant Llorenç", "Cavall Bernat", "St. Llorenç dels Pins" i "Can Torrella", sinó en població; cada dia són més les famílies que es queden a viure tot l'any a Matadepera i, per altra banda, els mateixos propietaris del poble no proporcionen vivenda als seus fills, que es veuen obligats a buscar-se pis a Terrassa, perquè és més rendable econòmicament guarda els habitatges per a les

famílies, ja siguin terrassencs o barcelonins.

En el que fa referència a Serveis Socials, Matadepera depèn absolutament de Terrassa. L'única Institució existent en el poble és la Residència de la Sagrada Família, dirigida per les religioses de la congregació de la Sagrada Família. En un principi va ser una donació per als nens del poble i amb aquesta condició han tingut sempre una relació més o menys intensa amb la problemàtica infantil. Temps enrera s'hi impartia ensenyament fins a batxillerat; després es convertí en una guarderia; actualment tenen parvulari sense guarderia.

De totes maneres, el servei més interessant que fan les religioses és la residència per a senyores, ja siguin convalescents o amb problemes familiars; cuiden la vessant humana de cada una de les residents i es mantenen només amb les seves mensualitats que oscil·len entre 20.000,- i 22.000,- pts. mensuals, sense que això vulgui dir que no es tinguin en consideració casos particulars.

L'aiguat de l'any 1962 va representar una forta tragèdia per Matadepera, però després s'han arreglat les causes que el provocaren i es pot assegurar que la Riereta està neta i ben canalitzada. Les cases que es va endur l'aigua no s'han tornat a edificar, per evitar repeticions.

El problema més candent que pateix el poble en aquests moments són els avis; els manca un racó on poder passar el dia, sobretot a l'hivern, ja que els centres d'avis de Terrassa no són cap solució puix que els desplaçaments són del tot inviàbles.

Una de les coses a ressaltar d'aquesta població és la situació escolar. Matadepera té una sola escola, fins fa molt poc unitària i dividida en dos centres: el de nens i el de nenes,

que actualment s'ha convertit en escola mixta que imparteix tota la primera etapa d'E.G.B.; a partir de 6è de Bàsica la població escolar s'ha de desplaçar a Terrassa. El que és curiós és que dins el terme municipal hi ha una escola privada "Montcau-La Mola" que imparteix l'ensenyament complet. Les mensualitats d'aquesta escola no estan a l'abast de les butxaques dels habitants del lloc. Per tant, són molts terrassencs que van a l'escola a Matadepera i tots els nens més grans de dotze anys d'aquesta població es veuen obligats a anar a Terrassa per assistir a l'escola. Sembla un contrasentit però és la realitat. Hi ha un projecte de 8 aules per Matadepera, però de moment només és un projecte. El més curiós és que els nens de les urbanitzacions no van a l'escola a Terrassa, sinó més lluny: a Valldoreix o a Sant Joan, per rebre una educació més d'acord amb la ideologia de llurs pares. Aquests desplaçaments es fan mitjançant un servei de transport que organitzen les pròpies escoles. Els nens del centre urbà es desplacen a Terrassa bé amb el transport públic o bé en cotxes particulars, organitzant-se els viatges els veïns i amics segons la seva millor conveniència.

Per a la resta de serveis estan plenament lligats a Terrassa.

MONTCADA I REIXAC

Montcada i Reixac és l'exponent més preclar de la influència de Barcelona sobre els pobles de les comarques veïnes. Aquesta vegada, sobre el Vallès Occidental.

Barcelona, com tots els grans Centres Metropolitans necessita de nuclis de descongestió; els pobles del voltant han sigut el punt feble que, de grat o per força, han proporcionat aquesta descongestió.

Una visió de conjunt, Montcada semblaria un tipic suburbi industrial, però la cosa s'agreuge perquè el seu terme municipal està trossejat, fet a miques... La gran mole de l'autopista, 5 carreteres i 3 vies de tren amb 6 estacions i/o baixadors; els rius Besos, Ripoll i la Riera de St. Cugat. Una munió de barreres naturals i fabricades fa que els seus barris estiguin allunyats, mal comunicats entre si, amb autèntiques dificultats d'inter-relacionar-se.

Tot aquest conjunt, molt "propi" de Montcada i que no es repeteix en cap més municipi del país, no el podem perdre de vista en cap moment si no volem desfigurar la seva imatge.

Guiant-nos per la divisió territorial de la Generalitat de Catalunya (1933), Montcada i Reixac pertany al Vallès Occidental, però està tan a prop de Barcelona i amb una influència tant forta d'aquesta ciutat que podem dir que a la practica Montcada és un barri de Barcelona mes que un municipi independent.

Poden distingir-se tres tipos de zones urbanes:

- 1ª Les grans empreses industrials.
- 2^a El nucli antic, al voltant de la carretera de Puigjerdà, on radiquen les dependències propies d'un poble: l'ajuntament, la parroquia, el centre comercial, entitats bancaries, etc.
- 3ª Noves barriades de població immigrada, arribades per causa del desenvolupament industrial.

El pas del temps ha fet desaparèixer el Turó de Montcada, per obra i gràcia de les fabriques de ciment; però el garbuix

urbanistic del poble ha persistit doncs la finalitat darrera que l'ha motivat no ha tingut gens en compte els homes i la terra sinó només les necessitats de la industria. Com a exponent d'aquest fet podriem remarcar que els trens semi-directes no paren a Montcada, malgrat tingui un nus ferroviari important que enllaça sectors tant allunyats de Catalunya com poden ser el Baix Llobregat amb Osona, el Ripolles, la Cerdanya amb Barcelona o bé el Bages amb el Penedes, fe el Vallès entre si; doncs no, els semi-directes no paren.

Montcada i Reixac és un municipi administrativament parlant però les característiques de cada un dels seus barris ens obliguen a fer un breu repàs d'ells:

Montcada Centre: sector més antic, on radica el nucli comercial de la població, els seus serveis administratius i financers, petits tallers familiars, i els pocs serveis assistencials, com poden ser l'Ambolatori de la Seguretat Social, els serveis sanitaris municipals o els centres de medecina privada; entre altres.

Masrampinyo: és l'altre nucli considerat antic, la seva població procedeix del camp, encara conserva un petit nucli de pagesos que es viuen i terres conreades. La població del barri es autòctona que es dedica a diverses activitats industrials i petits tallers. En la seva demarcació hi trobem des de el 1960 un Institut de Batxillerat amb cursos diürns i nocturns; el Centre té biblioteca, 2 laboratoris amb material adequat, sala d'estudis de reunions per a professors i alumnes, i camps d'esports. Als afores del barri ha començat el proces industrial, edificant-hi grans i mitjanes empreses. Té l'església romànica de St. Pere de Reixac, nom que

complementa al de Montcada. De fet el nom del poble es el resultat de la unió de dos nuclis diferenciats: Montcada al voltant del turó del mateix nom i Reixac, que correspon a la població que creixia al redós de l'església de St. Pere de Reixac. Aquest sector s'el coneix popularment per Masrampinyo. La unió dels dos grups ha donat un sol municipi: Montcada i Reixac.

Santa Maria: La seva dependència amb Montcada és practicament nul.la. Per les dificultats de transport, i la distància real està molt més aprop Cerdanyola que de Montcada Centre. El seu començament era pensat com a ciutat jardí, segona residència de barcelonins i és per això que no trobem al seu contorn cap indústria però tampoc cap comerç ni servei assistencial si exceptuem un centre escolar d'E.G.B. però en l'actualitat s'hi viu tot l'any.

Can San Joan: Popularment conegut per bifurcació, doncs el barri va neixer com a residència -primer en barracons, després amb pisos- dels treballadors de la Renfe. De totes maneres es va pensar amb una parcel.lació que facilitaria les vivendes unificades, "La casa i el hortet" però a la pràctica, la degradació ha sigut tan intensa que actualment és un autèntic barri marginal, sense cap mena de serveis i gracies a la facilitat del tren la seva relació és molt més Barcelona que Montcada. Els habitants de Can San Joan són immigrants i pertanyent al peonatge; els seus condicionaments socio-culturals són molt baixos.

Font Pudenta: És un barri de població immigrada que va començar amb una cooperativa de vivendes, sense serveis, però que s'ha com-

pletat per la iniciativa privada. Els seus habitants són peonatge lligats amb les obres industrials de Barcelona; és un barri dormitori despersonificant.

Valentine: Va ésser construït a finals de la dècada dels 50 per una empresa dedicada a la fabricació de pintures, però els pisos que hi va construir no foren pels seus treballadors sino que es posaren a la venda. El barri queda ben delimitat entre la línia del tren Barcelona-Portbou i el Besòs, la qual cosa no hi permet cap mena d'expansió. Només s'hi troben algun que altre comerç de l'alimentació.

Com podem pensar, aquests barris no tenen massa al·licient, urbanísticament parlant, i en conjunt no donen cap idea de poble sino tot al contrari. Però és que a més a més, Montcada té altres nuclis de població dispersos, que en molts aspectes l'Ajuntament prefereix ignorar-los: nuclis de barraques, cases sense serveis primaris, -aigua per exemple- etc. Tot un panorama.

El primer intent modern d'urbanització del sector fou el Pla Comarcal del 1953 que està pensat en funció de Barcelona; aquest preveu per Montcada, Cerdanyola i Ripollet la residència de la població obrera que ha de servir a la indústria barcelonina. L'últim, el Pla Directiu de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i els seus plans parcials no varien substancialment res en aquest sentit; deixa Barcelona com a centre de la comarca, centre de decisió i per tant implica una total dependència de Montcada enfront Barcelona: Barcelona necessita sòl industrial i Montcada li proporciona a bon preu, aprop i fàcilment accessible, total un bon negoci per Barcelona, doncs cal tenir present que totes les indústries de Montcada tenen els seus centres de decisió i les vivendes dels seus dirigents a la Ciutat Comtal i per tant es Barce-

lona qui té l'hegemonia.

La força de l'immigració va començar a fer-se sentir a Montcada i Reixac avans que en altres contrades del nostre país, però precisament per la seva proximitat amb Barcelona aquesta immigració era ma d'obra no qualificada; no arribaven a Montcada ni funcionaris, ni administratiu, ni tècnic, aquest viuen a Barcelona; però si peonatge.

Amb aquesta perspectiva donem una ullada als serveis socials de la població: Coordinats per a dues AA. SS., una des de l'Ajuntament i l'altre des de la Parroquia de St. Joan Baptista de Can San Joan poden enumerar els serveis existents en l'actualitat i que com és obvi s'han organitzat en el decurs d'aquests darrers anys:

A l'any 1971, la problemàtica dels desminuits psíquics va fer-se sentir i es va posar en marxa l'escola Geroni de Moragues amb seu a Ripollet però que recollis els casos de Montcada i de Cerdanyola.

A l'any 1974 surt a la llum l'estudi Urba-Montcada-80 que dóna una visió en el temps i una perspectiva de futut per el poble. Aporta dades molt valuoses per a coneixer la realitat assistencial tant deficitòria del sector.

Com a servei a la 3ª edat, hi poden trobar-hi un Club d'avis de Can San Joan, autogestionat i que funciona des de el 1973. Al 1975 aprofitant uns locals de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, se'n obria un al Centre i ultimament s'ha obert un Hogar del Pensionista del Ministeri de Treball al barri de Masrampinyo.

Pel que fa referència a Ensenyament, a Montcada s'hi contabilitzen 6 Centres Estatals i 9 de privats. Pot afirmar-se

que no hi ha problema escolar (E.G.B.) de privats. No hi ha cap guarderia. A més del Institut de Masrampinyo ja esmentat, hi ha també a Montcada Centre una Escola Professional que té força dificultats i problemes; acull alumnes de força dificultats i problemes; acull alumnes de fora de la població i la qualitat d'ensenyament tira cap a deficient.

Hi ha una biblioteca de la Caixa d'Estalvis de Sabadell a Montcada-Centre i una de Popular que depent de l'Associació de Veïns de Can San Joan.

En el camp sanitari hi ha un ambulatori de la Seguretat Social al Centre i per especialitats mèdiques cal anar a St. Andreu (Barcelona). També hi ha un "Puesto de Socorro" municipal per primeres cures, una Ambulància municipal (un cotxe i dos sanitaris) i un servei de la Creu Roja per assistència a possibles accidents durant els dies de festa. El dèficit mèdic assistencial es tan gran que facilita enormement l'exercici de la medicina privada. També al Centre hi ha un servei de Planificació familiar. Per a cobrir els dèficits en els barris hi ha alguna oficina sanitària amb una hora de visita mèdica i serveis d'injectables. Montcada té 7 farmàcies, 3 al Centre, 1 a Masrampinyo, 2 a Can San Joan i 1 a Sta. Maria; amb un servei de guarderies rotatiu.

No hi ha res més. Tot és per fer.

El futur de Montcada i Reixac és molt indecis, caldria comprobar com es convinen els criteris urbanístics i els de rendabilitat econòmica, doncs la indústria necessita mà d'obra, és cert; però aquesta mà d'obra la componen persones que necessiten vivenda humanitzada, esplai i serveis.

PALAU DE PLEGAMANS

Aprofitant un pla ambdós costats de la Riera de Caldes i com a resultat de la fusió de dos antics municipis: Palau Solitar i Plegamans hi tròbem avui el poble de Palau de Plegamans. Té una extensió de 1.493 Hes. amb una distància de 25 Km. de Barcelona i 9 Km. de Sabadell, ciutat amb la qual hi ha de mantenir força relació per moltes de les seves activitats administratives encara que hi està molt mal comunicada.

En la actualitat, el poble consta d'un nucli central; "Les cases noves" situat als costats de la carretera Barcelona-Caldes i cinc barris que s'hi han afegit: La Sagrera (antic Palau solitar), format per un conjunt d'edificis al voltant de l'església romànica de Sta. Maria, Gallecs, que fou un nucli d'estiueig i ara té unes connexions molt particulars (en parlarem més endavant), Montjuic, Sta. Magdalena i La Serra.

En contrast amb el que ha passat a altres poblacions del Vallès, la immigració no ha sigut massa notable; l'increment demogràfic ha representat una curva molt regular i sense batzegades, doncs ni ha estat exagerat el creixement industrial -encara força part de la població activa es dedica a l'agricultura- ni la mà d'obra d'aquesta zona industrial ha residit a Palau sinó que treballa a Palau però viu a Barcelona, Mollet o Caldes.

Malgrat la importància de l'agricultura, no es troben a Palau grans terratinents, sinó que més aviat la terra està repartida en petites propietats explotades directament pels seus amos. Hi ha poca remaderia i alguna que altre granja. Tot plegat, però

amb franca regressió.

El que per la terra ho guanya la indústria, però el procés és lent i sense sotracs.

Fins l'any 1968, no existia a Palau cap servei mitjanament acceptable; del 1968 ençà s'ha procurat eixugar els dèficits d'ensenyament primari que actualment es pot dir que esta resolt.

L'interès per la cultura dels habitants de Palau els ha dut a organitzar una gran varietat d'actes, conferències, teatre etc. inclús en moments gens favorables per la vida del país. Essent un poble que només té 3.404 habitants, té una biblioteca popular, una agrupació de veïns i una vida comunitària força interessant.

En el seu terme municipal hi ha una escola per a nenes procedents del Tribunal Tutelar De Menors, però no afecta ni es pot considerar un servei del poble.

Els dèficits existents són encara remarcables, i si bé el conjunt de la població no permet institucions eficaces en tots sentits però sí que permet un servei polivalent al mateix poble, una casa de cultura amb cabuda de vells i de joves amb activitats diverses i autogestionades; i una planificació mancomunada entre altres pobles del voltant per aquells serveis que necessitin una instal·lació i organització més complicada. No és raonable tenir l'assistència mèdica i hospitalaria a Barcelona, les escoles especials a Sabadell, els mercats a Mollet i Granollers, o les compres una mica considerables a Caldes.

A més a més cal tenir en compte que Palau de Plegamans està ven comunicat amb Barcelona i Caldes però no amb les altres poblacions amb les quals es veu obligada a relacionar-se.

A la Catalunya actual, els pobles grans tenen greus problemes socials i d'equipaments però els petits no queden enrera.

POLINYÀ

Dels pocs municipis agrícoles que queden al Vallès, Polinyà n'és un d'ells. El blat, vi, patates, fruita de l'hora i cereals són productes que es cultiven i es comercialitzen pels indrets de Polinyà.

Actualment s'ha arribat a una fase de mecanització de les tasques del camp força remarcable de tal manera que ha permès que una empresa dedicada a la venda de maquinària especialitzada, tingui vida en el mateix terme municipal.

Polinyà és dels únics pobles del Vallès Occidental que conserva, encara que sense massa envergadura, alguna que altre activitat ramadera i forestal.

Durant els darrers anys, la indústria va prenent cos com a tots els pobles del voltant de Sabadell, de Terrassa, de Mollet o de Barcelona, i Polinyà no s'escapa d'aquesta realitat. La població que fa possible el funcionament d'aquestes indústries no viu al poble sino a les ciutats veïnes; malgrat tot, el déficit de vivenda influeix a aquest anar i venir cada dia des de Sabadell o Caldes o Santa Perpètua per treballar.

El fet ve agreujat per les deficiències del transport públic, escas i mal organitzat, sobretot si tenim en compte que cal anar a Sabadell per a tot: escoles, formació professional, esbarjo, metge, serveis clínics i hospitalaris... etc.

Polinyà ha tingut durant aquests anys un ambiciós projecte que, per molts factors, alguns explicables, altres no tant; s'ha anat en orris; es tractà de la instal·lació d'una planta industrial -primera en tot l'Estat- per la transformació d'escombraries en

adobs orgànics destinats als jardins d'autopistes. Entre els plàstics que no fermenten ni deixen fermentar altres matèries i els interessos d'algú, el projecte s'ha quedat en això: Un projecte fallit.

Pel que fa a serveis públics, Polinyà només compta amb escoles. Pel demés depèn exclussivament de Sabadell.

RELLINARS

Darrera la Serra de l'Obac, al peu de la carretera que va de Terrassa a Manresa i a cavall del Vallès Occidental i del Bages, hi trobem el municipi de Rellinars. El terme de un bon número de masies disperses, algunes molt interessants per la seva antiguetat.

La seva població és molt escassa amb una densitat molt inferior a la mitjana comarcal, encara que a l'estiu es triplica. Durant aquests vint anys ha mantingut el mateix índex demogràfic i les característiques de sempre . (any 1960, 227 habitants, any 1979, habitants, poc ha variat).

L'agricultura i el bosc són les fonts de riquesa de Rellinars; i això fa que en certes èpoques absorveixi molta obra forana i eventual però llocs de treball a la fi. Aquestes èpoques coincideixen amb el temps de talla doncs el poble té grans extensions de pi blanc; també en èpoques de recollida del blat, riquesa important a la contrada. Resumint: podem afirmar que l'agricultura ocupa el 50% de la població activa i l'altre 50% està empleada a la indústria de Castellbisbal i Terrassa.

Pel que fa a la població de vacances i caps de setmana, Rellinars és un poble molt adient. La distància -14 Km- amb Terrassa fa que això sigui així, els desplaçaments diaris no sedueixen a ningú i la tranquil·litat d'un poble rural és molt atractiu pels neguitosos

de ciutat.

Durant tot aquest temps, la preocupació de l'Ajuntament s'ha encaminat més a resoldre les necessitats i capricis dels estiuejants que a resoldre problemes urbanístics i d'equipaments del mateix poble.

Per a tota mena de serveis, Rellinars depen de Terrassa. Des de l'assistència mèdica i hospitalaria, fins a l'activitat comercial i financera.

RIPOLLET

Trobem Ripollet en un encreuament de la carretera N-150 que va de Barcelona a Sabadell i Terrassa. A l'altra banda de carretera hi ha Cerdanyola. El sector que enmarca la carretera i el Ripoll està enormement aprofitat i força mal urbanitzat. La població ha crescut com bolets, la indústria ha avançat arrassant tot el que avans era horta per palplantar-hi els seus dominis. S'ha edificat despressa i malament, les fabriques donaven feina i el que calia era que els que hi treballessin tinguessin un sostre per aixoplugar-se; la qualitat és el de menys.

Amb aquesta política urbanística ens trobem amb una població que de 5.262 habitants que tenia al 1960 va passar al cap de 10 anys a 20.167 i al cap de 20 a 24.766. Tot un record. Si tens necessitats, espavilat!

L'únic problema que s'ha anar resolent per a tota aquesta població, ha sigut el problema escolar, però quan parlem de problema resolt només volem dir: cadira, taula i mestre en una escola. La qualitat de l'ensenyament, el lloc on està situada l'escola, les possibilitats de desplaçament, etc.; seria un altre bassant del problema que de moment no ens hi volem ficar.

Si atravessem el riu ens trobarem al case antic, conegut

pel "Ripollet catalan" format per edificacions uni-familiars de planta baixa o com a màxim un pis. En aquest centre hi viuen els autoctens de Ripollet i és en aquest sector que hi trobem les entitats vives de la població: L'Ajuntament, l'esglèsia, el café Faro (Club de futbol, club de ciclisme i cor del Vallès) i el Centre Moral (club de basquet i el grup d'amics del teatre), hi ha també el mercat i el centre comercial de la població.

Al moment de fer una somera descripció de Ripollet podem comprovar l'existència de dues poblacions yuxtaposades: el poble, d'amplia solera i tradició catalana i els barris d'immigrats, classe obrera industrial que treballa a les fàbriques del pobla, de Cerdanyola, de Montcada o de Barcelona. Uns i altres fan la seva vida i tant els autoctens com els immigrants ho fan oblidant l'altre sector, com si no existís.

Aquest creixement tan ràpid i accelerat ha fet impossible un creixement paral·lel dels serveis i aixís durant aquests vint anys els problemes de l'aigua, il·luminat de carrers, asfalt, clavagueres, recollida d'escombreries, escoles, canalització del riu, etc. han sigut tan grossos que s'ha donat abast per molt que les autoritats haguesin volgut.

Fent una mica de repàs als serveis existents a la població podem constatar que són molt pocs:

Guarderia, una municipal que no cobreix ni de molt les necessitats existents.

Deficients psíquics, gràcies a l'Associació de pares, funciona des del 1971 el Centre de Pedagogia Terapèutica Jeroni de Moragas, És un servei mancomunat per a nois i noies de C.I. mig i lleuger residents a Ripollet, Montcada i Cerdanyola.

Centre de Salut; és un servei municipal que funciona des del 1979-80

i inclou Centre de Planificació familiar, Centre de vacunacions, Servei de toxicomans i alcoholisme; amb les cessants de prevenció, informació sanitària de la població, i tractament quan cal. Hi ha també una Assistent Social que estudia i treballa amb totes aquelles persones que generen o sorgeixen d'un problemàtica social.

En tots els altres aspectes, serveis i equipaments brillen per la seva absència a Ripollet, cal anar a Sabadell o a Barcelona. Si perds temps o estàs mal servit, paciència.

Els serveis sanitaris, hospitalaris, escoles especials, serveis de recuperació funcional, ensenyament superior, etc., es busquen a Sabadell, de totes maneres degut a la facilitat en que es pot arribar a Barcelona, molta gent prefereix anar a la ciutat comtal i utilitzar els serveis privats o semi-públics (hospital Clínic, Sant Pau, etc.) que anar a Sabadell on hi ha pitjor comunicació.

A l'any 1955 es va crear una comissió de Mancomunitat municipal Cerdanyola-Ripollet per a contribuir conjuntament a la posta en marxa d'uns serveis determinats: "Cuartel de la Guardia Civil", Servei de Correus i Telègraf, Creu Roja. Una vegada aconseguit aquests objectius, la Mancomunitat ha continuat i cal que continui. La última obra conjunta va ésser el pas subterrani de la carretera de Sabadell (1.968). Però, la seva acció no pot acabar aquí, són molts els problemes comuns d'amb dues poblacions que resolts separatament són molt cars i poc viables, però el fer-ho conjuntament seria beneficiós.

RUBÍ

Rubí és un Municipi, el creixement del qual ha desbordat tota mena de previsions.

Situat a la vall de la Riera de Rubí, era una població tradicionalment agrícola. Els seus conreus i boscos fóren fins al 1962 dels

més bons de tota la comarca. Va ser a partir de la disortada nit del 25 de setembre, en que l'aigua va arrassar els camps i part de la població, el moment just en que va canviar l'estructura productiva. Les indústries han crescut a tot i a dret en mateix lloc on el dia avans s'hi collien ametlles, hortalices o fruita i després de 18 anys el seu passat rural sembla una història tan llunyana que s'acosta a un conte de fades.

El primitiu centre de la població estava enclavat al matge esquerra de la riera, al redós de l'església romànica de Sant Pere, però en el decurs d'aquests últims anys s'ha superat l'obstacle del riu i Rubí ha crescut per tots quatre cantons fins a fer imprescindible la construcció de diversos ponts per comunicar la població situada ambdós marges.

Està sumament ben comunicat en tots sentits. Força proper a Barcelona (20 Km), Terrassa (6 Km.) i amb un bon servei de comunicació gràcies als Ferrocarrils de la Generalitat i a més un bon ús de carreteres per les quals s'arriba amb facilitat a Barcelona, Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Molins de Rei o El Papiol.

Tota aquesta estructura, les possibilitat de créixer la indústria local i les bones comunicacions, han fet de Rubí el tercer centre industrial del Vallès Occidental, però no s'ha resolt cap dels seus problemes més íntims i en conseqüència ha esdevingut un dels punts més problemàtics de la contrada tant en serveis com en convivència. Cal pensar que Rubí tenia, ara fa vint anys, 9.907 habitants, però només en fa deu ja eren 25.461. El salt és molt fort per un país on han estat nulles per no dir negatives totes les possibilitats d'integració. Però el seu creixement no ha acabat aquí, a finals de 1.979 la població de Rubí havia augmentat en més de 10.000 persones. Ara són 35.915

rubinencs. Avui, no podem dir que va creixent, perquè no és veritat. La greu crisi econòmica dels 80 fa que la gent es plategi el tornar a marxar. Aquest fenomen podria equilibrar i sedimentar una mica el conjunt de la població en benefici de tothom, la qual cosa permetria una planificació de serveis i equipaments d'acord amb les necessitats reals.

Parlant de serveis, a Rubí es poden comptabilitzar vuit escoles estatals i 19 de privades. Malgrat el números globals hem de dir que les escoles oficials acullen la majoria dels nens del poble, doncs moltes de les privades són reduïdes en quan al nombre d'alumats. El que sí es pot afirmar que entre les unes i les altres cobreixen les necessitats de la població infantil. Hi ha a més una guarderia municipal i una de religiosa amb places subvencionades per l'Ajuntament. Un Institut de BUP i una escola de Formació Professional.

Pel que fa referència als deficients cal anar a Terrassa, l'Associació de Minusvalids Psíquics de Rubí no té cap mena de servei propi.

També a aquesta població hi ha el Casal de Sant Josep Oriol per a nens fins a 6 anys que provenen de la Protecció de Menors.

En matèria Sanitària, a més de la Seguretat Social que és de llei, encara que per especialitats mèdiques i quirúrgiques es cal anar a Terrassa, Rubí té un servei d'urgències d'accidents que depèn de la "Mutua" (Entitat privada) sense cap lli hospitalari.

Allà on no arriben els equipaments de Rubí, arriben els de Terrassa.

Gràcies a la seva tradició, Rubí és una població molt rica culturalment. Té dues emissores de radio, dos setmanaris: "Rubicata" i "Endevant", una Biblioteca Popular inaugurada el 1.953, el Museu de Rubí, l'Escola Municipal de Belles Arts, l'Escola Municipal de Música, l'Esbart Dansaire, el Centre Excursionista, el "Casino Español", la

Cooperativa Rubinense, entre altres. Totes aquestes institucions funcionen des de molt avans del 1.962.

Pel que fa a la tercera edat, Rubí compta amb un "Hogar del Pensionista", del Ministeri de Treball i un Casal d'Avis lligat a les Associacions de Veïns. Hi ha en projecte la organització d'una mini-residència. Un cop aquesta entrés en funcionament podrien considerar-se cobertes les necessitats del vells del poble.

Rubi, població sortida de les aigües i sense cap mena de planificació, té unes necessitats primàries molt punyents, això possibilita l'existència de diferents entitats benéfiques: Càrites Parroquial que depèn de la Diocesana i l'Obra dels H.H.Maristes, entre altres de menys embergadura però no per això menys altruistes.

Entre altres institucions rubirenques hi han, 4 parròquies amb activitats cultural, 8 centres d'esplai i 8 associacions de veïns, totes elles amb força vida.

Aquest 1.980, l'Ajuntament de Rubí posa en funcionament el "Centre d'Orientació Sanitària" amb serveis de psiquiatria, planificació familiar, tractament de toxicomanies i alcoholisme i gabinet psicoterapèutic.

Els problemes més punyents que avui per avui es fan sentir a Rubí són:

els transcunts, problema que s'hauria de mirar d'unificar per evitar que passin d'un Ajuntament a l'altre.

Els infants sense família, amb una possible residència de l'Obra Tutelar de Menors.

Els avis i disminuïts sense família als qui caldria un servei d'ajuda a domicili.

I una millora dels serveis existents.

SABADELL

Sabadell és en certa manera una mostra vivent del que no ha de ser una ciutat. La seva història industrial és més antiga que la ciutat com a tal. El Gremi de Peraires es remonta al 1.559 i Sabadell no fou anomenada ciutat fins al 1.878. Però malgrat tot avans de la Guerra civil del 39 conservava una harmonia digna de la millor causa. És entre el 1.940 i el 1.960 que Sabadell s'esdevingué el que ara és: un autèntic caos, un cúmul de desajustament social. La política municipal del moment tenia només una fita, "fer treballar les fàbriques" costés el que costés, es treballaven les 24 hores del dia, si mancava ma d'obra autòctona s'en feia venir de fora. Era igual que no hi hagués habitacles, es podia viure en barraques, coves o estades. Era igual que no hi haguessin escoles, als 10 anys i sense saber llegir ni escriure, ja es podia fer de canoner.

En aquesta línia s'ha destruït tot el que fos. Volem fer constatar que a Sabadell el 1.940 hi havia un magnífic bosc, autèntic parc natural, a l'entrada mateix de la ciutat. Doncs bé, en nom de que: "era imposible esperar que un bosque de tales características pudiera salvarse, era una utopía. La decadencia del bosque natural situado a las puertas de una ciudad es una consecuencia más del progreso de ésta, que en su necesidad imperiosa de espacio vital no puede contenerse, por más sentimentalismos que se pongan en juego, La ciudad ha de devorar a la naturaleza, sino quiere a cambio, ahogarse a sí misma" (Alcalde Josep M. Marcet i Coll). Doncs bé, per obra i gràcia d'aquest senyor el bosc va desaparèixer i en el seu lloc avui hi podem trobar una de les urbanitzacions del modern Sabadell: els grups Arrahona, de la desapareguda "Obra Sindical del Hogar" que vistos amb una perspectiva actual esborrona el pensar la mena de vivendes que aquesta organització

construïa: el barraquisme vertical. Un altra part d'aquest bosc hi ha naus industrials, amb sorolls, fums, etc., i en una petita part un barri de vivendes unifamiliars més o menys presentables.

Aquesta és la perspectiva en que ha crescut la ciutat.

No ens voldriem estendre més perque de fets com aquests ni ha una pila que no s'acaba, però és necessari conèixer quines eren les directrius anteriors per entendre la ciutat durant aquest darrers vint anys. Totes les voreres del Ripoll eren habitades. Les inundacions del 62 varen demostrar que fins inclús algunes fàbriques s'havien edificat a dintre mateix del riu. La tragèdia va ser molt grossa i molt lamentable però donades les circumstàncies metereològiques i urbanístiques no podria donar millors resultats.

Podriem descriure la ciutat del 1960 com un pop amb un cap molt petit -el Centre- i 17 barris suburbials allunyats del Centre i separats per descampats. Urbanísticament, fer aquestes dades, força carrers del centre no estaven encara esfaltats i per descomptat els dels barris tampoc. És durant els primers anys de la década dels 60 que s'esfaltan els carrers del centre i s'obliga a les noves constructores a pavimentar al mateix temps que es fan pisos. És el primer pas per aconseguir una ciutat sense pols o sense fang, la qual cosa avui a les darrerries del 1980 encara no s'ha aconseguit en el 100%.

Per fer-nos més el càrrec de com a funcionat tot plegat hem de tenir present que al 1940 a Sabadell hi havien 47.831 habitants, al 1960 ja eren 105.152, quasi dues vegades i $\frac{1}{2}$ més i al 1979 es ratlla la xifra dels 183.000. Aquestes xifres no hi ha població que les assimili pel que a serveis representa. Cal pensar que venien famílies senceres que necessiten escoles pels fills i ajudes pels avis, serveis mèdics, ambulatoris i hospitals, esbarjos i locals culturals... però de moment no tenen res; a tot estirar un pis de 54,60 m^2 amb molta sort 86 m^2 per viure-hi 4, 6, 8 o més persones... Aquestes són escenes

prou exposades per no fer-hi més esment només deixant constància que si aquesta situació extrema es donava en els barris suburbials no era més afalagadora al Centre que tenia les mateixes carencies de serveis públics però quedaven i queden més dissimulats per l'expressió externa no tan cridanera. En el que en podríem dir el Centre estricte de la ciutat, encara avui, només hi ha una escola estatal repartida en tres edificis separats i distanciat entre sí que no permet, per exemple, que el germà gran reculli el petit doncs la distància i la uniformitat d'horaris ho fan impossible; si considerem tota l'extensió del Centre podem contar unes quantes més, encara que només una d'elles "Sant Joan" imparteix tot el cicle de pre-escolar i EGB en un sol edifici.

Per acabar de veure com s'ha anat arrodonint tot aquest mosaic que és actualment la ciutat de Sabadell copiarem uns paragrafs de la publicació municipal "150.000 sabadellenses" que ens semblen prou descriptiu i entenedor per passar d'inmediat als serveis socials pensats i organitzats per a tota aquesta gent:

"El alud inmigratorio amenazó en algunos momentos la propia idiosincracia ciudadana, en sus usos, costumbres, tradiciones y mentalidad característica, que distinguen a toda comunidad urbana, más allá de sus contornos geográficos y materiales. Por otra parte supuso, en bloque y no por progresión previsible y ordenada, una ingente problemática de asistencia, saneamiento, urbanismo, comunicaciones, etc.

Así, mientras en 1940 se añadía a aquel primer barrio periférico que era Can Rull, la aparición de los primeros núcleos en Can Puigjaner, Can Oriach, Pueblo Nuevo, Torre Romeu y Sierra Camaró, la población global suburbial apenas alcanzaba el 3% de la total ciudada-

na. Diez años después surgen Los Merinales, la Plana del Pintor, el Torrent del Capellán y las cuevas de Sant Olguer ofrecen un espectáculo lamentable. Aumenta la población suburbial que ya representa un 12% del total. Más entonces, resolviéndose lo más precario, esto es, el problema de las cuevas y acompañado ello de un período de progreso industrial y de la primera acción colectiva pro viviendas sociales, acontece el aluvión más extraordinario..."

"...De este modo contemplamos como aquel crecimiento desorbitado del anillo periférico se ha frenado y en 1967 el conjunto de habitantes de los barrios extremos representa el 43% del total, o sea, sólo un 3% más que en 1960. Habitantes de la periferia, mejorado su nivel de vida, pasan a habitar edificaciones más céntricas; en los propios barrios la edificación se hace más vertical, con edificios más modernos y deja de desparramarse horizontalmente; el comercio adquiere calidad, abundancia y modernidad en todos los barrios y aparecen agrupaciones de tipo medio, tales como Can Feu, La Concordia, Sant Olguer, que dan cohesión y transición al movimiento centrífugo del cuerpo urbano."

Cap a l'any 1.963 sorti a la llum pública pero amb molta cautela i tímidesa, un magnífic estudi sobre Planificació de Serveis Socials a Sabadell. Representava un treball col·lectiu al que hi havien participat el que en podriem dir les forces vives del Sabadell d'aquell moment. Aquest treball a més d'un detingut estudi de la població vista per sectors, remarca una serie de necessitats que han de tenir-se en compte per tal d'arribar a una estabilització social tan necessària per a tots. Aquests són:

- 1) habitacle, 2) residències, 3) els serveis urbans, 4) els serveis culturals, 5) els serveis assistencials i sanitaris, 6) els serveis d'esplai, 7) la vida societaria i 8) la vida moral i religiosa.

Llegint els dèficits de cada un d'aquests apartats, acabes amb una visió desoladora, perquè els percentatges són molt alts en cada un d'ells. A mesura que ha anat passant el temps s'han anat solucionant, aquests percentatges han disminuït, ara podríem dir que a Sabadell hi ha tota mena de serveis per a tot tipus de marginació, però també podem afirmar que en cada un d'aquests serveis els dèficits persisteixen i som molt lluny de tenir una ciutat degudament equipada. Però potser caldria recalcar aquells serveis que apuntava l'estudi citat i que encara no s'han vist per enlloc, un d'ells era el de Residències per a joves solters sense família o bé Residències provisionals per acollir famílies acabades d'arribar. En aquest últim aspecte segurament ja no és un servei que falti doncs el problema de l'atur anima més a marxar que no pas a arribar. De solters sense família encara en queden.

L'Estudi que comentem posa molt èmfasi en senyalar la gran labor que podrien desenvolupar els Centres Socials, destinats a promoció de la gent de les barriades i també del Centre perquè aprenguin a valdre's per sí mateixos en el moment de resoldre llurs problemes. Aquest aspecte va ser molt important en la vida dels barris fins al 1968. La majoria tenien el seu Centre, la seva Associació de Veïns i una Assistent Social que com a tècnic feia una autèntica tasca assistencial i de desenvolupament comunitari. Les motivacions oficials tingueren una versió econòmica, les populars política, però el fet fou que a partir del juny del 72 les AA.SS. de barri es quedaven sense feina i es muntà una oficina única amb una AA.SS. per resoldre problemes d'assistència i informació. Per més que es vulgui, una persona sola en una ciutat de 200.000 habitants no hi pot fer res.

Resumint l'evolució ciutadana durant aquest període podríem dir que:

-hem passat d'una febril activitat industrial a tenir 24.000 parats.

-hem passat de tenir un nucli central relativament petit i mal urbanitzat, i uns barris suburbials molt distants, a tenir una massa de blocs de cases petites i mal girbades per acollir 183.000 persones.

- hem passat de tenir un dèficit absolut de serveis de tota mena a tenir-ne algun però de cap manera suficient.

- hem passat de ser la capital del Vallès Occidental a ser una mena de cosa que no arriba a estar integrada a Barcelona, que en certa manera conserva unes empremtes característiques però no prou definides ni diferenciades per a continuar essent allò que erem.

Podriem valorar ara, ni que sigui donant-li una pincellada, com estan els serveis socials a Sabadell:

Ajuntament: De fet, Sabadell no té cap servei social municipal. Alguns d'ells hi ha participació d'aquesta entitat però aquesta és compartida per altres.

Cal destacar el Patronat de l'Hospital i Casa de Beneficiència que presidit per l'Alcalde, governa dues institucions força estimables: la Clínica de Ntra. Sra. de la Salut (centre hospitalari amb urgències mèdiques i quirúrgiques) i la Residència Albada, actualment residència per avis però que ha fet gastar molta tinta i ha donat molts mal de caps. L'Albada és la conversió de l'antiga Casa de Caritat que a més de vells tenia també infants. En un moment determinat, en el que hi jugaren una multitud de factors, l'Ajuntament no va veure amb bons ulls l'educació-massa lliberal i poc religiosa- que es donava a aquests nens i va decidir sense comptar amb ningú a internar-los en altres institucions lluny de la ciutat. Tot aquest afer va portar molt enrenou, des de protestes per part de les famílies afectades fins a que Magistratura de Treball va considerar improcedent l'acomiadament dels cuidadors i pedagogs que els atenien amb obligació de pagar-los-hi indemnització. El que sí es va aconseguir amb tot això és que l'internat per a nens

sense família es tanques i actualment aquest servei es dona d'una forma molt restringida, en algun pis i només en casos d'extrema urgència. Hi ha a més a més un servei de mitja pensió (de 8 a 8) per a nens amb problemes familiars que assisteixen a l'escola pública.

Un altre servei municipal que també es va enxiquint, és el servei social escolar. Va començar amb 4 escoles estatals amb una bona labor d'assistència individualitzada als nens i llurs famílies, un contacte i coordinació entre l'escola i les famílies, els mestres i els problemes col·lectius de la població escolar, els nens amb problemes d'adaptació a l'escola, etc. Actualment són 3 les AA.SS. que treballen en aquest camp professional amb una visió molt més oberta al barri, menys especialitzada i des del nostre punt de vista menys eficaç. Sense que amb això volguem dir que no facin falta uns serveis polivalents en tots i cada un de tots els barris de la ciutat. Ens sembla dos camps diferenciats i prou importants per tenir-los en compte ambdós indistintament.

També dintre l'Ajuntament de Sabadell funciona un servei social per a casos d'emergència social i un altre a la Delegació de Cultura i Ensenyament que cobreix tota aquella informació que no es dona a la resta d'escoles estatals per manca del servei, es fa extensible també a l'escola privada per a tota aquella problemàtica específica d'un servei social escolar.

Sanitat: Els serveis sanitaris a Sabadell cobreixen totes les branques d'aquest camp amb excepció del psiquiàtric que de moment només es un projecte. A més, els serveis sanitaris de Sabadell han de cobrir les necessitats de la comarca o al menys d'un sector de la comarca. Entre la Seguretat Social i la iniciativa privada volen subsanar les necessitats existents però, una política que durant molts anys no ha tingut en compte el futur, ha privat de planificar els serveis amb eficaç-

cia i ens trobem que al mateix temps que s'ha triplicat la població no s'han triplicat el nombre de serveis. Conseqüentment els déficits han augmentat. Tenint present que aquest engrandiment de serveis no s'ha donat en la proporció que calia, podem citar el que s'ha anat fent durant aquest període.

S'ha ampliat la Clínica Infantil del Nen Jesús, institució dedicada exclusivament a l'assistència sanitària de nens. La clínica infantil es va crear després de la guerra per la senyora Anna Figueres de Marcet pensant amb els nens tuberculosos, es va incorporar a l'Obra Social de la Caixa d'Estalvis de Sabadell el 1962 pensant ja en serveis de puericultura en general, prematurs i servei de rooperació funcional. Actualment, encara lligada a la mateixa Caixa, amb concert amb la Seguretat Social cobreix tota la gama de serveis especialitzats: cirurgia, medecina, laboratori, neuro psiquiatria, etc. Té també medecina privada. Anexe a aquesta institució hi ha també el Centre de Medecina Preventiva Escolar, fundat el 1968. Depen d'un patronat amb participació de la Caixa i ofereix els serveis de: diagnòstic i recuperació per als nens de la ciutat i comarca que ho solliciten. És un servei evidentment comarcal.

Tambe anexe a la Clínica i adscrita a la Facultat de Medecina de Barcelona, es va fundar el 1966 l'Escola d'ATS "Epione" que actualment ha desaparegut.

Durant el decurs de tots aquests anys també s'han ampliat els serveis de Mutua Sabadellense entitat fundada en 1917 per iniciativa dels fabricants per atenció als accidents de treball: la Mútua va anticipar-se a la Seguretat Social actual.

La Mútua és la única institució sanitària de la ciutat amb influència comarcal, que ha augmentat els seus serveis sense tancar-ne cap. Actualment té: la Clínica de la Santa Creu dedicada a Cirurgia, la

Clínica Santa Fe, a traumatologia, maternitat, recuperació funcional i urgències traumàtiques amb tots els serveis annexes. Té a més previst pel 81 ampliar el servei d'urgències i posar en funcionament un centre d'orientació i diagnòstic de cara a les malalties laborals. També la Mútua manté 14 dispensaris amb servei d'injectables als barris perifèrics de la ciutat.

Dintre el camp d'assistència mèdica, actualment s'està construint l'Hospital Clínic de la Facultat de Medicina de l'Autònoma i una Residència Sanitària de la Seguretat Social. El ritme de les obres d'ambdues institucions és molt lent.

Deficients físics: A més de diversos centres de recuperació funcional tots ells privats però amb concert amb la Seguretat Social, hi ha també a Sabadell una escola d'EGB per aquest tipus de deficients. L'Escola La Gavina depen d'Auxilia de Barcelona i acull nens de tota la comarca.

Hi ha també un taller laboral amb règim de cooperativa per deficients. Tot plegat no massa gran cosa.

Deficients psíquics: L'ànima que ajuda a tirar endavant tota la problemàtica dels deficients psíquics són les Associacions de Pares dels nens afectats. La iniciativa privada, una vegada més ha suplert a la Administració per a resoldre un dèficit assistencial concret.

Sabadell no és un cas apart, l'Associació pro subnormal ha mogut tots els fils haguts i per haver per tirar endavant les institucions existents: 3 escoles especials, un taller cooperatiu i un centre de profunds.

També totes aquestes institucions cobreixen les distintes poblacions de la comarca, o al menys les necessitats de tots els pobles que reben la influència de Sabadell. Terrassa fa el seu paper en el seu sector.

Vells: La problemàtica de la tercera edat és complexa i variada. Moltes vegades s'han creat serveis molt vistosos que han tapat el que realment hi havia al rerafons. Una residència per avis mitjanament ben muntada és un servei car, però ajuda a fer quedar bé externament i tapa el que realment fa falta: uns pisos habitaples, un servei d'ajuda a domicili i una educació de cara al vell de casa com a ésser capaç de ser estimat. La residència hauria de ser únicament per aquell avi que no té a ningú i s'haurien de trovar be "com a casa". Les grans residències existents són molt lluny de cobrir aquestes necessitats.

A Sabadell hi ha dues d'aquestes grans residències, que no abasten ni molt menys les necessitats reals de la ciutat.

De clubs per a la tercera edat n'ha ha de tota mena i de tots colors, des dels que viuen entre quatre parets d'una associació de veïns amb mitjans molt precaris fins els que depenen del Ministeri de Treball luxosos amb bar, barber, sala de lectura, etc.

Infància: Malgrat les aparences, són molt poques les institucions en aquest camp. Durant molts anys va funcionar a la Plaça del Vallès una Guarderia, propietat de la Caixa d'Estalvis de Sabadell que acomplia les finalitat específiques pròpies d'uns institució pensada per acollir els fills de mares treballadores, l'horari era propu ampli i flexible que facilment s'adaptava a les necessitats individuals i concretes de cada familia. Aquest servei valia molts diners i la Caixa va decidir el 1968 tancar-lo per ajudar a noves guarderies que, lligades a les AA.VV. dels barris es podrien obrir a la ciutat. Entre aquestes hi trovem la de la Concòrdia o la de can Puigjaner. No n'hi han gaires més.

En aquest sentit ha passat dues coses: La primera es que cada vegada s'ha pensat més en el benefici que les guarderies fan al nen, malgrat l'induptable servei que també fan a la mare que treballa. A les hores la guarderia s'ha adaptat a l'horari escolar. S'ha vist la

possibilitat d'un lucre més gran, segons el concepte personal del director i les guarderies privades han crescut a dojo. En moltes estatals dels barris s'han obert aules de maternal i pre-bàsica. El protagonista, el nen.

La segona cosa que veiem, és que els costos de manteniment d'una guarderia son molt elevats i l'Administració prefeix oblidar-ho. El fet que les guarderies depenguin del Ministeri de Treball en lloc del d'Educació fa que un i l'altre es desentenguin del problema.

A la pràctica, quan es precisa de trobar un lloc en una guarderia amb un horari que es pugui combinar amb l'horari laboral dels pares -la qual cosa passa molt sovint- hi ha autèntics problemes.

Si per nens normals, amb una família treballadora corrent hi ha problemes, tot el que sigui variar aquesta "normalitat" la problemàtica es multiplica... i embolica que fa fort.

El problema escolar sembla pràcticament resolt, de fet cada any s'obre noves aules. Entre l'escola estatal i la privada la ciutat va tirant.

L'Esplai és un camp força tractat. Entre les AA.VV., l'Ajuntament i alguna que altra entitat ciutadana, cobreixen la necessitat de l'esplai i el lleure dels escolars durant els caps de setmana, vacances escolars tant de Nadal com d'estiu. Diria que des del 1960 cada dia hi ha més inquietud en aquest sentit.

Cal destacar la tasca de la Coordinadora dels Grups d'esplai que hi posca tot l'esforç necessària per a tirar endavant el millor possible.

En aquest sentit no podem oblidar la tasca de la "Juventut de la Faràdula" que s'ha preocupat d'ocupar tots els diumenges a la tarda el lleure dels infants sabadellencs amb un espectacle diferent. Primer

era teatre, actualment compartit amb seccions de cinema. Ha creat premis per autors de teatre infantil hi ha aconseguit funcionar com a grup digne de la millor causa.

Malgrat tot això sigui prou encoratjador, no cobreix ni de bon tros les necessitats dels infants sabadellencs del 1980.

Malalts mentals: El malalt psiquiàtric està del tot marginat i oblidat. durant tots aquest anys, davant d'una urgència psiquiàtrica la única resposta era: una ambulància i a l'Institut Pere Mata de Reus... i això tantes vegades com fes falta.

Actualment, hi ha previst per l'entrada de l'any 1981, un servei ambulatori psiquiàtric, que depenent del Pere Mata es preocupi dels malalts post-internament, de les famílies i dels problemes que genera la malaltia, així com dels possibles passos que tractats a temps puguin evitar-se l'ingrés hospitalari.

Marginats socials: Malgrat Sabadell és una ciutat amb unes característiques que la fan niu de moltes marginacions: delinqüents, gitanos, infància i joventut sense família, etc., no hi cap servei pensat per a integrar, plantejar o resoldre els casos d'aquest caire. La repressió és el que es fa servir moltes vegades, d'altres l'oblit.

Possats ja en el 1980 Sabadell té uns problemes socials plantejats els quals la societat no és capaç de donar resposta creant els serveis adients. Entre altres podriem citar:

- 1) Collectius infantils per infants sense família o amb famílies amb problemes.
- 2) Esplai que cobreixi les hores que els pares encara treballen.
- 3) Guarderies amb horari laboral
- 4) Entitats d'acolliment i ajuda per a joves delinqüents mal acollits

per llurs famílies.

- 5) Centres socials amb imaginació creativa.
- 6) Serveis domiciliaris per vells i discapacitats.
- 7) Residència per a avis sense família.
- 8) Equips inter-disciplinaris sectorials.
- 9) Escoles professionals per a deficients lleus.
- 10) Hospital psiquiàtric.
- 11) Centres ocupacionals de dia.
- 12) Acolliment per a transeunts.
- 13) Acolliment de mares solteres.
- 14) Servei jurídic en defensa dels nens
- 15) Residència per a subnormals.
- 16) Menjadors escolars, al menys per sector, amb possibilitats de beques per a casos de necessitat: esmorzar, dinar i berenar.

La llista podria ser més llarga.

SANT CUGAT DEL VALLÈS

El Pla Director del Àrea Metropolitana de Barcelona, contempla la zona situada justament darrera Collcerola com a zona residencial, com a nucli d'expansió de la gran concentració humana que és la ciutat comtal.

En aquest punt hi trobem Sant Cugat del Vallès.

La seva història, com a nucli de població es remonta a l'època romana. Les diferents troballes arqueològiques i arquitectòniques demostren que sempre hi ha viscut algú.

La importància de Sant Cugat a més del nucli urbà, de les restes històriques, el monestir romànic, i la seva indústria artesana ens

ve donat també pels diferents barris i zones residencials que el componen. Entre aquests ens cal destacar:

Mirasol.— Antiga zona residencial per anar-hi a passar l'estiu, que de mica en mica s'ha anat poblant d'immigrat arribats del sud de la península per a cobrir els llocs de treball que demanava la indústria terrassenca o de Rubí. Avui, Mirasol és més un barri de Terrassa que de Sant Cugat. La seva proximitat amb l'antiga Egara representa per els veïns de Mirasol més comoditat i un millor servei, que naturalment aprofiten. Els pocs estiuejants que hi queden es relacionen més amb Barcelona, el seu lloc normal de residència.

La Floresta.— Barri creat molt anàrquicament, en el que s'hi barrejen zones de segona residència barcelonina i nuclis de població immigrada, aprofitant cases lliures les han llogat com a residència habitual. A la Floresta hi ha també un considerable nombre de hippis que fan la seva vida prescindint del que els envolta i de la realitat concreta del país. És un grup que s'ha automarginat. No crea cap problema a la població doncs la seva forma de vida oblida les estructures de la societat actual i va fent la viu viu.

A part d'aquest grup, les condicions socioeconòmiques dels veïns de La Floresta fan que en aquest sector s'ajuntin un cúmul de problemes difícil d'enumerar tots. La gent que hi viu tot l'any pertany a les capes més baixes de la societat, la seva cultura i instrucció són deficientes, les seves possibilitats humanes molt precàries i com és fàcil d'endevinar, col·lectivament recull tots els problemes derivats de l'atur, delinqüència, drogues i molts d'altres.

La Floresta té pocs serveis, només un grup escolar, i moltes necessitats.

Valldoreix.— Zona residencial que hi van a passar l'estiu treballadors especialitzats i classe mitja barcelonina amb un nucli de població ha-

bitual del que en podriem anomenar intellectuals i obrers de la cultura: mestres, empleats de cases editorials, professions liberals. El que últimament s'hi ha notat és un grup cada vegada més nombros d'immigrants sudamericans procedents de capes intellectuals refugiades. El fenomen sembla bastant normal, doncs les condicions en que han hagut de fugir del propi país els dona inseguretat, en contra partida s'ajuden els compatriotes,

La població de Valldoreix es relaciona més amb Barcelona que amb Sant Cugat.

Valldoreix no té serveis, però les seves necessitats es resolen individualment aprofitant el que hi ha a la rodalia.

El Centre urbà: Sant Cugat es caracteritza perque sab conjuminar armònicament la industria, l'agricultura, els serveis administratius i ha donat al conjunt de la seva població una certa coherència urbanística. Els estiuejants de la zona de Mirasol, Valldoreix i La Floresta li donen substanciosos guanys en el comerç, en canvi la població habitual d'aquestes zones busquen resposta a la seva problemàtica a la ciutat de Barcelona. En certa manera, Sant Cugat constitueix un nexa entre Barcelona i el Vallès.

En el desenvolupament de Sant Cugat hi podem distingir quatre etapes:

- 1) Lloc d'estiueig de famílies riques, però poques. Gran cases rodejades de jardí.
- 2) Lloc d'estiueig de famílies petit burgeses, més nombroses. Cases més petites voltades de jardí.
- 3) Establiment de les famílies estiuejants els caps de setmana, vacances de Nadal i Setmana Santa fins que les més acomodades hi decideixen viure-hi tot l'any.

4) Sant Cugat es converteix en zona residencial de Barcelona i els barris del voltant en residència habitual d'obriers immigrants.

Sant Cugat té una altra característica. És una de les poblacions afectades de ple per "Pla Director del Area Metropolitana de Barcelona" i aquest el contemple precisament com a zona residencial. Això fa que limiti molt el desenvolupament de la indústria. Pensant beneficiar la classe benestant de Barcelona, beneficia també a la seva població.

Malgrat tot, Sant Cugat, de Vallès només en té el nom. Mira constantment a Barcelona.

Entre els equipaments socials en que compta Sant Cugat podem citar:

Vells.- Residència sacerdotal per a capellans. És un servei privat regit per RR.MM.de Crist Sacerdot. Està situat a Valldoreix.

Club Sant Jordi. Centre diurn situat a Les Planes... i para de comptar.

Deficients psíquics.- Guarderia La Floresta, depen d'Aspanias i acull a nens de 3 a 6 anys amb coeficient intel·lectual de grau mig. Està situat a La Floresta.

Deficients físics.- Centre Mutual de Rehabilitació d'Accidents de Treball. Depen de les Mutues Patronals de Treball de Catalunya. És un centre molt ben muntat que no dona el 100% del seu rendiment que per uns problemes administratius obliguen a seleccionar els malalts. Només accepta accidents laborals i oblida els de tràfic o altres tipus. Ens sembla que vistes les seves instal·lacions podrien ser més explotades i beneficiarien a més gent. És un servei comarcal i per Barcelona.

La resta dels problemes socials i dels equipaments necessaris queden a l'espectativa de les vacants de Sabadell i sobre tot de Barcelona.

En el terme municipal de Sant Cugat del Vallès hi trovem un sector, antigament agrícola en el qual s'hi ha edificat un centre privat d'ensenyament per a un determinat tipus de famílies adinerades de Barcelona, Sabadell i Terrassa. La seva influència és molt forta, de tal manera que per facilitar l'assistència a classe d'aquests nens que s'havien forçosament de desplaçar, es va aconseguir de FF.CC. de Catalunya la construcció del baixador de Sant Joan. Actualment en aquest sector només hi ha el Col·legi Viaró i les oficines de "Assegurances Catalana-Occident" però hi paren tots els trens.

L'assistència mèdica queda resolta a Sant Cugat mateix però per especialitats cal anar a Rubí i a Terrassa, per a internament hospitalari a Barcelona i per un servei de psiquiatria...allà on puguis.

A Sant Cugat existeix de recent creació un centre d'urgències mèdiques que funciona de 5 de la tarda a 8 del matí. Abarca tot el sector i davant una eventualitat més val que avisis a una ambulància i portis el malalt a Barcelona, és segur que el metge no el trobaràs, no per manca de ganes de treballar sino per excés de feina. Moltes urgències de Sant Cugat es resolen a la Mutua de Terrassa.

Durant l'any 80 s'ha creat un centre Municipal de Salut amb planificació familiar i tractament de toxicomanies i drogues.

De totes maneres si pensem que el es vol per a Sant Cugat és fer-ne un barri més de Barcelona no és d'extranyar que es pensi que els equipaments de Barcelona ja són bons per Sant Cugat.

SANT LLORENÇ SAVALL

En la fundalada que hi ha en una de les estribacions de Sant Llorenç del Munt, voltat de bosc i alguna que altra terra de conreu, hi trobem el municipi de Sant Llorenç Savall. Per les seves caracterís-

tiques geogràfiques es un poble particularment atractiu per excursions o per anar-hi a passar l'estiu.

L'extensió municipal és molt gran, 4.096 Ha, i encanvi la seva densitat de població està per sota la cota mitjana de la comarca. Segons el cens del 1979 compta amb 1.862 h.

L'activitat econòmica de la població queda centrada especialment amb petites indústries tèxtils de caire familiar i en un sector encara considerable que de dia en dia es va perdent que es dedica a l'agricultura. Les terres cultivades es situen cap a la Vall d'Horta. Els boscos són encara una font de riquesa que cal conservar.

Un altre cosa que enriqueix el poble és que gràcies a la seva situació física gaudeix d'un clima temperat i un ambient molt saludable. Sant Llorenç, com altres pobles de la Vall del Ripoll és un centre d'atracció pels qui fugen del bullit de les ciutats. Els estiuejants no són rics, ni tenen massa pretensions però donen al poble una vida comercial que li va molt bé.

L'Escola estatal, que temps enrera gaudia d'una força mala reputació, i eren molts els nens i nenes de Sant Llorenç que anaven a l'escola a Castellà o a Sabadell ha anat adquirint prestigi i ara són una minoria els nens que es desplaçen. Si algú va a Sabadell és per assistir a l'escola religiosa no per manca d'escola al poble. Les nenes poden anar a les monges de Sant Llorenç doncs la residència per a nenes depenent del Tribunal de la Protecció de Menors, tenen escola oberta a les del poble.

Hi ha una certa tendència a anar al metge a Barcelona. Durant molt temps hi va haver algú que es va preocupar de promoure una institució privada d'aquesta ciutat i pel sistema "d'iguales" tenen dret a ser visitats en cas de malaltia. Aquest costum es va perdent i cada dia es fa servir més la Seguretat Social. En el cas concret de Sant

Llorenç hi ha un metge de medicina general al poble i pel demés s'ha d'anar a Sabadell.

Des del punt de vista cultural, Sant Llorenç ha mantingut una activitat força intensa. Com en molts altres llocs, la parroquia ha donat bon acolliment d'iniciatives d'aquest caire. Últimament, la Caixa d'Estalvis de Sabadell ha potenciat aquest afany cultural i ha donat al poble amb una biblioteca i una sala d'exposicions per la queal han passat artiste locals, comarcals i d'altres contrades.

Des del punt de vista administratiu, Sant Llorenç és un garbuix de dependències. Pertany al partit judicial de Terrassa, a la càmera sindical de Terrassa, al bisbat de Vic, a l'arxiprestat de Moià, i pel que fa referència a l'INP a Sabadell. A la pràctica la gent si pot quedar-se a Castellà no va a Sabadell i si ho pot resoldre a Terrassa no va a Barcelona.

Entre els equipaments socials, Sant Llorenç compta amb una guarderia amb capacitat per 60 nens, pero que no cobreix les necessitats del poble. Un centre sanitari cedit per la Caixa d'Estalvis de Sabadell i una Farmacia.

Dintre el seu terme municipal hi ha una residència de pensionistes de la Seguretat Social depenent del Ministeri de Treball. Acull pensionistes residents a tot l'àmbit de l'estat espanyol malgrat tot. a la pràctica només hi van ancians de la comarca. Encara que les dependències estiguin molt ben muntades, que permeti un servei en plà d'externament, són molt pocs els vells del poble que s'hi aprofiten doncs la distància és considerable pensant amb moltes de les dificultats de desplaçament dels avis i el poble és prou acollidor per no tenir necessitat d'institucions d'aquesta mena. Cal pensar que molts dels problemes que es presenten als avis de les ciutats industrials no els tenen els avis de les zones rurals: ni els habitacles esquifits, ni les

sorolls, ni la circulació excessiva, no es donen en pobles de pagés. El "Casino" és un bon lloc de convivència, s'hi poden trovar joves i vells per fer-hi tertulia i passar l'estona.

De pobles de pagés encara en queda algun a les nostres contrades, Sant Llorenç n'és un d'ells.

SANT QUIRZE DEL VALLES

A 3 Km. de Sabadell per la carretera de Molins de Rei a Vic, en plena Serra de Galliners, hi trovem el poble de Sant Quirze del Vallès emmarcat de ple dintre l'àrea influència de Sabadell.

Semblantment al que passa en altres nuclis de la població properes a la capital comarcal, Sant Quirze ha anat deixant les tasques agrícoles per a donar pas a la evolució industrial.

Per la seva situació geogràfica i per les facilitats de comunicació tant en tren, com amb autobús o cotxe particular amb Sabadell i amb Barcelona, Sant Quirze és un municipi molt adequat per expansió de la indústria.

Forçats per raons d'higene i salubritat pública moltes indústries sabadellenques s'han vist obligades a sortir del centre de la ciutat i han trobat en el poble veí un bon acolliment. Per tant a Sant Quirze hi trobem tota mena d'activitat industrial.

De totes maneres no podem oblidar dos fets: la vinculació amb Sabadell, des del comerç fins l'ensenyament i esbarjo, i la instal·lació recent de granjes avícoles i de porcs. Tot plegat dona un conjunt força variat del poble.

Un altre característica és que, a més a més del nucli central, el municipi té un barri distanciat uns 4 Km. que porta per nom "Les Fonts" però que per causa de la seva proximitat amb Terrassa té molta més

relació amb aquesta ciutat que amb el mateix Sant Quirze. Les Fonts es situen dintre el terme municipal però, a part de les escomeses purament administratives, per res més es va a Sant Quirze, el seu punt de mira és Terrassa.

La població de Sant Quirze durant aquests 20 anys últims ha passat de 2.919 habitant en el 1960 a 4.331 en el 79. Aquest creixement no és proporcional al creixement industrial del sector, el que passa és que la gent viu a Sabadell i treballa a Sant Quirze. També molts homes i dones del poble van cada dia a Sabadell per la seva tasca professional normal.

Pel que fa referència als serveis socials, depen pràcticament dels de Sabadell amb excepció de la problemàtica escolar bàsica que durant tot aquest període s'ha anat solventant i avui el problema pot considerar-se pràcticament resolt. Ultimament, a finals del 1980, s'ha obert una guarderia privada però assequible, però que resolt la problemàtica pre-escolar de la població. Té ambulatori de la Seguretat Social i per especialitats mèdiques cal anar a Sabadell.

Dintre el terme municipal hi ha un projecte força ambiciós d'acolliment a vells o bé a persones soles, però de moment és un projecte del que només s'ha convertit en realitat una residència per avis. Assís, és una obra benèfico-assistencial que no té res a veure amb el poble, depen d'una institució religiosa de Barcelona i no tenen cap preferència els vells de Sant Quirze. No és un servei ni del poble ni per al poble, és un servei que està en el poble.

SANTA PERPETUA DE LA MOGODA

Al peu de la carretera de Sabadell a Mollet, a la dreta de la Riera de Caldes i molt a prop de la carretera de Barcelona a Gra-

nollers hi trobem el municipi de Santa Perpétua de la Mogoda. El seu passat és digne d'èsser tingut en compte doncs les restes trobades el situen entre els més antics de la comarca: restes ibèrics i romans, dos castells medievals, l'església romànica de Santa Maria de l'Antiga i l'adside de l'església parroquial també romànic, ho demostren plenament.

El seu entorn municipal és extens i variat, desde nuclis industrials, fins a sectors destinats a estiuejants, desde cases de pagés amb conrreus escampades per la comarca fins a un sector de Gallecs amb tota la seva problemàtica, formen part de l'ajuntament i de la població de Santa Perpétua.

Partint d'aquesta perspectiva intentarem analitzar una mica de cada un dels diferents sectors que formen el municipi:

1) Poligons industrials. Dedicats a tot tipus d'indústria. S'hi fabrique "rulotes", sabons, mobles, hi ha un laboratori biològic, una fàbrica de pa, el centre de càlcul de Sabadell, s'hi fabriquen adobs i abonaments per a la indústria, etc. etc.

Les empreses són foranes a la població, moltes d'elles tenen la seva seu central a Barcelona o a Sabadell i els seus treballadors també, la qual cosa fa que durant l'horari laboral els desplaçaments siguin molt forts. Com anècdota voldriem resaltar el que passa a les festes locals. Cada empresa observa les propietats de la població de la casa central i per les propietats de Santa Perpétua els centres industrials treballen. Aquest fet demostra el poc arrelament d'aquest sistema d'organització a la població on estan situades, tot és extern: l'empresa, els treballadors, les festes i moltes vegades fins les entitats bancàries amb les qual treballen aquestes empreses.

Resumint, els poligons industrials del municipi de Santa Perpétua ni el beneficien ni el perjudique, simplement li ocupen terreny.

D'aquests nuclis industrials a Santa Perpétua n'hi ha tres: Can Oller, Can Vinyals i Santiga, tots encara poden créixer més.

Ems sembla interessant ressaltar que en el polígon industrial Santiga hi ha un dispensari d'urgències que depèn de Mútua Sabadellenca. És l'únic en el sector.

2) Zones residencials. Cap a l'any 1930 va pensar-se la creació d'una ciutat jardí denominada "La Florida" que servís de segona residència als barcelonins però amb el temps va deixar de controlar-se el seu creixement i ara és una mena de garbuix que no se'l pot considerar barri residencial però encara conserva bona part d'estiuejants.

En aquest sector hi ha un baixador de la línia de Renfe Barcelona-Puigcerdà el que facilita els desplaçament a Barcelona, també en el nucli urbà es lloguen cases per alguns barcelonins que busquen la fresca dels dies caluroso d'estiu o bé dels caps de setmana.

Santa Perpétua té un sector força considerable d'estiuejants.

3) Zones agricòles. Més del 15% de la població de Santa Perpétua es dedica a tasques del camp. L'agricultura del poble és força important i no és estrany el trobar masies habitades en el bell mig de camps de conreu en plena activitat. El nucli més clar en aquest sentit és el sector de Santiga, antic poble de gran nervi històric format per algunes cases de pagés escampades i d'altres concentrades al voltant de les runes del castell i de l'església romànica dedicada a Santa Maria l'Antiga.

4) Zona urbana. Formada per les cases que antigament habien sigut dels parcers que cuidaven les terres del comte de Güell. En aquest sector hi radiquen els serveis administratius, escolars, pels avis... i para de comptar. Durant aquests 20 anys, ha passat de 3.618 habitants a 12.500. El creixement de Santa Perpétua ve marcat per que molts dels Barcelonins que hi passaven l'estiu s'hi han quedat a viure tot l'any.

La rehabilitació de les zones rurals i per l'increment de la població immigrada atreta per la construcció tant de vivendes com d'indústries, ha ajudat a aquest augment de població. És molt probable que el ritme de la construcció baixi i el problema de l'atur en aquest sector es comenci a fer notar.

Santa Perpétua pertany al partit judicial de Sabadell i la seva relació per a tots els serveis que li manquen cal tenir-la amb aquesta ciutat llevat del que fa referència a la ocupació laboral que cal anar a Mollet.

El fet de que l'INP estigui organitzat des de Madrid i no s'hagi tingut en compte l'estructura comarcal de Catalunya, fa que els serveis quedin diversificats i sense cohesió. Un cas ben demostratiu d'aquest fet és el de Santa Perpetua: per a efectes mèdics cal anar als ambulatoria de Sabadell, pels administratius: prestacions, oficina de col·locació del mateix organisme, cal anar a Mollet. Total desplaçaments inútils, pèrdues de temps, molésties i serveis deficientes.

Devant d'aquesta panoràmica només ens manca constatar que els serveis públics que disposa la població són molt deficitaris. La única línia d'enllaç Sabadell-Santa Perpetua-Mollet, la cobreix la línia Sabadell-Badalona amb un servei irregular en quant a freqüència d'horary. Per contrast la comunicació amb Barcelona és molt bona, això fa que es busquin més solucions a la ciutat comptal que a Sabadell. La consciència comarcal es fa difícil, doncs l'estructura administrativa la dificulta enormement.

Els serveis existents a Santa Perpétua de la Mogoda són:
 una guarderia municipal nova i dues de privades.
 un grup d'esplai a la parròquia.
 un grup de sardanes.

una biblioteca de la Caixa de Pensions.

Una mini residència per a avis que depen de l'associació de "Amas de casà".

Un gabinet de planificació familiar depenent de la citada associació... i res més.

Podem dir que el servei escolar queda resolt del tot.

La problemàtica més punyent és tot el que fa referència a la joventut, a les separacions familiars, al alcoholisme i toxicomanies, i els deficients.

Alguns d'aquests problemes troben solució a Sabadell, com pot ser els dels deficients, d'altres cal crear-los al mateix poble sino, no són eficaços, i aquests no existeixen.

SENTMENAT

Anant de Sabadell a Caldes de Montbui, després de pujar fins al Santuari de la Salut de Sabadell, seguint tots els giravolts que fa la carretera, atravesant urbanitzacions i més urbanitzacions, restaurants i cases de pagès convertides en restaurant, passant pel pont sobre la riera de Caldes, entrem al poble de Sentmenat. Per la seva extensió (2.824 Ha) el podem considerar un municipi força gran encara que la seva població es concentra especialment en el centre urbà.

Com molt d'altres pobles del Valles Occidental, Sentmenat ha participat d'aquest procés industrial a que ens hem vist sotmesos i així en els últims 20 anys ha doblat la població. La indústria ha anat creixent però no ha fet massa estralls urbanísticament parlant.

Malgrat tot, l'agricultura encara és una font important de riquesa potenciada per la mecanització. Les terres són treballades

pels mateixos propietaris i s'hi cull: blat, cibada, canya de sucre i raïm. La producció de vi és tant important que ha permés la creació d'una cooperativa vinícola local que manté força activitat tant econòmica com social.

El que paulatinament ha perdut importància ha sigut la silvicultura, doncs cada vegada hi ha menys demanda de llenya, malgrat tot, Setmenat manté gran part de la seva extensió forestal. La ramaderia encara es conserva a nivell domèstic i s'ha creat alguna que altra granja moderna seguint el pla d'ordenació existent, per tant amb perspectives de futur.

Setmenat, és un poble que ha sabut conjuminar força bé el desenvolupament industrial i el procés urbanístics i aixís, ni les indústries han malmés el paisatge ni les grans moles d'habitaclcs s'han vist perenllloc. No és un poble que faci mal d'ulls.

L'Equipament escolar és un dels millors de la comarca, tant quantitativament com qualitativament, i aixó de sempre. No ha sigut necessari fer cap esforç per a cubrir dèficits en aquest sentit, doncs de la mateixa manera que l'Ajuntament s'ha preocupar de l'ordenació urbanística del poble, també ha fet ordenadament tot el que fa referència a la seva quitxalla.

Pel que fa a tots els altres serveis, Setmenat depen de Sabadell. No en té cap.

La vida cultural del poble ha estat també força activa durant tot aquest temps, el centre cultural ha donat acolliment a moltes iniciatives en aquest sentit. Hi ha una biblioteca, un cine comercial i un camp de futbol. Tot plegat força actiu.

TERRASSA

Situada a l'extrem del Vallès Occidental, la ciutat de Terrassa ens mostra contradiccions aparents molt marcades. Per un costat, la llarga tradició socio-cultural d'excepcional importància, i per altra el greu desordre urbanístic propi dels nuclis industrials que han crescut sense planificació de cap mena i amb un ritme impossible de canalitzar. Aquesta industrialització ha representat per a Terrassa un déficit urbanístic i d'habitatges i una manca total de serveis.

La història municipal d'aquests anys, ha de ser força interessant. Tota la preocupació dels seus dirigents només han tingut un punt de mira: l'urbanisme. El pla d'Ordenació Urbana redactat a l'any 1965 va quedar congelat a l'arxiu de l'Ajuntament i amb l'ajuda dels plans parcials s'han convertit per obra i gràcia dels interessos privats: zones verdes amb zones edificables, zones d'equipaments amb zones industrials... La infraestructura de tota aquesta mena de barris ha sigut costejada pels mateixos veïns i la lluita per escursar els impostos especials ha sigut una lluita permanent entre l'Ajuntament i AA.VV. i centres socials.

Tot un panorama.

Des del punt de vista demogràfic, Terrassa ha passat de 46.000 habitants que tenia el 1948 a 161.049 el 1979. Amb aquestes xifres ja n'hi ha prou. Parlen soles.

Si pensem que Terrassa està voltada de muntanyes, Sant Llorenç del Munt al N., la Serra de l'Obac al NE. i la Serra de Les Martines i Ullastrell al SE, amb una distància de 8 Km de Sabadell i molt pocs de Rubí, ens serà fàcil d'imaginar com ha crescut la ciutat. A més de saturada i mal girbada, desordenada. Els cinturons suburbials

amb molt pocs lligams amb el centre de la ciutat han creat els mes diversos i nombrosos problemes tant sociològics, econòmics, urbanístics, d'equipaments i serveis, com de convivència.

Aquesta realitat l'hem de tenir molt present a l'hora de planificar el futur de Terrasa.

Si les muntanyes no fossin prou impediment pel creixement de la ciutat, aquesta és atravesada per diferents rieres de capdal molt ductós però que de vegades s'en faden: la de Les Arenes, que procedeix de les derivacions de les muntanyes de Sant Llorenç del Munt i va de Nort a Sud del terme municipal, la de Palau va en direcció a Rubí, canalitzada el 1896, passa pel traçat de l'actual Rambla. El Torrent de Vallparadís també passa pel bell mig de la ciutat.

Amb tots aquests corrents fluvials que normalment porten molt poca aigua però que l'augment desmesurat de la nit del 25 de setembre del 1962 varen causar les tràgiques inundacions i els problemes subsegüents varen fer prendre consciència als terrassens d'uns problemes existents, perquè, el que no podem oblidar que els problemes ja existien, l'aigua es va endur les barraques, per tant la manca de venda era un fet palés, els nens sense escola ja havien nascut, els vells sense recursos no varen aparèixer per generació espontànea...

Com a conseqüència d'aquest luctuós fet es varen canalitzar les rieres, es varen desviar les aigües al nord de la ciutat, però els suburbis, els barris a l'altra banda del riu encara hi son, alguns d'ells són molt precàries les seves condicions.

Des des punt de vista global la problemàtica més important que planteja avui per avui la ciutat de Terrasa és la integració de la massa d'immigrants procedents de diferents indrets de la península. Les característiques socio-econòmiques d'aquest els situa en els graons més baixos de l'escala social ja que en la seva majoria posseeixen un

un nivell cultural i d'instrucció molt baix, professionalment s'engloben dintre el peonatge i obrer sense qualificar. Si a tot això hi afegim la manca d'una xarxa raonable i eficaç d'equipaments i serveis, fa pràcticament impossible de superar "l'ells i nosaltres" mutu. Tant els autòctons com els immigrants conserven la mateixa actitud.

Però hi ha un altre factor a tenir en compte. Durant aquests 20 anys s'ha passat de les vaques grosses a les vaques primes. Si pensem que una de les característiques més importants dels moviments migratoris és el rejuveniment de la ciutat receptora, no podem dubtar que en uns temps no massa llunyans el fenomen de la immigració va beneficiar molt a la indústria terrassenca però en el moment actual, en que la crisi econòmica comença a fer mal, l'atur i les seves nafres són a Terrassa com a altres indrets industrials de Catalunya, avui un dels problemes més greus i insolubles, la població jove sense feina fa espantar.

Podriem donar una breu ullada a com estan els equipaments i serveis de la ciutat, sense que pretenguem amb tot ser exhaustius. Vivenda. La vivenda és un bé de consum estable i de primera necessitat, en l'escala de valors de les necessitats humanes només li precedeix l'alimentació. El tenir o no resolt aquesta necessitat guarda una relació molt estreta amb la resolució automàtica de molts problemes de convivència, de rendiment laboral, de salut, etc.

Malgrat això, a finals del 1980 encara hi ha a Terrassa força barraquisme i moltes casetes sense que tinguin un mínim de condicions que es puguin considerar habitables. Actualment hi ha un moviment popular "por una vivienda digna" que reivindica aquests dèficits d'una manera prou sorollosa perquè es faci notar.

Terrassa és prou conegut per les seves esglésies visigòtiques-

romàniques i per tant ens demostra l'existència molt antiga del primer nucli de la població. Però, el que ens interessa ara és precisament el que ha passat aquests últims anys, com s'han anat creant els barris de Terrassa.

El que podríem anomenar els barris antics, cases baixes, unifamiliars que de mica en mica s'han anat edificant pisos però no gratacels, tenen la seva història lligada en el tèxtil que és ancestral a la ciutat. Estan urbanitzats i equipats amb un mínim de serveis. Entre aquests podríem citar: Can Palet, Can Anglada o Can Aurell, que després se'n diria La Sagrada Família.

Però el que va començar problemes foren aquells barris situats a una distància considerable del centre, amb una zona intermitja completament buida, sense urbanitzar, sense serveis, amb cases tipus barraques... entre aquests podem citar: La Maurina, Can Boada, Poble Nou i Les Arenes.

Aquesta situació no podia continuar i així es van començar a edificar blocs de pisos amb carrers urbanitzats però sense serveis ni escolars, ni sanitaris, ni culturals... Entre aquest tipus de barri podríem citar:

Grup Egara. Construït entre 1952 i 1960.

Grup Montserrat. De l'Obra Sindical del Hogar al 1957.

Blocs Ex-combatientes. El 1959.

Pisos de la Caixa de Pensions. El 1958.

Les edificacions de Vitasa. El 1962.

Els Grups Sant Llorenç. De l'Obra Sindical del Hogar construïts entre el 1957 i el 1963.

La cosa queda aquí, aquelles distàncies entre els barris i el centre s'han omplert amb més pisos, els interessos particulars de les

constructores han passat per sobre les necessitats prioritàries de les persones i la llei de l'oferta i la demanda ha reimperat a tort i a dret. Això ha portat les hipoteques, els terminis, l'empenyorar-se i els negocis de bancs i caixes d'estalvis han anat molt be.

Mentre hi ha hagut feina i s'an treballat "25" hores cada dia la cosa anava aparentment be. A partir d'ara ja es veurà que passarà, no s'albira un futur massa venturós.

Ensenyament. Partint de l'actual estructura del sistema educatiu de l'Estat Espanyol -del quan en tindriem molt a dir- podem veure el que ha passat en matèria d'ensenyament a la ciutat de Terrassa. La política municipal d'aquests 20 anys ha aconseguit superar pauletiwament els dèficits escolars, al menys en quantitat i actualment entre l'escola estatal, la privada seglar i la privada religiosa cobreixen el 100% de la població escolar.

A més de les aules de pre-escolar existents en les escoles oficials d'EGB, Terrassa té 6 guarderies municipals als barris suburbials, 2 més amb col·laboració municipal i dues de INES. Totes elles amb horari laboral. En aquest camp podriem anomenar un bon servei.

Des de setembre de 1967 en que es va inaugurar els Instituts Arrahona i Egara en terrenys de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa, s'han obert uns altres tres centres de batxillerat.

Dintre el camp d'ensenyament professional podem destacar:
 Escola de Formació Professional: Oficilia industrial en les branques de: metall, elèctrica, química, construcció, fusta, tèxtil, i deli-neants. Mestre industrial en els camps del metall i el tèxtil.
 Escola d'Arts i Oficis: Ensenyaments industrials de: mecànica, electricista, fuster, ebanista, etc. Ensenyaments tèxtils de: teoria de teixits i teixidor de punt. Ensenyament d'oficis artístics: pintor-decorador, dibuixant publicitari, tipograf, escultor, decorador

d'aparadors, etc. Ensenyament de comerç i idiomes: auxiliar administratiu, corresponsal políglota, agent de vendes, taquimecanògrafa, secretària de direcció.

Ensenya entre especials: escola Municipal de la Llar

escola de "Mandos intermedios"

centre de cultura obrera (escola d'adults)

institució cultural del CIC

escola municipal de música

escola d'idiomes

Ensenyament Superior: escola d'enginyeria tècnica industrial i

escola tècnica superior d'enginyeria tèxtil

Serveis sanitaris i assistencials. Les institucions sanitàries de la ciutat de Terrassa són moltes i molt variades. Unes amb una tradició de molt antic: l'hospital de Sant Llàtzer que existia ja en el segle XVII i es va modernitzar el 1925 però que la situació actual és molt precària, són molts anys de no fer-hi res de fons, no s'han actualitzat ni les estructures arquitectòniques ni les de funcionament, però el que sí ha canviat i d'una manera radical són les necessitats de la ciutat. L'hospital s'ha engrandit, s'hi han posat més llits i s'ha aconseguit un concepte amb la Seguretat Social. Malgrat tot és un servei deficitari.

Una altra institució sanitària és la Mutua de Seguros de Terrassa fundada el 1900 i amb serveis de clínica pròpia des del 1948. És una entitat privada amb consorci amb la Seguretat Social. Inclou totes les especialitats tant mèdiques com de cirurgia i maternologia, servei de psiquiatria i toxicomanies tant alcoholiques com no alcoholiques. A més a més, la Mutua ha organitzat i té sota el seu control un servei d'injectables als barris de la ciutat.

A l'any 1952 i sota la tutela estatal, es va crear la Ciutat

Sanatorial dedicada a la cura i recuperació de malalties del tòrex. Actualment és una de les institucions traspassades a la Generalitat.

Naturalment que aquestes no són totes les institucions sanitàries però si les més representatives. Parlar de la Seguretat Social es cosa poc encoratjadora.

Pel que fa referència als serveis per a la tercera edat, la ciutat de Terrassa té 4 llars del pensionista i la residència de la torre de Mn. Homs dependents del Ministeri de Treball, clubs d'avis a la majoria dels barris, l'esplai Sant Jordi de la Caixa de Pensions i l'Hogar de la Ancianidad, obra social benèfic de la Caixa d'Estalvis de Terrassa entre altres.

A part de la Sociació de Minusvàlids egarenses (AME) i de la Fraternitat Catòlica d'Invalids que es preocupen dels dèficits ciutadans que pateixen els disminuïts físics ja sigui denunciant o proposant mesures concretes per resoldre aquests problemes (la problemàtica dels disminuïts físics en relació amb el disseny de la ciutat.(CCC), o bé organitzant tallers cooperatius per disminuïts.

Per auge fa a institucions i a altres serveis, Terrassa està mancat de tota meja d'equipaments.

Els disminuïts psíquics compten amb el "centre Verge de Fàtima i el Centre de Rehabilitació per a nens afectats de paràlisi cerebral. Aquest últim està dintre el complexe sanitari de l'hospital de per sí propu problemàtic.

Pels malalts mentals no existeix cap mena de servei i sempre que calen solucions d'emergència cal buscar-les fora de Terrassa ja sigui al Clínic de Barcelona o a Torreblanca al Baix Camp.

Per resoldre molta de la problemàtica de la Infància sense família hi ha a Terrassa la Fundació Busquets. Està regida per Paüles filles de la Caritat. Regulada per un Patronat. És un servei de re-

sidència per a noies soles, un servei de guarderia per a nens orfes o abandonats fins als 8 o 10 anys. Resolen autèntics casos d'emergència.

Hi ha també "Albergue Infantil", per a nens amb problemes de llenguatge i inadaptacions escolars.

De cara als marginats socials la ciutat de Terrassa no compta amb cap servei.

Llegit un darrera l'altre sembla que els equipaments siguin molts, però si pensem que hi viuen més de 160.000 persones, que les condicions socioculturals de la majoria són molt minses, podem constatar dues coses: la primera que tots els serveis són deficitaris per les necessitats de la ciutat i la segona que a més a més Terrassa té molt problemes sense resoldre a causa d'una carència absoluta d'equipaments. Cal pensar-hi i posar fil a l'agulla el més aviat possible per solventar-ho.

Entre altres podriem citar:

- Serveis de tota mena per a la joventut
- Serveis per a l'ensenyament d'adults
- Serveis de tractament, internament i recuperació de malalts mentals
- Famílies substituïdes
- Ajuda a la llar per a la ancianitat i disminuïts tant físics com psíquics.
- Servei per a transeunts
- Collectius infantils

Tot aquest garbuix d'història i d'equipaments, de problemes resolts i sense solució, etc. és molt marcat per la influència de la ciutat de Barcelona. L'acció dels dirigents de Terrassa durant tot aquest període ha sigut tant passiva que no s'els ha vist en cap centre de decisió de tot allò que pogués afectar tant a la ciutat com a la comarca. Els ha estat bé tal com ha anat i així Barcelona fa i desfà

a mesura de les seves necessitats. Tant a l'hora de projectar els túnels de Collcerola, com l'Autopista Barcelona-Terrassa, posem per cas, hi ha fet el mateix paper tant quan Barcelona ha dir blanc com quan ha dit negre.

En aquesta mateixa línia podrien quedar les comunicacions inter-comarcals. Terrassa podria optar pel paper de centre de comunicacions del Vallès Occidental, té una zona residencial de gran valor: Matadepera, el Parc natural de Sant Llorenç i la Serra de l'Obac, una xarxa de carreteres modernes, amples i ben dotades que la manté comunicada amb ciutats tant importants com: Sabadell, Martorell, Olesa, Manresa i Castellà i naturalment amb Barcelona. Per tant representa la porta d'entrada tant del Baix Llobregat com del Bages. Desde Terrassa és fàcil d'arribar a la majoria de pobles del Vallès, els nuclis industrials d'importància creixent com poder ser Les Fonts o Rubí. Però Terrassa, de moment sembla no afectar-li massa, com si no hi tingués res a dir.

Per acabar d'arrodonir la història dels barris de Terrassa ens remetem als documents presentats en el Congrés de Cultura Catalana elaborats per diverses agrupacions de veïns de la ciutat.

- El transvasaments de la Riera de Palau i la seva influència en l'estructura dels barris.
- La Riera de les Arenes: Desequilibris produïts i alternatives.
- Els barris: dèficits d'equipaments, marginació, estructura i relacions amb les institucions públiques.
- El transport públic: necessitats i condicions de disseny per a que compleixin la seva missió.

Tot això és història de Terrassa, els homes hi són i els problemes també però de moment sembla que res es bellugui. Cal deixar temps al temps i els homes els cal fer-hi alguna cosa.

ULLASTRELL

Ullastrell és un municipi situat en la mateixa serralada que rodeja la riera de Gayà, té una altitud de 342 m. i un caracter eminentment agrícola. És un dels pobles mes petits del Vallès.

La distància amb Terrassa, població de la qual depen del tot i per tot és de 8 Km. Hi ha una línia regular d'autobusos amb una freqüència de 4 viatges diaris. Pel seu terme municipal hi passen les carreteres de Martorell a Olesa i de Vilafranca a Terrassa. Podem dir que està força ben comunicat.

El municipi viu de i per a l'agricultura, gràcies a aquesta activitat es projecta cap a la comarca ja que els productes del camp són venuts per els mateixos pagesos als mercats de Sabadell i Terrassa que els consumeixen tota la producció.

A part d'una escola unitària amb unes aules per a nens i unes altres per a nenes que últimament s'han ajuntat escalonant una mica els graus d'ensenyament, un metge que viu al poble i un camp de futbol no hi ha cap més tipus d'equipament. Cal anar a Terrassa per força.

Ullastrell és un poble molt muntanyós que no pot afavorir massa les urbanitzacions per estiuejants i malgrat haver-hi algun que altra intent no pot considerar-se reeixit.

La densitat de població durant aquest temps s'ha mantingut força estable. Seguint comparativament la tònica d'altres poblacions de la comarca podriem dir que Ullastrell ha quedat una mica endarrerida, però de totes maneres mirant-ho amb ulls pràctics ara és un poble que no hi atur, no hi ha contaminació ni sorolls ni excés de població. Els dèficits en una població de 700 habitants no són greus, Terrassa

és a prop, el pages no està desarrolat...

VACARISSES

Situat dalt d'un petit turó sobre la fundalada del Llobregat, constitueix un mirador natural obert a tot el massís de Montserrat. És un bon lloc d'estiueig per la seva situació, pel seu clima i pels boscos que rodegen el poble. S'ha respectat el paisatge evitant la parcel·lació. Durant l'estiu, Vacarisses té 8.000 habitants mentre que la població censada no arriba als 500. Només hi trobem una concentració massiva d'estiuejants a Torreblanca de Montserrat amb estació pròpia de ferrocarril, la resta són cases escampades pel bosc sense malmetre el paisatge.

Hem de recordar que Vacarisses té la seva pròpia estació a 2 Km. del poble.

De totes maneres és un municipi sense vida pròpia. No hi ha indústria, l'agricultura és escassa, la ramaderia pràcticament inexistent i els boscos de pins i alzines inexplotats. Per ser un poble de tradició estiuenca només s'ha preocupat dels estiuejants. La ma d'obra local es dedica a la construcció de xalets i algunes cases del poble s'han convertit en fondes.

Amb excepció de l'escola no hi cap més servei ni equipament, i la comercial llevat del sector alimentari també. Cal anar a Terrassa o a Manresa.

El municipi només té vida a l'estiu i als caps de setmana.

VILADECAVALLS

A 6 Km. de Terrassa i amb direcció a Olesa es troba un poble

de 2.200 Ha amb una població censada de 1,117 habitants però que a l'estiu es converteix en més de 3.000. Aquest poble és Viladecavalls, voltat de cases de pagés i urbanitzacions, amb boscos i terres de conreu. Durant aquests anys s'ha passat de ser un poble d'estiueig de terrassencs i barcelonins a una zona dormitori de molts dels que treballen a la indústria de Terrassa i dormen a Viladecavalls.

El municipi està força ben comunicat ja que dintre del seu terme hi podem trobar tres estacions de tren: la pròpia, el baixador de la Colònia Gunteres, fruit dels primers grups d'estiuejants i la d'Olesa de Montserrat. A més a més hi ha comunicació de carretera entre Terrassa i Olesa.

Durant tots aquests anys, tota la vida sociocultural s'ha mogut al voltant de la parròquia, la qual va promoure el casal familiar, font de tota mena d'activitats tant culturals com cíviques i adreçades a totes les edats, malgrat tot, el jovent del poble, ja sigui pel fet d'anar-hi a treballar hi tenen les amistats, ja sigui perquè els espectacles són més atractius, es desplacen a Terrassa per omplir les estones de lleure normals.

Comercialment, només el sector alimentari està suficientment equipat, per a tota la resta cal anar a Terrassa. Dels altres tipus de servei n'estan del tot mancats, llevat d'una escola unitària que no funciona com hauria de funcionar per manca d'alumnat, ja que molts nens van a Terrassa. Un metge que viu al poble i un veterinari.

El futur de Viladecavalls és molt problemàtic, la riquesa del sòl no és tant considerable que permeti una planificació que el faci mitjanament rentable, no pot aspirar a donar més de sí del que està donant actualment. Pot permetre viure a la família com a complement de l'activitat industrial, o bé treure'n productes d'horta per vendre

directament al mercat de Terrassa. Tot plegat ben pobre.

Per altra banda, aquestes urbanitzacions ideades com a segona residència passen a convertir-se en llar habitual cada vegada més sovint per dos motius primordials: l'un la inhabilitat de les ciutats industrials i la gent vol marxar a respirar, l'altra que econòmicament cada dia és més difícil mantenir dues cases, a l'hora de triar es tria la de fora.

.....

A més a més d'aquests municipis, hi ha al Vallès Occidental, amb unes característiques determinades tres entitats que no podem oblidar. Ens referim a Ciutat Badia, Santa Maria de Gallecs i la Mancomunitat Sabadell-Terrassa.

Descriurem breument quins són els trets més destacables de cada un d'aquests nuclis. Els dos primers són centres de població, la Mancomunitat Sabadell-Terrassa és, vol ser i pot millorar un centre de serveis.

CIUTAT BADIA

Pensant amb la descongestió de Barcelona, de palliar la manca d'habitat de gran part de la població obrera barcelonina, i de trobar sol a baix preu, el Ministerio de la Vivienda va decretar la construcció d'un polígon d'habitaclles entre les terres municipals de Barberà i Cerdanyola del Vallès.

Si el Vallès no estava del tot congestionat i malmés, només li faltaven 4.156 vivendes més. Tot un panorama. Però veiem una mica com va anar tot això:

Per redactar el projecte hi havia un període de dos mesos i mig, l'arquitecte autor, Sr. Ricardo Porqueras va utilitzar material

d'una obra similar que s'estava fent a Madrid (Revista Hogar y Arquitectura nº 105 de març-abril 1973). Naturalment, no es va pensar gens ni mica amb la idiosincràsia de la zona.

Pel fet d'estar ubicat en terrenys de dos municipis va obligar a constituir una mancomunitat d'ajuntaments del tot artificial.

Per tractar-se de vivendes protegides, exentes de gran part d'impostos però no de serveis, genera uns dèficits pressupostaris molt grossos, que ajuntaments com els de Barberà o Cerdanyola no poden afrontar ni de bon troç.

Si bé el pla preveia escoles, guarderies, espais verds, jardins per infants... a l'hora de veritat tot va quedar com ho deixà la constructora, és a dir: sense fer-hi res.

Tot això ha donat que la situació de Badia és insostenible des del punt de vista econòmic, social i adhuc administratiu. Badia no funciona ni pot funcionar ni a la curta ni a la llarga.

Però de fet Badia hi és, la gent hi viu i el procés reivindicatiu de Badia ha sigut molt intens per aconseguir aquells serveis més primaris. Desde que van arribar els primers habitants, procedents de capes socials molt baixes i de nuclis de població molt deficitaris, i per tant necessitats de tot, fins actualment, la lluita ha estat dia a dia i s'han aconseguit: 7 escoles, una guarderia, un institut de BUP, un mercat, una farmacia, un ambulatori de la Seguretat Social, i un club d'avis: el Centre Social recreatiu per a la tercera edat.

Tot plegat no massa gran cosa si pensem que la mitjana de persones per família és força superior a la de Catalunya, que les famílies nombroses i amb avis són cosa corrent.

La política municipal d'ambdues poblacions no passa per les mateixes coordenades, ni les possibilitats econòmiques dels dos ajuntaments són les mateixes.

Es dona el cas de que un servei: el transport a Sabadell dels nens deficients és vàlid per la banda dreta d'un carrer, perquè és un servei de l'ajuntament de Barberà i no ho pot ser pel nen de la banda esquerra del mateix, aquest viu a Cerdanyola i l'ajuntament no cobreix aquest servei. Aquest cas és concret però en podriem citar d'altres. Tot plegat desorienta a la gent que hi viu que no enten res.

Badia ja el tenim, no es veu cap solució, però el que sí hem d'evitar, casos com Badia es repeteixin.

Hi han altres projectes... cal que no esdevinguin realitat. Catalunya tant agrícola com industrial és per a les persones i aquestes, a més de dormir i treballar han de viure. En llocs com Badia no s'hi pot viure.

SANTA MARIA DE GALLECS

Si en parlem -a part de reivindicar un sector prou ample de la comarca encara salvable- és precisament perquè afecta a una part important del Vallès Occidental, concretament a 4 municipis d'aquest sector.

Gallecs, té una extensió de 1.472 Ha i ocupa terrenys de: Parcs del Vallès, Palau de Plegamans, Mollet, Llissà de Vall, Santa Perpètua de Mogoda, Montcada i Polinyà. D'aquestes Ha, una mica més de 760 cauen dintre el Vallès Occidental.

Però de veritat, què és Gallecs? De moment Gallecs són uns dels terrenys més fèrtils del Vallès, que es veuen amenaçats des de l'any 1976 amb l'expropiació per a construir-hi una ciutat artificial amb 24.000 vivendes on espreten allotjar 150.000 persones i nombroses àrees dedicades a zona industrial. El projecte va nèixer amb caràcter d'urgència fa més de 10 anys i a la pràctica sembla que la única fina-

litat era acabar de cobrir el peu que quedava lliure d'indústries al voltant de Barcelona per convertir a la ciutat comtal amb un monstre industrial on solament comptessin el nombre de fàbriques i els milions d'habitants. El 1976 es constituïa l'entitat encarregada de gestionar l'actuació urbanística urgent "Santa Maria de Gallecs S.A.". La pressió popular i la forta crisi econòmica actual -no ho oblidem- han fet que el projecte no es tirés endavant, però tampoc que es retirés l'amenaça constant que es té al damunt.

Actualmente hi viuen més de 400 persones de molt diversa procedència, antics pagesos que es negaren a cobrar la indemnització i no abandonaren ni cases, ni terres, ni la seva forma de viure, grups de joves que aspiren a un altre model de societat, gitanos, nòmades, etc.

Gallecs és una zona agrícola i de serveis per a la comarca. Aquest plantejament es va fer públic a les Jornades de debat sobre les estructures territorials dels Països catalans dintre l'àmbit d'ordenació del territori del CCC. el 4 de maig del 1977. Cosa que no podem oblidar a l'hora d'ordenar una mica a casa nostra ni a l'hora de planificar serveis, l'espai hi és i cal aprofitar-ho raonadament.

Deien textualment des de Parets en una comunicació a les ciutades Jornades: "Estem en una comarca amb una densitat de població alta, amb un elevat nombre d'indústries, mancats d'equipaments, escoles, zones verdes, hospitals, etc. Volem plans d'ordenació partint del que tenim, s'ha de deixar clar que no volem cap ens nou, cap ciutat nova que sigui model de res, volem els nostres propis domicilis ben dotats i facultats per a cobrir totes les necessitats. El desig de la població és que aquesta zona de 1.472 Ha sigui reservada íntegrament a equipaments de la comarca. Hem de pensar que mai més tindrem la oportunitat que avui se'ns presenta de fer un Vallès millor, o fer un Va-

llès tant viure-hi sigui impossible".

No és solament una reivindicació utòpica: Gallecs és una realitat que cal salvar. Els seus habitants no formen un nucli compacte sino que viuen immersos en la problemàtica concreta del poble que els correspon. Es fan algunes accions conjuntes per salvar la seva casa, es fan algunes accions conjuntes per no malmetre més el Vallès, els ajuntaments dels pobles també intenten de fer-hi quelcom conjuntament però de totes maneres el futur és indecís i poc segur. Caldria que la Generalitat hi prengués alguna acció ràpid en aquest sentit de que al menys s'ha assegurat no fer-hi més monstruositats.

Del que es refereix a serveis, com és obvi no n'hi ha cap, una petita escola unitària sense cap mena de pes específic. Totes i cada una de les necessitats que tenen els habitants de Gallecs la resolten en el municipi que els correspon.

De fet, l'experiència de masies disperses, dedicades al conreu amb l'ajuntament i l'escola lluny no és cap novetat per a Catalunya, el que sí és nou pel nostre país són els blocs de 14, 16 o 20 pisos sense relació humana possible, els Km. i Km. de ciment amb una casa al costat de l'altra sense serveis, el viure per produir oblidant tota relació de tu a tu, impossibilitant el fet cultural, els ateneus populars, la música i el teatre, la vida associativa... Això últim sí que represente una novetat per a Catalunya.

MANCOMUNITAT SABADELL-TERRASSA

Sabadell i Terrassa són dues ciutats econòmicament i socialment bessones, amb una problemàtica idèntica a la que cal donar-hi respostes idèntiques o similars.

La idea que va néixer a l'any 1958 impulsada pels alcaldes d'ambdues ciutats Srs. Josep M. Marcet i Josep Clapés estava inspirada en una figura jurídica que sota diverses denominacions ja era vigent a Catalunya en la llei de Règim Local de 1877 i a la llei Municipal Catalana del 1935: La Mancomunitat intermunicipal de serveis enmarcada dins la normativa legal de les mancomunitats voluntàries de municipis.

Partint d'entrada de la similitud de les dues poblacions i amb una visió ampla i efectiva es varen redactar els Estatuts de la Mancomunitat i es començaren els tràmits administratius corresponents que foren aprovats per acord del Consell de Ministres el 25 d'octubre del 1963. La Comissió Gestora de la Mancomunitat està integrada pels dos alcaldes, sis vocals consellers, els dos secretaris i els dos interventors municipals. La presidència, per rotació de dos anys correspon a un dels alcaldes mentre que l'altre exerceix la vice-presidència. És també rotativa l'actuació del secretari i la del interventor.

Entre l'enumeració dels objectius que fan els Estatuts es poden distingir tres grups ben diferenciats:

- 1) L'Urbanisme, que comporta l'ordenació mesurada dels terrenys disponibles per habitar l'anarquia urbanística i la unió d'ambdues ciutats pels suburbis.
- 2) Els serveis, que cobreixin els déficits existents seguint un ordre de prioritats prèviament establertes. El primer servei en funcionament fou la creació de dos centres, masculí i femení, d'ensenyament mitjà, batejats amb els noms d'Arrahona i Egara. Era un servei a les dues ciutats doncs cap d'elles no tenia Institut de Batxillerat. Actualment és un sol Institut Mixte.

Hi ha també una escola per a cecs que depèn del O.N.C.E.

Altres serveis existents són: Mercat Central, Laboratori i parc regional de conservació de carreteres, estació gasomètrica per a suministre de gas a Sabadell i a Terrassa, Facultat d'Arquitectura de la Universitat Autònoma. Hi ha també una Residència Sanitària de la Seguretat Social en construcció.

El tercer grup el podem considerar una mica com a calaix de sastre generalitzador de la unificació d'esforços i possibilitats que coordinen les accions públiques i privades. Pot ser la inclusió dintre la zona d'influència de l'organització "Castell-Arnau", pre-existent a la Mancomunitat perfectament dotada de serveis urbans mínims, centre esportiu i baixador ferroviari però que en conjunt és una bona i intel·ligent aportació de la iniciativa privada a la gestió de la Mancomunitat.

La Mancomunitat com a experiència és ben remarcable, la seva base legal és prou ampla i oberta que permet perfeccionar-se. Els anys han demostrat la viabilitat de la tasca iniciada i encara no s'ha dit la darrera paraula. El camí és obert per a crear nous serveis per a les dues comunitats.

Després de tot el que hem vist per aquests pobles del Vallès ens fa pensar en les moltes possibilitats que tenen encara les Mancomunitats.

Ho veurem amb el temps.

FONT DE DADIES

- Memòria de la gestió corporativa desenvolupada durant els anys 1972-1977, redactada per el Secretari de la Corporació D. José Antonio Hidalgo del Barrio. Aprobada en la sessió plenària de 4-10-78. Barberà del Valles.
- Informe sobre Barberà del Vallès anomenat també per alguns sectors de l'Administració Santa Maria de Barberà, confeccionat per l'Agrupació recreativo-cultural, per al Congrés de Cultura Catalana dins l'àmbit VIII, l'Ordenació del territori.
- Barberà. Població i recursos - Informe. Febrer-juny 1980 per Pau Garsaball i Dalmau.
- Estudi sobre la població de Caldes de Montbuy. Vè de Geografia. Geografia de la població. Assumpta Gener, Oriol Bombau, Luis A. Prieto, i Joan Villanueva.
- URBA - Montcada 80. Estudi sobre la població realitzat per: Joan Costa, sociòleg, Anna Olivér Pacheco, Gemma Estebanez Carretero, i Núria Cervera Bardera, assistents socials.
- Mi ciudad y yo. 20 años en una alcaldia (1940-1960) José M. Marcet i Coll.
- 150.000 sabadellenses, Ayuntamiento de Sabadell 1968.
- A l'entorn de l'estudi sobre planificació de serveis socials a Sabadell. Emili Moragas i Badia. Ponència llegida al plè de la Fundació Bosch i Cardellach. 1-2-64.
- Estudio socioeconómico y de planificación de servicios sociales. Terrassa. ISPA 1967
- Egara, una parroquia obrera bajo el franquismo. 1963-1977. Josep Ricard i Ollé.

- Dinàmica i perspectiva del Vallès 1969. Volum II Sabadell y su zona de influencia. Volum III Terrassa y su zona de influencia. Volum IV Caldes de Montbui.
- Incidència de les "naves ciutats" previstes a la comarca del Vallès. Ponència del Secretariat de Sabadell de l'àmbit VIIIc, redactat per Xavier Sauquet i Evarist Manzano. CCC.
- La Mancomunitat de Sabadell-Terrassa. Jordi Baulies. Serra d'or nº 107. agost 1968.
- Entrevistes amb diverses persones dels pobles prou coneixedores de la realitat local corresponent per a donar-ne una visió objectiva.
- Entrevistes amb assitents socials que treballen als Ajuntaments i altres institucions dels diferents pobles de la comarca.
- Nous Horitzons. Publicació mensual editada pel PSUC nº 54 maig del 1979.
- Guia de residències i clubs per a l'ancianitat. Servei de promoció de l'obra social. Caixa de Pensions 1979.
- Guia d'institucions per a minusvàlids de Catalunya i les Balears. Servei d'informació de la Caixa de Pensions 1979.

ALTERNATIVA DE FUTUR. Quina política social ens cal emprar per a resoldre els problemes socials del Vallès Occidental en el que afecta a serveis socials.

Hem donat una repassada a tots i cada un dels pobles del Vallès Occidental i contemplat separatament els seus déficits. Tenint present que a Catalunya el fet comarcal és un fet estructural, és a dir que té unes constants visibles i localitzables sobre el territori i una realitat física que condiciona la vida social dels homes i de les dones que hi viuen. Sabem que política social és tota acció de l'Administració encaminada a promoure les condicions necessàries per aconseguir una xarxa de serveis que cobreixin les necessitats concretes dels diferents grups de població mancats de serveis específics. Sense oblidar la influència que per la seva proximitat Barcelona té sobre el Vallès ni la política metropolitana que fins el moment present s'ha dut a terme, podem constatar diferents realitats:

- 1) Pobles tant assumits per la realitat barcelonina que ja no tenen res a veure amb el Vallès: Sant Cugat o Montcada.
- 2) Municipis que per la seva força industrial i humana s'han convertit amb metròpolis més que en centres d'influència comarcal, tal pot ser el cas de Sabadell o de Terrassa.
- 3) Pobles, que per la seva proximitat amb les grans ciutats i per la política urbanística concreta s'han convertit amb barris residencials i han perdut la seva autonomia local i per tant tendeixen a desaparèixer com a municipi. Entre ells podem comptar Matadepera o Viladecavalls.
- 4) Pobles que encara conserven les característiques com a tals i que ben dotats dels serveis adients serien un bon nucli de generació de vida col·lectiva. Aquest podria ser el cas de Caldes de Montbui.
- 5) Una manca de consciència comarcal força important motivat per molts anys d'una política provincial, d'una escassetat de recursos que han

fet que cadascu s'hagués d'espavilar com pogués sense ordre ni concert, sense nuclis integradors ni aglutinadors administrativament parlant, amb una forta pressió de masses immigrades amb un desconeixement total del país que els acollia, i un interès molt explícit dels dirigents de l'època per destruir Catalunya.

La realitat és aquesta. Tenim un Vallès Occidental trossejat, super poblat, mal girbat i sense cohesió però que la gent hi viu, la gent hi treballa o espera treballar-hi i té unes necessitats vitals a cobrir.

Passant per alt que allò que no està al nostre abast com podrien ser un canvi radical de les estructures de l'Estat Espanyol i de la legislació vigent. Perque és clar que l'INP està pensat desde Madrid amb una visió d'unitat provincial i sense tenir en compte ni el transport públic ni les curves de nivell, ni l'urbanització local. I això caldria canviar-ho.

Casos com els de Montcada que els caldrà anar a Badalona per especialitats mèdiques amb la Conrreteria pel mig, o repartit entre Sabadell i Mollet les seccions del mateix INP per la gent de Santa Perpétua, demostren una manca total i absoluta de la realitat del país.

Que les guarderies depenguin del Ministeri de Treball i no del d'ensenyament és una altra cosa que avui no té sentit. Però de moment és així.

Que l'horari i festes escolars no tinguin res a veure amb els laborals, crea més problemes que altra cosa. Cadescú amb els seus problemes.

Que el sistema educatiu només contempli la instrucció, i encara de vegades deficitària, i no estimuli l'esperit creatiu dels alumnes és quelcom que no va. Però és el sistema que tenim.

Que l'escola no tingui lloc per a nens amb problemes d'adaptació, de conducta, amb petites deficiències físiques o psíquiques, pot ser una altra cosa, no una escola. Però amb 40, 50 ó 60 alumnes per aula no hi caben els cassos especials.

Per aquest camí ens allargariem molt i no concretariem res. Ens cal anar al gra i tocar de peus a terra.

El que ens falta en el Vallès Occidental com a factor bàsic són:

- Centres socials polivalents a tots i cada un dels barris de les grans ciutats, a tots i cada un dels barris allunyats del centre urbà dels pobles mitjans, a tots i cada un dels pobles petits, per petits que siguin.

A aquests centres hi haurien de tenir cabuda per a tots, un servei d'informació social de recursos de la comunitat, dels drets i deures del treballador, de pensions i ajudes econòmiques en cassos d'emergència, locals d'acolliment per a joves i vells amb potenciació de la creativitat personal, esplai per la mainada i fonts de cultura, biblioteca, ludoteca, etc.

Aquests centres haurien de facilitar la convivència entre les persones que viuen en el mateix sector, incluint-hi la pròpia família que, moltes vegades per manca d'espai vital en els pisos generen més baralles que bona harmonia.

- Hospitals comarcals generals amb totes les especialitats mèdiques i quirúrgiques, des de maternal fins a geriàtric. Pensant amb la densitat de població no pot ser de cap manera un de sol per la comarca sino diversos repartits. Com a punts orientatits podriem citar: en el sector de Montcada-Ripollet-Cerdanyola, en el sector de Caldes-Palau-Santa Perpetua-Sentmenat-Castellar, en el sector de Rubí, perque la Resi-

dència que s'està construint a la Mancomunitat Sabadell-Terrassa queda plena amb les necessitats de les dues ciutats.

- Hospital psiquiàtric per a tot el Vallès Occidental amb ambulatoris i centres diurns a les poblacions més afectades que solen ser les més industrialitzades.

- Guarderies en tots els centres escolars però amb un horari més adient amb l'horari de la mare que treballa fora de la llar. Si són en el mateix local de l'escola facilita els desplaçaments de portada i recollida dels nens. Si tots els germans van a la mateixa escola i l'horari és el mateix del laboral no cal pagar mainaderes ni responsabilitzar als germans més grans que moltes vegades no tenen edat per fer-ho.

La guarderia és un servei al nen, li proporciona estímuls que l'ajuden al seu desenvolupament integral i tranquil·litza als pares que saben que els seus fills tenen companyia.

- Residències per a vells sense família que s'assemblin més a llars que a hospicis. Enclavades en els mateixos barris o pobles per no trencar l'arrelament.

- Ajuda domiciliària per a vells o disminuïts que moltes vegades es veuen obligats a abandonar la seva llar i el seu poble.

- Escoles per a deficients amb impossibilitat d'assistir a l'escola pública. No solament a Sabadell i Terrassa sino en altres sectors amb un transport escolar adient.

- Servei de recuperació funcional o psíquica que permetés un màxim de rendiment amb un mínim de costos. No podem oblidar un servei de transport racional i pràctic.

- Residències per a disminuïts físics sense família que els permetés moure's sense entrebancs i tenir a prop tallers ocupacionals on poguessin guanyar-se la vida.

- Escoles especials per a disminuïts sensorials a Sabadell i a Terrassa per als nens de la comarca amb defectes però amb transport públic escolar que facilités el trasllat.

Quan parlavem dels hospitals comarcals insinuàvem uns centres geogràfics claus perquè veiem que són nuclis de població amb una certa coherència. Si sumem la població real dels 23 pobles del Vallès Occidental, ens acostem molt aprop dels 600.000 habitants. Pensar en institucions comarcals per tota aquesta gent és una monstruositat, no són viables t'ho miris com t'ho miris. Ens cal dividir el Vallès en zones que permetin fer accessible humana i econòmicament rentable qual-sevol equipament.

La realitat és aquesta, ens cal sectorialitzar la comarca per dotar-la de serveis que serveixin. Ens hem de treure del cap la idea d'una comarca globalitzada ja que som massa gent. El Vallès Occidental reb una influència massa forta de Barcelona i ha crescut massa despressa per a conservar aquella unitat que li era pròpia ara fa més de 20 anys. El temps no passa endevades.

Hem exposat uns serveis generals per a tota la comarca però a més a més ens en caldrien d'altres especialitzats amb unes connexions locals, específiques. Els ajuntaments de cada població han de tenir prou autonomia i prou flexibilitat econòmica per organitzar aquell servei que la realitat del seu poble o d'un sector determinat de la seva població faci necessari.

Hi haurà llocs com Sabadell, Terrassa, Sant Cugat, per citar-ne alguns que serà més urgent un servei de tractament i prevenció de toxicomanies no alcohòliques, els equipaments necessàries per a fer-ho possible han de ser municipals. Hi haurà llocs, Gallifa posem per cas, amb una població molt vella, caldrà potenciar serveis per a la tercera

edat. O pel contrari, poblacions amb força contingent jove, Caldes per exemple, caldran casals, esplai i cultura per a la seva formació integral.

Tots aquests serveis i equipaments han de ser promoguts, finançats pels ajuntaments.

Tots aquests serveis que veiem necessaris per el Vallès Occidental, són vàlids també per a tot Catalunya amb les variants pròpies de cada comarca. Les unes caldrà sectoritzar-les, d'altres no. Les unes els urgira més un tipus de servei que altres però, de serveis i equipaments socials n'estem tant mancats que tots hi fan falta.

Davant tota aquesta panoràmica volem fer constar que el primer que ens manca és una llei de serveis socials que reguli i potencialitzi el que hi ha i ajudi a crear el que falta. Una divisió territorial de Catalunya pensada pels homes que hi viuen però, sense oblidar la història del país ens ha de portar a una autèntica planificació de serveis.

A Catalunya tenim una llarga tradició de resoldre les nostres dificultats amb l'esforç i la col·laboració de tots. La iniciativa privada i la pública han treballat conjuntament per tal de fer realitat una empresa del caire que sigui, que el poble necessiti... Les Mútues, les cooperatives, els casals populars, etc. tenen una història que els ve d'antic. Toquem de peus a terra, copsem la realitat d'avui però no oblidem tot aquest potencial humà i de història que han fet de Catalunya el que ara és.

Hostes vingueren que de casa ens tragueren, tornem a actuar de la mateixa manera que ho fan els de casa, respectem les comarques com un fet connatural de Catalunya i dotem-les dels serveis i equipaments necessaris perquè la seva vida sigui això: vida.

Si pensem amb uns serveis socials propis a Catalunya , tindrem
uns serveis socials propis i adequats al Vallès Occidental.

VINT ANYS D'ASSISTENTS SOCIALS

AL

VALLS OCCIDENTAL

PILAR FORCEL I OMAR

Setembre 1980

7.

1ª PART

1.- Una forma de contribuir a la història del Vallès

2.- El Vallès Occidental

Situació. Hidrografia. El Clima. Comunicacions i transports. Parcs urbans. Poblacions del Vallès Occidental. La població. Agricultura i ramaderia. La Indústria. La vida comercial i els mercats. La gent. Les grans ciutats.

3.- L'Escola d'Assistents Socials Sabadell-Terrassa

El perquè de la seva fundació. Entitats ciutadanes que formaren el Patronat de l'Escola. Què s'hi aprenia. Motivacions per al seu tancament.

4.- L'Associació d'AA.SS. Sabadell-Terrassa

Què ha representat fins ara, què vol representar en el futur.

5.- Els camps on treballen les AA.SS.

Cas o G.S. individualitzat. Empresa. SS.SS. de grups i comunitats (Les AA. socials de barri). Institucions públiques o semi-públiques: Ensenyament, sanitat, administració local.

6.- "Per uns serveis socials per a tothom".

1ª PART

FORMA DE CONTRIBUÏR A LA HISTÒRIA DEL VALLÈS

Amb motiu de commemorar-se els 20 anys de la fundació de l'Associació d'Assistents Socials Sabadell-Terrassa, hem volgut fer un repàs de l'evolució i del contingut de la problemàtica social a la comarca durant aquest període.

Vàrem començar una mica com per curiositat i de seguida ens adonàrem que eren moltes les coses que havien canviat en aquest temps. Era la realitat social concreta, la manera de veure la problemàtica local i comarcal, les Institucions i els recursos, la metodologia i la tècnica dels Assistents Socials, l'enfocament dels camps de treball, passar des del cas individualitzat fins a la Planificació de serveis des dels Ajuntaments, etc. En fi, un cúmulo de coses que fan que el Vallès, amb uns problemes concrets de l'any 60, no tingui gairebé res a veure o molt poca cosa, amb els problemes del Vallès de l'any 1980.

Des d'aquell Vallès essencialment industrial, amb fàbriques tèxtils i metal·lúrgiques treballant les 24 hores del dia, amb una manca total de vivenda i serveis d'infraestructura, a un Vallès amb 24.000 parats, amb un jovent interessat a tornar al camp, reivindicant Santa Maria de Gal·lecs com a sector agrícola, hi ha un abisme. Podríem dir que no s'assemblen de res.

3

Però dona la coincidència que la gent que hi viu és la mateixa, però augmentada. Si prenem com a mostra Sabadell -en altres poblacions el fenomen és similar, ja tindrem ocasió de comprovar-ho, veiem que hi havia l'any 1960, una població de dret de 105.152 habitants, i a l'any 1978 ha passat als 188.344. Què ha succeït en aquests anys? A cop d'ull s'han resolt problemes d'habitaclcs i d'infraestructura, no es veuen barraques ni estades ni, pràcticament, carrers per esfaltar... però els recursos comunitaris tenen molt que desitjar.

Des de la problemàtica concreta en què calia ajudar individualment els immigrants murcians i andalusos principalment, a aconseguir una adaptació a la nova vida, en un nucli industrial, passant per la conscienciació de la seva situació i la reivindicació dels seus drets ajudant a crear cooperatives de vivendes, potenciar agrupacions de veïns, autogestionar-se les respostes a les seves necessitats, fins a tenir una visió de conjunt de la situació sociològica global; han hagut de passar vint anys per adonar-nos del salt que ha fet la societat, de l'evolució personal dels seus membres, i dels recursos de què s'ha de proveir la societat perquè estigui al servei de la població amb la seva participació activa.

Un altre aspecte que ens ha cridat l'atenció és que, el 1957, es fundava una Escola d'Assistents Socials a la comarca, i que, actualment, és tancada. Ens preguntem: Què ha passat aquí? Quins van ser els mòbils que portaren a la seva creació i quins van ser els que van portar a tancar-la? Oloràvem que havia passat quelcom més que la manca d'alumnat i va ser aquest vessant el que també ens va animar a fer un treball en aquesta línia.

Observant el que hi havia escrit sobre el Vallès du-

4

rant aquests últims anys, ens vàrem fixar que existia un buit en l'aspecte social. Hi ha treballs dirigits als alumnes d'E. G.B. sobre geografia, hi ha recopilació de textos sobre història de la comarca, hi ha estudis seriosos sobre aspectes sociopolítics, però una recopilació dels canvis socials des d'aquell punt de vista tan propi dels Assistents Socials, que fan servir una tècnica i unes dades estadístiques però no obliden l'aspecte humà, el sentiment de la gent, què poden donar, sense fugir de la realitat concreta de l'ara i aquí, aquella visió individualitzada i col·lectiva allora, que fa que un dia sigui diferent dels altres encara que s'assemblin, i vist amb la perspectiva del temps, no hi és, i podria ajudar-nos a donar una visió comarcal globalitzada des d'un vessant important de la nostra història social.

A mesura que hi anàvem pensant, aquest treball prenia cos, ens semblava que contribuïem a omplir un buit en la història del nostre país i que, a més de les AA. SS. que recordem el nostre pas professional per la comarca, podria ser útil a qui volgués conèixer directament vint anys d'experiències en un camp en el qual tots estem submergits, involucrats, del qual no en podem fugir perquè entre tots hem fet aquesta evolució històrica, però que, en certa manera, pel fet d'estar-hi tan immersos, el desvaloritzem. Ens cal una perspectiva en el temps per poder valorar el passat, corregir-ne els dèficits i continuar tirant endavant.

Agraïm des d'aquí tots els professionals i altres persones que amb els seus records i documentació conservada, han ajudat a poder completar aquest treball; d'una manera especial a totes les AA.SS. que han treballat al Vallès i desinteressadament han aportat la seva experiència emmarcada en el lloc

i en el temps que han ajudat a configurar totes i cada una de les planes que tenim entre mans.

Volem, doncs, que aquest treball, modest si voleu, però viu i sentit, sigui l'aportació que correspon a la història de la nostra comarca, i un acte d'homenatge i de reconeixement a totes les AA.SS. que han contribuït al seu desenvolupament, des de les fundadores de l'Escola de Formació Social Sabadell-Terrassa fins a les últimes promocions que han passat a formar part de la gran família dels treballadors socials.

Esperem que sigui un record fidel per a aquells que han viscut d'aprop aquests vint anys de la història del Vallès i uns elements que ajudin els que vénen darrera per conèixer de primera mà una realitat, emmarcada en un espai -el Vallès Occidental-, en un temps -del 1960 al 1980-, en una problemàtica concreta -la social- i des d'un punt de vista concret; el de les Assistentes socials.

Però ens sembla que no ha d'acabar aquí la cosa. Els problemes socials continuen, els dèficits continuen i les AA. SS. també. Amb el coneixement de la realitat de cada un dels pobles, amb les línies de política social que es puguin apuntar per seguir endavant, amb l'ajuda i bona voluntat per part de tothom, hem d'anar caminant per continuar una Catalunya més habitable, amb una autèntica vida en totes i cada una de les comarques i poder bastir el futur amb esperança.

EL VALLES OCCIDENTAL.- Descripció Geogràfica.

Situació.

En primer lloc ens cal situar en l'espai el marc d'actuació de les AA.SS. de l'Associació Sabadell-Terrassa ; tota actuació dels professionals del treball social va molt lligada a les característiques geogràfiques, al desenvolupament socio-econòmic i a la idiosincràsia dels habitants de cada una de les contrades. Per tant, les accions i plantejaments seran diferents entre una i altra comarca. Les necessitats socials i els equipaments van absolutament lligats a la terra, als homes que viuen en aquesta terra i a les necessitats d'aquests homes concretades en la seva manera de veure les coses.

Els problemes socials del Vallès occidental s'han donat d'una forma concreta perquè els seus protagonistes, amb una manera de ser pròpia i molt personal, marcada per uns condicionaments de situació de proximitat amb Barcelona, d'evolució socio-econòmica produïda per l'evolució industrial, pel pas de l'agricultura a la indústria, segons a quins llocs; o bé per una clara i llarga tradició en fabricació de llana; pels corrents migratoris, o per diferents crisis econòmiques que han fet passar nombrosos sectors de la població de ple rendiment a atur forçós... han fet que es donessin tal com s'han donat i no d'altra forma.

Perquè creiem que la situació material específica nostra, han fet que es donessin unes circumstàncies i no unes

7

altres; creiem també necessari descriure, ni que sigui molt breument, l'entorn geogràfic que engloba el Vallès Occidental a fi de tenir, d'entrada, una ampla panoràmica del nostre camp d'actuació.

Perquè creiem en el fet comarcal, perquè creiem en els nuclis amb vida pròpia i no en els monstres urbans voltats de "polígons industrials" i "barris-dormitori" és pel que, amb una visió de futur, volem uns serveis socials descentralitzats, organitzats, que allunyin en tot el possible de l'obligació d'anar a Barcelona per resoldre situacions individuals. Les ciutats grans necessiten les seves pròpies institucions i els pobles més petits caldria que mancomunessin els seus Ajuntaments o busquessin altres formes perquè els seus serveis fossin rendibles i, sobretot, que no els manquessin aquests serveis.

Ens ocuparem exclusivament del Vallès Occidental perquè és en aquest sector on recau l'acció professional que intentem explicar.

El Vallès (1) és un fragment de la depressió immersa entre les Serralades del sistema Mediterrani, tan Pre-litoral com litoral, amb dues zones molt ben diferenciades: L'Oriental i l'Occidental. Limita, pel cantó Nord-est, amb els Cinglés de Gallifa i la Riera de Caldes. Anant en direcció Cest a Nord, vorja la Vall de Rellinas i l'inici de la Riera de les Arenes fins al Montcau i contorns ja la Vall inicial del Riu Ripoll. Al sud limita amb el que s'ha anomenat l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Té com a comarques veïnes: el Bages, el Baix Llobregat i el Barcelonès.

Pel fet d'estar situat en una depressió, els seus accessos no són fàcils, ja que l'envolten pics que s'apropen als 1.000 m. d'algada -St. Llorenç del Munt amb 1.025 m. o El Fa-

rell amb 800 m.-. També pel cantó de Barcelona cal atravessar, La Conreria, Collserola i el Tibidabo.

Hidrografia.

Segons Masachs, les principals característiques de les corbes de cabdals dels cursos de l'aigua del Vallès vénen molt determinades per les precipitacions pluviomètriques i que tenen aquestes fases:

- 1.- Una tardor molt destacada amb cabal superior.
- 2.- Un règim de pluges tan escàs que arriba a assecar alguns rius a l'estiu.
- 3.- Aigües primaverales molt variades i amb tendència anàrquica.
- 4.- La precipitació i fusió de neu no arriba a quantitats suficients per a ser factor influent en els règims dels rius.

Les pluges torrencials de tardor o primavera produeixen alguna vegada grans inundacions amb força destrosses en els llocs on s'esdevenen -cal recordar les del setembre del 1962, que van marcar socialment el Baix Llobregat i el Vallès Occidental-. A partir d'aquest fet, les vivendes dites socials, guarderies i altres serveis van començar a posar-se en marxa. La poca previsió en la canalització de rius i rieres, la construcció de fàbriques tèxtils i fins i tot habitatges en els mateixos llits dels rius, han fet que accidents com el del 62, encara que sense tant intensitat, hagin tornat a produir-se i puguin encara tornar-se a produir.

Els rius que passen pel Vallès Occidental desemboquen, dos d'ells, al Besòs -el Ripoll i la Riera de Caldes-, i un al Llobregat -la Riera de les Arenes-. Les seves aigües són aprofitades tant per la indústria com pel regadiu.

Per la seva abundància resulten de gran interès els aqüífers del Vallès; és aquesta una de les comarques amb recursos d'aigua més importants de Catalunya. Encara que les seves característiques no són del tot conegudes, la quantitat de pous i fonts naturals que hi ha escampades per la comarca són per tenir en consideració. Com a dada informativa volem destacar que la portada d'aigües a Sabadell va ser molt difícil perquè gaire bé totes les cases tenien el seu pou i, naturalment, als veïns no els interessava pagar l'aigua a la companyia si en tenien de sobres a casa seva.

Cal destacar l'aqüífer molt important, encara que inexplorat, que existeix a St. Llorenç, i la font d'aigua mineral carbonatada que hi ha a Caldes de Montbui, on al voltant d'aquestes deus han sorgit importants balnearis utilitzats ja en temps dels romans com ho demostren les magnífiques termes que avui encara s'hi conserven.

El Clima.

La disposició del terreny fa sentir la seva influència en el clima de les terres Vallesanes. La diferenciació dels fenòmens meteorològics són més forts que no ho faria suposar la poca extensió del seu territori. Hi predomina un clima mediterrani amb precipitacions baixes i torrencials a la primavera i tardor, amb tres mesos secs, i sense precipitacions de neu. La temperatura mitjana anual és la més alta de Catalunya. Els hiverns són poc rigorosos i els estius no excessivament càlid, com a conseqüència de l'acció moderada del mar.

La humitat atmosfèrica és important en els terrenys del fons de la plana, i a les valls del Ripoll, amb zones de boi

ra baixa a Barberà del Vallès, Ripollet, Montcada i Sta. Perpètua de Mogoda.

Comunicacions i transports.

La xarxa viària que mena cap al Vallès Occidental es veu obligada a passar pels punts més baixos de les serralades que l'envolten —el coll de Montcada, el Forat del Vent—, o seguir els passos naturals dels rius i rieres abundosos per aquestes contrades.

Així, doncs, des de Badalona (Barcelonès) hi ha una carretera d'entrada que, passant per la Conreria i atravesant part del Vallès Oriental, arriba fins a Sabadell. Des de Barcelona i aprofitant el Coll de Montcada hi ha la N-152 que arriba fins a Terrassa i uneix Montcada, Barberà i Sabadell fins a l'antiga Egara. També pujant fins a l'Arrabassada i Vallvidrera poden entrar al Vallès per la coneguda carretera de Flor de Maig que aprofita el Forat del Vent per passar d'una comarca a l'altra.

Des del Baix Llobregat i seguint el curs de la Riera de les Arenes hi ha una carretera que va des de Molins de Rei a Rubí passant pel Papiol, per la qual també pot arribar-se a Sabadell i Terrassa. Des de Martorell i passant per sobre el Llobregat (abans per l'antic pont del Diable) es pot fàcilment arribar a Terrassa. Últimament s'ha obert una nova carretera que ve d'Olesa de Montserrat.

Des del Bages i atravesant també el Llobregat, mena una carretera des de Monistrol de Montserrat cap a Vacarisses on es troba amb la nova carretera de la Bauma. Hi ha una carretera des de Castellbell cap a Terrassa passant per

Rellinas, i una altra que, aprofitant el Coll d'Estenalles, uneix Navarres amb Terrassa.

També des de Monistrol de Calders passant per St. Llorenç Savall hi ha un altre punt d'entrada que porta a Sabadell. I una carretera que surt de Sabadell cap a Granollers passant per Sentmenat i Caldes.

Pel que es pot veure, de carreteres no podem dir que en manquin, si a més hi afegim l'autopista A-7 que porta de Barcelona a Terrassa amb entrades a Cerdanyola, Barberà i Sabadell, l'enllaç amb la que uneix Lleida i Tarragona A-18 que passa pel sector oriental del Vallès; la possibilitat de connectar amb la A-29 que es dirigeix a Girona i La Junquera i la que s'està construint que unirà els dos Vallès passant pel Tàpiol.

Ara bé, ¿com van els serveis públics per aquestes carreteres? Podem assegurar que en general són molt deficients i mal planificats. Si té des de Sabadell a Castellar, per exemple, el servei és complet, de Terrassa a Castellar el servei és molt deficient. Molts dels pobles de la comarca queden incomunicats entre si d'una manera notable, perquè els serveis per carretera des de Sabadell i Terrassa, les grans ciutats, no estan coberts convenientment. És impossible anar de Sabadell a Palau d'una manera normal o de Sabadell a Vacarisses o de Rubí a Sentmenat i Caldes, etc.

Amb tren i per l'estret de Montcada s'introdueixen al Vallès les línies de la RENFE: Les dues que menen a França pel Vallès Oriental i a Lleida per l'Occidental. Amb els Ferrocarrils de Catalunya i a través del túnel de Vallvidrera tenim un altre accés a una part del Vallès Occidental.

Les dues zones del Vallès queden molt mal comunica-

des entre si; cal canviar de tren a Montcada, però els semidirectes no paren en aquesta estació malgrat que sigui un nus important de comunicacions. A Montcada hi ha l'estació dels trens que van de Lleida a Barcelona passant pel Vallès i el Bages; la línia de Tuigcerdà per Osona i el Ripollès i la línia cap a Girona pel Vallès Oriental i La Selva.

El Vallès Occidental i el Baix Llobregat no tenen comunicació per via fèrria.

El que cal remarcar és que moltes de les poblacions del mateix sector del Vallès queden incomunicades entre elles, pel que es refereix a transports públics. És difícil d'anar de Sabadell a Rubí, a Palau de Plegamans o a Ripollet. No hi ha servei d'autobusos entre Terrassa, Castellar o Caldes, per esmentar-ne alguns a tall d'exemple.

Aquesta situació ha fet que fos més fàcil anar a Barcelona des de Palau que al centre comarcal corresponent. La gent s'ha acostumat a anar a Barcelona i la vida de la comarca, amb escassetat de transports públics per un cantó i de serveis per l'altre ha estat cada dia més feble. I en aquesta situació hem arribat al 1980.

Parcs Naturals.

La comarca del Vallès havia tingut, fins no fa massa temps, l'aspecte d'un paisatge urbanitzat però amb un bon equilibri ecològic. Les serralades són pràcticament cobertes de boscos, la plana en nuclis de població importants i masos disseminats, amb explotació agrícola i petites capes de bosc en les fondalades i als turonets. Barrerament aquest equilibri s'ha trencat i una sèrie de factors han convertit la comarca en una

de les més trinxades de Catalunya.

Entre aquests factors hi figuren, com a molt importants:

- a) El desordenat aprofitament del territori per establir-hi residències secundàries que comporten la desaparició del bosc per substituir-lo per quatre arbres encerclats a cada jardí.
- b) La desordenada i abusiva explotació forestal superior a la que poden suportar els boscos.
- c) Els incendis repetits, moltes vegades provocats, a fi de poder aconseguir després permisos d'urbanització.
- d) Manca absoluta de planificació del territori.
- e) La distribució desordenada i molt dispersa d'un gran nombre d'indústries sense els mínims de garanties per no malmetre ni el paisatge ni l'àmbit (aire, rius, etc.).
- f) L'extensió caòtica de molts nuclis urbans molt grans.
- g) El traçat viari transversal de la comarca, que ha eliminat força zones agràries.
- h) La contaminació de la xarxa hidrogràfica.
- i) L'especulació del sòl en tots sentits, etc.

Malgrat tot, quan el disbarat ja era fet i gràcies a la força de la reivindicació popular s'ha aconseguit declarar uns espais protegits, anomenats PARCS NATURALS. Aquesta és una figura nova en la legislació; el parc natural és un espai no edificable i protegit per l'Administració; pot ser promogut per les Cooperacions locals o per entitats.

Malgrat tot, la degradació continua, els incendis presumptuosament provocats es repeteixen i fins avui la situació és difícilment passable a la pràctica.

Pel que es refereix als nuclis urbans i industrials, ens cal una política eficaç per parar la disseminació anàrquica

d'indústries, per salvar espais agrícoles i els retalls de vegetació forestal que encara queden salvables.

El Pla d'ordenació de la "Província" de Barcelona preveu per al Vallès Occidental:

-El Parc Natural de St. Llorenç del Munt

-Serra de l'Obac, i

-El Parc del Tibidabo

El primer és el conjunt del Massís de St. Llorenç del Munt fins al cim de la Mola i la Serralada de l'Obac units pel Coll Coll d'Estenalles. La seva ordenació conté dues zones clarament delimitades: l'Àrea del Parc Natural amb una extensió de 2.615 Ha. i l'Àrea d'influència els límits de la qual es basen en les carreteres i urbanitzacions aprovades abans de l'ordenació del pla. Té una extensió aproximada d'unes 4.500 Ha. i és el sector que practicament s'ha fet més malbé i està més degradat.

El Parc Natural del Tibidabo és considerat com un parc provincial delimitat i ordenat per l'antiga Comissió d'Urbanisme de Barcelona. Tot plegat, el seu futur és molt problemàtic.

Poblacions del Vallès Occidental.

A fi de limitar territorialment aquest treball, hem utilitzat la divisió que féu la Generalitat de Catalunya el 1932, perquè ens sembla que és l'única vàlida fins al moment present. Creiem que, malgrat la degradació de la comarca per manca de serveis i les seves amputacions -St. Cugat del Vallès forma part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona- és aquesta vida comarcal la que cal potenciar, la que cal tenir en compte i en la qual cal pensar.

Més endavant vauem els pobles de la comarca un per

un, amb les seves característiques històriques i sòcio-culturals; els seus problemes extrets del sentiment de la població després de llargues converses amb persones representatives de cada un d'ells.

De moment ens cal saber que són 23, amb dues ciutats o que voreigen els 200.000. habitants cada una, i altres pobles molt més petits com Gallifa amb només 70.

- Barberà del Vallès
- Caldes de Montbui
- Castellar del Vallès
- Castellbisbal
- Cerdanyola del Vallès
- Gallifa
- Matadepera
- Montcada i Noixac
- Palau de Nogueras
- Polinyà del Vallès
- Rellins
- Ripollet
- Rubí
- Sabadell
- Sant Cugat del Vallès
- Sant Llorenç Savall
- Sant Quirze del Vallès
- Sta. Perpètua de Mogoda
- Sentmenat
- Terrassa
- Ullastrell
- Vacarisses

-Viladecavalls del Vallès

D'aquests, podem distingir clarament uns nuclis de població importants, eminentment industrials, lligats en molts aspectes a Barcelona, com poden ser: Sabadell, Terrassa, Rubí, Cerdanyola...; d'altres més petits amb treball agrícola més important com Castellbisbal, Gallifa, Sentmenat o Vacarisses, que necessiten de nuclis comarcals forts per a un correcte desenvolupament de la seva vida.

Cal fer constar que, la vida comarcal del Vallès Occidental és més aviat pobre, ja que la seva proximitat amb Barcelona, la manca de serveis locals i comarcals sumats a la febre per les grans urbs, han donat als seus habitants una mena de força que fa que tendeixin a anar a resoldre els seus problemes -des de l'esplai, cinema, etc. fins al comercial (anar a comprar als grans magatzems) passant pels socials i els sanitaris-, apropant-se més a Barcelona i no a exigir-ne una xarxa eficaç al més aprop de casa possible.

La població.

Les trobades pre-històriques demostren que el Vallès ha estat habitat des dels temps més primitius. Sepulcres megalítics a Cardedeu o a Bigues, coves a Montcada i Sant Feliu de Codines, mecròpolis a Terrassa, Sabadell, Cerdanyola i Ripollet, destrals i altres eines trobades a molts indrets, ho fan palès.

A mesura que va passant el temps, la concreció i la localització va fent-se més precisa; tenim troballes pre-romanes i romanes a Sabadell i Rubí. Per la documentació històrica es coneix l'existència de poblacions com Caldes de Montbui i Sant Cugat, situades a les vies romanes. Semble que el nucli més important fou Egara, que ja era considerada ciutat municipal des de

de mitjan segle II.

Durant la invasió musulmana -des del 718 al 1.153- el Vallès va ser una continuada destrucció i redreçament. Tant els moros com als cristians els interessava dominar la contrada per raons purament estratègiques, la situació del Castell d'Egara i totes les seves possessions eren un punt clau per a la defensa del Llobregat i tot el que representa. La reconquesta d'aquest sector havia de ser l'inici de la futura Catalunya.

La represa de l'activitat industrial i mercantil en el segle XVIII desvetllà al Vallès tota l'activitat que li era connatural; el comerç i sobretot la indústria, encara que fos de caràcter domèstic va manifestar-se en quasi tots els nuclis urbans de la contrada; de totes maneres les noves condicions socials i econòmiques que devien al món el maquinisme i la industrialització ens dugueren a l'especialització fabril. Pels volts del 1930, tant Sabadell com Terrassa s'havien convertit en autèntiques concentracions industrials: elles soles representaven dues terceres parts de l'utilatge i dels treballadors ocupats a l'Estat Espanyol en la fabricació de llana.

Quant a densitat de població, es pot dir que la comarca del Vallès a mitjan segle XX figurava per entre les més poblades de Catalunya, i encara continua augmentant.

Els últims 20 anys, el que caracteritza la comarca és el desbaratament del territori: el tencament de l'equilibri comarcal, l'augment incontrolat de la població, la manca de tota classe de serveis... han donat com a resultat una degradació en tots sentits, una crisi de treball molt acusada i una manca de valoració personal intensa.

Els fets més importants que ho demostren són:

- manca de planificació, anarquia i espontaneïtat en la industrialització i urbanisme.
- invasió de terres fèrtils per part de la indústria.
- entrada massiva d'immigrants atrets per una industrialització no plantejada, i sense adaptació possible.
- manca de l'adequada xarxa de serveis, inclosos els indispensables serveis socials bàsics.
- disgregació de la força social que cohesionava els habitants d'una localitat.
- molts municipis s'han convertit en simples "dormitoris".
- l'atractiu de la ciutat de Barcelona i la seva proximitat, ha fet que els Vallesans no defensessin el que els pertocava.

... i ara en patim els resultats.

Per fer-nos una idea de com s'ha anat desbordant la situació, només cal comparar les dades absolutes de la població: cap al 1930, en el Vallès Occidental hi havia 134.075 habitants, mentre que el 1970 ja se n'havien comptabilitzat 466.232 i fins al 1980 ha anat augmentant. D'aquestes xifres ens cal pensar que més de la meitat la constitueixen immigrants, vinguts principalment d'Andalusia, Múrcia, Aragó, País Valencià i les Illes. Entre les dificultats amb què es troben aquestes persones per a la seva integració a la terra que els acull i dona feina, ens cal assenyalar l'opressió nacional i cultural, la manca d'informació sobre el lloc on van, les condicions de vida i de treball, el canvi brusca respecte a la comunitat d'origen, deficiències educatives i de tota mena de serveis, l'amuntament en zones suburbials on constitueixen veritables pobles al marge de la cultura i del modus de vida catalans, i un llarg etcètera. Actualment aquestes característiques vénen agreujades per la crisi

econòmica i de treball; l'atur és en aquest moment tan gran, que comença a ser tràgic per a tots: els uns perquè el pateixen en la seva casa, i els altres perquè el senten tan aprop que els ajuda cada vegada mes a despersonalitzar.

En aquest context, Barcelona es converteix en el centre comercial de més influència; molts serveis, sobretot sanitaris-hospitalaris existeixen només a Barcelona, tant les residències sanitàries de la Seguretat social com els grans Hospitals; entre altres aspectes. Això col·loca la comarca dintre la seva zona d'influència amb greu perill de suburbialització massiva i els vallessans cada vegada més descomarcalitzats.

Ens cal la implantació de serveis al Vallès, si no volem que Barcelona se'ns mengi.

Agricultura i Ramaderia.

Heu esmentat moltes vegades, en el decurs d'aquestes pàgines, l'escassetat de l'agricultura en el Vallès Occidental. No per això hem de deixar de remarcar les característiques dels conreus en aquest sector. La terra, eixuta, poc planera, amb un clima escàs de pluges, ha produït oliveres, ametllers, vinya i cereals molt profitosos tant en quantitat com en qualitat; llàstima que el temps ha anat suplantant els conreus per indústries i edificacions que han malmès l'escassa però bona vida de pagès de la comarca. Actualment podem dir que encara es pot trobar horta a poblacions com Sentmenat, Palau de Plegamans o Castellbisbal, entre altres; en menor escala i prop de les zones industrials es cultiven petits hortets per a ús familiar conservats i cuidats per obres industrials durant les seves estones de lleure (en alguns casos s'arriben a aprofitar aigües residuals per

regar-los).

Podríem dir que la ramaderia del Vallès comença després de la primera guerra mundial amb la cria de vacas a les cases de pagès que, tant per la seva escassa importància com per haver sofert la degradació agrícola que ja hem exposat, ha desaparagut totalment. Potser seria bo de remarcar l'existència, prop de Sabadell, de la "Granja Sant Pau", que a més de les vaques té en el sector una indústria de productes làctics força remarcable.

La Indústria.

En l'apartat anterior parlàvem precisament de la forta incidència industrial d'aquest sector. La indústria tèxtil té una llarga tradició a la comarca. Sabadell tenia fama, quant a la fabricació de llana, només comparable amb Oxford, abastia gran part del mercat europeu tant per la seva quantitat com per la seva qualitat.

Abans dels anys que ens ocupen, aquesta indústria i tota l'activitat auxiliar que necessitava estava molt localitzada: Sabadell, Terrassa, Castellar del Vallès; assumint la majoria del sector. Actualment s'ha trencat aquest marc geogràfic tradicional per escampar-se arreu de la comarca, fent desaparèixer la poca agricultura i augmentant en gran manera els problemes socials, de convivència, demogràfics, culturals i humans que la manca de planificació i l'afany excessiu de lucre han imperat darrerament, entre els quí d'una manera o altra han fet o no han impedit que es fes. Les directrius comarcals han estat un desastre -en el que a problemàtica social fa referència- tota la planificació ha estat encaminada a l'anomenada Àrea Metropolita-

na de Barcelona, pensant de convertir les ciutats del Vallès en Ciutats dormitoris, amb un vassallatge dependent d'un monstre que es diu Barcelona. Malgrat les fortes pressions que han vingut de tots costats, la vida del Vallès no ha mort del tot i encara ens queda quelcom per esmaenar els disbarats.

Tornem, però, a la indústria. Dèiem, doncs, que el primitiu nucli tèxtil ha estat tremat i fins als anys 70-78, eren totes les branques industrials les que s'exercien per les nostres contrades. Ara, amb la crisi, també són totes les branques industrials les que la pateixen i com que no s'hi veu un final, pensem que tot passarà pel mateix garbell: el que quedi quedarà més enfortit però moltes coses hauran canviat. Amb aquesta visió cal pensar en els futurs serveis socials descentralitzats, comarcals i eficaços, aquells que la població necessitarà en el futur, tant el més pròxim com el més llunyà, si és que volem conservar a les comarques de Catalunya amb vida pròpia.

Troben indústria tèxtil i l'auxiliar necessària a Caldes de Montbui, Sentmenat, Sabadell, Terrassa, Viladecavalls, Reüllins, Matadepera, Castellar i Sant Miquel de Fluvià. La indústria metal·lúrgica a Terrassa, Rubí, Sant Quirze del Vallès, Sabadell, Polinyà, Palau de Plegamans, Santa Perpètua de la Mogoda, Barberà del Vallès, Ripollet, i Montcada-Reixac. La Química a Palau de Plegamans, Santa Perpètua de Mogoda, Ripollet, Montcada, Sardanyola, Barberà del Vallès, Sabadell i Rubí. La construcció, a major o menor escala a tot arreu, però especialment a Terrassa, Sabadell, Cerdanyola, Ripollet, Montcada i Reixac, Sant Cugat i Rubí; els grans i mitjans constructors d'aquestes localitats treballen arreu de la comarca tant en habitatges

com en indústries, com en serveis; el desplaçament de paletes a poblacions petites és constant. Indústria alimentària en trobem a Terrassa, Sabadell, Barberà del Vallès, Ripollet, Matadepera. La del Paper i Arts gràfiques a Terrassa, Rubí, Sabadell, Ripollet i Montcada; la de la Pell i de la Confecció a Terrassa, Rubí, Castellar del Vallès, Sabadell i Montcada i Reixac. De mobles hi han fabricues a Sant Llorenç Savall, Caldes de Montbui, Castellar del Vallès, Terrassa, Rubí, Sabadell, Cerdanyola, Ripollet, i Santa Perpètua de Mogoda.

El tenir en compte, dintre l'activitat industrial, el desplaçament, moltes d'aquestes indústries no estan incloses dintre els nuclis urbans sinó als afores de les poblacions, en sectors especialitzats que s'ha donat per anomenar-los "Polígons industrials". Si en aquest sistema organitzatiu s'ha guanyat salvar de sorolls i altres molèsties els ciutadans; també s'ha aconseguit despersonalitzar els pobles, obligant a desplaçar als treballadors, consumir més cotxes, motos, etc., i hores. No tot és possible en aquesta nova organització productiva. De Polígons Industrials importants en trobem a Sant Quirze del Vallès, Rubí, Santa Perpètua de Mogoda.

La vida comercial i els mercats.

La llarga tradició de mercats que hi ha a Catalunya no es veu reflectida en el Vallès Occidental. Aquest fet ve motivat per dues característiques essencials: la proximitat amb Barcelona i la forta industrialització de la comarca.

Si bé antigament havia tingut una forta importància al mercat de Sabadell, actualment i des de fa força anys, aquest és pràcticament inexistent. La industrialització i les ganecs d'af

vorir les botigues han fet que els pagesos de la contrada anessin amb els seus productes a altres indrets ja que ni a Sabadell ni en altres contrades de la comarca no els tenia cap interès vendre els seus productes.

Són les noves tendències comercials que s'han implantat plenament a Europa, les que s'han establert també per aquí. Primer els petits botiguers, però ja pels voltants dels anys 60 aparegueren els "autoserveis" d'alimentació i productes bàsics, que a partir del 64 ha estat excelent per l'aportació de cadenes estrangeres que han anat ampliant tant en extensió dels locals de venda, com en comoditats per als compradors (incloenthi serveis d'aparcament, d'autoròbils), coneguts amb el nom d'"Hipermercats", situats als afores de les ciutats i que abasteixen tota la comarca.

Una altra forma de vendre comença a manifestar-se ja en el Vallès: Els grans magatzems en els quals s'hi troben tota mena d'articles. Aquests establiments estan situats dintre les ciutats.

Una tercera fórmula són els Centres Comercials; a Europa tenen força bona reputació, i essent la Comarca del Vallès una zona òptima per instal·lar-hi aquest tipus d'organitzacions, tant per la seva situació geogràfica, la seva demografia, la seva capacitat de compra i la seva proximitat a Barcelona; ha fet que aquests complexes comercials situats fora de les ciutats on es pot trobar de tot, botigues especialitzades, grans magatzems, restaurants, supermercats, etc. fan del Vallès una zona idònea per a la seva instal·lació. El primer Centre d'aquestes característiques porta el nom de Paricentro: va ser inaugurat a l'abril del 79 i està enclavat en els terres municipals de Barberà

del Vallès i Ripollès.

La gent.

Fins ara en vist on es mou la gent del Vallès Occidental, quines són les seves possibilitats de subsistència, quins mitjans tenen per ^{guany} guanyar-se la vida, per anar d'un lloc a un altre, quin és l'ambient que respiren... en fi, quin és l'entorn que els envolta.

Parlem ara quins són i com són els habitants d'aquestes contrades.

Del vint-i-tres municipis de la comarca, com és obvi, ni són igualment poblats, ni tenen les mateixes condicions demogràfiques, ni similars condicionaments urbanístics i industrials, ni les mateixes possibilitats d'acceptació d'elements forans... La seva evolució humana va molt lligada a la seva evolució econòmica, i viceversa; tot plegat envoltat d'unes directrius polítiques generals en tot l'àmbit de l'Estat Espanyol condicionades per les accions municipals en cada localitat.

L'evolució demogràfica del sector durant aquests vint anys ha estat diferent segons es tractés de municipis fortament industrialitzats o de petits pobles on la indústria hi ha anat incidint encara que més lentament i en quantitat inferior. Sabadell, Terrassa, Rubí o Montcada han doblat la població en aquest període de temps

	1.960	1.970	1.974 (2)
Sabadell	105.152	159.408	179.716
Terrassa	92.234	133.697	157.226
Rubí	9.967	25.461	32.575
Montcada	13.295	22.462	23.225

Mentre en altres poblacions com Sentmenat o Polinyà només han augmentat en un 79% i 161 % respectivament. La població menys poblada actualment és Gallifa, amb 70 habitants.

Com és fàcil de suposar, aquest augment de la població no ha estat exclusivament vegetatiu; una fortíssima corrent immigratòria n'ha estat la causa. I això, per què? Són molts els factors entrelligats que juguen en aquest afer: una política industrial en alça després de la guerra civil fàcilment comprensible, ja que en un lloc on hi manca tot, endegar les fórmules per cobrir aquests dèficits no és gens complicat; la manca de planificació cap al futur, la pressa a fer diners i a saturar el mercat, l'absència de previsió en tots els aspectes, ens han dut al carreró sense sortida en què ens trobem actualment; però el fet és que la situació creada durant la postguerra —que ha durat prop de quaranta anys— va facilitar a partir dels anys seixanta un creixement industrial desmesurat, el qual precisava una gran quantitat de mà d'obra.

Un altre factor és la política estatal de descatalanització de Catalunya. Mentre part de la burgesia catalana s'unia al règim franquista per assegurar la seva supervivència i obtenia així una certa llibertat de moviments, la política estatal envers les regions Murciana i Andaluça era encaminada a afavorir els latifundis, la riquesa passava a poques mans, i l'obrer es veia forçat a emigrar per sobreviure. El desenvolupament industrial d'aquestes poblacions estimulava el fet migratori. Es va deixar la terra d'origen i la gana, per un lloc destreball i una barraca per mal viure.

Aquest fet, que a la llarga ens ha dut tants maldecaps, a les primeries era motiu de joia. La població autòctona tenia

tenia feina de sobres, no calia preocupar-se pels forasters. Els forasters arribaven tan angoixats que qualsevol condició, tant laboral, com d'habitatge, era millor que les del lloc de procedència.

Els què en aquesta situació haurien d'haver tingut problemes, haurien d'haver estat les corporacions locals, però aquestes tampoc els varen tenir: mentre la gent treballés, i no portés problemes al carrer, i s'anés involucrant dintre la societat de consum, per la resta no calia fer res. Si no hi havia vivendes, hi havia barraques i estades. Si no hi havia escoles, hi havia qui feia de mestre en cases particulars sense cap mena de condicions. Si no hi havia autobusos hi havia cames. Si els carrers eren sense asfaltar i sense llum, tant era... l'important era que les fàbriques treballessin i les fàbriques treballaven; la finalitat era que Catalunya es descatalanitzés i a Catalunya es creaven dues comunitats, calia que la cultura i els moviments populars brillessin per la seva absència i s'aconseguia plenament.

Però, què passava amb les persones? De moment es conformaven a immergir-se en tota aquesta xarxa tant ben muntada, però vint anys són molts anys per no adonar-se dels problemes reals i van començar a reclamar allò que els pertanyia. Primer i d'una manera solapada varem notar la manca d'habitatges; els primers a arribar començaven ja tenir diners i demanaven pisos; la indústria de la construcció els proporcionava tot seguit i sense massa presses. Va ser l'època de les vivendes socials, subvencionades, de les cooperatives de vivendes. Les caixes d'estalvis, el Ministeri, els Municipis, estaven preocupats pels problemes de l'habitatge i els

blocs de pisos, petits, sense comoditats, aptes només per dormir-hi però a preus accessibles sempre i quan l'empenyoressin van ser la primera tasca a fer per evitar problemes "d'ordre públic". Després van venir els d'urbanització: els que ja tenien casa volien els carrers asfaltats i els transports públics; més tard els serveis, escoles, seguretat social, fins pels volts dels anys 75 no van començar les reivindicacions de caire laboral.

Creiem que les reivindicacions culturals encara no han començat.

Durant tot aquest temps, què feien els habitants del Vallès Occidental, tant autòctons com immigrants? Diríem que només feien una sola cosa: TREBALLAR. La jornada laboral, sobre tot en el ram tèxtil, era correntment de 12 hores -aquest horari encara perdura malgrat la gran manca de llocs de treball existents actualment- i a sobre encara es feien hores extres; no ha quedat temps per fer res més.

En tants anys de no potenciar cap al·licient a nivell individual, cap afició cultural, ens trobem en el moment de la gran crisi generalitzada, amb gran quantitat de parats que no saben fer res, que no saben en què passar les hores i l'alcoholisme augmenta en xifres alarmants.

La gran quantitat d'immigrants -quantitativament parlant- ha fet impossible la seva integració i durant aquest temps s'ha creat en el Vallès una mena de societat amorfa, en la qual cadascú va fent la viu-viu, on la vida folklòrica de les dues comunitats subsisteix sense fer soroll.

És a partir del 1978 que sembla que es comença a desvetllar una mica aquesta vida més humana, més de relació, en un mot: més cultural. Les manifestacions al carrer, no reivindicatives, sembla que comencen a prendre cos. Han deixat de ser

"Romeries a la Fucntsanta" i "sadanés a la plaça" (en el que de folklòrica representa) per passar a ser autèntiques manifestacions del poble, de profund arrelament popular.

Les Associacions de veïns de cada barri, les agrupacions d'escala promogudes per la propietat vertical, la participació ciutadana en els quefers municipals, ajuden a fer ressorgir la força cultural i popular que tots duem dins.

En grans pinzellades hem vist l'evolució de la gent; voldríem, però recalcar que aquesta evolució ha estat bastant generalitzada; en cap moment no ha estat exclusiva de les ciutats més poblades, perquè també els pobles petits la van seguir d'una manera molt similar i paral·lela. En parlarem més endavant, quan detallem els pobles de la comarca, un a un.

Les grans ciutats i Sabadell i Terrassa.

Segons la divisió territorial del 1931, el Vallès Occidental quedava dividit en dues comarques, els caps de les quals eren Sabadell i Terrassa. La política feta des de Madrid amb una visió "Provincial", amb clara intencionalitat de fer desaparèixer les comarques, ha fet que molts pobles quedessin desconnectats entre ells, amb dificultats de comunicació mútua. La forta influència de Barcelona a l'hora d'organitzar serveis -per exemple: a nivell sanitari, en molts casos no queda altra solució que anar a l'Hospital Clínic, a l'Hospital de Sant Pau o a les Residències de la Seguretat Social del Vall d'Hebròn o a Bellvitge per manca d'un hospital comarcal al sector- o la trossa jada feta pel que s'ha anomenat "Àrea Metropolitana de Barcelona" que, per obra i gràcia d'un projecte, ha esborrat del mapa comarcal poblacions com Sant Cugat del Vallès; ha donat com a resultat a uesta mena de cosa amorfa que avui és la nostra comarca;

concretant en els nuclis urbans més importants -Sabadell i Terrassa- una manca de personalitat que fins ara no els era pròpia.

De totes maneres, alguna cosa queda. El que sí és cert és que, malgrat la minsa vida comarcal facilitada per les estructures generals del país, per la manca d'educació cívica de la gent i pel dèficit de serveis de tota mena (durant els primers anys del període a què ens referim, fins els comercials anaven malament), Sabadell i Terrassa encara tenen un pes específic i mes zones d'influència clarament delimitades que podrien servir de puntal per a una acció planificadora posterior.

SABADELL. De fet, pel costat més aprop de Barcelona, podríem dir que no hi ha cap mena de dependència ni necessitat de desplaçament ni envers Sabadell, ni envers Terrassa. La gent de Moncada o de Cerdanyola no tenen necessitat d'anar a Sabadell per res, altra cosa és Barberà o Ciutat Badia... Barcelona és per a ells la localitat on troben els serveis que no tenen en els seus pobles.

Un altre cas el tenim amb Santa Perpètua de Mogoda on, a causa del fort creixement de Mollet, en l'actualitat representa un punt més atractiu que no pas el cap de la comarca.

El projecte de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, pot acabar amb el Vallès Occidental, si no s'esmena i si en un curt període de temps la política territorial de Catalunya no canvia en profunditat. Fet des d'una taula, s'ha dividit la comarca en 4 sub-sectors del tot artificials, pensant més a fer de la Ciutat Comtal un centre d'atracció que a respectar els interessos, maneres de fer i tradicions vallesanes.

Els polígons industrials situats en aquest indret -el

de Santiga, o el de Sant Quirze, posem per cas,- no han representat un desplaçament de les indústries locals, sinó que, a més d'aquestes, moltes indústries barcelonines també s'hi han afincat, el que representa una absorció de mà d'obra del Cap i Casal gairebé igual a la de Sabadell, i problemes per als municipis que hi radiquen.

Podríem dir, doncs, que els pobles amb influència directa amb Sabadell són els situats més cap al Nord i, per tant, més allunyats de Barcelona: Castellar, Sentmenat, Polinya, Barberà i Sant Quirze. De totes maneres hi ha línia directa d'autobusos entre Castellar i Barcelona o entre Barberà i Barcelona, la qual cosa fa pensar que molts problemes que s'havien de resoldre o exigir des de Sabadell, passen per alt i engrandeixen els que de per si ja té la gran ciutat.

Es parla molt de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa però, realment, aquesta està pensada més per resoldre els problemes d'ambdues ciutats, a nivellar tant com es pugui el grau de competències, que no per resoldre el futur de la comarca.

TERRASSA. Si contemplem d'una manera global aquest sector de la comarca, veurem que la vella Egara polaritza les poblacions que li són properes. La seva estructura i evolució ha estat una mica més coherent i podríem afirmar que els pocs quilòmetres de més que la separen de Barcelona li han aconseguit una vida més semblant a la que tindria un cap de comarca, encara que ens caldria fer força reserves.

Tenen relació directa amb Terrassa: Matadepera, Bellinas, Vacarisses, Viladecavalls i Ullastre. Rubí, al contrari, comparteix els seus interessos plenament amb Barcelona.

El fet de la xarxa viària radial oberta a les comarques

veïnes: el Bages, el Berguedà i el Baix Llobregat, li han donat una configuració més característica i menys híbrida. La seva activitat econòmica és molt més variada i interrelacionada, sobretot si prenem com a punt de mira Sabadell. Un dels factors cabdals que fan de Terrassa una ciutat més forta, més viva, més concreta, és que, dintre les limitacions i migradesa, és més agrícola. Podríem comparar-ho expressivament dient: "Sabadell es especialista en teixits de llana; Terrassa, a més d'aquest tipus industrial, genera el de punt, i l'agricultura des de temps molt antic".

La força de l'Àrea Metropolitana de Barcelona no hi arriba. El projecte la considera zona d'actuació immediata, i pensa més en poblacions de repòs per als habitants de l'àrea, que en dormitoris residencials habituals i això fa que Terrassa hagi de crear els seus propis recursos oberts a les poblacions que l'envolten i, per tant, ha fet que tot el seu entorn sigui més homogeni.

Com a dades significatives podem fer constar que tant Matadepera com Vacarisses, són poblacions eminentment agrícoles i que els seus habitants dedicats a la producció industrial han de desplaçar-se diàriament a Terrassa; la qual cosa no els representa massa destorb, tenint en compte les distàncies i uns serveis públics força ben organitzats.

Aquesta és la configuració del Vallès. La vida d'aquests vint anys, resultat d'un complex fer i desfer, improvisar i tapar forats, d'administrar la beneficència i no planificar, de picar i repicar a les Institucions oficials sense cap o molt poc fruit, ha dut, conjuntament amb l'evolució del treball social al món i concretament a Catalunya, a fet que les

Assistents Socials de la comarca ens plantegéssim què havia passat i quin era el nostre futur.

Fins ara hem vist on ens hem bellugat, ara veurem ràpidament amb quins mitjans ho hem fet.

-
- (1) Tot el que es refereix a la descripció geogràfica de la comarca s'ha tret del treball fet per un grup d'ensenyats de Sabadell i editat per "Rosa Sensat".
 - (2) Dades extretes del treball editat per "Rosa Sensat" de Onofre Janer i Florit "Dades bàsiques de les Comarques de Catalunya" (I).

L'ESCOLA D'ASSISTENTS SOCIALS SABADELL-TERRASSA

El perquè de la seva fundació.

Ens agradaria parlar una mica de l'Escola d'Assistents Socials del Vallès, no des d'un punt de vista fred, partint de textos d'actes -encara que ens serà necessari esmentar-ne o fins i tot copiar-ne literalment algun sinó de la vida de les pròpies professionals, de les converses amb elles, o amb persones vinculades amb l'escola, de les seves col.laboracions a través de la premsa local, o de reports fets per presentar la professió, ja sia a alumnes de promocions més tardanes o altres institucions i publicacions de la ciutat.

L'Escola va ser creada a Sabadell el novembre de 1967 per iniciativa de l'Institut Sallarès i Pla, a fi de preparar AA.SS. per a les ciutats de Sabadell i Terrassa, eminentment industrials i amb complexos problemes humans i socials.

Transcrivim a continuació fragments més significatius d'una entrevista sostinguda entre el Diari de Sabadell i el Sr. Joaquim Duxeda i Brujas, membre del Patronat i de la Comissió executiva de l'Escola, apareguda el dia 21 de setembre de 1961. En ella es reflecteix clarament l'esperit que va moure els estaments, primer sabadellencs i al cap d'un any els terrassencs en la formació de les primeres promocions d'AA.SS.

"El Instituto Sallarés i Pla, de Estudios Técnicos, Económicos y Sociales, organismo del Gremio de Fabricantes, fue quien a través de sus miembros y conociendo el papel que en el

mundo actual desempeñan las AA.SS., pensó en la posibilidad de aplicar esta profesión nueva y humana a los distintos campos de nuestra industriosa ciudad. Al madurar la idea, esta fue tomando cuerpo no ya en el sentido de hacer venir de fuera estos profesionales del servicio social, sino en el sentido de crear una escuela donde las futuras AA.SS. pudieran formarse, al mismo tiempo que en las técnicas y los métodos propios del trabajo social, en el reconocimiento práctico de las realidades ciudadanas a las que aplicar dichos estudios. Idea que mereció enseguida la atención de los principales organismos i entidades de Sabadell".

Montserrat Obradors, explicant el perquè de l'Escola, diu en la revista "Alba", de la Parròquia de la Puríssima Concepció de Sabadell, el febrer del 62 "... amb la finalitat concreta de preparar assistents socials, és a dir, persones que amb una autèntica vocació i una adequada tècnica professional, fossin capaces de dirigir o d'executar un treball social d'ajuda a l'individu, a les famílies o a la comunitat.

Noies de totes edats i condicions van inscriure-s'hi de seguida com a alumnes. Amb experiències benèfiques o d'apostolat, unes amb afanys inèdits i inconcrets, potser de fer bé a la societat; altres, amb la il·lusió de dur a terme la seva tasca diària -mestra, infermera...- amb molta més profunditat humana; pensant, altres, només, enriquir amb nous coneixaments la seva intel·ligència i trobant-hi alhora unes nobles inquietuds no presentides... El professorat, ben capacitat i consciencios, va respondre amb escreix a la crida interior de les nostres noies i l'Escola de Formació Social s'ha anat consolidant..."

Continua l'article parlant de com va desenvolupant-se la seva acció, els camps on treballen les professionals sortides ja de l'escola, etc., que aquest moment no cal remarcar.

A l'entrevista del Sr. Buxeda ens explica una mica els contactes previs que es van tenir amb l'Escola Catòlica d'Ensenyança Social de Barcelona, amb el Dr. Modrego, Bisbe de la Diocesi i amb Mn. Rogeli Duocastella, director -en aquell moment- de la Confederació Espanyola de Servei Social. També es feren gestions que la Secció Femenina de "F.E.T. y de las JONS", però es va creure més oportú que, fos una Escola de l'Església. Així, en el Reglament de constitució consta:

"L'Escola de Formació Social de Sabadell és una institució eclesiàstica, depenen del bisbat de Barcelona, per a la preparació, en els principis de la Doctrina Social Catòlica, de les noies que aspiren a la professió d'assistent social"

A la pregunta del periodista al Sr. Buxeda sobre el perquè "Escola Sabadell-Terrassa", aquest contesta:

"A partir del segundo curso, empezaron a Matricularse alumnas de la vecina ciudad. Por otra parte, como Terrassa, de similares características sociales a las nuestras, tenía también intención de crear una obra semejante, se pensó en hacer una labor de tipo común y unir esfuerzos y colaboración. Por eso en el patronato que rige la Escuela, tienen también representación activa las entidades tarrasenses. Y de aquí que la Escuela de Formación Social sea de Sabadell-Terrassa.

Quan va constituir-se el Patronat, però, l'Escola ja portava dos cursos de funcionament. Cal fer constar que les entitats sabadellenques que promogueren la idea hi van treballar molt eficaçment des del primer dia, tant personalment com econò-

micament. La legalització del Patronat era un tràmit important i urgent però no imprescindible per al bon funcionament de l'Escola, mentre les persones que hi fossin al davant hi possessin el coll i les ganes. Consta que ho van fer amb escreix.

En aquell moment es va descobrir un camp nou; representava la superació de les idees tradicionals de beneficència i paternalisme. Es tractava de treballar amb la persona, no per a la persona; d'anar a les causes; de creure en la capacitat de superació de tot home...

Seguint l'evolució d'aquests principis de l'Escola a través dels fullets de propaganda, podem comprovar que el primer editat especificava molt poc clar en què consistia la carrera; el segon, però, deia ja: "L'Escola de Formació Social té com a finalitat preparar Assistents Socials capaços de dirigir o d'executar un treball social amb caràcter professional i tècnic (...). El treball que realitza l'Assistent Social -conegut internacionalment amb el nom de servei social-, pot definir-se com:

- a) una activitat d'ajuda als individus, a les famílies o als grups amb problemes que els impideixen un nivell mínim i convenient de benestar econòmic i social.
- b) una activitat social, que no es fa a títol personal, sinó a través d'obres creades per la comunitat a favor d'aquells membres que les necessiten.
- c) una activitat de vinculació entre les persones o grups en situació desavantatjosa, i els recursos de la comunitat.

L'Assistent Social és, doncs, la persona que amb autèntica vocació i una adequada tècnica professional:

-ajuda l'individu amb dificultats personals, materials o socials,

fent-lo capaç d'ajudar-se a si mateix en la solució dels seus problemes.

-treballa amb grups d'infants, de malalts, d'ancians, d'inadaptats ... per donar a l'individu una experiència satisfactòria en les relacions socials, que el facin capaç d'una aportació positiva a la societat de la qual forma part.

-col.labora en el desenvolupament i organització de la comunitat, utilitzant la seva habilitat professional per ajudar una comunitat geogràfica o funcional a satisfer les seves necessitats en matèria de benestar social segons els recursos de què disposa, despertant energies latents i formant una actitud de col.laboració entre els seus membres.

Com es pot veure, la cosa es va concretant més, cada vegada queda més marcat el caràcter de la seva preparació tècnica i més lluny del concepte "Beneficència".

Si d'aquí passen al concepte que els serveis socials han de ser per a tothom (tema genèric del Congrés Estatal de l'any 80), l'abisme és immens: Hi ha 20 anys d'història, de lluita, de treball professional, de canvi de mentalitat individual i col·lectiva.

El pla d'estudis i la idea de com seria la carrera mentre es va planificar l'Escola era molt simple i adequada a la formació acadèmica de les noies de Sabadell i de Terrassa en aquell moment: dos anys d'estudis i sense altre requisit que passar un examen d'ingrés amb dues parts; una referent a la cultura general de l'aspirant i l'altra psicotècnica. Per tant, poder ingressar a l'Escola d'AA. SS. era força fàcil tenint en compte, a més, que no calia fer els cursos complets. i, per tant, no massa dificultos a adaptar-los a les circumstàncies

personals de cada alumna.

Abans que la primera promoció hagués acabat els dos anys d'estudis, la cosa va començar-se a complicar: La carrera va allargar-se un any més i amb l'obligatoriatat d'una Tesina final. Inmediatament després, les pràctiques es feren més exigents, la qual cosa dificultava les possibilitats reals de les alumnes, que en la seva majoria treballaven. Per acabar-ho d'adobar, a partir del 1964 es va exigir batxillerat superior. Aquest fet, entre altres circumstàncies, va ser la punta que va provocar el tancament de l'Escola. Poques noies de Sabadell i de Terrassa tenien Batxillerat.

El primer curs (1957-58) van matricular-se 70 alumnes, -hi havia molta il.lusió i interès i poc coneixement del què representava estudiar per A.S. Al segon, el nombre va ser més raonable (20 alumnes). Aquesta tanda de 20-30 alumnes per curs es va mantenir fins al moment de la necessitat del batxillerat, i els últims anys (70-72) només 5 i 7 alumnes es varen matricular. Això no era rendible en cap sentit, docent, ambiental i econòmic. El curs 1973-74 ja no es va començar.

L'any 1964 es publicava un Decret pel qual són reconeguts oficialment els estudis d'assistent social. Aquest decret concreta per un pla d'estudis oficial, fa indispensable tenir el títol de batxiller superior, Magisteri, A.T.S. o Perit en alguna especialitat, exigeix un mínim d'hores de classe setmanal i 1.200 hores de pràctiques. Això fa que cada vegada més les professionals siguin millor preparades, però a la vegada dificulta més les possibilitats de les noies de per aquí. Cal tenir en compte que encara no hi ha cap Institut d'Ensenyament Mitjà ; i les noies cursen allò que se'n deia "Comerç".

Així i tot, l'Escola va ser reconeguda pel Ministeri de Educación y Ciencia.

Fins a l'any 64, de l'Escola n'havien sortit 5 promocions d'Assistents Socials, de les quals treballaven:

	A Sabadell	a Terrassa
Empresa	15	10
Barri	5	2
Caritas	1	1
Guarderies	1	1
Centres Sanitaris	1	1
Institucions vàries	6	4

Una altre font de coneixement de l'evolució de la incidència de l'Escola i del treball de les Assistentes poden ser les notes aparegudes tant en la premsa local com en la de Barcelona. Aquestes dades i aquestes notes poden considerar-se com punts forts en el quefer diari del treball social del moment.

Llegim a la Vanguardia i al Diari de Sabadell, de l'1 de juliol de 1958: "Clausura del primer Curso de Estudios Sociales - Sabadell". Amb motiu d'aquest fet es dona el 25 de juny i en el saló d'actes del Gremi de Fabricants una conferència sobre "EL PROBLEMA DE LA DELINCUENCIA INFANTIL Y SU ADAPTACION A LA VIDA SOCIAL", l'acte és presidit per l'alcalde de la ciutat, Sr. Josep M^o Marcet i Coll, l'ltre. Sr. Tinent de la Guardia Civil, la Directora de l'Escola, Sra. Josefina Ripoll, membres de l'Executiva de l'Escola Sra. Montserrat Casanoves, Sr. Joaquim Buxeda i Sr. Josep Casas; professors de l'Escola: Mns. Josep M^o Guix, consiliari, Ernest Mateu i Camil Cois, els Drs. Molins i Duran i el Sr. Joan Plans, de l'Institut Sallarès i Pla.

En aquest moment podem dir que l'Escola ha nascut amb bon peu i totes les forces representatives de la ciutat li fan costat.

Seguint referint-nos a aquests puntals forts, podem citar:

El 27 de setembre del 1958, el "Tarrasa Información" publicava un article de Montserrat Obradors titulat: "Cumple un año la Escuela de Formación Social de Sabadell". També, aquests mateixos dies, un grup d'AA.EE. van al Congr's Mundial de la UCISS (Unió Catòlica Internacional de Servei Social) a Brussel·les i se'n fa ressó tant el Diari de Sabadell com "La Vanguardia" de Barcelona.

El 7 de març de 1959 visita l'Escola el Sr. Georges Hahn, president de la UCISS i professor de l'Institut Catòlic de Toulouse.

A l'abril del mateix any, l'Ajuntament de Sabadell posa en funcionament un servei d'orientació social per a jubilats i vells. Servei on interveuen ja com a professionals les Assistentes Socials.

Pel setembre de l'any 60 un grup de professionals de Terrassa van a fer treballs de pràctiques a institucions belgues i, el mateix any, Mre Carme Valls comença un treball en el barri de la Concòrdia de Sabadell; llavor del que després seria el servei de barri, que afectaria 8 barriades de la ciutat. A l'octubre d'aquest mateix any es llegeixen públicament les dues primeres tesines presentades per les alumnes de la 1ª promoció Rosa Ten i Mre Teresa Gavarro: "¿Per qué no son correctas las relaciones médico-enfermo en el Seguro Social de enfermedad?" i "Oposiciones profesionales femeninas en Sabadell", respectivament.

Pel novembre de 1961 s'inaugura a Terrassa la delegació local d'ajuda contra el càncer, proposat per l'Escola.

El desembre de 1962, en el discurs d'inauguració del curs, l'alcalde Antoni Llonch, fa constar que, pràcticament, el curs de les AA.SS. va començar la nit del 25 de setembre (aiguats del Vallès i Baix Llobregat) en el seu treball van... " resolviendo una cantidad innumerable de problemas de todo orden pero sobre todo humanos; HUMANIZARON los servicios de socorro i atención a los damnificados. La madurez de la Escuela está acreditada..."

El 13 de desembre de 1964, en el conjunt de premis otorgats la "Nit de Sta. Llúcia" a Barcelona Carme Obradors, A.S. de Sabadell, queda finalista al premi Nova Terra amb el seu treball "El Sur-oeste de Sabadell", que resumeix la seva activitat com a A.S. en aquella zona.

A partir del maig de 1964, en què el Consell de Ministres reconeix la professió d'Assistent Social, comencen els problemes per a la supervivència de l'Escola, que acabaria amb el seu tancament, i comença l'intent de millora de les professionals, la necessitat d'una formació permanent adequada i l'exigència en els llocs de treball de l'estatus que com a tècnics de grau mig són capaces d'assumir.

Els estudis continuen i la vida no para. Així, pel setembre del 65 es llegeixen unes tesines importants per a la futura organització de la vida ciutadana: "Estudio acerca de los sordomudos", de Mre Rosa Junyent; "Casos a Nivel de Sabadell", d'Angelina Serra; i "El barrio de Rosales de San Quirico de Terrassa, durante las inundaciones del 1962" d'Anna Mre Magriñà.

Una altra fita important en la història i evolució del Treball Social a Sabadell ve comencat pel fet que, pel remarcat

gener del 1968, "Cáritas de Sabadell" ha llogat A.S.S. per als barris de la Creu de Barberà, Can Rull, Can Oriac, Torre Roncu i Can Puigjaner les quals, juntament amb les de la Concòrdia i Els Termes que ja exersien per compte de VISASA (Entitat dedicada a la construcció d'habitatges) comencen un servei d'orientació i ajuda, i que es coordinarien entre elles en un autèntic treball d'equip i començaria un esbós de treball comunitari però que, als pocs anys, per raons econòmiques i polítiques del moment, es trobarien sense feina. La pionera d'aquest equip fôu Carme Obradors que exerci a Campoamor des del setembre del 68.

Cal destacar també que aquest any 68, Pilar Ventura entra a treballar a Cáritas de Castellar del Vallès. És la primera A.S. que treballa a la comarca fora de les dues grans ciutats.

A partir d'aquí el treball cada vegada es fa més tècnic, i potser aquests punts forts són menys freqüents. Arribà un moment que les A.S.S. fan nosa, i són acomiadades o bé, lloc que queda vacant no es torna a cobrir. A partir del 1975 el desànim és gran; després del Congrés del 80, amb una nova perspectiva social dels Ajuntaments "democràtics", torna a obrir-se l'horitzó.

Entitats ciutadanes que formaren el Patronat de l'Escola.

Les fet constar que la fundació de l'Escola va fer-se per iniciativa de l'Institut Sallarès i Pla, però automàticament va pensar-se no com una cosa privada sino com una Institució ciutadana en la qual participessin els estaments més representatius del moment. El Patronat estava format per:

Arxiprest de Sabadell

Arxiprest de Terrassa

Delegat Episcopal

Gremi de Fabricants de Sabadell

Institut Industrial de Terrassa

Institut Sallarès i Pla

Cambra Oficial de Comerç de Sabadell

Caixa d'Estalvis de Sabadell

Associació Catòlica de Dirigents de Sabadell

HOAC i JCC de Sabadell (que no van presentar-se mai a cap reunió i per tant s'autoclogueren). Hi havia també la Directora de l'escola i 4 membres electius representants de Sabadell i Terrassa en funció de vocals.

El Patronat es va constituir oficialment el 8 de gener del 1960 i va ser presidit per.

Dr. Gregorio Modrego Casaus, bisbe de Barcelona

Sr. Josep Me Marcet i Coll, Alcalde de Sabadell

Rd. Josep H. Vilaseca, Arxiprest de Sabadell

Rd. Jaume Ilcuger, Arxiprest de Terrassa

Naturalment, hi havia també els membres que representaven les entitats que el componien.

Perem ara una breu síntesi de qui eren i què representaven les entitats. D'entrada ens cal fer ressaltar que l'Escola era Escola de l'Església i, segons la legislació de l'època, la representació d'aquesta, el paper feien tant els arxiprestos com el Delegat Episcopal el Patronat era el d'assessorament religiós i moral. Les altres entitats donaven un suport més aviat econòmic. L'assessorament tècnic anava a càrrec de la Direcció. El professorat de l'Escola que juntament amb la comis-

sió Executiva^{la} van tirar endavant i van resoldre els problemes de cada dia.

Gremi de Fabricants de Sabadell.

Fou, fundat a Sabadell l'any 1559 com a Gremi de Paraires. L'evolució de la indústria tèxtil, que comporta una nova estructura de la societat marcada per l'existència de patrons i d'obrers com a estaments diferenciats tant els uns com els altres lluiten aferrissadament per a la defensa de llurs interessos. Els obrers s'associen en cooperatives, federacions obreres i sindicals; els amos es recolzen en l'estructura gremial fent un bloc. D'aquí neix el Gremi de Fabricants.

El Gremi ha estat el creador i en molts casos el patrocinador o l'impulsor de moltes entitats que han donat a la ciutat un bon nom: Cambra Oficial de Comerç i Indústria, Escola Industrial i d'Arts i Oficis, Acondicionament i Docks, Mutua Sabadellenca, Institut Sallarès i Pla, Escola de Secretariat del CICEF, Centre de Formació Intensiva Industrial, etc., com és obvi; l'Escola d'AA.SS.

Institut Industrial de Terrassa.

Té uns inicis molt similars als del Gremi de Sabadell però la seva evolució ha estat menys especialitzada, no s'ha limitat al sector tèxtil, de manera que actualment comprèn els altres sectors patronals de la població.

Institut Sallarès i Pla.

És una organissació del Gremi de Fabricants de Sabadell per dur a terme estudis tècnics, econòmics i socials. Actualment

encara té vida pròpia independitzada.

Cambrà Oficial de Comerç i Indústria de Sabadell.

Promoguda també pel Gremi per a la defensa i millorament dels interessos d'aquestes dues branques de la producció. A Sabadell, a més de la seva tasca específica, defensa, exposa i estudia molts dels problemes col·lectius de la ciutat; té obertes les portes de les seves dependències, especialment el saló d'actes, a qualsevol acte públic de caire ciutadà que el necessiti: des de reunions d'associacions de pares d'alguna escola, fins a conferències públiques de l'Ajuntament.

Caixa d'Estalvis de Sabadell.

A més de la funció de captació i canalització de l'estalvi que li és pròpia, amb la seva Obra Social i Cultural ha fet per Sabadell tot el que ha pogut, sempre segons els mitjans disponibles i les necessitats dels temps. Va fundar-se pel gener del 1859 i entre les coses a destacar podem fer èsment que, l'any 1928, inaugurarà la primera biblioteca pública a la ciutat. Ha participat activament i econòmicament en una infinitat d'institucions ciutadanes, entre les que cal destacar: Clínica Infantil del Nen Jesús, Escola Industrial i d'Arts i Oficis, Museu d'Història, Centre de Càlcul, compra del bosc de Can Deu, Museu d'eina i feines de camp, Fundació Bosch i Cardellach, concessió dels Premis de Ciutadania, Construcció de Vivendes, Institut de Paleontologia i, com s'ha dit abans, l'Escola de Formació Social.

Associació Catòlica de Dirigents.

Mensada seguint les línies de la seva homònima de Barcelona reuneix dirigents d'empresa, prescindint del seu nombre de treballadors i del ram al qual es declina. Té com a característica que, sense ser una Institució d'Església, els seus socis s'uneixen per estudiar les seves maneres d'actuar professional des del punt de vista cristià; pretenen viure l'Evangeli en el món de l'economia i dels negocis.

Han tingut sempre molt interès per la AA.SS. La seva activitat en la gestió en carxa de l'Escola i en el seu funcionament va ser sempre destacada, i després de la clausura de l'Escola han acollit l'Associació de les professionals en el seu estatge social.

Què aprenien les Assistentes Socials.

A l'hora de planificar els cursos i les matèries que havien de ser la base dels seus estudis, calia d'entrada veure: amb qui treballen, com treballen i amb què treballen.

Les AA.SS. treballen amb persones i, per tant necessiten conèixer la Persona; però això estudiaven: Medicina, des de diferents vessants: general, social, psiquiàtrica, els cal saber com es mou aquesta persona i per això s'estudia psicologia, quin és el seu entorn i per això l'A.S. necessita uns coneixements de dret i d'economia, de sociologia...

Aquests són uns coneixements generals, però el treball social és un treball tècnic i com a tal té unes formes pròpies, específiques sense les quals l'A.S. no podria treballar i, si ho feia, no faria d'A.S., sinó d'una altre cosa. En el que es refereix a Metodologia de treball social s'aprenen les tècniques específiques, com poden ser: Tècnica de l'entrevista i de l'enques-

ta, dinàmica de grups, formes de treball en Institucions per entrelligar les finalitats d'aquestes i el treball social; coneixement d'individualitat, de formes de comportament de grups, manera d'incidir en la comunitat. En aquests anys es parlava molt de l'A.S. com a "agent de canvi" i des de les escoles es motivava perquè les professionals, treballant amb les persones i per a les persones, aconseguissin una dinàmica social viva.

El que no podem oblidar, és el mont històric en què es trobava l'Estat Espanyol, i el que no es podia deixar d'impartir a cap escala, ni primària, ni universitària, ni tècnica, era la Formació Religiosa. L'Escola de Formació Social Sabadell-Terrassa era una escola de l'Església, però, encara que no ho hagués estat, no hauria pogut, prescindir d'aquesta assignatura. La Formació religiosa, l'ètica i la moral professional eren obligatòries per a tothom que estudiés a l'Espanya dels anys 60.

L'any 1964, el reconeixement de la professió i dels estudis no va representar cap variació fonamental en el programa de l'escola. El Programa aprovat era el que ja es donava a totes les escoles de Catalunya.

Motivacions del seu tancament.

L'Escola de Formació social Sabadell-Terrassa va començar amb molta eufòria, les noies -no va haver-hi mai cap xicot a l'escola de Sabadell, tot i que algun va sol·licitar d'entrar-hi, però demanaven unes condicions especials pel fet de ser noi- que procedien d'ambients cristians, que es movien en el camp de la beneficència i de l'apostolat (segons temps de l'època), varem anar descobrint que amb bona fe no n'hi havia prou i això les engrescava a estudiar, però, tant la llei com les ne-

cessitats reals exigien un aprofundiment, tècnic més intens i més hores de dedicació, tant teòriques com pràctiques.

Hem dit que abans abans que acabés la primera promoció, ja s'havia allargat en un curs els estudis d'A.S.; amb el seu reconeixement oficial era imprescindible tenir prèviament el títol de Batxiller Superior, Magisteri, A.T.S. o Perit en alguna especialitat, a més d'un mínim d'hores setmanals de classe i 1.200 de pràctiques.

Això va limitar la possibilitat d'ingrés per a moltes noies.

Les coses, des de Madrid, es posaven complicades. L'any 1969 surt el Llibre Blanc d'Educació, prelude de la Llei General d'Educació publicada al 1970, i les Escoles d'AA.SS. no hi són tingudes en compte. Deixava el futur professional en una incògnita i arriscar-se a esmerçar temps i diners en una carrera sense un futur definit, era massa per a les joves del moment.

La lluita per aconseguir la classificació d'estudis ha durat 10 anys; fins al maig de 1980 no han estat classificades les escoles d'Assistents Socials, com a Escoles Universitàries i encara ara, a començaments del curs 80-81, el decret que reguli i concreti aquesta classificació no ha estat promulgat.

El que sí cal ressaltar és que, en implantar-se la revàlida i no obligar oficialment a fer les tesines, molts treballs de repercussió social i ciutadana molt eficaç, molt material útil per al coneixement de la realitat local va perdre. Una autèntica llàstima.

Mentrestant, pel fet d'una evolució, d'un despertar de la consciència Social, es va plantejant la necessitat d'una

major exigència en la professió, d'una més àmplia formació de base de les futures alumnes, d'una major preparació. La professió d'A.S. ha anat esdevenint compromesa i conflictiva: han anat disminuint les demandes de professionals i moltes places han estat abandonades o anul·lades. El treball social va pels camins de la conscienciació i les directrius mestres de la política de l'Estat vol la gent contenta i agraïda, no que exigeixi el que es seu per dret, sinó que demani per favor el que se li nega. Les directrius d'una i altra política no tenen altra sortida que la divergència i això fa que la perspectiva sigui molt confosa.

Els últims cursos de l'Escola, la matrícula era de 5 i 7 alumnes; les despeses seguien essent les mateixes: professorat, local, material, etc. Els ingressos, minsos per part de les alumnes; dificultosos per part del Patronat... L'obligat trasllat a un local més petit i ja no gratuït va crear noves dificultats, Al juny de l'any 1973 la situació era gravíssima.

El curs 1973-74 ja no es va començar.

L'Escola es va tancar, no dissoldre, en espera de millors temps. Aquesta situació encara continua.

L'ASSOCIACIÓ D'ASSISTENTS SOCIALS SABADELL-TERRASSA.-

El dia 3 de novembre de 1960, en els locals del Gremi de fabricants on està instal·lada l'Escola de Formació Social Sabadell-Terrassa, 27 alumnes que el juny anterior acabaren els seus estudis d'Assistent Social, presidides pel consiliari de l'Escola, Dr. Josep M. Guix Ferreres, i la seva directora, Sra. Josefina Ripoll, plantegen la necessitat de constituir l'ASSOCIACIÓ D'ASSISTENTS SOCIALS que, vinculada a l'Escola, continuï mantenint els lligams d'amistat, ajuda i formació entre les associades (Extret i traduït de l'acta fundacional, segons consta en la documentació consultada).

D'aquesta reunió en surt ja la primera Junta que va ser formada per:

Presidenta Sra. Marina Alomà de Danús
 Secretària Srta. Carme Obradors Bonèch
 Tresorera Srta. Joaquina Cleramont Boix
 Relacions Exterior : Srta. Núria Serracanta Valls

Seguidament són rebudes per una representació del Patronat de l'Escola i, en el seu discurs de benvinguda a la nova Associació, el Sr. Josep Casas i Cunill remarca que precisament l'endemà dia 4, fa 3 anys de la 1ª lliçó que es va donar a l'Escola: una classe de Moral Professional, pel professor de l'Escola Mn. Ernest Mateu.

A partir d'aquell moment comença a treballar-se en la confecció dels Estatuts pels quals es governar l'Associació, Entre altres coses s'acorda que aquesta s'acollirà a les orientacions pròpies de les associacions de l'Església per la seva dependència amb l'Escola, que és una Escola de l'Església, i perquè és la fórmula viable més fàcil en aquell moment. Es parla també de mantenir una estreta col.laboració entre Escola-Associació en tot el que fa referència a la formació de les AA.SS.

També, ja des d'aquells moments s'organitza una Borsa de treball i es canalitzen els llocs professionals. Es pensa també que l'Associació pot ser un bon lloc d'informació de beques d'estudi, de relació entre professionals de Catalunya, de l'Estat Espanyol i àdhuc d'altres països.

El 18 d'octubre del 1961 són aprovats els Estatuts sense objecció.

Fins a l'any 66 l'activitat de l'Associació va exclusivament marcada per la formació cívico-religiosa dels seus membres: s'organitzen cursos de tota mena, des de Cursos bíblics fins de desenvolupament comunitari. A partir d'aquest moment comença a preocupar també la seva legalització com a entitat civil, cosa que no s'aconseguirà fins al 1980. Durant tots aquests anys es barregen els conceptes d'Associació civil i Col·legi Professional; no s'acaba de tirar endavant el primer pensant en la possibilitat del segon. Aquest tema ha fet gastar molta tinta i molta saliva.

L'any 74 i després de tancada l'Escola, l'Associació assumeix ser dipositària de la biblioteca, material i documentació que l'Escola li cedeix, amb el compromís que, en cas de dissolució del Patronat, aquesta documentació passaria a l'Arxiu Muni-

cipal i els llibres i revistes a la Biblioteca de la Caixa d'Estalvis de Sabadell; com a Biblioteca pública. Aquests acords assumits per l'Associació varen ser presos en l'última reunió del Patronat de l'Escola, segons pot comprovar-se per l'acta corresponent.

També a partir del 74 les relacions entre Sabadell-Terrassa i FEDAAS (Federació d'Associacions d'Assistents Socials amb seu a Madrid) són més intenses i la coordinació a nivell estatal es fa més viva.

Les crisis internes s'han fet palesa molt sovint: la manca de temps, la disminució de llocs de treball, el futur incert de la professió, han pesat molt durant tots aquests anys. El fantasma de fusionar-se amb l'Associació de Barcelona sempre ha semblat l'única sortida viable. En aquest aspecte també Barcelona és prou influent. Molts grups dedicats a un camp concret es reuneixen periòdicament amb les professionals del mateix camp de Barcelona, i aquesta relació que a la pràctica es veu necessària, ajuda a buscar resolucions conjuntes malgrat haver-hi sempre aquesta mena de nebulosa com si a últim moment Barcelona ens anés a engolir. Però, resorgeixen els aires vallesans i per sobre de tot creiem que la comarca ens necessita i és per a ella per la que hem de treballar. Repassant les actes de les Assambls durant aquests 20 anys, aquestes crisis es fan paleses, però ens sembla que, perquè eren vitals, perquè l'associació representa el lligam professional, perquè era una cosa molt nostra, es reflecteixen molt encoixants. Sempre s'ha sortit del pou i l'actuació de les de Juntas encapçalades per presidentes han seguit una línia ascendent d'exigència professional.

què vol representar en el futur.

Dem arribat al 1900 havent-se aconseguit diferents etapes en la consolidació de la professió. L'Associació ha superat aquestes etapes caminant cap a la constitució d'un col·legi professional representatiu que garanteixi una exigència professional tècnica i una força per evitar l'intrussisme.

En aquest moment les AA.SS. de l'Estat Espanyol ha aconseguit el primer pas per al reconeixement d'uns estudis universitaris, i l'Associació Sabadell-Terrassa està disposada a fer que les seves associades tinguin o adquireixin el grau científic que aquesta classificació exigeix.

L'Associació d'AA.SS. Sabadell-Terrassa té un reconeixement com a entitat civil que li permet organitzar tot tipus d'actes, tan públics com privats, a nivell cultural i tècnic, perquè la formació humana dels seus membres sigui garantida.

Les professionals del Vallès pertanyen i treballen molt activament en la Coordinadora de Treball Social de Catalunya i les Illes, (formada per associacions, escoles i alumnes d'aquests territoris) a fi que el treball social de la zona sigui coordinat, elaborat conjuntament i esdevingui el més eficaç possible.

En un futur immediat està disposada, juntament amb les altres professionals de Catalunya, a treballar conjuntament perquè el pla d'estudis que s'imparteixi en les futures escoles Universitàries sigui el més adient al nostre país.

Considerant la seva actuació més a nivell local, vol treballar per aconseguir una cohesió, entre totes les AA. SS. que es mouen al Vallès perquè creiem que el concepte de Comarca és vàlid en tots els aspectes, que els serveis socials han de ser per a tots i s'han de materialitzar en totes i cada una de les comarques de Catalunya i el Vallès Occidental també.

ELS CAMPS ON TREBALLLEN LES ASSISTENTS SOCIALS

Si el treball social el definim com: "Activitat professional específica que tendeix a afavorir una millor adaptació recíproca de les persones, de les famílies, dels grups i del medi social on viuen, desenvolupant el sentiment de dignitat i de responsabilitat dels individus, fent una crida a la capacitat de les persones, a les relacions interpersonals i als recursos de la comunitat (Comité de Ministres del Consell d'Europa, juny 1967 Resolució 16/37; si l'A.S. és un tècnic en relacions humanes i apareix en un context os os donen, gairebé sempre, situacions carencials conflictives i de marginació, veurem que la seva funció va dirigida a treballar individualment i col·lectivament amb aquestes persones per procurar el seu desenvolupament i l'evolució de la societat vers unes formes més justes.

El seu treball anirà encaminat a incidir a tres nivells: a nivell directe: a) Orientant, informant i assessorant envers les lleis i recursos de la societat, per solucionar la problemàtica objecte de la consulta gestionant, si cal. b) Psicològicament, fent reflexionar, ordenant conceptes, fomentant l'autodeterminació, ajudant al desenvolupament de l'home en si. c) Sociològicament, tenint en compte el context global, fomentant la participació social, coordinant diferents activitats i/o insti-

tucions.

-a nivell indirecte: col.laborant a la planificació del benestar social. b) Investigant les causes -problema, formant part dels equips interdisciplinaris, preveient els desajustaments socials i cercant-hi esmenes.

-a nivell docent: a) Ensenyança de teoria i pràctica de treball social. b) Supervisió. c) Programació i coordinació de totes les assignatures que es donen a les escoles d'Assistents Socials.

amb tota aquesta ampla panoràmica ha calgut l'especialització. És per això que farem una breu síntesi de les tasques específiques en cada camp de treball.

Servei Social individualitzat.

S'ha conegut com a S.S. de cas. És la primera branca en la qual s'ha treballat. Fins pels volts de'ls anys 60-70, quan es parlava, a casa nostra, del treball de l'A.S., no es pensava en res més que en els problemes vistos d'un a un. Les professionals feien fonamentalment aquest tipus de treball malgrat que dependguessin de la Pàrroquia, d'una Empresa o d'un altre tipus d'institució.

El S.S. individualitzat consisteix a veure els problemes tal com els exposa el client i a buscar-hi la solució individual. El temps ha fet malgastar moltes hores per no resoldre gestions importants. També el temps ha demostrat que la persona no és un ésser aïllat, sinó que viu immers en una estructura familiar que la condiciona, a vegades per ajudar-la, altres per censorar-la, però que els seus problemes s'havien de tractar dintre aquest conjunt global. També el treball continuat amb individus ha fet palesa una sèrie de deficiències estructurals, de

manca de recursos col·lectius; en definitiva, de la impossibilitat de resoldre els problemes ni considerats d'un a un, ni com a pluralitat.

Amb una mirada retrospectiva podem entendre molt bé perquè aquesta especialització va ser la primera a posar-se en pràctica. La sortida de la post-guerra, les ajudes econòmiques estrangeres, el creixement industrial i les primeres migracions importants, configuren una nova dimensió de la problemàtica social expressada en desadaptació urbana, xabolisme, mínims sanitaris deficients, aculturació, etc. Les inundacions del Vallès del setembre de 1962 van accentuar tots aquests problemes i els serveis de canalització d'ajudes, d'informació de recursos i d'improvització de serveis va accentuar-se en gran manera. Les AA.SS. hi treballaren de ferm, fet que va repercutir molt positivament tant en les persones afectades com en les pròpies professionals que anaren descobrint paulatinament altres formes d'incidir en la societat.

Malgrat que actualment s'han descobert nous camps d'incidència, el S.S. individualitzat és en molts casos el punt de partida d'altres serveis.

La tasca de l'A.S. és complexa i molt rarament pot delimitar-se els seus camps. És imprescindible la coordinació entre diferents AA.SS. i altres professionals si realment val aconseguir-se un millorament estructural i una previsió dels problemes col·lectius.

Servei Social d'Empresa.

A les primeries del segle XXI, com a conseqüència de la industrialització i dels problemes que se'n deriven, va néixer a

Europa el T.S. d'Empresa. Les Empreses de tots els rams són les primeres a llogar A.S. per resoldre els problemes individuals dels seus treballadors. Per tant, en un principi es pensa en S.S. de cas. A partir d'aquí es descobreixen problemes comuns que cal tractar col·lectivament i és en aquest moment que el camp professional comença a delimitar-se, es fa un pas més en la incidència sociològica i d'acció.

S'observen problemes laborals, tant individuals com col·lectius provocats per la manca de relació existent entre treballador-empresa; les possibilitats reals de promoció, problemes derivats de canvis de llocs de treball, ja sigui per accident, per malaltia o per gust de la direcció, absentisme laboral, condicions de treball deficientes... etc.

S'observen també problemes familiars provocats per la mateixa estructura de la societat; treball de la dona, problemes econòmics derivats de l'adquisició d'habitacles o altres estris del consum, problemes de tots tipus amb els de la família, problemes ocasionats per les dificultats de convivència amb els vells de casa, o deficientes per manca d'institucions adequades, etc.

S'observen també problemes de la col·lectivitat que han obligat durant molt temps a les Empreses a fer una tasca de suplència, a destinar part dels seus beneficis a compensar aquells dèficits que l'administració no cobria com a serveis públics. Són moltes les empreses que en els seus serveis col·lectius consta l'apartat de "fons social"...

El treball de l'A.S. d'Empresa va encaminat específicament a resoldre, a través de grups de treballadors, tots aquests problemes dintre o fora de la mateixa Empresa, segons pertoqui.

Com a línia general, podrien dir que l'evolució d'aquest camp professional ha passat de creure que l'Empresa havia de resoldre els dèficits dels seus obrers: habitacles socials propietat de l'Empresa; escoles per als fills dels treballadors, ajudes extremes en casos d'emergència, serveis sanitaris interns, guarderies propietat i finançades per l'empresa, escoles d'aprenents, etc., o sia, totes i cada una de les solucions adients a un problema plantejat a càrrec de l'empresa, reivindicar que:

- Les ajudes extrasalarials aconseguides de l'Empresa no ajuden a la solució dels problemes de la col·lectivitat, els quals s'han de solucionar mitjançant una política d'autèntica planificació social.
- Les reivindicacions d'obres socials no s'han de fer a l'Empresa, sinó a través dels barris, grups de pares, municipis, associacions d'interès públic, etc.
- "El salari social" ha de venir dels organismes regidors del país. L'Empresa hi haurà de col·laborar amb la participació efectiva dels impostos segons els beneficis.
- Les guarderies i bressols han de dependre totalment dels Municipis, tant econòmicament com en la tasca de la gestió, direcció i administració.
- Creiem en la necessitat de revisar alguns articles de l'actual legislació laboral de caràcter paternalista, ja que responsabilitzen l'Empresa i sotmeten al treballador en qüestions que són pròpies dels estaments de govern (ex. protecció a Guarderies d'empresa, Econòmats laborals, habitacles, etc.).

(Taula Rodona sobre "La problemàtica social descoberta a través de l'actuació professional. Barcelona, 20 de juny de 1978).

Entre una cosa i l'altra, de l'Empresa paternalista als serveis socials públics i per a tothom, hi van 20 anys d'actuació professional d'un equip nombros i amb inquietuds d'AA.SS.

Potser caldria destacar el paper de les AA.SS. de Sabadell en el camp del cooperativisme. No era treball d'empresa, malgrat que una d'elles va treballar en una cooperativa Industrial. No era un treball pròpiament de vivenda, sinó que en alguns barris, en què aquest problema era punyent, des de les Associacions de veïns i per impuls del S.S. comunitari s'impulsaren cooperatives de vivendes que resolgueren per un costat la manca d'habitacles, l'especulació que les Empreses constructores imposaven, i promogueren una autèntica acció de veïnatge i cooperació entre els membres cooperativistes.

El moviment cooperatiu neix, i s'arrela molt fortament a Catalunya, podrien dir que va amb la manera de ser dels catalans, i per això la idea de formar cooperatives de tot tipus: de consum, industrials, escolars, de vivenda, etc., neix molt sovint a casa nostra. Algunes reeixen plenament com "La Sabadellenca" (de consum), fundada fa prob de 100 anys; altres han tingut una vida més migrada i d'altres no han passat de ser un intent. Tot plegat demostra, però, que el fet associatiu, cooperador, d'ajuda mútua enfront de problemes concrets, està en l'anim dels catalans.

Les cooperatives tant de vivenda, de consum i també industrials van tornar a emprendre volada, van remoure les ànsies de fer les coses col·lectivament amb miras no solament de resoldre el problema immediat sinó pensant a satisfer la convivència entre persones afectades per les mateixes deficiències; per aconseguir un millor creix cultural i humà i sortir conjuntament del clòt socio-econòmic en què les circumstàncies polítiques ens ha-

vien abocat.

En tot aquest moviment les AA.SS. també hi jugaren el seu paper. Des dels barris, des de les Associacions de veïns, àdhuc des de les mateixes empreses, s'adonen d'uns problemes i busquen la forma viable de donar-los-hi solució. També altres sectors, especialment gent pertanyent a moviments cristians, prenen consciència d'uns dèficits de serveis i escolleixen el cooperativisme com a mitjà per resoldre'ls.

Si les AA.SS. dels barris promogueren cooperatives en vivenda com la coop. "Vanguardia" al barri de Campoamor de Sabadell o la de Torre Romeu a la mateixa ciutat, entre altres, és destacable la tasca de Conxita Ainsa i els socis cooperadors de Modernistil S.C.I. L'A.S. va entrar a treballar al Departament Assistencial que tenia al seu càrrec l'organització, administració i gestió del règim assistencial establert a la Cooperativa de substitució de les assegurances socials vigents a les empreses paternals. Al poc temps, aquests serveis es fan també extensius a altres Cooperatives Industrials, concretament: Cidesa de Barcelona, Complementos de la Construcción del Prat de Llobregat i a la Cooperativa de Serveis Deco-intercoop de Barcelona; amb perspectiva de crear una xarxa cooperativista en molts altres aspectes. L'A.S. formà part del Concili Social, òrgan representatiu dels socis com a treballadors que tenia a la seva cura diverses tasques socials. Durant aquesta etapa es desenvolupen diverses iniciatives socials les quals es materialitzen en realitat -com fou el cas de l'activitat de la Cooperativa de vivendes HOGAR POPULAR DEL VALLES. S.C.V.- i d'altres que quedaren en intent per manca de mitjans, com fou: L'escola cooperativa, o una cooperativa de consum i de crèdit. Al cap

de dos anys, les limitacions pròpies i les dificultats internes del grup intercooperatiu, mermaren sensiblement d'ambiciosa projecció que els havia il·lusionat. El que podem dir és que, encara ara, i dintre el marc limitat d'una cooperativa industrial amb 47 socis, es viu de la llavor sembrada al 1968.

Servei social de grup i comunitat. Les AA.SS. de barri.

Moguts per un afany que podríem dir-ne apotòlic i a partir dels anys 60 i tants, les parròquies varen llogar AA.SS. amb la finalitat tan inconcreta com és ajudar la gent dels barris.

La primera A.S. que va anar a treballar a un barri de Sabadell (1960), ben bé no sabia què havia de fer, pensava que amb S.S. individualitzat no n'hi havia prou i amb aquest neguit va anar descobrint la necessitat de suplir els dèficits estructurals, la manca d'equipaments i serveis, la falta de planificació per part de l'administració. D'aquí va sortir la necessitat d'adoptar altres tècniques encaminades a promoure el bon desenvolupament de grups amb interessos comuns i de la comunitat sencera promovent, coordinant, i impulsant els serveis i equipaments que fessin falta. A partir del 1968, depenent de Càritas de Sabadell i de VISASA, ja eren nou les professionals que exercien en diferents barris, totes elles fent una autèntica tasca d'equip i de coordinació. La denúncia constant de les deficiències que l'estructura i la legislació del moment comportaven, i un problema econòmic punyent van fer que al 1972 aquestes AA.SS. es quedessin sense feina. A Terrassa el procés va ser més lent, però avui encara n'hi ha 5 que fan aquesta feina; van començar depenent de 5 parròquies i des de ja aproximadament un any depenen

directament de l'Ajuntament.

El S.S. de grup i de comunitat porta a la descoberta de:

- Una manca de planificació urbanística, creantse barris sense cap ordre i degradats en tots sentits. Cal anar a donar un volt per l'entorn de Sabadell, Terrassa, Rubí o Montcada. Allò que s'ha anomenat "habitaclcs socials" són d'escassa qualitat, hi ha imperat més l'especulació del sòl que el servei a la família que hi ha de viure.
- Manca d'equipaments escolars i culturals. La dotació de guarderies i parvularis ha estat sempre molt deficitòria i en molts casos nul·la. L'ensenyança obligatòria mal dotada i insuficient, però, queda dissimulada augmentant el nombre d'alumnes per classe. Les escoles de Formació professional o de BUP anaven amb comptagotes; les escoles d'adults, encara més. Amb el temps i molt de mica en mica s'ha anat subseñant el que en podríem dir equipaments escolars. Els culturals continuen com fins ara: no hi ha biblioteques, escola d'adults, centres d'esplai, etc.
- Els serveis públics de sanitat són també deficitòris tant en qualitat com en quantitat. Sembla que l'Administració, de la qual depèn l'I.N.P., no sàpiga que el món obrer es el principal impositor en el gran engranatge estatal.

Així podrien continuar en tots i cada un dels serveis des dels dedicats a vells, com a marginats, a deficientes, etc.

Els assistents socials, que treballen en S.S. comunitari poden oferir, quant a problemàtica i equipaments, dades concretes referides a cada un dels barris on treballen.

Només una planificació social que contempli tot el territori català i la gent que l'habita tenint en compte els drets

fonamentals de caràcter social que té tothom, pot buscar la manera de donar solució a aquestes situacions.

Institucions públiques i semi-públiques.

Naturalment, no tot s'acaba aquí. Allà on hi ha persona hi ha problemes socials. Allà on hi ha vida hi ha possibilitat de millorament. Allà on hi ha Institucions que acullen marginats, malalts, deficients, vells, infants... hi ha necessitat de l'A.S.

Si cal treballar amb una tècnica per un millorament de serveis; si cal planificar un futur per reduir els dèficits, si cal ajudar les persones per un millorament personal global; és natural que en totes les institucions que acullen persones necessitin del treball de l'A.S.

És per això que, a mesura que van passant els anys, cada vegada més es pensi en les A.S.S. en Institucions. És per això que ja trobem professionals a molts Ajuntaments, escoles, clubs d'avis, centres culturals, associacions per a subnormals, hospitals, guarderies, etc.

Podem fer una breu i resumida repassada, als informes de les professionals en cada camp, per veure què hi fan.

Ensenyament.

Actualment a Sabadell hi ha un equip en Centres Estatals d'E.G.B., realtzen treballs d'assessorament i d'investigació; difícilment se'ls demana feina de planificació. Formen part de l'Equip educatiu del Consell Assessor i del Departament d'orientació. La seva acció va encaminada directament: a) als pares, tant des de el punt de vista d'Associatiu com de Casuís-

tica familiar. b) als professors i c) als alumnes, ja sigui informant sobre beques, comprovant i estudiant les causes de les absències escolars, revisions mèdiques tant somàtiques com psicològiques, orientació professional, activitats extra-escolars.

Després de diferents cursos treballant en aquest sentit, s'ha anat coneixent el barri, la realitat de l'Escola i els problemes específics que presenten alguns sectors de la població. Des de finals del curs passat (79-8!) es treballa en la busca de les causes de la delinqüència juvenil que ha fet furor a la ciutat.

El T.S. escolar és interessant perquè amb una xarxa completa -que no hi és- de professionals a les escoles, es possibilitaria una investigació a fons dels problemes i una planificació i organització adequada a les necessitats de la ciutat.

Creiem que l'experiència de Sabadell és vàlida i s'hauria d'estendre no solament a les grans ciutats, si nó també a les poblacions més petites, que encara que diferent tenen també la seva problemàtica.

Sanitat.

El treball social sanitari col.labora a aconseguir la salut en el sentit integral a què té dret tot ciutadà. Es tracta doncs d'un treball inserit en la realitat i que té com a objectiu principal la participació de les persones, els grups i les comunitats per tal que siguin protagonistes en la transformació de la situació sanitària. El seu objectiu principal fa referència als aspectes d'educació sanitària, higiene i epidemiologia, prevenció de malalties, assistència curativa, rehabi-

litació i reinserció social.

Els motius pels quals els malalts o els seus familiars són trasmesos a l'A.S. podrien relacionar-se amb els problemes següents:

- Problemes relacionats amb el malalt: acceptació de la malaltia o de l'hospitalització, de la relació personal sanitari-malalt, alta clínica, etc.
- Problemes relacionats amb la família: ja sia per manca de família, problemes de parella, angoixes davant problemes ineversibles de salut.
- Problemes relacionats amb la conducta: alcoholisme i drogues, pre-delinquència i delinquència, vagats, inadaptacions i desequilibris.
- Problemes relacionats amb l'economia: Quan el tractament mèdic sobrepasa el que cobreix la Seguretat Social.
- Problemes relacionats amb el treball: atur forçós, incapacitat laboral parcial; manca de llocs de treball protegits, etc.
- Problemes relacionats amb la vellesa: malalts crònics, dificultats de convivència familiar.
- Problemes de la persona que pateix una disminució.
- Problemes relacionats amb l'habitacle.
- Problemes derivats de la burocràcia administrativa: servei d'orientació.

Sense voler ser exhaustius, al Vallès, malgrat el dèficit de serveis sanitaris, hi ha contratada A.S. a:

- Centre de Medicina Preventiva -Sabadell
- Clínica Sta. Fe -Sabadell
- Hospital de St. Ll'atzer -Terrassa
- Mútua de Seguros de Terrassa

-Hospital de malalties del Toràx -Terrassa

A més del "Servei d'Hygiene Mental" dependent de l'Ajuntament de Sabadell, i el "Centre de Salut" de Ripollet.

Hi ha perspectives immediates d'obrir-se nous serveis sanitaris a la comarca.

Administració local.

Si el Municipi és el nucli bàsic o en rep les inquietuts i canalitza els interessos i les aspiracions ciutadanes; si el Municipi és l'òrgan de govern de la comunitat i el lloc d'on surt la planificació de serveis, és imprescindible el treball tècnic de les AA.SS. El Departament de Serveis Socials és imprescindible en tot Ajuntament i en aquest departament no hi pot manca un equip interdisciplinari que juntament amb urbanistes, advocats, educadors, metges, A.T.S., economistes, sociòlegs, psicòlegs, ha d'haver-hi forçosament l'A.S.

Les Treballadores socials han de col.laborar en les tasques de: Planificació de serveis, Descentralització per fer-los més assequibles a la població, i Participació popular, tant a nivell d'estudi com de funcionament. La seva tasca professional ajudarà a veure els problemes en la seva globalitat partint de cada zona.

Actualment es veu que és a partir de l'Administració que cal fonamentar, el desenvolupament comunitari cap a una política de benestar social adequada.

Al Vallès hi a AA.SS. als Ajuntaments de: Barberà, Caldes de Montbui, Terrassa, Sabadell.

A més d'aquests camps, lleugerament explicats, hi ha AA.SS. en: Guarderies, serveis per a la tercera edat, serveis

per a deficients, tallers protegits, Càritas inter-parroquial,
entre altres.

"PER UNS SERVEIS SOCIALS PER A TOTIOM"

Si observem l'evolució de la temàtica de Congressos i Simpòsims que s'han anat organitzant durant aquests 20 anys i la documentació de les professionals ens adonem dels canvis que en aquest període ha sofert el treball social.

Així, el 1960 es celebraren simpòsims sobre: T. S. de grup; sobre tècnica de l'Entrevista i sobre Investigació de T. S. Entre el 1961 i 1967, cursos per experts de les Nacions Unides, sobre Treball Social Familiar i sobre Administració i Organització en el T. S. Al 1967, les I JORNADES DE LEVANTE per iniciativa de les Associacions d'AA.SS. de Barcelona; per posar en comú la problemàtica social del moment, cursos especialitzats en cada camp de treball.

La història continua i el temps passa, la problemàtica canvia, els dèficits augmenten o disminueixen segons els casos, i hem arribat al 1980 amb el IV Congrés Estatal, el lema del qual era: "Per uns serveis socials per a tothom"

Els objectius d'aquest congrés eren: "Aportar un projecte de Serveis Socials d'acord amb la Constitució Espanyola i dintre del marc de les comunitats autònomes i Ajuntaments, Aprofitant les experiències i coneixement de la realitat ob-

tinguts de l'exercici de la professió i clarificant les competències professionals".

En el transcurs de les diferents ponències i debats es va arribar a la conclusió general que els serveis socials han de ser per a tots, que han de respondre a les necessitats reals i fent que participin en la seva gestió i control els mateixos usuaris.

No podem organitzar serveis per marginats aïlladament perquè sempre seran marginats, ens calen uns serveis de base polivalents dels quals, puguin gaudir tots els ciutadans que en tinguin necessitat o desig.

No cal dir que en totes aquestes trobades de professionals per un millorant tècnic, les A.S.S. del Vallès han participat activament durant aquests 20 anys. A més han participat també en cursos de Formació Permanent i en aportacions d'experiències professionals en Jornades, simpòsims, etc. organitzades per altres estaments de la societat. Per citar-ne alguna de nostra podríem dir que han presentat ponències a les XII Jornades Psiquiàtriques de Reus l'any 1979 i a les I Jornades d'Educació Especial organitzades per l'Ajuntament de Sabadell el juny de 1980.

SEGONA PART

2ª PART

1.- Què són els serveis socials. Com s'expressen a Catalunya.

2.- El Vallès poble per poble.- Barberà del Vallès. Caldes de Montbui. Castellar del Vallès. Castellbisbal. Cerdanyola del Vallès. Gallifa. Matadepera. Montcada. Palau de Plegamans. Polinyà del Vallès. Rellinas. Ripollet. Rubí. Sabadell. Sant Cugat del Vallès. Sant Llorenç Savall. Sant Quirze del Vallès. Santa Perpètua de la Mogoda. Sentmenat. Terrassa. Ustrell. Vacarisses. Viladecavalls del Vallès.

3.- Alternativa de futur.

Quina política social ens cal emprar per resoldre els problemes socials del Vallès Occidental, en el que afecta Serveis Socials

2ª PART

Què son els serveis socials. Com s'expressen actualment a Catalunya.

Els serveis socials són mitjans posats a disposició pública per a ús i benefici col·lectiu. Poden ser de dues menes: Serveis socials per a la comunitat, que faciliten i enriqueixen la convivència ciutadana i en els quals es poden incloure, entre altres, guarderies, els esplais tant de nens com de joves, de vells o deficients, centres socials o serveis que compensin sectors carencials; i Serveis Socials per a àrees de necessitats que ens donen una panoràmica global en camps específics com poden ser: sanitat, per un millorament de la salut pública incloent-hi la prevenció de les malalties; educació, agafant la formació integral de la persona; laboral, facilitant l'adaptació del treball a l'individu i no a la inversa, situació anòmada que provoca transtors socials i de convivència ja sigui en els mateixos llocs de treball o en les famílies; centres de descàrrec de moltes tensions no superades en l'activitat laboral quotidiana.

La societat catalana actual no té assumit ni de bon tros els serveis socials com a tals; és una estructura nova a la qual es tendeix, però els dèficits són molt forts i cal compensar-los d'alguna manera. És per això que s'han ideat les Prestacions socials, mitjans econòmics que proporcionen a l'individu o a la família les ajudes necessàries per compensar la manca de recursos

en un moment determinat, concret i transitori o anormal. Aquestes prestacions són concedides a nivell privat però acompleixen una funció social. En aquest aspecte es poden incloure beques, pensions, subsidis, crèdits per a vivendes socials, etc.

Aquests serveis socials no poden ser fets, pensats i programats des de darrera una taula de ministeri. Perque realment siguin serveis i socials, cal que siguin inserits en el context social concret. Per això es camina cap a uns serveis socials polivalents que abasten d'una manera general tots els possibles problemes i situacions d'un nucli determinat de població, potencia les institucions que necessiti una zona determinada, ajuda a descobrir, reconèixer, fer conscient la població dels serveis existents, per diversos que aquests siguin, i coordina amb altres persones o grups que treballen al mateix sector.

Cada comarca, cada poble i cada barri té una història i unes característiques que el diferencien dels altres. La incidència de problemàtiques socials concretes: migració, atur, minusvalies, delinqüència, es donen en proporcions i circumstàncies diverses segons sigui en un lloc o altre, els mecanismes de resposta i els programes d'actuació han de ser aquells que tinguin en compte precisament les seves formes autòctones.

Els serveis socials polivalents tenen doncs aquestes múltiples facetes que, pel fet de ser tan àmplies i disperses, no vol dir que no siguin imprescindibles com a base d'una futura Planificació de serveis i d'una bona administració dels recursos socials existents.

El criteri que ens ha de ser vàlid, precisament per a una bona administració i organització d'aquests recursos ha de ser el principi bàsic expressat així: "Els recursos socials han de ser

en funció no de qui els munta sinó de qui els necessita" i han de tenir la visió de futur el més àmpli possible. Invertir en salut, higiene del treball, programes preventius, és a la llarga molt més rendible i eficaç que en luxes innecessaris, propagandístics però ineficaços. Per a cada un dels serveis s'hauria d'establir uns mínims que els fessin humans i uns màxims a partir dels quals tot és luxe i superflu. Si els costos dels serveis socials resauen sobre el tresor públic, s'ha de tenir molt en compte el com i en què s'administra aquest tresor.

Perquè aquesta concepció dels serveis socials sigui viable ens cal un canvi radical de la concepció dels municipis, actualment, i pel que fa referència a l'Estat Espanyol, no són altra cosa que un allargament administratiu del govern central i cal que siguin els autèntics protagonistes d'una política social local, però han de tenir els mitjans suficients per aconseguir-ho.

Tenim ja una concepció prou àmplia del què són els serveis socials, podriem veure, ni que sigui de passada, com contemplen les lleis i com preveuen aquest fet tant la Constitució Espanyola com l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i com han evolucionat els conceptes socials durant aquests últims anys.

CONSTITUCIÓ.-

L'organització política de l'Estat Espanyol durant aquests últims 20 anys ha variat substancialment fins a l'any 1978 en què es va aprovar l'actual "Constitución Española" tota la legislació de caràcter social tenia més un caire benèfic que un caire de justícia, drets que corresponen a tot ciutadà pel sol fet de ser-ho.

Així els governs civils de cada "Província" tenien i tenen el seu departament de beneficiència i acció social amb la finalitat de completar allò que la llei no donava. Aquests departaments tenen encara molta força als anys 60, ja que eren moltes les persones que, per no haver estat incloses en les cotitzacions de la Seguretat Social (S.O.E.), en arribar el moment de la jubilació no tenien cap mena de pensió malgrat haver treballat tota la vida. A mesura que el jovent s'anava incorporant al món del treball i era més coneixedor dels seus drets i estava a l'aguait de la seva cotització a la seguretat social, aquests departaments tenen menys feina ; però avui, després de 20 anys de lluites sindicals i de campanyes informatives dels drets laborals, encara hi ha persones—sobretot procedents del món rural— que han de recórrer a aquestes ajudes benèfiques institucionalitzades.

Aquest és un dels temes que correspon resoldre als governs civils, però no és l'únic, podriem anomenar els transeünts, els marginats, etc.

Un altre organisme que cobreix, amb aquest mateix esperit, els dèficits d'equipaments són les "Diputacions Provincials". Fins al moment present han estat les administradores d'uns recursos que suplien els dèficits assistencials de molts sectors marginats. Les malalties psíquiques, cases de maternitat, mares solteres, llars per a vells, etc. són grups socials que busquen aixopluc en l'organització de les Diputacions. Aquestes, d'una manera institucional i col·lectiva han mantingut els serveis necessaris i moltes vegades deficitaris per resoldre els problemes de molts ciutadans sense recursos o amb recursos força migrats que l'organització normal d'equipaments públics no cobria.

L'actual "Constitución Española" ha esborrat el terme BENEFICÈNCIA i garanteix els mitjans necessaris per aconseguir una igualtat per a tots (art. 41.) Tots sabem que, a la pràctica, encara estem molt endarrerits, però, el primer pas s'ha donat i la possibilitat que de mica en mica es vagin disminuint els dèficits i es reconegui un dret per a tothom ja és un fet. Sectors tan amplis i variats com poden ser: la cultura, la delinqüència, la família, la migració (tant externa com interna), els deficients (tant físics, com psíquics, com sensorials), la salut (tant curativa com preventiva, com les prestacions econòmiques corresponents), la tercera edat, el treball i la vivenda (art. 40-2), són considerats com a drets inherents a la persona i, per tant, els són propis per justícia i no per bona voluntat dels governans. Aquests aspectes són àmpliament contemplats en la Constitució vigent.

Una cosa important a tenir en compte és que al llarg de tot el text constitucional, el mot "participació" hi surt moltíssimes vegades. Això comporta que tots els ciutadans de l'Estat Espanyol hi tenim quelcom a dir, a demanar, a exigir. Tenim dret als serveis socials necessaris per a cada comunitat.

A partir d'aquesta constitució ens cal la legislació adient per fer-la viable, però el marc ja està determinat i és prou ampli perquè les coses comencin a funcionar.

ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA.-

El molt honorable Sr. Josep Tarradellas, President de la Generalitat de Catalunya, convocava, el 29 de desembre de 1978, tots els diputats i senadors elegits a les diferents circumscripcions electorals de Catalunya, per tal de constituir-se en Assemblea, tal com estableix l'article 151, 2 de la Constitució Espanyola, a fi

d'elaborar i aprovar el projecte d'Estatut i tràmere'l després al Congrés de Diputats a Madrid.

Aquest text s'havia eleborat per una comissió de 20 polítics i, en el que fa referència a serveis socials, diu: Art.9: La Generalitat de Catalunya té competència exclusiva sobre les següents matèries: ... 26 - Assistència i serveis socials. Fundacions de beneficència i d'assistència. 27 - Juventut. 28 - Promoció de la dona. 29 - Institucions públiques de protecció i tutela de menors...

Aquest text, aprovat per 58 vots a favor i una abstenció el 29 de desembre del 1978, va anar a Madrid i s'hi va eternitzar. Les esmenes, els consenus, les discussions i els pactes van ser el plat fort de cada dia durant molts dies i per fi, el 25 d'octubre de 1979 donava, mitjançant referèndum, el suport majoritari a aquest text que era ratificat per les corts espanyoles el 12 de desembre del mateix any.

Entre aquestes discussions, estira i arronsa, molt dels articles redactats per la comissió de Sau varen ésser canviats, alguns per guanyar, qaltres per perdre, però en el que fa referència al tema que ens pertoca, dóna a la Generalitat de Catalunya competència exclusiva sobre Assistència i Serveis Socials (art. 9-25). I amb la força que li dóna el text estatutari i aprofitant els escassos mitjans disponibles i forçant al màxim perquè les competències que li corresponen arribin al més ràpidament possible, el Departament de Sanitat i Assistència Social de la Generalitat de Catalunya, ha elaborat les "Bases de Planificació dels Serveis Socials" per començar a treballar en aquest sentit. Text que comentarem breument en vistes a saber quins són els canvis en matèria de política social pel govern del nostre país.

Abans, però, fem una breu síntesi de l'organigrama de serveis socials a Gran Bretanya com a mostra del que esta passant per Europa. Podem pensar que els anglesos són uns dels que més ben planificades tenen les coses en aquest sentit.

Serveis Socials: inclouen Institucions governamentals
 Institucions locals
 Organitzacions benèfiques
 Centres d'ensenyament i joventut
 Arbitratge
 Seguretat Social
 Sanitat
 Assistència a marginats: Infància
 Vells
 Deficients

Subsidis: malaltia
 incapacitat
 atur
 maternitat: subsidi per a part
 prestació econòmica durant 18 setmanes
 viudetat
 tutela
 jubilació
 ajudes industrials: accident de treball
 incapacitat
 mort
 minusvàlids i incapacitats

Subsideis suplementaris a: persones que no poden emprar la jornada sencera al treball, ja sigui per cuidar algun familiar malalt, jubilats amb poca pensió, mares solteres...

Pensions de guerra.

Cal tenir present que aquests serveis i subsidis són per a tothom i es reben d'una manera automàtica perquè és un dret de tot ciutadà i, per tant, indiscutible i inajornable.

Com a exemple pràctic d'un servei i la seva organització, ens agradaria d'una forma gràfica exposar fins on arriben les branques dels serveis sanitaris d'aquell país:

Sanitat, serveis: Medicina general

- farmàcia
- dentista
- infermeres a domicili
- visitadores de sanitat
- llevadores
- Centres sanitaris: Hospitals
 - assistència a especialistes
 - maternitat
 - cura infantil
- control de la natalitat
- serveis a les escoles
- residències: per a vells
 - malalts mentals
 - incapacitats físics
- instal.lacions a la llar: telèfon
 - reforma de vivendes
 - de vells o incapacitats o minusvàlids.
- serveis a domicili
- serveis a la infància desvalguda
 - orfes
 - incapacitat dels pares
 - pares adoptius quan es pot
 - llars per a infants
- centres d'assessorament familiar

Ens sembla que el ventall de serveis és prou ample com per adonar-nos que les necessitats que la persona humana genera han de trobar resposta a les institucions públiques i en la legislació corresponent.

GENERALITAT DE CATALUNYA.-

Ramon Espasa, en la presentació del Document de treball elaborat pel Departament de Sanitat i Assistència social de la Generalitat pel març del 1980, "Bases de Planificació dels serveis socials a Catalunya", fa unes consideracions que transcrivim a continuació perquè ens donen la pauta d'entrada de la visió que té la Generalitat en aquesta matèria.

"Els serveis socials han d'ésser alhora aquell conjunt de serveis necessaris per ajudar els grups socials i les persones a resoldre els seus handicaps, però també han de tendir a crear i a aconseguir uns recursos adequats per millorar la qualitat de vida de tots els ciutadans.

Per a nosaltres, els serveis socials no són solament un conjunt de tècniques, activitats i serveis destinats a solucionar un conjunt molt divers de situacions (handicaps, marginació, promoció social, etc.), sinó també un instrument per analitzar les causes materials i socials d'aquestes mateixes situacions i apuntar-ne, si cal, algunes solucions"...

"En efecte, concebre els serveis socials com a serveis públics implica reconèixer l'obligació de la societat i de l'Estat no solament a prestar serveis a qui en necessita, sinó a preveure qui en necessitarà en funció de la situació econòmica i política previsible. Igualment, que els serveis socials siguin accessibles a tothom ha d'implicar que el fet de servir-se'n sigui considerat com un dret que no comporta cap estigma social"...

Al llarg de la història, el concepte de serveis socials ha variat en funció de la ideologia dominant en cada moment concret. La visió que en tenim actualment no és pròpia i exclusiva de Catalunya, respon a un corrent més extens i, per tant, més general: El

Programa Europeu de Desenvolupament social de les Nacions Unides, defineix els serveis socials com "aquell conjunt de serveis necessaris per ajudar els grups socials i les persones a resoldre els seus problemes, a superar les dificultats i a crear recursos adequats per millorar la qualitat de vida". Per tant, aquesta visió de globalitat respon al corrent ideològic europeu dels anys 80.

La política de serveis socials de la Generalitat de Catalunya va dirigida a tota la població però en gaudeixen especialment els ciutadans amb mancances essencials com poden ser: vells, disminuïts, marginats (minories ètniques, delinqüents, transeünts, infància abandonada, migrats, persones o famílies en situació de conflicte etc.) però considerades no d'una manera aïllada, sinó tenint en compte el seu entorn, les estructures político-socials on es troben immersos, el marc geogràfic i les característiques comarcals que el determinen i altres circumstàncies concretes que condicionen la forma vital de la persona.

Un altre aspecte que vol tenir present la política de serveis socials catalana és la relació existent entre la causa que genera el dèficit i les conseqüències que obliga al servei social adient. Aquest servei ha de ser al màxim rendable possible per a l'administració i el màxim de beneficiós per qui l'utilitza. Però això cal una política econòmica estable en tots sentits, tant pel que fa referència als pressupostos de la seguretat social com de l'Estat, sinó és impossible generar una política social eficient.

Tot aquest planteig, en el paper sembla molt adient, però a la pràctica ens calen una xarxa de serveis i equipaments, una ajuda real a les necessitats socials, una autèntica acció preventiva i educativa, una descentralització i coordinació, és a dir, ens cal facilitar la sectorització, dotar les comarques de serveis

i vida pròpia en el sentit més ampli i més extens per compensar la gran força centralista provocada per tants anys de fer les coses d'una determinada manera que han creat una inèrcia per anar a resoldre les coses a Madrid o a Barcelona -no podia ser d'altra forma- sense exigir que les poguéssim resoldre des de casa mateix.

Com a exemple il·lustratiu podríem posar el Tribunal Tutelar de Menores: cal anar a presentar els problemes que li pertanyen a Barcelona, no ha tingut mai la possibilitat d'agències comarcals quan moltes situacions d'infants abandonats podrien resoldre's a la mateixa localitat, més depressa i sense traumes per a ningú. Aquesta situació s'ha donat i continua donant-se; tots pensem en Barcelona i trobem natural que sigui així.

Per afrontar aquests problemes i d'altres per l'estil, s'intenta posar en marxa els serveis socials de base o polivalents, formats per equips pluridisciplinars que actuen en una àrea territorial concreta. Han d'actuar a nivell personal, familiar, grupal i comunitari i estar en contacte amb els serveis socials especialitzats.

Serveis socials especialitzats, són serveis formats per equips pluridisciplinaris i estan en contacte amb grups i persones que tenen unes característiques determinades, com serien, per exemple, els serveis destinats a cobrir les necessitats socials de: refugiats, disminuïts, delinqüents i molts altres grups de la població que necessiten atencions específiques.

Però, a més, ens calen els Serveis socials de reinserció, per ajudar a persones que en un moment determinat de la seva vida i per les circumstàncies que fossin, eren inclosos en un aspecte o altre de marginació; i, superats els condicionaments que ho provocaven, poguessin amb facilitat tornar a la societat de la majoria. En aquest cas es trobarien els ex-reclusos, etc.

Tots aquests serveis socials requereixen equips pluridis-
ciplinaris que haurien d'estar formats per: Assistents socials, met-
ges, infermeres de la comunitat, auxiliars de la llar, educadors i
psicòlegs, en la mesura que l'envergadura del servei i les seves for-
mes peculiars ho requereixin.

Però , a més, aquests serveis no poden voleiar per sí sols
independenment, els cal una coordinació perquè davant les situacions
especials, molts comunes, cal tenir en compte dos aspectes: un aspec-
te individual que comprendria el diagnòstic, la rehabilitació i l'aju-
da psicològica i un aspecte ambiental que partiria del context en què
viu l'interessat i en el qual l'acció social hauria d'atendre els
efectes negatius i de no acceptació.

Aquesta és la panoràmica general, la indicació del camí a
seguir. Vegem ara, concretant, en el Vallès Occidental, quins són
els serveis que hi ha, quina és la seva problemàtica concreta i com
es posa en marxa tota aquesta política.

FONT DE DADES

- Bases de planificació dels Serveis Socials a Catalunya. Presentació a càrrec de Ramon Espasa, Conseller de Sanitat i Assistència Social. Barcelona, març 1980
- Principis inspiradors d'una política de Serveis Socials Document de treball. Departament de Sanitat i Assistència Social. Generalitat de Catalunya. Desembre 1979.
- Text de la Constitució Espanyola
- Text oficial del Projecte d'Estatut d'Autonomia de Catalunya. desembre 1978
- Text de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Taula de Canvi. Maig 1980. Estre 2.
- Els Serveis Socials a Gran Bretanya, document ciclostilat, enviat a les Associacions d'Assistents Socials per al seu coneixement i estudi.
- Introducción al bienestar social: Patrocinio Las Heras i Elvira Cartajenera, AA.SS. FEDAAS. Madrid, 1979.

EL VALLÈS, POBLE PER POBLE

Diu Onofre Janer i Florit en el seu treball sobre les "Dades bàsiques de les comarques de Catalunya" (Dossiers Rosa Sensat): "El Vallès Occidental és un garbuix de fàbriques, grans i desordenades aglomeracions urbanes, autopistes i ferrocarrils, urbanitzacions, etc. tant que ha posat en entredit l'elogiosa dita "Com el Vallès no hi ha res". Potent indústria textil, metal·lúrgica i de molt variada. Grans centres de Sabadell, Terrassa, Rubí, Montcada, etc.

Monestir romànic a la Mata de St. Llorenç del Munt, parc natural, museus de Sabadell, Monestir de St. Cugat del Vallès, castell, esglésies visigòtiques i museus a Terrassa.

Tot plegat un bon garbuix, però en aquest garbuix hi viuen gairabé 600.000 catalans amb la seva manera de ser, amb els seus problemes, amb els seus dèficits físics, psíquics i institucionals, amb les seves inquietuds i iniciatives; en una paraula, amb la seva vida.

Aquests catalans no viuen en compartiments estancats, sinó en pobles i ciutats, es mouen en els llocs de treball que crea la indústria i el camp i durant els anys als quals fem referència les característiques socio-polítiques de cada un dels 23 pobles que formen la comarca han tingut la seva història, la seva evolució i els seus trets que són un i no uns altres.

Precisament aquesta història, aquests trets propis de cada població gran o petita referits, naturalment, al que inquietud i problemàtica social fa referència, és el que anirem exposant a continuació.

BARBARÀ DEL VALLES

El poble és una extensa planura, de 866,25 Ha., en la qual els boscos de pins i els camps de conreu d'hortalisses, forratge, cereals i vinyes desaparegueren a causa de la ràpida implantació d'indústries de tota mena, de l'augment desordenat d'edificacions com a resposta a la marxa accelerada d'allaus immigra-tòries que el poble ha anat acollint per resoldre el problema de la demanda de mà d'obra que aquestes indústries exigeix.

El poblat de Barberà es remonta a l'època Romana, tal com ho demostren les troballes arqueològiques descobertes als voltants de l'Església Romànica en el barri que li pren el nom. Molt poc abans d'arribar al període que ens ocupa (el 1959) a Barberà se li va amputar un sector important quant a població; les gestions fetes per l'alcalde de Sabadell Josep Maria Marcet per aconseguir tenir en el seu municipi aquest tresor arquitectònic, tingueren com a conseqüència l'annexió a la ciutat veïna del barri de la Creu de Barberà. Però els desitjos d'aquest senyor no van ser del tot acomplerts, ja que la Romànica es va quedar al terme municipal de sempre.

La ciutat més a prop és Sabadell (13 Km.) amb la qual hi ha un servei regular i freqüent d'autobusos i els serveis de la capital de la comarca es fan extensius i utilitzables per la població de Barberà. Fins a Barcelona hi ha 20 Km., però la seva influència no és més gran que la de molts altres pobles més allunyats. Quant a la seva població, Barberà ha fet un salt molt gros entre el 1965, en què tenia un cens de 4.315 habitants o el 1967 amb 5.336 habitants i el 1979 en què estaven censats 15.047 hab.

Aquest fenomen ha estat provocat per dos fets que no tenen res a veure l'un amb l'altre, però coincideixen en aquest nucli urbà. Un d'ells és que a Barberà es facilités sense cap mena de planificació ni serveis, amb un afany especulatiu per part de constructors que ja ahvien saturat tota possibilitat d'edificació al Baix Llobregat i tenien l'experiència de com fer cabre el màxim de gent en el mínim d'espai, els habitatges foren l'allau de mà d'obra que cobria les necessitats laborals de les moltes indústries que per raons de salubritat pública es veien obligades a marxar del nucli urbà de Sabadell per afincar-se a la nova organització dels Polígons Industrials. Sempre és millor viure prop del lloc de treball; i Barberà donava dormitori-forat que de moment semblava que resolva un problema. L'altre fet és el conegut per "Ciutat Badia", polígon d'habitatges del qual una part cau dintre el terme Municipal de Barberà i l'altra part en el de Cerdanyola. Aquest fet és prou important i significatiu com per dedicar-hi un apartat en exclusiva que incloem més endavant.

La configuració física és molt dispersa i li dóna unes característiques urbanes peculiars. El terme Municipal queda partit pel mig per la carretera N-150 que mena cap a Barcelona i Sabadell, però a banda i banda de la carretera han crescut barris i zones industrials; tantruns com els altres, els que serveixen per dormir-hi i els que serveixen per treballar-hi, queden ben delimitats, no es barregen ni es superposen:

Càse antic, format entorn de l'antic camí Ras. Actualment queda delimitat per la N-150, Sabadell, el riu Ripoll i la Ronda Indústria al sud. Correspon a l'antic nucli de la població i fins fa relativament molt poc no hi havia aigua ni els serveis primaris a

les cases, la gent rentava al safareix públic i cada família tenia el seu pou o feia servir pous col·lectius. Durant aquests últims anys aquestes deficiències han estat del tot subsanades.

Gran Eixample; iniciat a mitjan segle XX amb la constitució del ferrocarril, amb estació per Barberà; amb aquest fet es va obrir un carrer que unia l'estació amb el casc antic; al voltant de l'estació i d'aquell carrer va començar-se al 1950 una urbanització-residencial però la política econòmica de la indústria va portar des de els anys 60 a la construcció de pisos i habitacles fixos que en molts casos han obligat als propietaris de les casetes a vendre-se-les per no quedar ofegats amb l'altura dels pisos veïns. Els pins que envoltaven tota la zona han desaparegut sense deixar-ne rastre. Actualment els carrers són amples i ben encimentats.

Barri de la Romànica, lligat per la seva proximitat a Sabadell, des de les compres diàries, escoles i serveis. Les edificacions multifamiliars situades als volts de l'Església Romànica dedicada a Sta. Maria. En aquest barri hi ha un Institut de BUP al qual assisteix la majoria dels batxillers de Barberà i també de Sabadell.

Colonia Estapé, ciutat-jardí situada al N de l'Eixample. És el poc que queda de la primera urbanització residencial.

Can Llobet és un projecte d'urbanització no realitzat, llevat de les escoles que duen aquest nom, és de les poques urbanitzacions en què es va edificar l'escola primer que les cases: "Una flor no

fa estiu...".

Can Serra. Desorganització molt ben organitzada, situada al S. de l'Eixample; hi ha previstes 1.000 vivendes, sense serveis.

Ciutat Badia, construïda pel Ministeri de la Vivenda, té 5.376 habitacles que es reparteixen entre Cerdanyola i Barberà i es governa per una Mancumunitat entre els Ajuntaments de les dues poblacions. Tal com hem dit, d'aquest cas en parlarem més detingudament.

Els buits que deixen entre un barri i un altre són plens d'indústries de tota mena. Barberà té una tradició industrial cartrонера i de Pasta de sopa, però actualment n'hi ha de tota mena i de tots els rams. Es preveu que aquest creixement industrial anirà en augment considerable en un futur pròxim. En canvi, no hi ha cap mena de vida comercial perquè la proximitat amb Sabadell no facilita aquest tipus de desenvolupament, exceptuant les botigues d'articles de 1ª necessitat i d'ús corrent. Aquest fet s'ha vist alterat des del 1980, fa quatre dies, amb la construcció de "Bari-centro", centre comercial de força envergadura.

COMUNICACIONS.- Barberà és un nus de comunicacions important, motiu pel qual representa el pas de força gent sense que hi deixin res a canvi. Per carretera està força ben comunicat tant amb Barcelona com amb Sabadell i Terrassa o amb el Vallès Oriental. Quant a serveis públics, és bastant deficitari en aquest sentit ja que, amb excepció feta amb Sabadell i un autobús directe Badia-Barberà-Barcelona cada hora, pel que fa a la resta cal emprar el transport particular.

Resumint, per Barberà hi passen:

Autopistes, A-18, lliure de peatge-Barcelona-Sabadell i Terrassa

A-7, d'enllaç amb la de Montmeló-el Papiol

Carreteres N-150 Barcelona-Sabadell

B-140 Sabadell-Mollet

B-141 Ripollet-Santiga

Pensem que totes aquestes carreteres afavoreixen més la indústria que la població.

Trens, F.C. Barcelona-Manresa-Lleida, RENFE, amb parada a Barberà.

F.C. Papiol-Mollet, també de la RENFE, actualment em construcció.

Tot aquest garbuix de coses, desorganització urbanística, més ciutats-dormitori annexionades, més oblit absolut de les necessitats personals, més l'augment desmesurat d'indústries, més moltes coses més, han fet de Barberà del Vallès una comunitat dividida tant pel que fa referència a la llengua, a la cultura, a la manera de viure, com a l'ordre de valors, etc. Aquestes divergències són molt lluny de resoldre's, tot al contrari; actualment es mantenen i s'alimenten en tots sentits, quasi podríem dir que ja es parla dels bous i dels dolents sense que puguin valorar-se les coses amb objectivitat.

Els serveis d'aquesta població són estretament lligats amb Sabadell. L'Assistència de la medicina primària està naturalment radicada dintre la població. Barberà té 2 mòduls de la Seguretat Social, l'un al poble amb 7 metges, que cobreixen medicina general i pediatria, integrats a la vida del poble i col.laboradors

amb els problemes col·lectius, i l'altre amb 22 metges, situat al barri de la Romànica més lligat a Sabadell que a Barberà. Per tot el que fa referència a especialitats mèdiques cal anar a Sabadell. Els casos d'urgències traumàtiques poden ser assistides al Dispensari de Badia, però per poca complicació han d'anar a Sabadell, no parlem ja d'intervencions quirúrgiques, maternitat, etc. en quins casos si els sabadellencs tenen problemes d'assistència hospitalària, els de Barberà no queden enrera. Per a tot el que fa referència a Medicina Infantil (urgències o internaments) cal anar a la Clínica Infantil que la Caixa d'Estalvis de Sabadell té a la ciutat veïna.

Depenent de l'Ajuntament existeix el que s'anomena "Padró Municipal Sanitari" que acull totes aquelles persones sense seguretat social i que poden pagar la medicina privada. Aquest servei cobreix Assistència mèdica ambulatoria i medicaments; per a especialitats i internaments s'utilitzen els serveis de l'Hospital Clínic de Barcelona.

Pel que fa referència a malalts mentals, el sector està molt abandonat. En cas d'internament se'ls envia a l'Institut Pere Mata de Tàrragona, però en totes les altres vessants no tenen cap mena de tractament. Els casos d'alcohòlics i drogadictes, extrets del problema social que genera, són atesos al servei de Toxicomanies de la Mútua de Terrassa o bé al Clínic de Barcelona.

Hi ha previst un Centre Municipal de Salut que, en aquests moments -octubre del 80-, està muntat però encara no funciona.

Potser un dels aspectes més ben resolts d'un poble com Barberà és el de l'Ensenyament -si n'excloem els problemes de qualitat i d'estructura que té l'ensenyança a casa nostra-. El poble compta amb 4 escoles nacionals i 4 de privades, 1 Guarderia

Municipal dividida en dues seccions, 1 Institut de BUP, 1 escola de Formació Professional i una escola d'adults. Pràcticament cobreix les necessitats escolars del moment. En aquest aspecte caldria remarcar que pràcticament tots els nens de Barberà van a l'escola estatal, llevat algú que es desplaça a Sabadell a l'escola religiosa i que a l'escola que hi ha al barri de la Romànica s'hi acull un 50% de nens de Sabadell. Des de fa molt temps que l'Ajuntament es preocupa d'aquest problema i, quan han mancat aules, s'han habilitat locals provisionals però s'ha resolt el problema abans de començar el curs.

Seguint en el camp cultural, a Barberà hi ha 2 Casals Culturals, un Centre Recreatiu a Badia i l'Agrupació Recreativo-Cultural (A.R.C.) de Barberà, institució amb certa solera i antiguitat, encara que actualment es manté més pel que fou que per les seves activitats. Durant tots aquests anys ARC ha organitzat les festes populars, cursets, xerrades i conferències, cine... Durant el Congrés de Cultura Catalana (1975-77) va mantenir viu l'esperit del Congrés al poble, però és després, quan la vida democràtica comença a organitzar-se, en què l'entitat entra en el desencís i va perdent impuls. Avui només justifica la seva existència el fet que, sota el seu sostre s'aixopluga el Grup d'Esplai, entitat independent i autònoma que utilitza el local. També a Barberà hi ha una Biblioteca Municipal. I és tradicional el Ball de Gitanes, dansa típica del Vallés que, impulsat per Pere Planes i Farré, ha mantingut viva la tradició comarcal i a través de tots aquests anys ha reunit una bona part del jovent del poble per salvar els valors humans i tradicionalment vius a la contrada. Si ho recalquem, no és perquè sigui un cas aïllat, sinó perquè a Barberà ha representat un nucli socio-cultural important.

Són molts els aspectes que han de millorar-se en el camp de la tercera edat; des d'aconseguir pensions dignes fins a la posta en marcha de serveis inexistents o d'adequació dels que ja funcionen hi ha molt a fer. Caldria pensar en un "aprenentatge de la jubilació" de tal manera que el salt des de l'activitat laboral fins al no fer res per edat no signifiqui un trauma; s'ha comprovat de persones molt actives i plenes de vida que s'han envellit rapidament als quatre dies d'haver-se jubilat, per la sensació d'inutilitat que senten. Els clubs d'avis han de ser quelcom més que un lloc on anar a passar l'estona. A Barberà hi ha 2 Centres per aquesta edat, un a la Romànica i l'altre al Casc Antic; ambdós són subvencionats per l'Ajuntament. Es preveu a llarg plaç que es necessitarà una residència ja que els pisos no estan fets per viure-hi avis.

En el camp de la deficiència depèn exclusivament de Sabadell, amb un servei municipal de transport que abateix el presupost de les famílies afectades, ja que, a més del que costa el desplaçament, facilita el dinar a casa, que realment no es el mateix que fer-ho a l'escola.

Per recollir, estudiar, orientar i planificar la problemàtica social del poble, l'Ajuntament compta amb 1 Assistent Social, que rep la problemàtica individual de molts ciutadans i l'enfoca per a la resolució de llurs problemes: des de la tramitació d'expedients per poder cobrar pensions, beques, separacions matrimonials exempcions d'impostos... fins a valorar globalment aquests problemes i veure els serveis que manquen a la població. D'aquesta visió global de la problemàtica individualitzada n'ha sortit poder utilitzar el Centre de Planificació familiar que existeix al poble, el qual, si bé és de caràcter privat, té uns

preus mòdics i assequibles a tothom. També s'han contractat 4 psicolegs i treballen dintre les escoles estatals per tal de descobrir problemes i inadaptacions dels nens a l'escola, i actuar en la mesura en què es pugui, a resoldre no solament el problema immediat, sinó tot el complex bagatge que hi ha al darrera.

El problema més fort que es detecta en aquest moment en la població de Barberà és el del desarrelament, el de la despersonalització, que engendra problemes familiars greus i de difícil sol.lució.

CALDES DE MONTBUI

Caldes de Montbui és un municipi situat al peu de la serralada prelitoral, dins la línia d'expansió industrial que passa per Santa Perpètua de Mogoda, Palau de Plegamans, Polinyà i Sentmenat, però que s'ha lliurat d'aquesta invació de fàbriques que es diu "Polígonos Industriales"; la qual cosa no ha passat en les poblacions esmentades. Els centres d'atracció d'aquesta població són les dues capitals de les comarques Vallesanes de les quals equidista: 13 Km. respecte a Granollers, de la qual rep tota la influència -Seguretat Social, Jutjat, Serveis de tota mena, etc.- i Sabadell a 15 Km., mercat on van a vendre els pagesos de la contrada. La seva superfície és de 37,92 Km². i la distància a Barcelona, de 28 Km. El nucli urbà està situat al marge esquerre de la riera de Caldes i és per aquest motiu que té més facilitat d'anar a Granollers que a Sabadell, malgrat la divisió territorial de l'any 1931 (que és la que fem servir per manca d'altra). Caldes pertany al Vallès Occidental. Repetint, a la pràctica els nexes d'unió són

amb el sector Oriental del Vallès. L'envolten les muntanyes del Farell, el turó de la Terra Roja, i el turó de Puigdomi. La història de la població es remonta al període Neolític i Ibèric, i va tenir molta importància en l'època romana, vestigis de la qual encara es conserve.

El municipi té una tradició agrícola que encara no ha perdut. La mecanització li ha permès la continuïtat i es pot preveure que en el futur es puguin superar els nivells de rendibilitat econòmica de les seves explotacions. Els productes bàsics són cereals de tardor, forratge, horta, patates de regadiu i arbres fruiters, que venen directament al mercat de Sabadell. Quant a la ramaderia, s'ha produït la instal·lació de nombroses granges avícoles i porcines. No ha existit una colonització industrial, en certa manera s'ha mantingut la indústria del poble: Can Tiana, del Ram Tèxtil i la Bonastre, metal·lúrgica, que absorbeixen bona part de la mà d'obra calderina. El problema de l'atur no representa mas sa destorb en la vida quotidiana de Caldes. Aquest ve donat pel cantó de la construcció ja que fins ara ha estat el centre de nombroses urbanitzacions que, en parar-se per no malmetre més el paisatge, han deixat els paletes sense feina. Cal remarcar dues activitats que són típiques de Caldes de Montbui, i que ocupen bona part de la població activa: Els Balnearis -la vila posseix uns manants importants d'aigües termals- i el transport en autobús, ja que una empresa local cobreix la major part de servei en el Vallès amb aquest servei.

La població de Caldes ha passat de 5.966 habitants al 1960, a 9.711 el 1.979. Aquest augment correspon en gran part al vegetatiu de la població; la immigració ha estat del tot absorbida. Si ens remuntem a l'any 60, data inicial de l'estudi, podem compro-

var que aquest augment més considerable és degut al fet que, cap als voltants del 65 i amb el començament de l'expansió urbanística de les zones residencials per a estigiejants, va fer-se necessari edificar i és en aquest moment que s'hi estableix mà d'obra del ram de la construcció. Les urbanitzacions han estat per a Caldes un benefici, ja que la distància entre Granollers, Sabadell, Terrassa o Barcelona han privat que aquestes es convertissin en residències habituals; però, en canvi, el comerç sobretot de queviures, s'ha vist força beneficiat.

També el servei d'autobusos local ha necessitat mà d'obra forana que després s'ha quedat a Caldes.

El problema escolar, Caldes el té resolt entre les escoles estatals i les religioses, una escola de Formació Professional i un Centre de BUP subvencionat. Fins al moment present, la població i la seva activitat econòmica ha absorbit el jovent, el qual no s'ha vist obligat a marxar del poble, àdhuc els universitaris que han tornat amb una llicenciatura a la butxaca han trobat feina al mateix poble. En el que fa referència al preescolar, Caldes compta amb una guarderia municipal i una altra de privada que cobreixen les necessitats del moment.

El problema dels vells resolt amb la Residència de Sta. Susagna, conegut com "L'Hospital". Depèn d'un patronat i una junta administrativa. Aques està format per 3 calderins entre els que paguen més contribució, el rector del poble i dos regidors municipals. Existeix també "Esplai Caldes de Montbui" que depèn de la Caixa de Pensions i té les característiques que aquests centres diürns de la Caixa acostumen a tenir.

Radica a Caldes l'escola de "Capataces Agrícolas" de la Diputació de Barcelona que, encara que té una capacitat força rec

duïda d'alumnes, ha tingut una incidència molt forta en la formació professional dels treballadors del camp del sector.

Malgrat la dependència de serveis amb les ciutats veïnes, podríem dir que a Caldes s'hi pot viure. L'activitat cultural i humana és prou intensa i engrescadora per a això; els calderins no es veuen obligats a deixar el seu poble, que cobreix les seves necessitats vitals, i tenen prou consciència per engendrar ells la vida del poble tal com ells la volen, des de l'esplai dels avis i l'hospital, fins a l'ajuntament, passat per l'associació de veïns i les escoles de música i d'art. L'activitat de Caldes de Montbui és espontània, intensa i desinteressada.

CASTELLAR DEL VALLÈS

Castellar és un poble tradicionalment industrial, situat a 6 Km. de Sabadell seguint les riberes del riu Ripoll, amb una superfície de 4.469 Ha. La seva població necessita forçosament de la ciutat de Sabadell, cap de la seva comarca, pel que a serveis fa referència, ja que el poble n'està molt mancat. El municipi de Castellar inclou Sant Feliu del Racó, Les Arenes i la urbanització Aire-Sol, llogarets eminentment estiuencs que en els últims temps s'estan convertint en zones residencials de tot l'any.

Segons dades del 1979, té una població de 9.711 habitants, els quals, referits als 4.858 que tenia al 1960, representa un augment aproximat de la població d'un 60 %, fruit totalment de la immigració. La mà d'obra forana ha suplert l'autòctona durant tot aquest temps i això no ha parat el bon funcionament de la indústria local. Cal tenir present, però, que Castellar no ha perdut l'equi-

llibri urbanístic que li és característic; no hi ha ni grans moles d'edificacions ni barris extrems marginats.

El pas del temps li ha fet perdre el dinamisme agrícola i les granges ramaderes que persisteixen són familiars i escasses radicades en alguna que altra masia dispersa i encara no abandonada; però aquesta transformació ha estat paulatina sense trencar el conjunt harmònic de la població. L'adaptació dels castellanencs al món industrial ve de molt antic i per tant ha esdevingut un fenomen normal en la vida del poble.

L'empresa tèxtil més important i més antiga és "Vídua de Tolrà, S.A." pionera de la industrialització local. Funciona des de la 2ª meitat del segle passat. Aquesta empresa és també la promotora de la primera guarderia de la població -actualment n'hi ha dues més de privades. Va ignagurar-se el 1961 i actualment encara fa el servei d'acullir els fills dels treballadors.

En el moment present hi ha indústries de tota mena: tèxtils, plàstics, fundicions, gènere de punt i últimament cal afegir-hi la "Companyia Catalana de Recauchutados" del grup Michelin, i "Vidrieria Vilella, S.A." que fabrica envasos de vidre. Ambdues empreses absorbeixen molta mà d'obra no solament de Castellar, sinó també de Sabadell. De totes maneres l'activitat industrial va molt lligada als municipis veïns provocant un desplaçament diari de treballadors i de mercaderies per a acabats, comercialització i altres feines complementàries que es fan en altres centres de la comarca.

Castellar s'ha caracteritzat sempre per mantenir un equilibri harmònic entre el desenvolupament industrial i l'urbanístic, però no quant a serveis, ja que des del clàssic accident escolar sense importància, un "trau" fins al donar a llum o anar a casa el metge especialista és imprescindible traslladar-se a Sabadell. No

cal dir que també s'hi ha d'anar per trobar escoles d'ensenyament especial, centres de recuperació física o psicològica, etc.

A cop d'ull és un poble ben cuidat, amb carrers asfaltats, aigua, llum, etc., a totes les cases. Durant els darrers 20 anys s'ha engrandit el mercat que ara presenta un bon aspecte, tant higiènic com de servei, i s'han dut a terme obres (a més de les urbanístiques de les vies públiques) per dotar Castellar de zones esportives per a tots. Actualment els castellanencs poden comptar amb un Pavelló esportiu, una piscina municipal i un camp de futbol a més de les instal·lacions esportives de les escoles. Duran els últims 10 anys s'han construït escoles nacionals per a tota la població infantil del poble. Si encara hi ha qui es desplaça a Sabadell, és per gust d'assistir a l'escola religiosa, no ho fa per manca de places a les escoles locals.

Per carretera es comunica directament amb Sabadell, Sant Llorenç Savall, Monistrol de Calders (Bages) i Caldes de Montbui. No té transport de cap mena per via fèrria, però existeix una línia regular d'autobús amb Sabadell-St. Llorenç Savall i directe a Barcelona. Malgrat que estigui només a Km. de Terrassa, no hi ha servei públic amb aquesta població.

Cal destacar com a patrimoni artístic: el Monestir romànic de "Castellar Vell", l'ermita romànica del Puig de la Creu -actualment bastant abandonada-, construïda el segle XI, Can Sampere i el Castell.

Durant aquests 20 anys la vida dels castellanencs, com en moltes altres poblacions de Catalunya, s'ha mogut al voltant de l'Església: aquesta ha estat el Centre d'activitats de tota mena. Amb el pas del temps, i amb una vida més democràtica i més participativa, aquest aixopluc que l'església donà a la vida cata-

lana va perdent-se per donar pas a una altra forma d'expressió sòcio-cultural que en podríem dir més normal, més lògica. Al redós de la Parròquia de St. Esteve s'ha creat una Escola parroquial per a adults, s'han organitzat conferències, classes de català, Colònies de vacances per a infants, teatre i cinema. De tota aquesta activitat cultural alguna cosa encara en queda, com pot ser la publicació d'un setmanari, "La Forja", amb 35 anys d'existència. També es viu el servei de Càritas parroquial de caràcter benèfic amb Assistent Social des de l'any 1970.

Un altre centre sòcio-cultural important en la vida castellanenca amb una incidència força important en el poble fou l'Ateneu, propietat de Can Tolrà, però va ser cedit als castellanencs per fer-ne una Casa de Cultura, (últimament l'Ajuntament l'ha comprat). Sota el sostre de l'Ateneu s'ha aixoplugat un grup de teatre, un cafè, el Centre Excursionista que edita un butlletí mensual propi de l'entitat, una biblioteca pública, el futbol de Castellar i un club d'escacs que també edita el seu butlletí. Cada una d'aquestes entitats han organitzat, al llarg d'aquest període, actes molt diversos.

Un altre centre de trobada d'alguns castellanencs amb inquietud és la Capella de Montserrat, que acull l'Associació de Pessebristes. També cal destacar, com entitats vives: l'Associació de veïns de St. Esteve, l'Arxiu Municipal i l'Associació de pesca, caça i tir al plat.

Problemàtica Social de Castellar del Vallès.-

Els problemes més importants amb els quals el poble s'ha hagut d'enfrontar han estat: els coneguts com "La Pedrera" -actualment parada gràcies a la pressió popular- ja que l'afany de lucre

dels que l'explotaven portava al poble a una degradació ambiental considerable. Un altre projecte parat: el del trasllat del camp d'aviació de Sabadell a Castellar; l'afer presentava més inconvenients que avantatges, perquè, a més dels sorolls i fums que l'aviació comporta, es pretenia que fos el suficientment gran com perquè pogués servir d'emergència al camp d'aviació de Barcelona; la qual cosa no era bona per a la vida del poble. El candent problema greu que recau sobre la població castellanenca és el del Parc Natural de St. Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac. Si el Parc i la seva zona d'influència no es respecta al màxim, tant per a Castellar en concret com per a tot el Vallès Occidental en general, es perdrà el poc espai verd decent que encara queda a la comarca i s'aconseguirà el trencament de l'equilibri urbanístic municipal mantingut fins ara, ja que les urbanitzacions porten gent però no serveis.

Quant a serveis, podem dir que hi ha una manca absoluta de recursos propis si exceptuem el camp escolar i la tercera edat; i, per tant, depèn directament de Sabadell i les seves institucions.

Donant un cop d'ull a les grans branques de serveis podem veure:

ENSENYAMENT: Durant els últims 10 anys s'han aconseguit escoles estatals per a tota la població infantil, encara que per voluntat dels pares, bastants nens es desplacen diàriament a Sabadell, sobretot per anar a l'escola religiosa; les nenes tenen aquesta faceta coberta per un col·legi de RR. Dominiques de l'Anunciata en el mateix poble. De totes maneres s'hi troba a faltar escoles professionals i un Institut de BUP, ja que tota la gent jove estudiant es veu obligada a desplaçar-se a Sabadell.

L'ensenyament especialitzat per a deficients està total-

ment supeditat a les facilitats que es trobin a Sabadell amb risc dels desplaçaments que això comporta.

En el que a pre-escolar fa referència hi ha les guarderi es ja esmentades, encara que les monges accepten les nenes des dels 3 anys.

SANITAT

Sanitat. Castellar té 4 metges de la Seguretat Social i pediatres; per tot el que fa a especialitats mèdiques s'ha de recórrer als serveis del veí. El que més es troba a faltar és un servei d'urgències i primeres cures, ja que malgrat la curta distància amb la Clínica Sta. Fe de Sabadell, molts casos es podrien resoldre al mateix poble, la qual cosa abarataria aquests serveis en temps i desplaçaments: els petits accidents de treball, de carretera o escolars s'haurien de poder resoldre al poble mateix.

El conegut Hospital és actualment una residència d'avis. Depèn d'un Patronat Parroquial i el porten les religioses Filles de St. Josep de Girona. Actualment són 5 i tenen al seu càrrec 16 ancians. Va crear-se per a maternitat i altres serveis sanitaris de la població deu fer uns 50 anys, però actualment aquest servei és molt minse. S'ha parlat de reestructurar-lo però fins al moment present no hi ha res en perspectiva.

Potser seria interessant un Centre Mèdic comarcal amb especialitats mèdiques i quirúrgiques que atenguessin els pobles de la rodalia -St. Llorenç, Sentmenat...- i així els centres assistencials de Sabadell i Terrassa podrien cobrir exclusivament les necessitats de les respectives poblacions, que ja tenen prou feina.

SERVEIS SOCIALS:

Fins a les eleccions municipals de l'any 79 la problemàtica social es tractava des de Caritas. A partir d'aquest moment i depenent de la Conselleria de Serveis Socials hi ha a Castellar del Vallès una A.S. que estudia els problemes individuals i col·lectius del poble amb vistes a cercar-hi solucions globals. Fins ara s'ha dut a terme un cens quantitatiu i qualitatiu sobre els vells del poble. Hi ha projectes en cartera, idees molt estimables, però que l'estructura burocràtica del moment fan de difícil realització immediata.

La manca més greu que es detecta és l'Ajuda a domicili. Aquest servei evitaria internaments molt cars en temps i diners i que humanament desarrelen el vell o malalt de l'ambient familiar. S'ha parlat també d'organitzar un taller ocupacional per a disminuïts físics del poble, però encara que es veu una necessitat i un bon servei, de moment el més calent és a l'aigüera..

En el moment actual, el problema de l'atur és greu, però queda immers en el conjunt d'aquesta problemàtica i afecta Castellar de la mateixa que tots els pobles industrials de Catalunya.

CASTELLBISBAL

Castellbisbal és un poble agrícola per excel·lència. L'horta, la vinya i la fruita són els conreus que donen vida al poble. Els pagesos de la contrada vénen directament al mercat de Sabadell. Ultimament s'observa un procés industrialitzador fruit de la necessària descongestió tant del Baix Llobregat com del Vallès.

Físicament està enclavat dintre la comarca del Baix Llobregat però la seva relació amb el Vallès és molt viva. Pertany al Partit Judicial de Terrassa, amb qui hi manté una estreta relació administrativa. La relació comercial la té amb Sabadell gràcies a tenir una bona comunicació per carretera amb un servei d'autobusos que cobreixen força les necessitats del transport públic actual tenint en compte que és molt considerable el transport a nivell particular. Cada pagès té el seu cotxe, furgoneta o tractor que li serveix per treballar, per anar al mercat a vendre i per ús de la seva família.

Castellbisbal té una estació de ferrocarril a 2 Km. de la població, però existeix un servei urbà d'autobusos que fan d'enllaç entre el tren i la població. El que cal fer notar és que aquesta estació cau dintre la línia que lliga les poblacions del Baix Llobregat. Fins fa molt poc era impossible anar de Terrassa o Sabadell a Castellbisbal en tren. Des de que s'han ampliat les línies de RENFE, i enllaçant Manresa i St. Vicenç de Calders passant per Barcelona amb una freqüència de trens Terrassa-Martorell remarcable, la comunicació d'aquesta població amb els caps de la seva comarca ha esdevingut un fet possible..

Cal destacar la presència en aquest municipi de dues

Barriades allunyades del centre fruit precisament de la industrialització. Aquestes són: El Canyet, al marge de la riera de Rubí i les Casetes Oliveró.

Els equipaments de tota mena són deficitaris. La població ha de buscar els serveis que li manquen a les poblacions veïnes més grans: Terrassa, Sabadell, Rubí, o Molins de Rei i naturalment Barcelona.

CERDANYOLA DEL VALLÈS

A 6 Km. de Sabadell i formant una unitat geogràfica amb Ripollet (municipi del qual només el separa la carretera N-150) hi trobem Cerdanyola del Vallès. El seu origen és molt antic, s'hi han trobat restes iberics i romans. Existeix un treball que troba els orígens de la vida del poble a 25.000 anys avans de Crist, però, pel que ens interessa ara podem dir que l'actual nucli de la població té el seu origen en un municipi agrícola acompanyat d'una colònia estiuenca Barcelonina remarcable. Les seves condicions físiques, tant per la distància com per la extensió del terme municipal feien un lloc idoni perquè això fos així. Però Barcelona ha crescut més del compte; la industrialització del cap i casal ha saltat totes les fronteres possible i ha invadit els pobles de la rodalia, ha arrassat boscos per plantar-hi xomeneies, ha enderrocat barris residencials per fer-hi creixer blocs d'habitatges, estatges per a mà d'obra barata... i així Cerdanyola s'ha convertit en un Centre Industrial amb tres grans empreses: Uralita, Aiscondel i les Indústries Riviere i una munió d'empreses no tan

grans que també fan el seu fet. Per arredonar la cosa, a més a més ha crescut una ciutat dormitori per a treballadors de la indústria local però també de Barcelona o de Sabadell.

L'evolució d'aquest poble va començar al 1959 que essent anomenat alcalde el Sr. Domenec Fatjó i Sanmiquel. Durant els 17 anys que va presidir l'alcaldia, Cerdanyola va passar dels 5.900 habitants als 30.000. Aquest creixement ha donat lloc a l'aparició de barris de nova planta on només hi havia vinyes i conreus. L'especulació del sol i de la vivenda han donat una imatge suburbial al poble amb grans dèficits de serveis socials i d'infraestructura i una alteració quasi constant del paisatge.

Entre les coses més remarcables fetes durant aquest període podríem destacar.

- 1962 Ciutat Badia, grup de vivendes que han sortit com bolets entre Riusec i Barberà. Foren habitades al 1975 sense serveis amb excepció d'escoles. La responsabilitat del funcionament total d'aquest monstre d'habitacles, -ja en parlarem més detingudament- Cerdanyola la comparteix amb Barberà del Vallès.
- 1964 Les Fontetes, 1.500 vivendes en els parcs naturals de les Fontetes i Les Alzines.
- 1966 Banus. 3.000 vivendes sobre una zona de vinyes. Aquest barri va ser planejat al 66 però realitzat durant la dècada dels 70.
- 1967 Can Mitjans. Nova zona industrial sobre 30 Ha. destinades a equipaments.
- 1970 Universitat Autònoma de Bellaterra, sobre els camps de conreu de Can Magrans i Can Miró. Pel 1971 entraven en funcionament les primeres dependències.

A més d'aquest hi hagueren altres intents sense reeixir.

Els aiguats del 1962 causaren força estralls a Cerdanyola però no fôu fins el 1976-78 que es va canalitzar el Riusec des de la Clota fins al Masot.

De totes maneres, no tot foren disbarats; el Sr. Fatjó va posar ordre a la cultura i a l'ensenyament normalitzant l'EGB fins a arribar a fer desaparèixer el problema escolar, va promoure un Institut de Batxillerat que funciona des del 1978, encara que fôu demanat al 1969 -9 anys per aconseguir un Institut són molts anys i no es va parar fins aconseguir-ho- Va iniciar una Escola de Formació professional i al 1970 és va inaugurar la Biblioteca Popular. Al 1971 es va aconseguir un Consultori de la Seguretat Social compartit amb Ripollet i els serveis nocturns d'urgències que es centralitzen a Ripollet però són compartits amb Cerdanyola. Per tot el que fa referència a les especialitats mèdiques cal anar a Sabadell.

Tampoc no tot són barris suburbials en Cerdanyola; el poble compta amb la Urbanització de Bellaterra que és un bon nucli d'estiueig però que cada vegada més la gent hi viu tot l'any. Per les facilitats de comunicació Bellaterra està més lligada amb Sabadell que amb Cerdanyola, no obstant, la zona verda, la gran quantitat de bosc del sector, representa un bon pulmó per les zones industrials de la rodalia

També en el terme municipal de Cerdanyola hi trobem el que podríem anomenar una zona sanitària. El complex de Flor de Maig-antic sanatori antituberculos- engloba una serie de serveis per a disminuïts psíquics dignes de tenir en consideració:

- Servei de Diagnòstic de l'Institut provincial de bioquímica clínica "Fundació Joan Marc". Depent de la Diputació de Barcelona.
- Institut Neurològic i d'investigació "Flor de Maig" (Escola pro-

fessional per a deficients mentals) Depent de la Diputació de Barcelona i d'una Fundació pública de serveis.

-Institució Montserrat Montero per a profunts. Depent d'A.P.P.S. de Barcelona.

Tots aquests serveis tenen un caràcter tan general que acullen, sempre que es pot, (doncs són deficitaris en quan a places disponibles), a deficients procedents d'altres indrets de Catalunya i per tant no afecten ni en més ni en menys a la població de Cerdanyola.

Juntament amb Ripollet i Montcada les Associacions pro-subnormals de les tres localitats varen crear el Centre de Pedagogia Terapèutica Jeroni de Margos, amb seu a Ripollet, però que cobreix el problema escolar dels disminuïts del sector.

També en el terme municipal de Cerdanyola, concretament a l'urbanització de Bellaterra hi ha el Centre terapèutic Bellaire, institució privada que des del 1977 ofereix assistència psiquiàtrica, ensenyant, taller ocupacional, activitats recreatives i transport escolar per a nens psicòtics i autistes.

En línees generals els serveis i equipaments socials de Cerdanyola del Vallès són deficitaris. Barcelona i Sabadell, de per si prou defectuoses han de cobrir allò que el propi poble no cobreix.

Mirant el futur amb optimisme ens fa pensar que des d'un bon servei d'equipament sanitari, incloses especialitats mèdiques i serveis administratius (prestacions, pensions, etc.) i hospitalis propi per a la zona de Montcada i Reixac, Cerdanyola i Ripollet seria rentable i molt afectiu; descarregaria Barcelona i Sabadell de per si prou atapeïdes. Uns serveis pluridisciplinaris als barris que cobrissin les necessitats tant de la joventut com de la vellesa sense massa desplaçaments no estaria per demés...

Si sumem 30.500 habitants de Cerdanyola, 25.000 de Ripolllet i 24.000 de Montcada fan una població que ratlla els 60.000 habitants, els quals necessiten TOTA MENA DE SERVEIS; que fins el moment present els tenen molt reduïts.

GALLIFA

Municipi situat a 502 m. d'altitud, dintre la Vall de la Riera de Gallifa i voltat dels Cingles del mateix nom, St. Julia de Montmajor i el Farell.

La població està composta per un conjunt d'edificacions, típiques cases de pagès exteses per la vall; i el que en podriem anomenar centre queda situat al peu de la carretera de St. Feliu de Codines a St. Llorenç Savall en direcció al fons de la vall on hi ha la parroquia, l'Ajuntament i els tallers del ceramista Llorenç Artigues.

És un poble agrícola que ha passat de 122 habitants al 1960 a 70 en el 1979. És la única població del Vallès que ha disminuït la seva població. Això perquè? Doncs perquè la gent jove a marxat a Barcelona. La terra és poc productiva. El futur del poble és convertir-se en segona residència no solsament per gent forana sino també pels fills de Gallifa que han hagut de marxar a treballar a fora. Com a conseqüència la població és molt vella i d'un futur molt confós.

Una de les característiques que li donen en certa manera alicient es convertir-se en poble d'estiueig, la qual cosa ja passa. De sempre són molts els barcelonins i terrassencs que passen

l'estiu a Gallifa, però aquesta població fluctuant no dóna cap mena de vida que es permeti veure el futur com a poble amb optimisme. Gallifa serà sense fer-se esperar massa un nucli de cases ocupades per gent que fugen del caos ciutadà.

No hi ha serveis de cap classe. La seva relació per a tot: Sanitat, escolar, comercial que no sigui alimentari... és amb St. Feliu de Codines o Caldes.

L'únic que ha creat lloc de treball ha sigut el ceramista Llorenç Artigues però en tot és molt limitat.

El futur de la població és deixar d'ésser, convertir-se en una zona residencial sense serveis, lligada anarquicament als diferents nuclis de població d'on procedeixin els seus residents. Per uns serà Terrassa, per altres Sabadell, per altres Barcelona ...

MATADEPERA

Matadepera té una estructura una mica estranya: un Centre Urbà amb totes les característiques de poble rural voltat de boscos de pins i una sèrie d'urbanitzacions de caire residencial que començaren essent les estades d'estiu de terrassencs i barcelonins però que cada dia més s'estan convertint en la seva residència habitual.

El poble, situat al peu de la muntanya de St. Llorenç del Munt, distant a 3 Km. de Terrassa, 8 de Sabadell i 34 de Barcelona; té una població de 1.130 habitants que es multiplica els estius. La seva població és eminentment catalana, la manca d'in-

dustrialització i l'estructura general del poble han fet que aquest no fos centre d'atracció dels corrents immigratoris de l'Estat Espanyol. Per ella sola, Matadepera no genera els llocs de treball necessaris per absorbir la mà d'obra disponible, motiu pel qual gran part de la seva població activa s'ha de desplaçar diàriament a Terrassa per realitzar la seva ocupació laboral quotidiana.

El terme municipal té una extensió de 2.483 Hes. i una altitud de 423 m., cosa que, justament amb un clima sec i amb temperatures benèvols, el fan ideal com a poble d'estiu. Fins ara ha estat així; ara la cosa canvia. Ja ho veurem. Precisament per aquestes característiques, Matadepera està mancat de tota mena de serveis, la dependència amb Terrassa -cap d'una de les subcomarques en què es divideix el Vallès Occidental- és total i absoluta. El comerç i la construcció són les úniques sortides laborals dins de la població.

Les comunicacions per carretera són molt bones amb Terrassa tant a l'hivern com a l'estiu; en canvi, resulten insuficients amb Sabadell, en què el servei d'autobús és escàs a l'estiu i inexistent a l'hivern.

Per l'evolució seguida fins ara, no tardarà gaire perquè Matadepera deixi de ser un "poble" per esdevenir un barri residencial de Terrassa. Les urbanitzacions, amb parcel·les grans i força cares, i les característiques pròpies dels seus habitants canviaran o, millor dit, estan canviant la idiosincràcia de la població. De totes maneres, avui per avui, tant en el centre urbà com en les cinc urbanitzacions existents, els serveis primaris estan del tot coberts: l'aigua, la llum i la il·luminació pública, les clavegueres, el paviment, etc. Són correctes en

ambdós sectors.

Per il·lustrar la realitat municipal només cal repassar la quantitat de piscines privades que hi ha a moltes torres, algunes d'elles amb proporcions suficients per a competicions, i, en altres, pistes esportives, sobre tot. A més a més, en el mateix terme municipal radiquen les instal·lacions de tres clubs de Terrassa: l'Egara, l'Èpic i l'Atlètic. El municipi disposa d'un camp de futbol, el pavelló municipal d'esports, el gimnàs també municipal i un equip d'Halterofília (aquestes instal·lacions esportives, llevat el camp de futbol, s'han construït durant els anys a què fem referència). Hi ha un projecte de piscines municipals. Cal tenir present que tots aquests serveis esportius són dintre el casc urbà; a les urbanitzacions hi ha una manca absoluta de serveis públics i les instal·lacions dels clubs de Terrassa són únicament per als seus socis.

Quant a l'educació pre-escolar, Matadepera té un parvulari portat per les monges de la Sda. Família, una guarderia privada i un parvulari municipal. En aquest aspecte, el servei està cobert tant en quantitat com en qualitat.

Des del punt de vista sanitari, el poble compta amb un Consultori de la Seguretat Social, amb el metge que viu a Matadepera i una A.T.S. Per a les especialitats mèdiques s'han de desplaçar a Terrassa.

Des de fa 3 anys el poble té farmàcia.

Durant el període que ens ocupa i perquè Matadepera ha estat un poble petit sense indústria, ja que la seva font de riquesa més considerable han estat els estiuejants, la seva vida cultural ha estat molt intensa. No hi ha hagut problemes greus de

subsistència , d'urbanisme, d'integració que les activitats culturals de tota mena i així el poble ha celebrat sempre dues festes majors: la d'estiu a últims d'agost i la de Sant Sebastià pel gener, amb actes de tota mena cada any i en totes dues èpocas. Les sardanes les nits dels dimecres d'estiu, són habituals i molt concurrègudes des de fa molts anys; cine al carrer, teatre existeix i amb força vida pròpia. L'Agrupació teatral i el cant coral, són importants ja que la Coral Matadepera dirigida per Joaquim Mª Sabates, és un dels nuclis associatius més vius de la població. Conferències i altres activitats s'han organitzat d'una forma habitual. Cal fer constar que la gent de les urbanitzacions participen cada vegada més i a mesura que es va considerant la seva terra com a primera residència, en la vida normal del poble.

Des de fa 2 anys hi ha un agrupament escolta, l' "Abat Escarré", acollit a la Delegació Diocesana d'Escultisme i a l'estiu del 80 s'han organitzat dos "Tallers" per als nens del poble. L'interès que ha despertat aquesta mena d'activitats fan que hi hagi ganes de continuar-ho. Actualment hi ha un problema de local i s'està estudiant la forma de resoldre'l.

Hi ha un projecte de Casa de Cultura dintre les dependències parroquials que, si s'arriba pot ser una autèntica solució cultural per al poble, ja que d'iniciatives no en falten.

El problema important és de futur: Les urbanitzacions creixen, no en extensió, que són les 5 de sempre: "Les Pedritxes", "Pla de Sant Llorenç", "Cavall Bernat", "St. Llorenç dels Pins" i "Can Torrella", sinó en població; cada dia són més les famílies que es queden a viure tot l'any a Matadepera i, per altra banda, els mateixos propietaris del poble no proporcionen vivenda als seus fills, que es veuen obligats a buscar-se pis a Terrassa, perquè és més rendable econòmicament guarda els habitatges per a les

famílies, ja siguin terrassencs o barcelonins.

En el que fa referència a Serveis Socials, Matadepera depèn absolutament de Terrassa. L'única Institució existent en el poble és la Residència de la Sagrada Família, dirigida per les religioses de la congregació de la Sagrada Família. En un principi va ser una donació per als nens del poble i amb aquesta condició han tingut sempre una relació més o menys intensa amb la problemàtica infantil. Temps enrera s'hi impartia ensenyament fins a batxillerat; després es convertí en una guarderia; actualment tenen parvulari sense guarderia.

De totes maneres, el servei més interessant que fan les religioses és la residència per a senyores, ja siguin convalescents o amb problemes familiars; cuiden la vessant humana de cada una de les residents i es mantenen només amb les seves mensualitats que oscil·len entre 20.000,- i 22.000,- pts. mensuals, sense que això vulgui dir que no es tinguin en consideració casos particulars.

L'aiguat de l'any 1962 va representar una forta tragèdia per Matadepera, però després s'han arreglat les causes que el provocaren i es pot assegurar que la Riereta està neta i ben canalitzada. Les cases que es va endur l'aigua no s'han tornat a edificar, per evitar repeticions.

El problema més candent que pateix el poble en aquests moments són els avis; els manca un racó on poder passar el dia, sobretot a l'hivern, ja que els centres d'avis de Terrassa no són cap solució puix que els desplaçaments són del tot inviàbles.

Una de les coses a ressaltar d'aquesta població és la situació escolar. Matadepera té una sola escola, fins fa molt poc unitària i dividida en dos centres: el de nens i el de nenes,

que actualment s'ha convertit en escola mixta que imparteix tota la primera etapa d'E.G.B.; a partir de 6è de Bàsica la població escolar s'ha de desplaçar a Terrassa. El que és curiós és que dins el terme municipal hi ha una escola privada "Montcau-La Mola" que imparteix l'ensenyament complet. Les mensualitats d'aquesta escola no estan a l'abast de les butxaques dels habitants del lloc. Per tant, són molts terrassencs que van a l'escola a Matadepera i tots els nens més grans de dotze anys d'aquesta població es veuen obligats a anar a Terrassa per assistir a l'escola. Sembla un contrasentit però és la realitat. Hi ha un projecte de 8 aules per Matadepera, però de moment només és un projecte. El més curiós és que els nens de les urbanitzacions no van a l'escola a Terrassa, sinó més lluny: a Valldoreix o a Sant Joan, per rebre una educació més d'acord amb la ideologia de llurs pares. Aquests desplaçaments es fan mitjançant un servei de transport que organitzen les pròpies escoles. Els nens del centre urbà es desplacen a Terrassa bé amb el transport públic o bé en cotxes particulars, organitzant-se els viatges els veïns i amics segons la seva millor conveniència.

Per a la resta de serveis estan plenament lligats a Terrassa.

MONTCADA I REIXAC

Montcada i Reixac és l'exponent més preclar de la influència de Barcelona sobre els pobles de les comarques veïnes. Aquesta vegada, sobre el Vallès Occidental.

Barcelona, com tots els grans Centres Metropolitans necessita de nuclis de descongestió; els pobles del voltant han sigut el punt feble que, de grat o per força, han proporcionat aquesta descongestió.

Una visió de conjunt, Montcada semblaria un tipic suburbi industrial, però la cosa s'agreuge perquè el seu terme municipal està trossejat, fet a miques... La gran mole de l'autopista, 5 carreteres i 3 vies de tren amb 6 estacions i/o baixadors; els rius Besos, Ripoll i la Riera de St. Cugat. Una munió de barreres naturals i fabricades fa que els seus barris estiguin allunyats, mal comunicats entre si, amb autèntiques dificultats d'inter-relacionar-se.

Tot aquest conjunt, molt "propi" de Montcada i que no es repeteix en cap més municipi del país, no el podem perdre de vista en cap moment si no volem desfigurar la seva imatge.

Guiant-nos per la divisió territorial de la Generalitat de Catalunya (1933), Montcada i Reixac pertany al Vallès Occidental, però està tan a prop de Barcelona i amb una influència tant forta d'aquesta ciutat que podem dir que a la practica Montcada és un barri de Barcelona mes que un municipi independent.

Poden distingir-se tres tipos de zones urbanes:

- 1ª Les grans empreses industrials.
- 2^a El nucli antic, al voltant de la carretera de Puigjerdà, on radiquen les dependències propies d'un poble: l'ajuntament, la parroquia, el centre comercial, entitats bancaries, etc.
- 3ª Noves barriades de població immigrada, arribades per causa del desenvolupament industrial.

El pas del temps ha fet desaparèixer el Turó de Montcada, per obra i gràcia de les fabriques de ciment; però el garbuix

urbanistic del poble ha persistit doncs la finalitat darrera que l'ha motivat no ha tingut gens en compte els homes i la terra sinó només les necessitats de la industria. Com a exponent d'aquest fet podriem remarcar que els trens semi-directes no paren a Montcada, malgrat tingui un nus ferroviari important que enllaça sectors tant allunyats de Catalunya com poden ser el Baix Llobregat amb Osona, el Ripollès, la Cerdanya amb Barcelona o bé el Bages amb el Penedès, fe el Vallès entre si; doncs no, els semi-directes no paren.

Montcada i Reixac és un municipi administrativament parlant però les característiques de cada un dels seus barris ens obliguen a fer un breu repàs d'ells:

Montcada Centre: sector més antic, on radica el nucli comercial de la població, els seus serveis administratius i financers, petits tallers familiars, i els pocs serveis assistencials, com poden ser l'Ambolatori de la Seguretat Social, els serveis sanitaris municipals o els centres de medecina privada; entre altres.

Masrampinyo: és l'altre nucli considerat antic, la seva població procedeix del camp, encara conserva un petit nucli de pagesos que es viuen i terres conreades. La població del barri es autòctona que es dedica a diverses activitats industrials i petits tallers. En la seva demarcació hi trobem des de el 1960 un Institut de Batxillerat amb cursos diürns i nocturns; el Centre té biblioteca, 2 laboratoris amb material adequat, sala d'estudis de reunions per a professors i alumnes, i camps d'esports. Als afores del barri ha començat el proces industrial, edificant-hi grans i mitjanes empreses. Té l'església romànica de St. Pere de Reixac, nom que

complementa al de Montcada. De fet el nom del poble es el resultat de la unió de dos nuclis diferenciats: Montcada al voltant del turó del mateix nom i Reixac, que correspon a la població que creixia al redós de l'església de St. Pere de Reixac. Aquest sector s'el coneix popularment per Masrampinyo. La unió dels dos grups ha donat un sol municipi: Montcada i Reixac.

Santa Maria: La seva dependència amb Montcada és pràcticament nul·la. Per les dificultats de transport, i la distància real està molt més aprop Cerdanyola que de Montcada Centre. El seu començament era pensat com a ciutat jardí, segona residència de barcelonins i és per això que no trobem al seu contorn cap indústria però tampoc cap comerç ni servei assistencial si exceptuem un centre escolar d'E.G.B. però en l'actualitat s'hi viu tot l'any.

Can San Joan: Popularment conegut per bifurcació, doncs el barri va neixer com a residència -primer en barracons, després amb pisos- dels treballadors de la Renfe. De totes maneres es va pensar amb una parcel·lació que facilitaria les vivendes unificades, "La casa i el hortet" però a la pràctica, la degradació ha sigut tan intensa que actualment és un autèntic barri marginal, sense cap mena de serveis i gràcies a la facilitat del tren la seva relació és molt més Barcelona que Montcada. Els habitants de Can San Joan són immigrants i pertanyent al peonatge; els seus condicionaments socio-culturals són molt baixos.

Font Pudenta: És un barri de població immigrada que va començar amb una cooperativa de vivendes, sense serveis, però que s'ha com-

pletat per la iniciativa privada. Els seus habitants són peonatge lligats amb les obres industrials de Barcelona; és un barri dormitori despersonificant.

Valentine: Va ésser construït a finals de la dècada dels 50 per una empresa dedicada a la fabricació de pintures, però els pisos que hi va construir no foren pels seus treballadors sino que es posaren a la venda. El barri queda ben delimitat entre la línia del tren Barcelona-Portbou i el Besòs, la qual cosa no hi permet cap mena d'expansió. Només s'hi troben algun que altre comerç de l'alimentació.

Com podem pensar, aquests barris no tenen massa al·licient, urbanísticament parlant, i en conjunt no donen cap idea de poble sino tot al contrari. Però és que a més a més, Montcada té altres nuclis de població dispersos, que en molts aspectes l'Ajuntament prefereix ignorar-los: nuclis de barraques, cases sense serveis primaris, -aigua per exemple- etc. Tot un panorama.

El primer intent modern d'urbanització del sector fou el Pla Comarcal del 1953 que està pensat en funció de Barcelona; aquest preveu per Montcada, Cerdanyola i Ripollet la residència de la població obrera que ha de servir a la indústria barcelonina. L'últim, -el Pla Directiu de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i els seus plans parcials no varien substancialment res en aquest sentit; deixa Barcelona com a centre de la comarca, centre de decisió i per tant implica una total dependència de Montcada enfront Barcelona: Barcelona necessita sòl industrial i Montcada li proporciona a bon preu, aprop i fàcilment accessible, total un bon negoci per Barcelona, doncs cal tenir present que totes les indústries de Montcada tenen els seus centres de decisió i les vivendes dels seus dirigents a la Ciutat Comtal i per tant es Barce-

lona qui té l'hegemonia.

La força de l'immigració va començar a fer-se sentir a Montcada i Reixac avans que en altres contrades del nostre país, però precisament per la seva proximitat amb Barcelona aquesta immigració era ma d'obra no qualificada; no arribaven a Montcada ni funcionaris, ni administratiu, ni tècnic, aquest viuen a Barcelona; però si peonatge.

Amb aquesta perspectiva donem una ullada als serveis socials de la població: Coordinats per a dues AA. SS., una des de l'Ajuntament i l'altre des de la Parroquia de St. Joan Baptista de Can San Joan poden enumerar els serveis existents en l'actualitat i que com és obvi s'han organitzat en el decurs d'aquests darrers anys:

A l'any 1971, la problemàtica dels desminuits psíquics va fer-se sentir i es va posar en marxa l'escola Geroni de Moragues amb seu a Ripollet però que recollis els casos de Montcada i de Cerdanyola.

A l'any 1974 surt a la llum l'estudi Urba-Montcada-80 que dóna una visió en el temps i una perspectiva de futut per el poble. Aporta dades molt valuoses per a coneixer la realitat assistencial tant deficitòria del sector.

Com a servei a la 3ª edat, hi poden trobar-hi un Club d'avis de Can San Joan, autogestionat i que funciona des de el 1973. Al 1975 aprofitant uns locals de la Caixa d'Estalvis de Sabadell, se'n obria un al Centre i ultimament s'ha obert un Hogar del Pensionista del Ministeri de Treball al barri de Masrampinyo.

Pel que fa referència a Ensenyament, a Montcada s'hi contabilitzen 6 Centres Estatals i 9 de privats. Pot afirmar-se

que no hi ha problema escolar (E.G.B.) de privats. No hi ha cap guarderia. A més del Institut de Masrampinyo ja esmentat, hi ha també a Montcada Centre una Escola Professional que té força dificultats i problemes; acull alumnes de força dificultats i problemes; acull alumnes de fora de la població i la qualitat d'ensenyament tira cap a deficient.

Hi ha una biblioteca de la Caixa d'Estalvis de Sabadell a Montcada-Centre i una de Popular que depent de l'Associació de Veïns de Can San Joan.

En el camp sanitari hi ha un ambulatori de la Seguretat Social al Centre i per especialitats mèdiques cal anar a St. Andreu (Barcelona). També hi ha un "Puesto de Socorro" municipal per primeres cures, una Ambulància municipal (un cotxe i dos sanitaris) i un servei de la Creu Roja per assistència a possibles accidents durant els dies de festa. El dèficit mèdic assistencial es tan gran que facilita enormement l'exercici de la medicina privada. També al Centre hi ha un servei de Planificació familiar. Per a cobrir els dèficits en els barris hi ha alguna oficina sanitària amb una hora de visita mèdica i serveis d'injectables. Montcada té 7 farmàcies, 3 al Centre, 1 a Masrampinyo, 2 a Can San Joan i 1 a Sta. Maria; amb un servei de guarderies rotatiu.

No hi ha res més. Tot és per fer.

El futur de Montcada i Reixac és molt indecis, caldria comprovar com es convinen els criteris urbanístics i els de rendibilitat econòmica, doncs la indústria necessita mà d'obra, és cert; però aquesta mà d'obra la componen persones que necessiten vivenda humanitzada, esplai i serveis.

PALAU DE PLEGAMANS

Aprofitant un pla ambdós costats de la Riera de Caldes i com a resultat de la fusió de dos antics municipis: Palau Solitar i Plegamants hi tròbem avui el poble de Palau de Plegamans. Té una extensió de 1.493 Hes. amb una distància de 25 Km. de Barcelona i 9 Km. de Sabadell, ciutat amb la qual hi ha de mantenir força relació per moltes de les seves activitats administratives encara que hi està molt mal comunicada.

En la actualitat, el poble consta d'un nucli central; "Les cases noves" situat als costats de la carretera Barcelona-Caldes i cinc barris que s'hi han afegit: La Sagrera (antic Palau solitar), format per un conjunt d'edificis al voltant de l'església romànica de Sta. Maria, Gallecs, que fóu un nucli d'estiueig i ara té unes connotacions molt particulars (en parlarem més endavant), Montjuic, Sta. Magdalena i La Serra.

En contrast amb el que ha passat a altres poblacions del Vallès, la immigració no ha sigut massa notable; l'increment demogràfic ha representat una curva molt regular i sense batzegades, doncs ni ha estat exegerat el creixement industrial -encara força part de la població activa es dedica a l'agricultura- ni la mà d'obra d'aquesta zona industrial ha residat a Palau sinó que treballa a Palau però viu a Barcelona, Mollet o Caldes.

Malgrat la importància de l'agricultura, no es troben a Palau grans terratinents, sinó que més aviat la terra esta repartida en petites propietats explotades directament pels seus amos. Hi ha poca remaderia i alguna que altre granja. Tot plegat, però

amb franca regressió.

El que per la terra ho guanya la indústria, però el procés és lent i sense sotracs.

Fins l'any 1968, no existia a Palau cap servei mitjanament acceptable; del 1968 ençà s'ha procurat eixugar els dèficits d'ensenyament primari que actualment es pot dir que esta resolt.

L'interès per la cultura dels habitants de Palau els ha dut a organitzar una gran varietat d'actes, conferències, teatre etc. inclús en moments gens favorables per la vida del país. Essent un poble que només té 3.404 habitants, té una biblioteca popular, una agrupació de veïns i una vidacomunitaria força interessant.

En el seu terme municipal hi ha una escola per a nenes procedents del Tribunal Tutelar De Menors, però no afecta ni es pot considerar un servei del poble.

Els dèficits existents són encara remarcables, i si bé el conjunt de la població no permet institucions eficaces en tots sentits però sí que permet un servei polivalent al mateix poble, una casa de cultura amb cabuda de vells i de joves amb activitats diverses i autogestionades; i una planificació mancomunada entre altres pobles del voltant per aquells serveis que necessitin una instal·lació i organització més complicada. No és raonable tenir l'assistència mèdica i hospitalaria a Barcelona, les escoles especials a Sabadell, els mercats a Mollet i Granollers, o les compres una mica considerables a Caldes.

A més a més cal tenir en compte que Palau de Plegamans està ven comunicat amb Barcelona i Caldes però no amb les altres poblacions amb les quals es veu obligada a relacionar-se.

A la Catalunya actual, els pobles grans tenen greus problemes socials i d'equipaments però els petits no queden enrera.

POLINYÀ

Dels pocs municipis agrícoles que queden al Vallès, Polinyà n'és un d'ells. El blat, vi, patates, fruita de l'hora i cereals són productes que es cultiven i es comercialitzen pels indrets de Polinyà.

Actualment s'ha arribat a una fase de mecanització de les tasques del camp força remarcable de tal manera que ha permès que una empresa dedicada a la venda de maquinària especialitzada, tingui vida en el mateix terme municipal.

Polinyà és dels únics pobles del Vallès Occidental que conserva, encara que sense massa envergadura, alguna que altre activitat remadera i forestal.

Durant els darrers anys, la indústria va prenent cos com a tots els pobles del voltant de Sabadell, de Terrassa, de Mollet o de Barcelona, i Polinyà no s'escapa d'aquesta realitat. La població que fa possible el funcionament d'aquestes indústries no viu al poble sino a les ciutats veïnes; malgrat tot, el déficit de vivenda influeix a aquest anar i venir cada dia des de Sabadell o Caldes o Santa Perpétua per treballar.

El fet ve agreujat per les deficiències del transport públic, escas i mal organitzat, sobretot si tenim en compte que cal anar a Sabadell per a tot: escoles, formació professional, esbarjo, metge, serveis clínics i hospitalaris... etc.

Polinyà ha tingut durant aquests anys un ambiciós projecte que, per molts factors, alguns explicables, altres no tant; s'ha anat en orris; es tractà de la instal·lació d'una planta industrial -primera en tot l'Estat- per la transformació d'escombraries en

adobs organics destinats als jardins d'autopistes. Entre els plàstics que no fermenten ni deixen fermentar altres matèries i els interessos d'algú, el projecte s'ha quedat en això: Un projecte fallit.

Pel que fa a serveis públics, Polinyà només compte amb escoles. Pel demes depén exclussivament de Sabadell.

RELLINARS

Darrera la Serra de l'Obac, al peu de la carretra que va de Terrassa a Manresa i a cavall del Vallès Occidental i del Bages, hi trobem el municipi de Rellinars. El terme de un bon número de masies disperses, algunes molt interessants per la seva antiguetat.

La seva població és molt escassa amb una densitat molt inferior a la mitjana comarcal, encara que a l'estiu es triplica. Durant aquests vint anys ha mantingut el mateix index demogràfic i les característiques de sempre . (any 1960, 227 habitants, any 1979, habitants, poc ha variat).

L'agricultura i el bosc són les fonts de riquesa de Rellinars; i això fa que en certes èpoques absorveixi ma d'obra forana i eventual però llocs de treball a la fi. Aquestes èpoques coincideixen amb el temps de talla doncs el poble té grans extensions de pi blanc; també en èpoques de recollida del blat, riquesa important a la contrada. Resumint: podem afirmar que l'agricultura ocupa el 50% de la població activa i l'altre 50% està empleada a la indústria de Castellbisbal i Terrassa.

Pel que fa a la població de vacances i caps de setmana, Rellinars és un poble molt adient. La distància -14 Km- amb Terrassa fa que això sigui aixís, els desplaçaments diaris no sedueixen a ningú i la tranquil·litat d'un poble rural és molt atractiu pels neguitosos

de ciutat.

Durant tot aquest temps, la preocupació de l'Ajuntament s'ha encaminat més a resoldre les necessitats i capricis dels estiuejants que a resoldre problemes urbanístics i d'equipaments del mateix poble.

Per a tota mena de serveis, Rellinars depen de Terrassa. Des de l'assistència mèdica i hospitalaria, fins a l'activitat comercial i financera.

RIPOLLET

Trobem Ripollet en un encreuament de la carretera N-150 que va de Barcelona a Sabadell i Terrassa. A l'altra banda de carretera hi ha Cerdanyola. El sector que enmarca la carretera i el Ripoll està enormement aprofitat i força mal urbanitzat. La població ha crescut com bolets, la indústria ha avançat arrasant tot el que avans era horta per palplantar-hi els seus dominis. S'ha edificat despressa i malament, les fàbriques donaven feina i el que calia era que els que hi treballessin tinguessin un sostre per aixoplugar-se; la qualitat és el de menys.

Amb aquesta política urbanística ens trobem amb una població que de 5.262 habitants que tenia al 1960 va passar al cap de 10 anys a 20.167 i al cap de 20 a 24.766. Tot un record. Si tens necessitats, espavilat!

L'únic problema que s'ha anar resolent per a tota aquesta població, ha sigut el problema escolar, però quan parlem de problema resolt només volem dir: cadira, taula i mestre en una escola. La qualitat de l'ensenyament, el lloc on està situada l'escola, les possibilitats de desplaçament, etc.; seria un altre bassant del problema que de moment no ens hi volem ficar.

Si atravessem el riu ens trobarem al casc antic, conegut

pel "Ripollet catalan" format per edificacions uni-familiars de planta baixa o com a màxim un pis. En aquest centre hi viuen els autoctens de Ripollet i és en aquest sector que hi trobem les entitats vives de la població: L'Ajuntament, l'esglèsia, el café Faro (Club de futbol, club de ciclisme i cor del Vallès) i el Centre Moral (club de basquet i el grup d'amics del teatre), hi ha també el mercat i el centre comercial de la població.

Al moment de fer una somera descripció de Ripollet podem comprovar l'existència de dues poblacions yuxtaposades: el poble, d'amplia solera i tradició catalana i els barris d'immigrats, classe obrera industrial que treballa a les fàbriques del pobla, de Cerdanyola, de Montcada o de Barcelona. Uns i altres fan la seva vida i tant els autoctens com els immigrants ho fan oblidant l'altre sector, com si no existís.

Aquest creixement tan ràpid i accelerat ha fet impossible un creixement paral·lel dels serveis i aixís durant aquests vint anys els problemes de l'aigua, il·luminat de carrers, asfalt, clavagueres, recollida d'escombreries, escoles, canalització del riu, etc. han sigut tan grossos que s'ha donat abast per molt que les autoritats haguessin volgut.

Fent una mica de repàs als serveis existents a la població podem constatar que són molt pocs:

Guarderia, una municipal que no cobreix ni de molt les necessitats existents.

Deficients psíquics, gràcies a l'Associació de pares, funciona des del 1971 el Centre de Pedagogia Terapèutica Jeroni de Moragas, És un servei mancomunat per a nois i noies de C.I. mig i lleuger residents a Ripollet, Montcada i Cerdanyola.

Centre de Salut; és un servei municipal que funciona des del 1979-80

i inclou Centre de Planificació familiar, Centre de vacunacions, Servei de toxicomans i alcoholisme; amb les cessants de prevenció, informació sanitària de la població, i tractament quan cal. Hi ha també una Assistent Social que estudia i treballa amb totes aquelles persones que generen o sorgeixen d'un problemàtica social.

En tots els altres aspectes, serveis i equipaments brillen per la seva absència a Ripollet, cal anar a Sabadell o a Barcelona. Si perds temps o estàs malament servit, paciència.

Els serveis sanitaris, hospitalaris, escoles especials, serveis de recuperació funcional, ensenyament superior, etc., es busquen a Sabadell, de totes maneres degut a la facilitat en que es pot arribar a Barcelona, molta gent prefereix anar a la ciutat comtal i utilitzar els serveis privats o semi-públics (hospital Clínic, Sant Pau, etc.) que anar a Sabadell on hi ha pitjor comunicació.

A l'any 1955 es va crear una comissió de Mancomunitat municipal Cerdanyola-Ripollet per a contribuir conjuntament a la posta en marxa d'uns serveis determinats: "Cuartel de la Guardia Civil", Servei de Correus i Telègraf, Creu Roja. Una vegada aconseguit aquests objectius, la Mancomunitat ha continuat i cal que continui. La última obra conjunta va ésser el pas subterrani de la carretera de Sabadell (1.968). Però, la seva acció no pot acabar aquí, són molts els problemes comuns d'ambdues poblacions que resoltos separadament són molt cars i poc viables, però el fer-los conjuntament seria beneficiós.

RUBÍ

Rubí és un Municipi, el creixement del qual ha desbordat tota mena de previsions.

Situat a la vall de la Riera de Rubí, era una població tradicionalment agrícola. Els seus conreus i boscos fóren fins al 1962 dels

rubinencs. Avui, no podem dir que va creixent, perquè no és veritat. La greu crisi econòmica dels 80 fa que la gent es plategi el tornar a marxar. Aquest fenomen podria equilibrar i sedimentar una mica el conjunt de la població en benefici de tothom, la qual cosa permetria una planificació de serveis i equipaments d'acord amb les necessitats reals.

Parlant de serveis, a Rubí es poden comptabilitzar vuit escoles estatals i 19 de privades. Malgrat el número global hem de dir que les escoles oficials acullen la majoria dels nens del poble, doncs moltes de les privades són reduïdes en quan al nombre d'alumna. El que sí es pot afirmar que entre les unes i les altres cobreixen les necessitats de la població infantil. Hi ha a més una guarderia municipal i una de religiosa amb places subvencionades per l'Ajuntament. Un Institut de BUP i una escola de Formació Professional.

Pel que fa referència als deficients cal anar a Terrassa, l'Associació de Minusvalids Psíquics de Rubí no té cap mena de servei propi.

També a aquesta població hi ha el Casal de Sant Josep Oriol per a nens fins a 6 anys que provenen de la Protecció de Menors.

En matèria Sanitària, a més de la Seguretat Social que és de llei, encara que per especialitats mèdiques i quirúrgiques es cal anar a Terrassa, Rubí té un servei d'urgències d'accidents que depèn de la "Mutua" (Entitat privada) sense cap lli hospitalari.

Allà on no arriben els equipaments de Rubí, arriben els de Terrassa.

Gràcies a la seva tradició, Rubí és una població molt rica culturalment. Té dues emissores de radio, dos setmanaris: "Rubicata" i "Endevant", una Biblioteca Popular inaugurada el 1.953, el Museu de Rubí, l'Escola Municipal de Belles Arts, l'Escola Municipal de Música, l'Esbart Dansaire, el Centre Excursionista, el "Casino Español", la

més bons de tota la comarca. Va ser a partir de la disortada nit del 25 de setembre, en que l'aigua va arrassar els camps i part de la població, el moment just en que va canviar l'estructura productiva. Les indústries han crescut a tort i a dret en mateix lloc on el dia avans s'hi collien ametlles, hortalices o fruita i després de 18 anys el seu passat rural sembla una història tan llunyana que s'acosta a un conte de fades.

El primitiu centre de la població estava enclavat al marge esquerra de la riera, al redós de l'església romànica de Sant Pere, però en el decurs d'aquests últims anys s'ha superat l'obstacle del riu i Rubí ha crescut per tots quatre cantons fins a fer imprescindible la construcció de diversos ponts per comunicar la població situada ambdós marges.

Està summament ben comunicat en tots sentits. Força proper a Barcelona (20 Km), Terrassa (6 Km.) i amb un bon servei de comunicació gràcies als Ferrocarrils de la Generalitat i a més un bon ús de carreteres per les quals s'arriba amb facilitat a Barcelona, Terrassa, Sabadell, Sant Cugat del Vallès, Molins de Rei o El Papiol.

Tota aquesta estructura, les possibilitats de créixer la indústria local i les bones comunicacions, han fet de Rubí el tercer centre industrial del Vallès Occidental, però no s'ha resolt cap dels seus problemes més íntims i en conseqüència ha esdevingut un dels punts més problemàtics de la contrada tant en serveis com en convivència. Cal pensar que Rubí tenia, ara fa vint anys, 9.907 habitants, però només en fa deu ja eren 25.461. El salt és molt fort per un país on han estat nulles per no dir negatives totes les possibilitats d'integració. Però el seu creixement no ha acabat aquí, a finals de 1.979 la població de Rubí havia augmentat en més de 10.000 persones. Ara són 35.915

Cooperativa Rubinense, entre altres. Totes aquestes institucions funcionen des de molt avans del 1.962.

Pel que fa a la tercera edat, Rubí compta amb un "Hogar del Pensionista", del Ministeri de Treball i un Casal d'Avis lligat a les Associacions de Veïns. Hi ha en projecte la organització d'una mini-residència. Un cop aquesta entrés en funcionament podrien considerar-se cobertes les necessitats del vells del poble.

Rubí, població sortida de les aigües i sense cap mena de planificació, té unes necessitats primàries molt punyents, això possibilita l'existència de diferents entitats benéfiques: Càrites Parroquial que depèn de la Diocesana i l'Obra dels H.H.Maristes, entre altres de menys embergadura però no per això menys altruistes.

Entre altres institucions rubirenques hi han, 4 parròquies amb activitats cultural, 8 centres d'esplai i 8 associacions de veïns, totes elles amb força vida.

Aquest 1.980, l'Ajuntament de Rubí posa en funcionament el "Centre d'Orientació Sanitària" amb serveis de psiquiatria, planificació familiar, tractament de toxicomanies i alcoholisme i gabinet psicoterapèutic.

Els problemes més punyents que avui per avui es fan sentir a Rubí són:

els transeunts, problema que s'hauria de mirar d'unificar per evitar que passin d'un Ajuntament a l'altre.

Els infants sense família, amb una possible residència de l'Obra Tutelar de Menors.

Els avis i disminuïts sense família als qui caldria un servei d'ajuda a domicili.

I una millora dels serveis existents.

SABADELL

Sabadell és en certa manera una mostra vivent del que no ha de ser una ciutat. La seva història industrial és més antiga que la ciutat com a tal. El Gremi de Peraires es remonta al 1.559 i Sabadell no fou anomenada ciutat fins al 1.878. Però malgrat tot avans de la Guerra civil del 39 conservava una harmonia digna de la millor causa. És entre el 1.940 i el 1.960 que Sabadell s'esdevingué el que ara és: un autèntic caos, un cúmul de desajustament social. La política municipal del moment tenia només una fita, "fer treballar les fàbriques" costés el que costés, es treballaven les 24 hores del dia, si mancava ma d'obra autòctona s'en feia venir de fora. Era igual que no hi hagués habitacles, es podia viure en barraques, coves o estades. Era igual que no hi haguessin escoles, als 10 anys i sense saber llegir ni escriure, ja es podia fer de canoner.

En aquesta línia s'ha destruït tot el que fos. Volem fer constatar que a Sabadell el 1.940 hi havia un magnífic bosc, autèntic parc natural, a l'entrada mateix de la ciutat. Doncs bé, en nom de que: "era imposible esperar que un bosque de tales características pudiera salvarse, era una utopía. La decadencia del bosque natural situado a las puertas de una ciudad es una consecuencia más del progreso de ésta, que en su necesidad imperiosa de espacio vital no puede contenerse, por más sentimentalismos que se pongan en juego, La ciudad ha de devorar a la naturaleza, sino quiere a cambio, ahogarse a sí misma" (Alcalde Josep M. Marcet i Coll). Doncs bé, per obra i gràcia d'aquest senyor el bosc va desaparèixer i en el seu lloc avui hi podem trovar una de les urbanitzacions del modern Sabadell: els grups Arrahona, de la desapareguda "Obra Sindical del Hogar" que vistos amb una perspectiva actual esborrona el pensar la mena de vivendes que aquesta organització

construïa: el barraquisme vertical. Un altra part d'aquest bosc hi ha naus industrials, amb sorolls, fums, etc., i en una petita part un barri de vivendes unifamiliars més o menys presentables.

Aquesta és la perspectiva en que ha crescut la ciutat.

No ens voldriem estendre més perque de fets com aquests ni ha una pila que no s'acaba, però és necessari conèixer quines eren les directrius anteriors per entendre la ciutat durant aquest darrers vint anys. Totes les voreres del Ripoll eren habitades. Les inundacions del 62 varen demostrar que fins inclús algunes fàbriques s'havien edificat a dintre mateix del riu. La tragèdia va ser molt grossa i molt lamentable però donades les circumstàncies metereològiques i urbanístiques no podria donar millors resultats.

Podriem descriure la ciutat del 1960 com un pop amb un cap molt petit -el Centre- i 17 barris suburbials allunyats del Centre i separats per descampats. Urbanísticament, fer aquestes dades, força carrers del centre no estaven encara esfaltats i per descomptat els dels barris tampoc. És durant els primers anys de la dècada dels 60 que s'esfalten els carrers del centre i s'obliga a les noves constructors a pavimentar al mateix temps que es fan pisos. És el primer pas per aconseguir una ciutat sense pols o sense fang, la qual cosa avui a les darreries del 1980 encara no s'ha aconseguit en el 100%.

Per fer-nos més el càrrec de com a funcionat tot plegat hem de tenir present que al 1940 a Sabadell hi havien 47.831 habitants, al 1960 ja eren 105.152, quasi dues vegades i $\frac{1}{2}$ més i al 1979 es ratlla la xifra dels 183.000. Aquestes xifres no hi ha població que les assimili pel que a serveis representa. Cal pensar que venien famílies senceres que necessiten escoles pels fills i ajudes pels avis, serveis mèdics, ambulatoris i hospitals, esbarjos i locals culturals... però de moment no tenen res; a tot estirar un pis de 54,60 m^2 amb molta sort 86 m^2 per viure-hi 4, 6, 8 o més persones... Aquestes són escenes

prou exposades per no fer-hi més esment només deixant constància que si aquesta situació extrema es donava en els barris suburbials no era més afalagadora al Centre que tenia les mateixes carencies de serveis públics però quedaven i queden més dissimulats per l'expressió externa no tan cridanera. En el que en podriem dir el Centre estricte de la ciutat, encara avui, només hi ha una escola estatal repartida en tres edificis separats i distanciat entre sí que no permet, per exemple, que el germà gran reculli el petit doncs la distància i la uniformitat d'horaris ho fan impossible; si considerem tota l'extensió del Centre podem contar unes quantes més, encara que només una d'elles "Samuntada" imparteix tot el cicle de pre-escolar i EGB en un sol edifici.

Per acabar de veure com s'ha anat arrodonint tot aquest mosaic que és actualment la ciutat de Sabadell copiarem uns paragrafs de la publicació municipal "150.000 sabadellenses" que ens semblen prou descriptiu i entenedor per passar d'inmediat als serveis socials pensats i organitzats per a tota aquesta gent:

"El alud inmigratorio amenazó en algunos momentos la propia idiosincracia ciudadana, en sus usos, costumbres, tradiciones y mentalidad característica, que distinguen a toda comunidad urbana, más allá de sus contornos geográficos y materiales. Por otra parte supuso, en bloque y no por progresión previsible y ordenada, una ingente problemática de asistencia, saneamiento, urbanismo, comunicaciones, etc.

Así, mientras en 1940 se añadía a aquel primer barrio periférico que era Can Rull, la aparición de los primeros núcleos en Can Puigjaner, Can Oriach, Pueblo Nuevo, Torre Romeu y Sierra Camaró, la población global suburbial apenas alcanzaba el 3% de la total ciudada-

na. Diez años después surgen Los Merinales, la Plana del Pintor, el Torrent del Capellán y las cuevas de Sant Olaguer ofrecen un espectáculo lamentable. Aumenta la población suburbial que ya representa un 12% del total. Más entonces, resolviéndose lo más precario, esto es, el problema de las cuevas y acompañado ello de un período de progreso industrial y de la primera acción colectiva pro viviendas sociales, acontece el aluvión más extraordinario..."

"...De este modo contemplamos como aquel crecimiento desorbitado del anillo periférico se ha frenado y en 1967 el conjunto de habitantes de los barrios extremos representa el 43% del total, o sea, sólo un 3% más que en 1960. Habitantes de la periferia, mejorado su nivel de vida, pasan a habitar edificaciones más céntricas; en los propios barrios la edificación se hace más vertical, con edificios más modernos y deja de desparramarse horizontalmente; el comercio adquiere calidad, abundancia y modernidad en todos los barrios y aparecen agrupaciones de tipo medio, tales como Can Feu, La Concordia, Sant Oleguer, que dan cohesión y transición al movimiento centrífugo del cuerpo urbano."

Cap a l'any 1.963 sortí a la llum pública pero amb molta cautela i tímida, un magnífic estudi sobre Planificació de Serveis Socials a Sabadell. Representava un treball col·lectiu al que hi havien participat el que en podríem dir les forces vives del Sabadell d'aquell moment. Aquest treball a més d'un detingut estudi de la població vista per sectors, remarca una serie de necessitats que han de tenir-se en compte per tal d'arribar a una estabilització social tan necessària per a tots. Aquests són:

- 1) habitacle, 2) residències, 3) els serveis urbans, 4) els serveis culturals, 5) els serveis assistencials i sanitaris, 6) els serveis d'esplai, 7) la vida societatària i 8) la vida moral i religiosa.

Llegint els dèficits de cada un d'aquests apartats, acabes amb una visió desoladora, perquè els percentatges són molt alts en cada un d'ells. A mesura que ha anat passant el temps s'han anat solucionant, aquests percentatges han disminuït, ara podríem dir que a Sabadell hi ha tota mena de serveis per a tot tipus de marginació, però també podem afirmar que en cada un d'aquests serveis els dèficits persisteixen i som molt lluny de tenir una ciutat degudament equipada. Però potser caldria recalcar aquells serveis que apuntava l'estudi citat i que encara no s'han vist per enlloc, un d'ells era el de Residències per a joves solters sense família o bé Residències provisionals per acollir famílies acabades d'arribar. En aquest últim aspecte segurament ja no és un servei que falti doncs el problema de l'atur anima més a marxar que no pas a arribar. De solters sense família encara en queden.

L'Estudi que comentem posa molt èmfasi en senyalar la gran labor que podrien desenvolupar els Centres Socials, destinats a promoció de la gent de les barriades i també del Centre perquè aprenguin a valdre's per sí mateixos en el moment de resoldre llurs problemes. Aquest aspecte va ser molt important en la vida dels barris fins al 1968. La majoria tenien el seu Centre, la seva Associació de Veïns i una Assistent Social que com a tècnic feia una autèntica tasca assistencial i de desenvolupament comunitari. Les motivacions oficials tingueren una versió econòmica, les populars política, però el fet fou que a partir del juny del 72 les AA.SS. de barri es quedaven sense feina i es muntà una oficina única amb una AA.SS. per resoldre problemes d'assistència i informació. Per més que es vulgui, una persona sola en una ciutat de 200.000 habitants no hi pot fer res.

Resumint l'evolució ciutadana durant aquest període podríem dir que:

-hem passat d'una febril activitat industrial a tenir 24.000 parats.

-hem passat de tenir un nucli central relativament petit i mal urbanitzat, i uns barris suburbials molt distants, a tenir una massa de blocs de cases petites i mal girbades per acollir 183.000 persones.

- hem passat de tenir un dèficit absolut de serveis de tota mena a tenir-ne algun però de cap manera suficient.

- hem passat de ser la capital del Vallès Occidental a ser una mena de cosa que no arriba a estar integrada a Barcelona, que en certa manera conserva unes empremtes característiques però no prou definides ni diferenciades per a continuar essent allò que erem.

Podriem valorar ara, ni que sigui donant-li una pincellada, com estan els serveis socials a Sabadell:

Ajuntament: De fet, Sabadell no té cap servei social municipal. Alguns d'ells hi ha participació d'aquesta entitat però aquesta és compartida per altres.

Cal destacar el Patronat de l'Hospital i Casa de Beneficiència que presidit per l'Alcalde, governa dues institucions força estimables: la Clínica de Ntra. Sra. de la Salut (centre hospitalari amb urgències mèdiques i quirúrgiques) i la Residència Albada, actualment residència per avis però que ha fet gastar molta tinta i ha donat molts mal de caps. L'Albada és la conversió de l'antiga Casa de Caritat que a més de vells tenia també infants. En un moment determinat, en el que hi jugaren una multitud de factors, l'Ajuntament no va veure amb bons ulls l'educació-massa lliberal i poc religiosa- que es donava a aquests nens i va decidir sense comptar amb ningú a internar-los en altres institucions lluny de la ciutat. Tot aquest afer va portar molt enrenou, des de protestes per part de les famílies afectades fins a que Magistratura de Treball va considerar improcedent l'acomiadament dels cuidadors i pedagogs que els atenien amb obligació de pagar-los-hi indemnització. El que sí es va aconseguir amb tot això és que l'internat per a nens

sense família es tanqués i actualment aquest servei es dona d'una forma molt restringida, en algú pis i només en casos d'extrema urgència. Hi ha a més a més un servei de mitja pensió (de 8 a 8) per a nens amb problemes familiars que assisteixen a l'escola pública.

Un altre servei municipal que també es va enxiquint, és el servei social escolar. Va començar amb 4 escoles estatals amb una bona labor d'assistència individualitzada als nens i llurs famílies, un contacte i coordinació entre l'escola i les famílies, els mestres i els problemes col·lectius de la població escolar, els nens amb problemes d'adaptació a l'escola, etc. Actualment són 3 les AA.SS. que treballen en aquest camp professional amb una visió molt més oberta al barri, menys especialitzada i des del nostre punt de vista menys eficaç. Sense que amb això volguem dir que no facin falta uns serveis polivalents en tots i cada un de tots els barris de la ciutat. Ens sembla dos camps diferenciats i prou importants per tenir-los en compte ambdós indistintament.

També dintre l'Ajuntament de Sabadell funciona un servei social per a casos d'emergència social i un altre a la Delegació de Cultura i Ensenyament que cobreix tota aquella informació que no es dona a la resta d'escoles estatals per manca del servei, es fa extensible també a l'escola privada per a tota aquella problemàtica específica d'un servei social escolar.

Sanitat: Els serveis sanitaris a Sabadell cobreixen totes les branques d'aquest camp amb excepció del psiquiàtric que de moment només és un projecte. A més, els serveis sanitaris de Sabadell han de cobrir les necessitats de la comarca o al menys d'un sector de la comarca. Entre la Seguretat Social i la iniciativa privada volen subsanar les necessitats existents però, una política que durant molts anys no ha tingut en compte el futur, ha privat de planificar els serveis amb eficaç-

cia i ens trobem que al mateix temps que s'ha triplicat la població no s'han triplicat el nombre de serveis. Conseqüentment els dèficits han augmentat. Tenint present que aquest engrandiment de serveis no s'ha donat en la proporció que calia, podem citar el que s'ha anat fent durant aquest període.

S'ha ampliat la Clínica Infantil del Nen Jesús, institució dedicada exclusivament a l'assistència sanitària de nens. La clínica infantil es va crear després de la guerra per la senyora Anna Figueres de Marcet pensant amb els nens tuberculosos, es va incorporar a l'Obra Social de la Caixa d'Estalvis de Sabadell el 1962 pensant ja en serveis de puericultura en general, prematurs i servei de cooperació funcional. Actualment, encara lligada a la mateixa Caixa, amb concert amb la Seguretat Social cobreix tota la gama de serveis especialitzats: cirurgia, medecina, laboratori, neuro psiquiatria, etc. Té també medecina privada. Anexe a aquesta institució hi ha també el Centre de Medecina Preventiva Escolar, fundat el 1968. Depèn d'un patronat amb participació de la Caixa i ofereix els serveis de: diagnòstic i recuperació per als nens de la ciutat i comarca que ho solliciten. És un servei evidentment comarcal.

També anexe a la Clínica i adscrita a la Facultat de Medecina de Barcelona, es va fundar el 1966 l'Escola d'ATS "Epione" que actualment ha desaparegut.

Durant el decurs de tots aquests anys també s'han ampliat els serveis de Mutua Sabadellense entitat fundada en 1917 per iniciativa dels fabricants per atenció als accidents de treball: la Mútua va anticipar-se a la Seguretat Social actual.

La Mútua és la única institució sanitària de la ciutat amb influència comarcal, que ha augmentat els seus serveis sense tancar-ne cap. Actualment té: la Clínica de la Santa Creu dedicada a Cirurgia, la

Clínica Santa Fe, a traumatologia, maternitat, recuperació funcional i urgències traumàtiques amb tots els serveis annexes. Té a més previst pel 81 ampliar el servei d'urgències i posar en funcionament un centre d'orientació i diagnòstic de cara a les malalties laborals. També la Mútua manté 14 dispensaris amb servei d'injectables als barris perifèrics de la ciutat.

Dintre el camp d'assistència mèdica, actualment s'està construint l'Hospital Clínic de la Facultat de Medicina de l'Autònoma i una Residència Sanitària de la Seguretat Social. El ritme de les obres d'ambdues institucions és molt lent.

Deficients físics: A més de diversos centres de recuperació funcional tots ells privats però amb concert amb la Seguretat Social, hi ha també a Sabadell una escola d'EGB per aquest tipus de deficients. L'Escola La Gavina depen d'Auxilia de Barcelona i acull nens de tota la comarca.

Hi ha també un taller laboral amb règim de cooperativa per deficients. Tot plegat no massa gran cosa.

Deficients psíquics: L'ànima que ajuda a tirar endavant tota la problemàtica dels deficients psíquics són les Associacions de Pares dels nens afectats. La iniciativa privada, una vegada més ha suplert a la Administració per a resoldre un dèficit assistencial condret.

Sabadell no és un cas apart, l'Associació pro subnormal ha mogut tots els fils haguts i per haver per tirar endavant les institucions existents: 3 escoles especials, un taller cooperatiu i un centre de profunds.

També totes aquestes institucions cobreixen les distintes poblacions de la comarca, o al menys les necessitats de tots els problemes que reben la influència de Sabadell. Terrassa fa el seu paper en el seu sector.

Vells: La problemàtica de la tercera edat és complexa i variada. Moltes vegades s'han creat serveis molt vistosos que han tapat el que realment hi havia al rerafons. Una residència per avis mitjanament ben muntada és un servei car, però ajuda a fer quedar bé externament i tapa el que realment fa falta: uns pisos habitables, un servei d'ajuda a domicili i una educació de cara el vell de casa com a ésser capaç de ser estimat. La residència hauria de ser únicament per aquell avi que no té a ningú i s'haurien de trovar bé "com a casa". Les grans residències existents són molt lluny de cobrir aquestes necessitats.

A Sabadell hi ha dues d'aquestes grans residències, que no abasten ni molt menys les necessitats reals de la ciutat.

De clubs per a la tercera edat n'ha ha de tota mena i de tots colors, des dels que viuen entre quatre parets d'una associació de veïns amb mitjans molt precaris fins els que depenen del Ministeri de Treball luxosos amb bar, barber, sala de lectura, etc.

Infància: Malgrat les aparences, són molt poques les institucions en aquest camp. Durant molts anys va funcionar a la Plaça del Vallès una Guarderia, propietat de la Caixa d'Estalvis de Sabadell que acomplia les finalitat específiques pròpies d'una institució pensada per acollir els fills de mares treballadores, l'horari era propu ampli i flexible que facilmente s'adaptava a les necessitats individuals i concretes de cada familia. Aquest servei valia molts diners i la Caixa va decidir el 1968 tancar-lo per ajudar a noves guarderies que, lligades a les AA.VV. dels barris es podrien obrir a la ciutat. Entre aquestes hi trovem la de la Concòrdia o la de can Puigjaner. No n'hi han gaires més.

En aquest sentit ha passat dues coses: La primera es que cada vegada s'ha pensat més en el benefici que les guarderies fan al nen, malgrat l'inductable servei que també fan a la mare que treballa. A les hores la guarderia s'ha adaptat a l'horari escolar. S'ha vist la

possibilitat d'un lucre més gran, segons el concepte personal del director i les guarderies privades han crescut a dojo. En moltes estatals dels barris s'han obert aules de maternal i pre-bàsica. El protagonista, el nen.

La segona cosa que veiem, és que els costos de manteniment d'una guarderia son molt elevats i l'Administració prefeix oblidar-ho. El fet que les guarderies depenguin del Ministeri de Treball en lloc del d'Educació fa que un i l'altre es desentenguin del problema.

A la pràctica, quan es precisa de trobar un lloc en una guarderia amb un horari que es pugui combinar amb l'horari laboral dels pares -la qual cosa passa molt sovint- hi ha autèntics problemes.

Si per nens normals, amb una família treballadora corrent hi ha problemes, tot el que sigui variar aquesta "normalitat" la problemàtica es multiplica... i embolica que fa fort.

El problema escolar sembla pràcticament resolt, de fet cada any s'obre noves aules. Entre l'escola estatal i la privada la ciutat va tirant.

L'Esplai és un camp força tractat. Entre les AA.VV., l'Ajuntament i alguna que altra entitat ciutadana, cobreixen la necessitat de l'esplai i el lleure dels escolars durant els caps de setmana, vacances escolars tant de Nadal com d'estiu. Diria que des del 1960 cada dia hi ha més inquietud en aquest sentit.

Cal destacar la tasca de la Coordinadora dels Grups d'esplai que hi possa tot l'esforç necessària per a tirar endavant el millor possible.

En aquest sentit no podem oblidar la tasca de la "Juventut de la Faràndula" que s'ha preocupat d'ocupar tots els diumenges a la tarda el lleure dels infants Sabadellencs amb un espectacle diferent. Primer

era teatre, actualment compartit amb seccions de cinema. Ha creat premis per autors de teatre infantil hi ha aconseguit funcionar com a grup digne de la millor causa.

Malgrat tot això sigui prou encoratjador, no cobreix ni de bon tros les necessitats dels infants sabadellencs del 1980.

Malalts mentals: El malalt psiquiàtric està del tot marginat i oblidat. durant tots aquest anys, davant d'una urgència psiquiàtrica la única resposta era: una ambulància i a l'Institut Pere Mata de Reus... i això tantes vegades com fes falta.

Actualment, hi ha previst per l'entrada de l'any 1981, un servei ambulatori psiquiàtric, que depenent del Pere Mata es preocupi dels malalts post-internament, de les famílies i dels problemes que genera la malaltia, així com dels possibles passos que tractats a temps puguin evitar-se l'ingrés hospitalari.

Marginats socials: Malgrat Sabadell és una ciutat amb unes característiques que la fan niu de moltes marginacions: delinqüents, gitanos, infància i joventut sense família, etc., no hi cap servei pensat per a integrar, plantejar o resoldre els casos d'aquest caire. La repressió és el que es fa servir moltes vegades, d'altres l'oblit.

Possats ja en el 1980 Sabadell té uns problemes socials plantejats els quals la societat no és capaç de donar resposta creant els serveis adients. Entre altres podriem citar:

- 1) Collectius infantils per infants sense família o amb famílies amb problemes.
- 2) Esplai que cobreixi les hores que els pares encara treballen.
- 3) Guarderies amb horari laboral
- 4) Entitats d'acolliment i ajuda per a joves delinqüents mal acollits

per llurs famílies.

- 5) Centres socials amb imaginació creativa.
- 6) Serveis domiciliaris per vells i discapacitats.
- 7) Residència per a avis sense família.
- 8) Equips inter-disciplinaris sectorials.
- 9) Escoles professionals per a deficients lleus.
- 10) Hospital psiquiàtric.
- 11) Centres ocupacionals de dia.
- 12) Acolliment per a transeunts.
- 13) Acolliment de mares solteres.
- 14) Servei jurídic en defensa dels nens
- 15) Residència per a subnormals.
- 16) Menjadors escolars, al menys per sector, amb possibilitats de beques per a casos de necessitat: esmorzar, dinar i berenar.

La llista podria ser més llarga.

SANT CUGAT DEL VALLÈS

El Pla Director del Àrea Metropolitana de Barcelona, contempla la zona situada justament darrera Collcerola com a zona residencial, com a nucli d'expansió de la gran concentració humana que és la ciutat comtal.

En aquest punt hi trobem Sant Cugat del Vallès.

La seva història, com a nucli de població es remonta a l'època romana. Les diferents troballes arqueològiques i arquitectòniques demostren que sempre hi ha viscut algú.

La importància de Sant Cugat a més del nucli urbà, de les restes històriques, el monestir romànic, i la seva indústria artesana ens

ve donat també pels diferents barris i zones residencials que el componen. Entre aquests ens cal destacar:

Mirasol.- Antiga zona residencial per anar-hi a passat l'estiu, que de mica en mica s'ha anat poblant d'immigrat arribats del sud de la península per a cobrir els llocs de treball que demanava la indústria terrassenca o de Rubí. Avui, Mirasol és més un barri de Terrassa que de Sant Cugat. La seva proximitat amb l'antiga Egara representa per els veïns de Mirasol més comoditat i un millor servei, que naturalment aprofiten. Els pocs estiuejants que hi queden es relacionen més amb Barcelona, el seu lloc normal de residència.

La Floresta.- Barri creat molt anàrquicament, en el que s'hi barregen zones de segona residència barcelonina i nuclis de població immigrada, aprofitant cases lliures les han llogat com a residència habitual. A la Floresta hi ha també un considerable nombre de hippis que fan la seva vida prescindint del que els envolta i de la realitat concreta del país. És un grup que s'ha automarginat. No crea cap problema a la població doncs la seva forma de vida oblida les estructures de la societat actual i va fent la viu viu.

A part d'aquest grup, les condicions socioeconòmiques dels veïns de La Floresta fan que en aquest sector s'ajuntin un cúmul de problemes difícil d'enumerar tots. La gent que hi viu tot l'any pertany a les capes més baixes de la societat, la seva cultura i instrucció són deficientes, les seves possibilitats humanes molt precàries i com és fàcil d'endevinar, col·lectivament recull tots els problemes derivats de l'atur, delinqüència, drogues i molts d'altres.

La Floresta té pocs serveis, només un grup escolar, i moltes necessitats.

Valldoreix.- Zona residencial que hi van a passar l'estiu treballadors especialitzats i classe mitja barcelonina amb un nucli de població ha-

bitual del que en podriem anomenar intel·lectuals i obrers de la cultura: mestres, empleats de cases editorials, professions liberals. El que últimament s'hi ha notat és un grup cada vegada més nombrós d'immigrants sudamericans procedents de capes intel·lectuals refugiades. El fenomen sembla bastant normal, doncs les condicions en que han hagut de fugir del propi país els dona inseguretats, en contra partida s'ajuden els compatriotes,

La població de Valldoreix es relaciona més amb Barcelona que amb Sant Cugat.

Valldoreix no té serveis, però les seves necessitats es resolen individualment aprofitant el que hi ha a la rodalia.

El Centre urbà: Sant Cugat es caracteritza perquè sab conjuminar armònicament la indústria, l'agricultura, els serveis administratius i ha donat al conjunt de la seva població una certa coherència urbanística. Els estiuejants de la zona de Mirasol, Valldoreix i La Floresta li donen substanciosos guanys en el comerç, en canvi la població habitual d'aquestes zones busquen resposta a la seva problemàtica a la ciutat de Barcelona. En certa manera, Sant Cugat constitueix un nexa entre Barcelona i el Vallès.

En el desenvolupament de Sant Cugat hi podem distingir quatre etapes:

- 1) Lloc d'estiueig de famílies riques, però poques. Gran cases rodejades de jardí.
- 2) Lloc d'estiueig de famílies petit burgeses, més nombroses. Cases més petites voltades de jardí.
- 3) Establiment de les famílies estiuejants els caps de setmana, vacances de Nadal i Setmana Santa fins que les més acomodades hi decideixen viure-hi tot l'any.

4) Sant Cugat es converteix en zona residencial de Barcelona i els barris del voltant en residència habitual d'obriers immigrants.

Sant Cugat té una altre característica. És una de les poblacions afectades de ple per "Pla Director del Area Metropolitana de Barcelona" i aquest el contemple precisament com a zona residencial. Això fa que limiti molt el desenvolupament de la indústria. Pensant beneficiar la classe benestant de Barcelona, beneficia també a la seva població.

Malgrat tot, Sant Cugat, de Vallès només en té el nom. Mira constantment a Barcelona.

Entre els equipament socials en que compta Sant Cugat podem citar:

Vells.- Residència sacerdotal per a capellans. És un servei privat regit per RR.HH.de Crist Sacerdot. Està situat a Valldoreix.

Club Sant Jordi. Centre diurn situat a Les Planes... i para de comptar.

Deficients psíquics.- Guarderia La Floresta, depen d'Aspanias i acull a nens de 3 a 6 anys amb coeficient intel·lectual de grau mig. Està situat a La Floresta.

Deficients físics.- Centre Mutual de Rehabilitació d'Accidents de Treball. Depen de les Muèues Patronals de Treball de Catalunya. És un centre molt ben muntat que no dona el 100% del seu rendiment que per uns problemes administratius obliguen a seleccionar els malalts. Només accepta accidents laborals i oblida els de tràfic o altres tipus. Ens sembla que vistes les seves instal·lacions podrien ser més explotades i beneficiarien a més gent. És un servei comarcal i per Barcelona.

La resta dels problemes socials i dels equipaments necessaris queden a l'espectativa de les vacants de Sabadell i sobre tot de Barcelona.

En el terme municipal de Sant Cugat del Vallès hi trovem un sector, antigament agrícola en el qual s'hi ha edificat un centre privat d'ensenyament per a un determinat tipus de famílies adinerades de Barcelona, Sabadell i Terrassa. La seva influència és molt forta, de tal manera que per facilitar l'assistència a classe d'aquests nens que s'havien forçosament de desplaçar, es va aconseguir de FF.CC. de Catalunya la construcció del baixador de Sant Joan. Actualment en aquest sector només hi ha el Col·legi Viaró i les oficines de "Assegurances Catalana-Occident" però hi paren tots els trens.

L'assistència mèdica queda resolta a Sant Cugat mateix però per especialitats cal anar a Rubí i a Terrassa, per a internament hospitalari a Barcelona i per un servei de psiquiatria...allà on puguis.

A Sant Cugat existeix de recent creació un centre d'urgències mèdiques que funciona de 5 de la tarda a 8 del matí. Abarca tot el sector i davant una eventualitat més val que avisis a una ambulància i portis el malalt a Barcelona, és segur que el metge no el trobaràs, no per manca de ganes de treballar sino per excés de feina. Moltes urgències de Sant Cugat es resolen a la Mutua de Terrassa.

Durant l'any 80 s'ha creat un centre Municipal de Salut amb planificació familiar i tractament de toxicomanies i drogues.

De totes maneres si pensem que el es vol per a Sant Cugat és fer-ne un barri més de Barcelona no és d'extranyar que es pensi que els equipaments de Barcelona ja són bons per Sant Cugat.

SANT LLORENÇ SAVALL

En la fundalada que hi ha en una de les estribacions de Sant Llorenç del Munt, voltat de bosc i alguna que altra terra de conreu, hi trobem el municipi de Sant Llorenç Savall. Per les seves caracterís-

tiques geogràfiques és un poble particularment atractiu per excursions o per anar-hi a passar l'estiu.

L'extensió municipal és molt gran, 4.096 Ha, i encanvi la seva densitat de població està per sota la cota mitjana de la comarca. Segons el cens del 1979 compta amb 1.862 h.

L'activitat econòmica de la població queda centrada especialment amb petites indústries tèxtils de caire familiar i en un sector encara considerable que de dia en dia es va perdent que es dedica a l'agricultura. Les terres cultivades es situen cap a la Vall d'Horta. Els boscos són encara una font de riquesa que cal conservar.

Un altre cosa que enriqueix el poble és que gràcies a la seva situació física gaudeix d'un clima temperat i un ambient molt saludable. Sant Llorenç, com altres pobles de la Vall del Ripoll és un centre d'atracció pels qui fugen del bullit de les ciutats. Els estiuejants no són rics, ni tenen massa pretensions però donen al poble una vida comercial que li va molt bé.

L'Escola estatal, que temps enrera gaudia d'una força mala reputació, i eren molts els nens i nenes de Sant Llorenç que anaven a l'escola a Castellà o a Sabadell ha anat adquirint prestigi i ara són una minoria els nens que es desplaçen. Si algú va a Sabadell és per assistir a l'escola religiosa no per manca d'escola al poble. Les nenes poden anar a les monges de Sant Llorenç doncs la residència per a nenes depenent del Tribunal de la Protecció de Menors, tenen escola oberta a les del poble.

Hi ha una certa tendència a anar al metge a Barcelona. Durant molt temps hi va haver algú que es va preocupar de promoure una institució privada d'aquesta ciutat i pel sistema "d'iguales" tenen dret a ser visitats en cas de malaltia. Aquest costum es va perdent i cada dia es fa servir més la Seguretat Social. En el cas concret de Sant

Llorenç hi ha un metge de medicina general al poble i pel demés s'ha d'anar a Sabadell.

Des del punt de vista cultural, Sant Llorenç ha mantingut una activitat força intensa. Com en molts altres llocs, la parroquia ha donat bon acolliment d'iniciatives d'aquest caire. Últimament, la Caixa d'Estalvis de Sabadell ha potenciat aquest afany cultural i ha donat al poble amb una biblioteca i una sala d'exposicions per la queal han passat artistes locals, comarcals i d'altres contrades.

Des del punt de vista administratiu, Sant Llorenç és un garbuix de dependències. Pertany al partit judicial de Terrassa, a la càmera sindical de Terrassa, al bisbat de Vic, a l'arxiprestat de Moià, i pel que fa referència a l'INP a Sabadell. A la pràctica la gent si pot quedar-se a Castellà no va a Sabadell i si ho pot resoldre a Terrassa no va a Barcelona.

Entre els equipaments socials, Sant Llorenç compta amb una guarderia amb capacitat per 60 nens, però que no cobreix les necessitats del poble. Un centre sanitari cedit per la Caixa d'Estalvis de Sabadell i una Farmacia.

Dintre el seu terme municipal hi ha una residència de pensionistes de la Seguretat Social depenent del Ministeri de Treball. Acull pensionistes residents a tot l'àmbit de l'estat espanyol malgrat tot a la pràctica només hi van ancians de la comarca. Encara que les dependències estiguin molt ben muntades, que permeti un servei en plà d'externament, són molt pocs els vells del poble que s'hi aprofiten doncs la distància és considerable pensant amb moltes de les dificultats de desplaçament dels avis i el poble és prou acollidor per no tenir necessitat d'institucions d'aquesta mena. Cal pensar que molts dels problemes que es presenten als avis de les ciutats industrials no els tenen els avis de les zones rurals: ni els habitacles esquistats, ni les

sorolls, ni la circulació excessiva, no es donen en pobles de pagés. El "Casino" és un bon lloc de convivència, s'hi poden trovar joves i vells per fer-hi tertulia i passar l'estona.

De pobles de pagés encara en queda algun a les nostres contrades, Sant Llorenç n'és un d'ells.

SANT QUIRZE DEL VALLÈS

A 3 Km. de Sabadell per la carretera de Molins de Rei a Vic, en plena Serra de Galliners, hi trovem el poble de Sant Quirze del Vallès emmarcat de ple dintre l'àrea influència de Sabadell.

Semblantment al que passa en altres nuclis de la població properes a la capital comarcal, Sant Quirze ha anat deixant les tasques agrícoles per a donar pas a la evolució industrial.

Per la seva situació geogràfica i per les facilitats de comunicació tant en tren, com amb autobús o cotxe particular amb Sabadell i amb Barcelona, Sant Quirze és un municipi molt adequat per expansió de la indústria.

Forçats per raons d'higene i salubritat pública moltes indústries sabadellenques s'han vist obligades a sortir del centre de la ciutat i han trobat en el poble veí un bon acolliment. Per tant a Sant Quirze hi trobem tota mena d'activitat industrial.

De totes maneres no podem oblidar dos fets: la vinculació amb Sabadell, des del comerç fins l'ensenyament i esbarjo, i la instal·lació recent de granjes avícoles i de porcs. Tot plegat dona un conjunt força fariat del poble.

Un altre característica és que, a més a més del nucli central, el municipi té un barri distanciat uns 4 Km. que porta per nom "Les Fonts" però que per causa de la seva proximitat amb Terrassa té molta més

relació amb aquesta ciutat que amb el mateix Sant Quirze. Les Fonts es situen dintre el terme municipal però, a part de les escomeses purament administratives, per res més es va a Sant Quirze, el seu punt de mira és Terrassa.

La població de Sant Quirze durant aquests 20 anys últims ha passat de 2.919 habitant en el 1960 a 4.331 en el 79. Aquest creixement no és proporcional al creixement industrial del sector, el que passa és que la gent viu a Sabadell i treballa a Sant Quirze. També molts homes i dones del poble van cada dia a Sabadell per la seva tasca professional normal.

Pel que fa referència als serveis socials, depen pràcticament dels de Sabadell amb excepció de la problemàtica escolar bàsica que durant tot aquest període s'ha anat solventant i avui el problema pot considerar-se pràcticament resolt. Ultimament, a finals del 1980, s'ha obert una guarderia privada però assequible, però que resolt la problemàtica pre-escolar de la població. Té ambulatori de la Seguretat Social i per especialitats mèdiques cal anar a Sabadell.

Dintre el terme municipal hi ha un projecte força ambiciós d'acolliment a vells o bé a persones soles, però de moment és un projecte del que només s'ha convertit en realitat una residència per avis. Assís, és una obra benèfica-assistencial que no té res a veure amb el poble, depen d'una institució religiosa de Barcelona i no tenen cap preferència els vells de Sant Quirze. No és un servei ni del poble ni per al poble, és un servei que està en el poble.

SANTA PERPETUA DE LA MOGODA

Al peu de la carretera de Sabadell a Mollet, a la dreta de la Riera de Caldes i molt a prop de la carretera de Barcelona a Gra-

nollers hi trobem el municipi de Santa Perpétua de la Mogoda. El seu passat és digne d'èsser tingut en compte doncs les restes trobades el situen entre els més antics de la comarca: restes ibèrics i romans, dos castells medievals, l'esglèsia romànica de Santa Maria de l'Antiga i l'adside de l'església parroquial també romànic, ho demostren plenament.

El seu entorn municipal és extens i variat, desde nuclis industrials, fins a sectors destinats a estiuejants, desde cases de pagés amb conrreus escampades per la comarca fins a un sector de Gallecs amb tota la seva problemàtica, formen part de l'ajuntament i de la població de Santa Perpétua.

Partint d'aquesta perspectiva intentarem analitzar una mica de cada un dels diferents sectors que formen el municipi:

1) Poligons industrials. Dedicats a tot tipus d'indústria. S'hi fabrique "rulotes", sabons, mobles, hi ha un laboratori biològic, una fàbrica de pa, el centre de càlcul de Sabadell, s'hi fabriquen adobs i abonaments per a la indústria, etc. etc.

Les empreses són foranes a la població, moltes d'elles tenen la seva seu central a Barcelona o a Sabadell i els seus treballadors també, la qual cosa fa que durant l'horari laboral els desplaçaments siguin molt forts. Com anècdota voldriem resaltar el que passa a les festes locals. Cada empresa observa les propies de la població de la casa central i per les pròpies de Santa Perpétua els centres industrials treballen. Aquest fet demostra el poc arrelament d'aquest sistema d'organització a la població on estan situades, tot és extern: l'empresa, els treballadors, les festes i moltes vegades fins les entitats bancàries amb les qual treballen aquestes empreses.

Resumint, els poligons industrials del municipi de Santa Perpétua ni el beneficien ni el perjudique, simplement li ocupen terreny.

D'aquests nuclis industrials a Santa Perpétua n'hi ha tres: Can Oller, Can Vinyals i Santiga, tots encara poden créixer més.

Ens sembla interessant ressaltar que en el polígon industrial Santiga hi ha un dispensari d'urgències que depèn de Mútua Sabadellenca. És l'únic en el sector.

2) Zones residencials. Cap a l'any 1930 va pensar-se la creació d'una ciutat jardí denominada "La Florida" que servís de segona residència als barcelonins però amb el temps va deixar de controlar-se el seu creixement i ara és una mena de garbuix que no se'l pot considerar barri residencial però encara conserva bona part d'estiuejants.

En aquest sector hi ha un baixador de la línia de Renfe Barcelona-Puigcerdà el que facilita els desplaçament a Barcelona, també en el nucli urbà es lloguen cases per alguns barcelonins que busquen la fresca dels dies caluroso d'estiu o bé dels caps de setmana.

Santa Perpétua té un sector força considerable d'estiuejants.

3) Zones agrícoles. Més del 15% de la població de Santa Perpétua es dedica a tasques del camp. L'agricultura del poble és força important i no és estrany el trobar masies habitades en el bell mig de camps de conreu en plena activitat. El nucli més clar en aquest sentit és el sector de Santiga, antic poble de gran nervi històric format per algunes cases de pagés escampades i d'altres concentrades al voltant de les runes del castell i de l'església romànica dedicada a Santa Maria l'Antiga.

4) Zona urbana. Formada per les cases que antigament habien sigut dels parcers que cuidaben les terres del comte de Güell. En aquest sector hi radiquen els serveis administratius, escolars, pels avis... i para de comptar. Durant aquests 20 anys, ha passat de 3.618 habitants a 12.500. El creixement de Santa Perpétua ve marcat per que molts dels Barcelonins que hi passaven l'estiu s'hi han quedat a viure tot l'any.

La rehabilitació de les zones rurals i per l'increment de la població immigrada atreta per la construcció tant de vivendes com d'indústries, ha ajudat a aquest augment de població. És molt probable que el ritme de la construcció baixi i el problema de l'atur en aquest sector es comenci a fer notar.

Santa Perpétua pertany al partit judicial de Sabadell i la seva relació per a tots els serveis que li manquen cal tenir-la amb aquesta ciutat llevat del que fa referència a la ocupació laboral que cal anar a Mollet.

El fet de que l'INP estigui organitzat des de Madrid i no s'hagi tingut en compte l'estructura comarcal de Catalunya, fa que els serveis quedin diversificats i sense cohesió. Un cas ben demostratiu d'aquest fet és el de Santa Perpétua: per a efectes mèdics cal anar als ambulatoria de Sabadell, pels administratius: prestacions, oficina de col·locació del mateix organisme, cal anar a Mollet. Total desplaçaments inútils, pèrdues de temps, molésties i serveis deficientes.

Devant d'aquesta panoràmica només ens manca constatar que els serveis públics que disposa la població són molt deficitaris. La única línia d'enllaç Sabadell-Santa Perpétua-Mollet, la cobreix la línia Sabadell-Badalona amb un servei irregular en quant a freqüència d'horary. Per contrast la comunicació amb Barcelona és molt bona, això fa que es busquin més solucions a la ciutat comptal que a Sabadell. La consciència comarcal es fa difícil, doncs l'estructura administrativa la dificulta enormement.

Els serveis existents a Santa Perpétua de la Mogoda són:
 una guarderia municipal nova i dues de privades.
 un grup d'esplai a la parròquia.
 un grup de sardanes.

una biblioteca de la Caixa de Pensions.

Una mini residència per a avis que depen de l'associació de "Amas de casà".

Un gabinet de planificació familiar dependent de la citada associació... i res més.

Podem dir que el servei escolar queda resolt del tot.

La problemàtica més punyent és tot el que fa referència a la joventut, a les separacions familiars, al alcoholisme i toxicomanies, i els deficients.

Alguns d'aquests problemes troben solució a Sabadell, com pot ser els dels deficients, d'altres cal crear-los al mateix poble sino, no són eficaços, i aquests no existeixen.

SENTMENAT

Anant de Sabadell a Caldes de Montbui, després de pujar fins al Santuari de la Salut de Sabadell, seguint tots els giravolts que fa la carretera, atravesant urbanitzacions i més urbanitzacions, restaurants i cases de pagés convertides en restaurant, passant pel pont sobre la riera de Caldes, entrem al poble de Sentmenat. Per la seva extensió(2.824 Ha) el podem considerar un municipi força gran encara que la seva població es concentra especialment en el centre urbà.

Com moltà altres pobles del Vallès Occidental, Sentmenat ha participat d'aquest procés industrial a que ens hem vist sotmesos i així en els últims 20 anys ha doblat la població. La indústria ha anat creixent però no ha fet massa estralls urbanísticament parlant.

Malgrat tot, l'agricultura encara és una font important de riquesa potenciada per la mecanització. Les terres són treballades

pels mateixos propietaris i s'hi cull: blat, cibada, canya de sucre i raïm. La producció de vi és tant important que ha permés la creació d'una cooperativa vinícola local que manté força activitat tant econòmica com social.

El que paulatinament ha perdut importància ha sigut la silvicultura, doncs cada vegada hi ha menys demanda de llenya, malgrat tot, Setmenat manté gran part de la seva extensió forestal. La ramaderia encara es conserva a nivell domèstic i s'ha creat alguna que altra granja moderna seguint el pla d'ordenació existent, per tant amb perspectives de futur.

Setmenat, és un poble que ha sabut conjuminar força bé el desenvolupament industrial i el procés urbanístics i aixís, ni les indústries han malmés el paisatge ni les grans moles d'habitacles s'han vist perenlloc. No és un poble que faci mal d'ulls.

L'Equipament escolar és un dels millors de la comarca, tant quantitativament com qualitativament, i aixó de sempre. No ha sigut necessari fer cap esforç per a cubrir dèficits en aquest sentit, doncs de la mateixa manera que l'Ajuntament s'ha preocupar de l'ordenació urbanística del poble, també ha fet ordenadament tot el que fa referència a la seva quitzalla.

Pel que fa a tots els altres serveis, Setmanat depen de Sabadell. No en té cap.

La vida cultural del poble ha estat també força activa durant tot aquest temps, el centre cultural ha donat acolliment a moltes iniciatives en aquest sentit. Hi ha una biblioteca, un cine comercial i un camp de futbol. Tot plegat força actiu.

TERRASSA

Situada a l'extrem del Vallès Occidental, la ciutat de Terrassa ens mostra contradiccions aparents molt marcades. Per un costat, la llarga tradició socio-cultural d'exceptional importància, i per altra el greu desordre urbanístic propi dels nuclis industrials que han crescut sense planificació de cap mena i amb un ritme impossible de canalitzar. Aquesta industrialització ha representar per a Terrassa un déficit urbanístic i d'habitaclles i una manca total de serveis.

La història municipal d'aquests anys, ha de ser força interessant. Tota la preocupació dels seus dirigents només han tingut un punt de mira: l'urbanisme. El plà d'Ordenació Urbana redactat a l'any 1965 va quedar congelat a l'arxiu de l'Ajuntament i amb l'ajuda dels plans parcials s'han convertit per obra i gràcia dels interessos privats: zones verdes amb zones edificables, zones d'equipaments amb zones industrials... La infraestructura de tota aquesta mena de barris ha sigut costejada pels mateixos veïns i la lluita per escursar els impostos especials ha sigut una lluita permanent entre l'Ajuntament i AA.VV. i centres socials.

Tot un panorama.

Des del punt de vista demogràfic, Terrassa ha passat de 46.000 habitants que tenia el 1948 a 161.049 el 1979. Amb aquestes xifres ja n'hi ha prou. Parlen soles.

Si pensem que Terrassa està voltada de muntanyes, Sant Llorens del Munt al N., la Serra de l'Obac al NE. i la Serra de Les Martines i Ullastrell al SE, amb una distància de 8 Km de Sabadell i molt pocs de Rubí, ens serà fàcil d'imaginar com ha crescut la ciutat. A més de saturada i mal girbada, desordenada. Els cinturons suburbials

amb molt pocs lligams amb el centre de la ciutat han creat els més diversos i nombrosos problemes tant sociològics, econòmics, urbanístics, d'equipaments i serveis, com de convivència.

Aquesta realitat l'hem de tenir molt present a l'hora de planificar el futur de Terrasa.

Si les muntanyes no fossin prou impediment pel creixement de la ciutat, aquesta és atravesada per diferents rieres de capdal molt duptós però que de vegades s'en faden: la de Les Arenes, que procedeix de les derivacions de les muntanyes de Sant Llorenç del Munt i va de Nord a Sud del terme numicipal, la de Palau va en direcció a Rubí, canalitzada el 1896, passa pel traçat de l'actual Eambla. El Torrent de Vallparadís també passa pel bell mig de la ciutat.

Amb tots aquests corrents fluvials que normalment porten molt poca aigua peròque l'augment desmesurat de la nit del 25 de setembre del 1962 varen causar les tràgiques inundacions i els problemes subsegüents varen fer prendre consciència als terrassenss d'uns problemes existents, perque, el que no podem oblidar que els problemes ja existien, l'aigua es va endur les barraques, per tant la manca de venda era un fet palés, els nens sense escola ja havien nascut, els vells sense recursos no varen aparèixer per generació espontànea...

Com a conseqüència d'aquest luctuós fet es varen canalitzar les rieres, es varen desviar les aigües al nord de la ciutat, però els suburbis, els barris a l'altra banda del riu encara hi son, alguns d'ells són molt precàries les seves condicions.

Des des punt de vista global la problemàtica més important que planteja avui per avui la ciutat de Terrassa és la integració de la massa d'immigrats procedents de diferents indrets de la península. Les característiques socio-econòmiques d'aquest els situa en els graons més baixos de l'escala social ja que en la seva majoria posseeixen un

un nivell cultural i d'instrucció molt baix, professionalment s'engloben dintre el peonatge i obrer sense qualificar. Si a tot això hi afegim la manca d'una xarxa raonable i eficaç d'equipaments i serveis, fa pràcticament impossible de superar "l'ells i nosaltres" mutu. Tant els autòctons com els immigrants conserven la mateixa actitud.

Però hi ha un altre factor a tenir en compte. Durant aquests 20 anys s'ha passat de les vaques grosses a les vaques primes. Si pensem que una de les característiques més importants dels moviments migratoris és el rejuveniment de la ciutat receptora, no podem dubtar que en uns temps no massa llunyans el fenomen de la immigració va beneficiar molt a la indústria terrassenca però en el moment actual, en que la crisi econòmica comença a fer mal, l'atur i les seves nafres són a Terrassa com a altres indrets industrials de Catalunya, avui un dels problemes més greus i insolubles, la població jove sense feina fa espantar.

Podriem donar una breu ullada a com estan els equipaments i serveis de la ciutat, sense que pretenguem amb tot ser exhaustius. Vivenda. La vivenda és un bé de consum estable i de primera necessitat, en l'escala de valors de les necessitats humanes només li precedeix l'alimentació. El tenir o no resolt aquesta necessitat guarda una relació molt estreta amb la resolució automàtica de molts problemes de convivència, de rendiment laboral, de salut, etc.

Malgrat això, a finals del 1980 encara hi ha a Terrassa força barraquisme i moltes casetes sense que tinguin un mínim de condicions que es puguin considerar habitables. Actualment hi ha un moviment popular "por una vivienda digna" que reivindica aquests dèficits d'una manera prou sorollosa perquè es faci notar.

Terrassa és prou conegut per les seves esglésies visigòtiques-

romàniques i per tant ens demostra l'existència molt antiga del primer nucli de la població. Però, el que ens interessa ara és precisament el que ha passat aquests últims anys, com s'han anat creant els barris de Terrassa.

El que podríem anomenar els barris antics, cases baixes, unifamiliars que de mica en mica s'han anat edificant pisos però no gratacels, tenen la seva història lligada en el tèxtil que és ancestral a la ciutat. Estan urbanitzats i equipats amb un mínim de serveis. Entre aquests podríem citar: Can Palet, Can Anglada o Can Aurell, que després se'n diria La Sagrada Família.

Però el que va començar problemes foren aquells barris situats a una distància considerable del centre, amb una zona intermitja completament buida, sense urbanitzar, sense serveis, amb cases tipus barraques... entre aquests podem citar: La Maurina, Can Boada, Poble Nou i Les Arenes.

Aquesta situació no podia continuar i així es van començar a edificar blocs de pisos amb carrers urbanitzats però sense serveis ni escolars, ni sanitaris, ni culturals... Entre aquest tipus de barri podríem citar:

Grup Egara. Construït entre 1952 i 1960.

Grup Montserrat. De l'Obra Sindical del Hogar al 1957.

Blocs Ex-combatientes. El 1959.

Pisos de la Caixa de Pensions. El 1958.

Les edificacions de Vitasa. El 1962.

Els Grups Sant Llorenç. De l'Obra Sindical del Hogar construïts entre el 1957 i el 1963.

La cosa queda aquí, aquelles distàncies entre els barris i el centre s'han omplert amb més pisos, els interessos particulars de les

constructores han passat per sobre les necessitats prioritàries de les persones i la llei de l'oferta i la demanda ha reimperat a tort i a dret. Això ha portat les hipoteques, els terminis, l'empenyorar-se i els negocis de bancs i caixes d'estalvis han anat molt be.

Mentre hi ha hagut feina i s'an treballat "25" hores cada dia la cosa anava aparentment be. A partir d'ara ja es veurà que passarà, no s'albira un futur massa venturós.

Ensenyament. Partint de l'actual estructura del sistema educatiu de l'Estat Espanyol -del quan en tindriem molt a dir- podrem veure el que ha passat en matèria d'ensenyament a la ciutat de Terrassa. La política municipal d'aquests 20 anys ha aconseguit superar paulatinament els dèficits escolars, al menys en quantitat i actualment entre l'escola estatal, la privada seglar i la privada religiosa cobreixen el 100% de la població escolar.

A més de les aules de pre-escolar existents en les escoles oficials d'EGB, Terrassa té 6 guarderies municipals als barris suburbials, 2 més amb col·laboració municipal i dues de INES. Totes elles amb horari laboral. En aquest camp podriem anomenar un bon servei.

Des de setembre de 1967 en que es va inaugurar els Instituts Arrahona i Egara en terrenys de la Mancomunitat Sabadell-Terrassa, s'han obert uns altres tres centres de batxillerat.

Dintre el camp d'ensenyament professional podem destacar:
 Escola de Formació Professional: Oficilia industrial en les branques de: metall, elèctrica, química, construcció, fusta, tèxtil, i deli-neants. Mestre industrial en els camps del metall i el tèxtil.
 Escola d'Arts i Oficis: Ensenyaments industrials de: mecànica, electricista, fuster, ebanjsta, etc. Ensenyaments tèxtils de: teoria de teixits i teixidor de punt. Ensenyament d'oficis artístics: pintor-decorador, dibuixant publicitari, tipograf, escultor, decorador

d'aparadors, etc. Ensenyament de comarç i idiomes: auxiliar administratiu, corresponsal políglota, agent de vendes, taquimecanògrafa, secretària de direcció.

Ensenyaments especials: escola Municipal de la Llar
 escola de "Mandos intermedios"
 centre de cultura obrera (escola d'adults)
 institució cultural del CIC
 escola municipal de música
 escola d'idiomes

Ensenyament Superior: escola d'enginyeria tècnica industrial i
 escola tècnica superior d'enginyeria tèxtil

Serveis sanitaris i assistencials. Les institucions sanitàries de la ciutat de Terrassa són moltes i molt variades. Unes amb una tradició de molt antic: l'Hospital de Sant Llätzet que existia ja en el segle XVII i es va modernitzar el 1925 però que la situació actual és molt precària, són molts anys de no fer-hi res de fons, no s'han actualitzat ni les estructures arquitectòniques ni les de funcionament, però el que sí ha canviat i d'una manera radical són les necessitats de la ciutat. L'hospital s'ha engrandit, s'hi han posat més llits i s'ha aconseguit un concepte amb la Seguretat Social. Malgrat tot és un servei deficitari.

Una altra institució sanitària és la Mutua de Seguros de Terrassa fundada el 1900 i amb serveis de clínica propia des del 1948. És una entitat privada amb consèrci amb la Seguretat Social. Inclou totes les especialitats tant mèdiques com de cirugia i maternologia, servei de psiquiatria i toxicomanies tant alcohòliques com no alcohòliques. A més a més, la Mutua ha organitzat i té sota el seu control un servei d'injectables ala barris de la ciutat.

A l'any 1952 i sota la tutela estatal, es va crear la Ciutat

Sanatorial dedicada a la cura i recuperació de malalties del tórax. Actualment és una de les institucions traspassades a la Generalitat.

Naturalment que aquestes no són totes les institucions sanitàries però si les més representatives. Parlar de la Seguretat Social es cosa poc encofetjadora.

Pel que fa referència als serveis per a la tercera edat, la ciutat de Terrassa té 4 llars del pensionista i la residència de la torre de Mn. Homs depenents del Ministeri de Treball, clubs d'avis a la majoria dels barris, l'esplai Sant Jordi de la Caixa de Pensions i l'Hogar de la Ancianidad, obra social benèfic de la Caixa d'Estalvis de Terrassa entre altres.

A part de la Sociació de Minusvàlids egarenses (AME) i de la Fraternitat Catòlica d'Invalids que es preocupen dels dèficits ciutadans que pateixen els disminuïts físics ja sigui denunciant o proposant mesures concretes per resoldre aquests problemes (la problemàtica dels disminuïts físics en relació amb el disseny de la ciutat.(CCC), o bé organitzant tallers cooperatius per disminuïts.

Per auge fa a institucions i a altres serveis, Terrassa està mancat de tota meja d'equipaments.

Els disminuïts psíquics compten amb el "centre Verge de Fàtima i el Centre de Rehabilitació per a nens afectats de paràlisi cerebral. Aquest últim està dintre el complex sanitari de l'hospital de per sí propu problemàtic.

Pels malalts mentals no existeix cap mena de servei i sempre que calen solucions d'emergència cal buscar-les fora de Terrassa ja sigui al Clínic de Barcelona o a Torreblanca al Baix Camp.

Per resoldre molta de la problemàtica de la infància sense família hi ha a Terrassa la Fundació Busquets. Està regida per Paüles filles de la Caritat. Regulada per un Patronat. És un servei de re-

sidència per a noies soles, un servei de guarderia per a nens orfes o abandonats fins als 8 o 10 anys. Resolen autèntics casos d'emergència.

Hi ha també "Albergue Infantil", per a nens amb problemes de llenguatge i inadaptacions escolars.

De cara als marginats socials la ciutat de Terrassa no compta amb cap servei.

Llegit un darrera l'altre sembla que els equipaments siguin molts, però si pensem que hi viuen més de 160.000 persones, que les condicions socioculturals de la majoria són molt minses, podem constatar dues coses: la primera que tots els serveis són deficitaris per les necessitats de la ciutat i la segona que a més a més Terrassa té molt problemes sense resoldre a causa d'una carència absoluta d'equipaments. Cal pensar-hi i posar fil a l'agulla el més aviat possible per solventar-ho.

Entre altres podriem citar:

- Serveis de tota mena per a la joventut
- Serveis per a l'ensenyament d'adults
- Serveis de tractament, internament i recuperació de malalts mentals
- Famílies substituïdes
- Ajuda a la llar per a la ancianitat i disminuïts tant físics com psíquics.
- Servei per a transeunts
- Col·lectius infantils

Tot aquest garbuix d'història i d'equipaments, de problemes resolts i sense solució, etc. be molt marcat per la influència de la ciutat de Barcelona. L'acció dels dirigents de Terrassa durant tot aquest període ha sigut tant passiva que no s'els ha vist en cap centre de decisió de tot allò que pogués afectar tant a la ciutat com a la comarca. Els ha estat bé tal com ha anat i així Barcelona fa i desfà

a mesura de les seves necessitats. Tant a l'hora de projectar els túnels de Collcerola, com l'Autopista Barcelona-Terrassa, posem per cas, hi ha fet el mateix paper tant quan Barcelona ha dir blanc com quan ha dit negre.

En aquesta mateixa línia podrien quedar les comunicacions inter-comarcals. Terrassa podria optar pel paper de centre de comunicacions del Vallès Occidental, té una zona residencial de gran valor: Matadepera, el Parc natural de Sant Llorenç i la Serra de l'Obac, una xarxa de carreteres modernes, amples i ben dotades que la manté comunicada amb ciutats tant importants com: Sabadell, Martorell, Olesa, Manresa i Castellà i naturalment amb Barcelona. Per tant representa la porta d'entrada tant del Baix Llobregat com del Bages. Desde Terrassa és fàcil d'arribar a la majoria de pobles del Vallès, els nuclis industrials d'importància creixent com poder ser Les Fonts o Rubí. Però Terrassa, de moment sembla no afectar-li massa, com si no hi tingués res a dir.

Per acabar d'arrodonir la història dels barris de Terrassa ens remetem als documents presentats en el Congrés de Cultura Catalana elaborats per diverses agrupacions de veïns de la ciutat.

- El transvasaments de la Riera de Palau i la seva influència en l'estructura dels barris.
- La Riera de les Arenes: Desequilibris produïts i alternatives.
- Els barris: dèficits d'equipaments, marginació, estructura i relacions amb les institucions públiques.
- El transport públic: necessitats i condicions de disseny per a que compleixin la seva missió.

Tot això és història de Terrassa, els homes hi són i els problemes també però de moment sembla que res es bellugui. Cal deixar temps al temps i els homes els cal fer-hi alguna cosa.

ULLASTRELL

Ullastrell és un municipi situat en la mateixa serralada que rodeja la riera de Gayà, té una altitud de 342 m. i un caràcter eminentment agrícola. És un dels pobles més petits del Vallès.

La distància amb Terrassa, població de la qual depen del tot i per tot és de 8 Km. Hi ha una línia regular d'autobusos amb una freqüència de 4 viatges diaris. Pel seu terme municipal hi passen les carreteres de Martorell a Olesa i de Vilafranca a Terrassa. Podem dir que està força ben comunicat.

El municipi viu de i per a l'agricultura, gràcies a aquesta activitat es projecta cap a la comarca ja que els productes del camp són venuts per els mateixos pagesos als mercats de Sabadell i Terrassa que els consumeixen tota la producció.

A part d'una escola unitària amb unes aules per a nens i unes altres per a nenes que últimament s'han ajuntat escalonant una mica els graus d'ensenyament, un metge que viu al poble i un camp de futbol no hi ha cap més tipus d'equipament. Cal anar a Terrassa per força.

Ullastrell és un poble molt muntanyós que no pot afavorir massa les urbanitzacions per estiuajants i malgrat haver-hi algun que altra intent no pot considerar-se reeixit.

La densitat de població durant aquest temps s'ha mantingut força estable. Seguint comparativament la tònica d'altres poblacions de la comarca podriem dir que Ullastrell ha quedat una mica endarrerida, però de totes maneres mirant-ho amb ulls pràctics ara és un poble que no hi atur, no hi ha contaminació ni sorolls ni excés de població. Els dèficits en una població de 700 habitants no són greus, Terrassa

és a prop, el pagés no està desarrelat...

VACARISSES

Situat dalt d'un petit turó sobre la fundalada del Llobregat, constitueix un mirador natural obert a tot el massís de Montserrat. És un bon lloc d'estiueig per la seva situació, pel seu clima i pels boscos que rodegen el poble. S'ha respectat el paisatge evitant la parcel·lació. Durant l'estiu, Vacarisses té 8.000 habitants mentre que la població censada no arriba als 500. Només hi trobem una concentració massiva d'estiuejants a Torreblanca de Montserrat amb estació pròpia de ferrocarril, la resta són cases escampades pel bosc sense malmetre el paisatge.

Hem de recordar que Vacarisses té la seva pròpia estació a 2 Km. del poble.

De totes maneres és un municipi sense vida pròpia. No hi ha indústria, l'agricultura és escassa, la ramaderia pràcticament inexistent i els boscos de pins i alzines inexplotats. Per ser un poble de tradició estiuenca només s'ha preocupat dels estiuejants. La ma d'obra local es dedica a la construcció de xalets i algunes cases del poble s'han convertit en fondes.

Amb excepció de l'escola no hi cap més servei ni equipament, i la comercial llevat del sector alimentari també. Cal anar a Terrassa o a Manresa.

El municipi només té vida a l'estiu i als caps de setmana.

VILADECAVALLS

A 6 Km. de Terrassa i amb direcció a Olesa es troba un poble

de 2.200 Ha amb una població censada de 1,117 habitants però que a l'estiu es converteix en més de 3.000. Aquest poble és Viladecavalls, voltat de cases de pagés i urbanitzacions, amb boscos i terres de conreu. Durant aquests anys s'ha passat de ser un poble d'estiueig de terrassencs i barcelonins a una zona dormitori de molts dels que treballen a la indústria de Terrassa i dormen a Viladecavalls.

El municipi està força ben comunicat ja que dintre del seu terme hi podem trobar tres estacions de tren: la pròpia, el baixador de la Colònia Gunteres, fruit dels primers grups d'estiuejants i la d'Olesa de Montserrat. A més a més hi ha comunicació de carretera entre Terrassa i Olesa.

Durant tots aquests anys, tota la vida sociocultural s'ha mogut al voltant de la parròquia, la qual va promoure el casal familiar, font de tota mena d'activitats tant culturals com cíviques i adreçades a totes les edats, malgrat tot, el jovent del poble, ja sigui pel fet d'anar-hi a treballar hi tenen les amistats, ja sigui perquè els espectacles són més atractius, es desplacen a Terrassa per omplir les estones de lleure normals.

Comercialment, només el sector alimentari està suficientment equipat, per a tota la resta cal anar a Terrassa. Dels altres tipus de servei n'estan del tot mancats, llevat d'una escola unitària que no funciona com hauria de funcionar per manca d'alumnat, ja que molts nens van a Terrassa. Un metge que viu al poble i un veterinari.

El futur de Viladecavalls és molt problemàtic, la riquesa del sòl no és tant considerable que permeti una planificació que el faci mitjanament rentable, no pot aspirar a donar més de sí del que està donant actualment. Pot permetre viure a la família com a complement de l'activitat industrial, o bé treure'n productes d'horta per vendre

directament al mercat de Terrassa. Tot plegat ben pobre.

Per altra banda, aquestes urbanitzacions ideades com a segona residència passen a convertir-se en llar habitual cada vegada més sovint per dos motius primordials: l'un la inhabilitat de les ciutats industrials i la gent vol marxar a respirar, l'altra que econòmicament cada dia és més difícil mantenir dues cases, a l'hora de triar es tria la de fora.

.....

A més a més d'aquests municipis, hi ha al Vallès Occidental, amb unes característiques determinades trèmentitats que no podem oblidar. Ens referim a Ciutat Badia, Santa Maria de Gallecs i la Mancomunitat Sabadell-Terrassa.

Descriurem breument quins són els trets més destacables de cada un d'aquests nuclis. Els dos primers són centres de població, la Mancomunitat Sabadell-Terrassa és, vol ser i pot millorar un centre de serveis.

CIUTAT BADIA

Pensant amb la descongestió de Barcelona, de palliar la manca d'habitat de gran part de la població obrera barcelonina, i de trobar sòl a baix preu, el Ministerio de la Vivienda va decretar la construcció d'un polígon d'habitacles entre les terres municipals de Barberà i Cerdanyola del Vallès.

Si el Vallès no estava del tot congestionat i malmés, només li faltaven 4.156 vivendes més. Tot un panorama. Però veiem una mica com va anar tot això:

Per redactar el projecte hi havia un període de dos mesos i mig, l'arquitecte autor, Sr. Ricardo Porqueras va utilitzar material

d'una obra similar que s'estava fent a Madrid (Revista Hogar y Arquitectura nº 105 de març-abril 1973). Naturalment, no es va pensar gens ni mica amb la idiosincràsia de la zona.

Pel fet d'estar ubicat en terrenys de dos municipis va obligar a constituir una mancomunitat d'ajuntaments del tot artificial.

Per tractar-se de vivendes protegides, exentes de gran part d'impostos però no de serveis, genera uns dèficits pressupostaris molt grossos, que ajuntaments com els de Barberà o Cerdanyola no poden afrontar ni de bon troç.

Si bé el pla preveia escoles, guarderies, espais verds, jardins per infants... a l'hora de veritat tot va quedar com ho deixà la constructora, és a dir: sense fer-hi res.

Tot això ha donat que la situació de Badia és insostenible des del punt de vista econòmic, social i aduoc administratiu. Badia no funciona ni pot funcionar ni a la curta ni a la llarga.

Però de fet Badia hi és, la gent hi viu i el procés reivindicatiu de Badia ha sigut molt intens per aconseguir aquells serveis més primaris. Desde que van arribar els primers habitants, procedents de capes socials molt baixes i de nuclis de població molt deficitaris, i per tant necessitats de tot, fins actualment, la lluita ha estat dia a dia i s'han aconseguit: 7 escoles, una guarderia, un institut de BUP, un mercat, una farmacia, un ambulatori de la Seguretat Social, i un club d'avis: el Centre Social recreatiu per a la tercera edat.

Tot plegat no massa gran cosa si pensem que la mitjana de persones per familia és força superior a la de Catalunya, que les families nombroses i amb avis són cosa corrent.

La política municipal d'ambdues poblacions no passa per les mateixes coordenades, ni les possibilitats econòmiques dels dos ajuntaments són les mateixes.

Es dona el cas de que un servei: el transport a Sabadell dels nens deficients és vàlid per la banda dreta d'un carrer, perquè és un servei de l'ajuntament de Barberà i no ho pot ser pel nen de la banda esquerra del mateix, aquest viu a Cerdanyola i l'ajuntament no cobreix aquest servei. Aquest cas és concret però en podríem citar d'altres. Tot plegat desorienta a la gent que hi viu que no enten res.

Badia ja el tenim, no es veu cap solució, però el que sí hem d'evitar, casos com Badia es repeteixin.

Hi han altres projectes... cal que no esdevinguin realitat. Catalunya tant agrícola com industrial és per a les persones i aquestes, a més de dormir i treballar han de viure. En llocs com Badia no s'hi pot viure.

SANTA MARIA DE GALLECS

Si en parlem -a part de reivindicar un sector prou ample de la comarca encara salvable- és precisament perquè afecta a una part important del Vallès Occidental, concretament a 4 municipis d'aquest sector.

Gallecs, té una extensió de 1.472 Ha i ocupa terrenys de: Parrets del Vallès, Palau de Plegamans, Mollet, Llissà de Vall, Santa Perpètua de Mogoda, Montcada i Polinyà. D'aquestes Ha, una mica més de 760 cauen dintre el Vallès Occidental.

Però de veritat, què és Gallecs? De moment Gallecs són uns dels terrenys més fèrtils del Vallès, que es veuen amenaçats des de l'any 1976 amb l'expropiació per a construir-hi una ciutat artificial amb 24.000 vivendes on espregen allotjar 150.000 persones i nombroses àrees dedicades a zona industrial. El projecte va nèixer amb caràcter d'urgència fa més de 10 anys i a la pràctica sembla que la única fina-

litat era acabar de cobrir el poc que quedava lliure d'indústries al voltant de Barcelona per convertir a la ciutat comptal amb un monstre industrial on solament comptessin el nombre de fàbriques i els milions d'habitants. El 1976 es constituïa l'entitat encarregada de gestionar l'actuació urbanística urgent "Santa Maria de Gallecs S.A.". La pressió popular i la forta crisi econòmica actual -no ho oblidem- han fet que el projecte no es tirés endavant, però tampoc que es retirés l'amenaça constant que es té al damunt.

Actualmente hi viuen més de 400 persones de molt diversa procedència, antics pagesos que es negaren a cobrar la indemnització i no abandonaren ni cases, ni terres, ni la seva forma de viure, grups de joves que aspiren a un altre model de societat, gitanos, nòmades, etc.

Gallecs és una zona agrícola i de serveis per a la comarca. Aquest plantejament es va fer públic a les Jornades de debat sobre les estructures territorials dels Països catalans dintre l'àmbit d'ordenació del territori del CCC. el 4 de maig del 1977. Cosa que no podem oblidar a l'hora d'ordenar una mica a casa nostra ni a l'hora de planificar serveis, l'espai hi és i cal aprofitar-ho raonadament.

Deien textualment des de Parets en una comunicació a les ciutades Jornades: "Estem en una comarca amb una densitat de població alta, amb un elevat nombre d'indústries, mancats d'equipaments, escoles, zones verdes, hospitals, etc. Volem plans d'ordenació partint del que tenim, s'ha de deixar clar que no volem cap ens nou, cap ciutat nova que sigui model de res, volem els nostres propis domicilis ben dotats i facultats per a cobrir totes les necessitats. El desig de la població és que aquesta zona de 1.472 Ha sigui reservada íntegrament a equipaments de la comarca. Hem de pensar que mai més tindrem la oportunitat que avui se'ns presenta de fer un Vallès millor, o fer un Va-

llès tant viure-hi sigui impossible".

No és solament una reivindicació utòpica: Gallecs és una realitat que cal salvar. Els seus habitants no formen un nucli compacte sino que viuen immersos en la problemàtica concreta del poble que els correspon. Es fan algunes accions conjuntes per salvar la seva casa, es fan algunes accions conjuntes per no malmetre més el Vallès, els ajuntaments dels pobles també intenten de fer-hi quelcom conjuntament però de totes maneres el futur és indecís i poc segur. Caldria que la Generalitat hi prengués alguna acord ràpid en aquest sentit de que al menys s'ha assegurat no fer-hi més monstruositats.

Pel que es refereix a serveis, com és obvi no n'hi ha cap, una petita escola unitària sense cap mena de pes específic. Totes i cada una de les necessitats que tenen els habitants de Gallecs la resolen en el municipi que els correspon.

De fet, l'experiència de masies disperses, dedicades al conreu amb l'ajuntament i l'escola lluny no és cap novetat per a Catalunya, el que sí és nou pel nostre país són els blocs de 14, 16 o 20 pisos sense relació humana possible, els Km. i Km. de ciment amb una casa al costat de l'altra sense serveis, el viure per produir oblidant tota relació de tu a tu, impossibilitant el fet cultural, els ateneus populars, la música i el teatre, la vida associativa... Això últim sí que represente una novetat per a Catalunya.

MANCOMUNITAT SABADELL-TERRASSA

Sabadell i Terrassa són dues ciutats econòmicament i socialment bessones, amb una problemàtica idèntica a la que cal donar-hi respostes idèntiques o similars.

La idea que va nèixer a l'any 1958 impulsada pels alcaldes d'ambdues ciutats Srs. Josep M. Marcet i Josep Clapés estava inspirada en una figura jurídica que sota diverses denominacions ja era vigent a Catalunya en la llei de Règim Local de 1977 i a la llei Municipal Catalana del 1935: La Mancomunitat intermunicipal de serveis enmarcada dins la normativa legal de les mancomunitats voluntàries de municipis.

Partint d'entrada de la similitud de les dues poblacions i amb una visió ampla i efectiva es varen redactar els Estatuts de la Mancomunitat i es començaren els tràmits administratius corresponents que foren aprovats per acord del Consell de Ministres el 25 d'octubre del 1963. La Comissió Gestora de la Mancomunitat està integrada pels dos alcaldes, sis vocals consellers, els dos secretaris i els dos interventors municipals. La presidència, per rotació de dos anys correspon a un dels alcaldes mentre que l'altre exerceix la vice-presidència. És també rotativa l'actuació del secretari i la del interventor.

Entre l'enumeració dels objectius que fan els Estatuts es poden distingir tres grups ben diferenciats:

- 1) L'Urbanisme, que comporta l'ordenació mesurada dels terrenys disponibles per habitar l'anarquia urbanística i la unió d'ambdues ciutats pels suburbis.
- 2) Els serveis, que cobreixin els déficits existents seguint un ordre de prioritats prèviament establertes. El primer servei en funcionament fou la creació de dos centres, masculí i femení, d'ensenyament mitjà, batejats amb els noms d'Arrahona i Egara. Era un servei a les dues ciutats doncs cap d'elles no tenia Institut de Batxillerat. Actualment és un sol Institut Mixte.

Hi ha també una escola per a cecs que depèn del O.N.C.E.

Altres serveis existents són: Mercat Central, Laboratori i parc regional de conservació de carreteres, estació gasomètrica per a suministre de gas a Sabadell i a Terrassa, Facultat d'Arquitectura de la Universitat Autònoma. Hi ha també una Residència Sanitària de la Seguretat Social en construcció.

El tercer grup el podem considerar una mica com a calaix de sastre generalitzador de la unificació d'esforços i possibilitats que coordinen les accions públiques i privades. Pot ser la inclusió dintre la zona d'influència de l'organització "Castell-Arnau", pre-existent a la Mancomunitat perfectament donada de serveis urbans mínims, centre esportiu i baixador ferroviari però que en conjunt és una bona i intel·ligent aportació de la iniciativa privada a la gestió de la Mancomunitat.

La Mancomunitat com a experiència és ben remarcable, la seva base legal és prou ampla i oberta que permet perfeccionar-se. Els anys han demostrat la viabilitat de la tasca iniciada i encara no s'ha dit la darrera paraula. El camí és obert per a crear nous serveis per a les dues comunitats.

Després de tot el que hem vist per aquests pobles del Vallès ens fa pensar en les moltes possibilitats que tenen encara les Mancomunitats.

Ho veurem amb el temps.

FONT DE DADES

- Memòria de la gestió corporativa desenvolupada durant els anys 1972-1977, redactada per el Secretari de la Corporació D. José Antonio Hidalgo del Barrio. Aprobada en la sessió plenària de 4-10-78. Barberà del Vallès.
- Informe sobre Barberà del Vallès anomenat també per alguns sectors de l'Administració Santa Maria de Barberà, confeccionat per l'Agrupació recreativo-cultural, per al Congrés de Cultura Catalana dins l'àmbit VIII, l'Ordenació del territori.
- Barberà. Població i recursos - Informe. Febrer-juny 1980 per Pau Garsaball i Dalmau.
- Estudi sobre la població de Caldes de Montbuy. Vè de Geografia. Geografia de la població. Assumpta Gener, Oriol Bombau, Luis A. Prieto, i Joan Villanueva.
- URBA - Montcada 80. Estudi sobre la població realitzat per: Joan Costa, sociòleg, Anna Oliver Pacheco, Gemma Estebanez Carretero, i Núria Cervera Bardera, assistents socials.
- Mi ciudad y yo. 20 años en una alcaldía (1940-1960) José M. Marcet i Coll.
- 150.000 sabadellenses, Ayuntamiento de Sabadell 1968.
- A l'entorn de l'estudi sobre planificació de serveis socials a Sabadell. Emili Moragas i Badia. Ponència llegida al plè de la Fundació Bosch i Cardellach. 1-2^a64.
- Estudio socioeconómico y de planificación de servicios sociales. Terrassa. ISPA 1967
- Egara, una parroquia obrera bajo el franquismo. 1963-1977. Josep Ricard i Ollé.

- Dinàmica i perspectiva del Vallès 1969. Volum II Sabadell y su zona de influencia. Volum III Terrassa y su zona de influencia. Volum IV Caldes de Montbui.
- Incidència de les "noves ciutats" previstes a la comarca del Vallès. Ponència del Secretariat de Sabadell de l'àmbit VIIIe, redactat per Xavier Sauquet i Evarist Manzano. CCC.
- La Mancomunitat de Sabadell-Terrassa. Jordi Baulies. Serra d'or nº 107. agost 1968.
- Entrevistes amb diverses persones dels pobles prou coneixedores de la realitat local corresponent per a donar-ne una visió objectiva.
- Entrevistes amb assitents socials que treballen als Ajuntaments i altres institucions dels diferents pobles de la comarca.
- Nous Horitzons. Publicació mensual editada pel PSUC nº 54 maig del 1979.
- Guia de residències i clubs per a l'ancianitat. Servei de promoció de l'obra social. Caixa de Pensions 1979.
- Guia d'institucions per a minusvàlids de Catalunya i les Balears. Servei d'informació de la Caixa de Pensions 1979.

ALTERNATIVA DE FUTUR. Quina política social ens cal emprar per a resoldre els problemes socials del Vallès Occidental en el que afecta a serveis socials.

Hem donat una repasada a tots i cada un dels pobles del Vallès Occidental i contemplat separatament els seus dèficits. Tenint present que a Catalunya el fet comarcal és un fet estructural, és a dir que té unes constants visibles i localitzables sobre el territori i una realitat física que condiciona la vida social dels homes i de les dones que hi viuen. Sabem que política social és tota acció de l'Administració encaminada a promoure les condicions necessàries per aconseguir una xarxa de serveis que cobreixin les necessitats concretes dels diferents grups de població mancats de serveis específics. Sense oblidar la influència que per la seva proximitat Barcelona té sobre el Vallès ni la política metropolitana que fins el moment present s'ha dut a terme, podem constatar diferents realitats:

- 1) Pobles tant assumits per la realitat barcelonina que ja no tenen res a veure amb el Vallès: Sant Cugat o Montcada.
- 2) Municipis que per la seva força industrial i humana s'han convertit amb metròpolis més que en centres d'influència comarcal, tal pot ser el cas de Sabadell o de Terrassa.
- 3) Pobles, que per la seva proximitat amb les grans ciutats i per la política urbanística concreta s'han convertit amb barris residencials i han perdut la seva autonomia local i per tant tendeixen a desaparèixer com a municipi. Entre ells podem comptar Matadepera o Viladecavalls.
- 4) Pobles que encara conserven les característiques com a tals i que ben dotats dels serveis adients serien un bon nucli de generació de vida col·lectiva. Aquest podria ser el cas de Caldes de Montbui.
- 5) Una manca de consciència comarcal força important motivat per molts anys d'una política provincial, d'una escassetat de recursos que han

fet que cadascú s'hagués d'espavilar com pogués sense ordre ni concert, sense nuclis integradors ni aglutinadors administrativament parlant, amb una forta pressió de masses immigrades amb un desconeixement total del país que els acollia, i un interès molt explícit dels dirigent de l'època per destruir Catalunya.

La realitat és aquesta. Tenim un Vallès Occidental trossejat, super poblat, mal girbat i sense cohesió però que la gent hi viu, la gent hi treballa o espera treballar-hi i té unes necessitats vitals a cobrir.

Passant per alt que allò que no està al nostre abast com podrien ser un canvi radical de les estructures de l'Estat Espanyol i de la legislació vigent. Perque és clar que l'INP està pensat desde Madrid amb una visió d'unitat provincial i sense tenir en compte ni el transport públic ni les curves de nivell, ni l'urbanització local. I això caldria canviar-ho.

Cassos com els de Montcada que els caldrà anar a Badalona per especialitats mèdiques amb la Conrreteria pel mig, o repartit entre Sabadell i Mollet les seccions del mateix INP per la gent de Santa Perpétua, demostren una manca total i absoluta de la realitat del país.

Que les guarderies depenguin del Ministeri de Treball i no del d'ensenyament és una altra cosa que avui no té sentit. Però de moment és així.

Que l'horari i festes escolars no tinguin res a veure amb els laborals, crea més problemes que altra cosa. Cadascú amb els seus problemes.

Que el sistema educatiu només contempli la instrucció, i encara de vegades deficitària, i no estimuli l'esperit creatiu dels alumnes és quelcom que no va. Però és el sistema que tenim.

Que l'escola no tingui lloc per a nens amb problemes d'adaptació, de conducta, amb petites deficiències físiques o psíquiques, pot ser una altra cosa, no una escola. Però amb 40, 50 ó 60 alumnes per aula no hi caben els cassos especials.

Per aquest camí ens allargariem molt i no concretariem res. Ens cal anar al gra i tocar de peus a terra.

El que ens falta en el Vallès Occidental com a factor bàsic són:

- Centres socials polivalents a tots i cada un dels barris de les grans ciutats, a tots i cada un dels barris allunyats del centre urbà dels pobles mitjans, a tots i cada un dels pobles petits, per petits que siguin.

A aquests centres hi haurien de tenir cabuda per a tots, un servei d'informació social de recursos de la comunitat, dels drets i deures del treballador, de pensions i ajudes econòmiques en cassos d'emergència, locals d'acolliment per a joves i vells amb potenciació de la creativitat personal, esplai per la mainada i fonts de cultura, biblioteca, ludoteca, etc.

Aquests centres haurien de facilitar la convivència entre les persones que viuen en el mateix sector, incluint-hi la pròpia família que, moltes vegades per manca d'espai vital en els pisos generen més baralles que bona harmonia.

- Hospitals comarcals generals amb totes les especialitats mèdiques i quirúrgiques, des de maternal fins a geriàtric. Pensant amb la densitat de població no pot ser de cap manera un de sol per la comarca sino diversos repartits. Com a punts orientatius podriem citar: en el sector de Montcada-Ripollet-Cerdanyola, en el sector de Caldes-Palau-Santa Perpetua-Sentmenat-Castellar, en el sector de Rubí, perquè la Resi-

dència que s'està construint a la Mancomunitat Sabadell-Terrassa queda plena amb les necessitats de les dues ciutats.

- Hospital psiquiàtric per a tot el Vallès Occidental amb ambulatoris i centres diurns a les poblacions més afectades que solen ser les més industrialitzades.

- Guarderies en tots els centres escolars però amb un horari més adient amb l'horari de la mare que treballa fora de la llar. Si són en el mateix local de l'escola facilita els desplaçaments de portada i recollida dels nens. Si tots els germans van a la mateixa escola i l'horari és el mateix del laboral no cal pagar mainaderes ni responsabilitzar als germans més grans que moltes vegades no tenen edat per fer-ho.

La guarderia és un servei al nen, li proporciona estímuls que l'ajuden al seu desenvolupament integral i tranquil·litza als pares que saben que els seus fills tenen companyia.

- Residències per a vells sense família que s'assemblin més a llars que a hospicis. Enclavades en els mateixos barris o pobles per no trencar l'arrelament.

- Ajuda domiciliària per a vells o disminuïts que moltes vegades es veuen obligats a abandonar la seva llar i el seu poble.

- Escoles per a deficients amb impossibilitat d'assitir a l'escola pública. No solament a Sabadell i Terrassa sino en altres sectors amb un transport escolar adient.

- Servei de recuperació funcional o psíquica que permetés un màxim de rendiment amb un mínim de costos. No podem oblidar un servei de transport racional i pràctic.

- Residències per a disminuïts físics sense família que els permetés moure's sense entrebancs i tenir a prop tallers ocupacionals on poguessin guanyar-se la vida.

- Escoles especials per a disminuïts sensorials a Sabadell i a Terrassa per als nens de la comarca amb defectes però amb transport públic escolar que facilités el trasllat.

Quan parlavem dels hospitals comarcals insinuàvem uns centres geogràfics claus perquè veiem que són nuclis de població amb una certa coherència. Si sumem la població real dels 23 pobles del Vallès Occidental, ens acostem molt aprop dels 600.000 habitants. Pensar en institucions comarcals per tota aquesta gent és una monstruositat, no són viables t'ho miris com t'ho miris. Ens cal dividir el Vallès en zones que permetin fer accessible humana i econòmicament rentable qual-sevol equipament.

La realitat és aquesta, ens cal sectorialitzar la comarca per dotar-la de serveis que serveixin. Ens hem de treure del cap la idea d'una comarca globalitzada ja que som massa gent. El Vallès Occidental reb una influència massa forta de Barcelona i ha crescut massa després per a conservar aquella unitat que li era pròpia ara fa més de 20 anys. El temps no passa endevades.

Hem exposat uns serveis generals per a tota la comarca però a més a més ens en caldrien d'altres especialitzats amb unes connexions locals específiques. Els ajuntaments de cada població han de tenir prou autonomia i prou flexibilitat econòmica per organitzar aquell servei que la realitat del seu poble o d'un sector determinat de la seva població faci necessari.

Hi haurà llocs com Sabadell, Terrassa, Sant Cugat, per citar-ne alguns que serà més urgent un servei de tractament i prevenció de toxicomanies no alcohòliques, els equipaments necessàries per a fer-ho possible han de ser municipals. Hi haurà llocs, Gallifa posem per cas, amb una població molt vella, caldrà potenciar serveis per a la tercera

edat. O pel contrari, poblacions amb força contingent jove, Caldes per exemple, caldran casals, esplai i cultura per a la seva formació integral.

Tots aquests serveis i equipaments han de ser promoguts, finançats pels ajuntaments.

Tots aquests serveis que veiem necessaris per el Vallès Occidental, són vàlids també per a tot Catalunya amb les variants pròpies de cada comarca. Les unes caldrà sectoritzar-les, d'altres no. Les unes els urgirà més un tipus de servei que altres però, de serveis i equipaments socials n'estem tant mancats que tots hi fan falta.

Davant tota aquesta panoràmica volem fer constar que el primer que ens manca és una llei de serveis socials que reguli i potencialitzi el que hi ha i ajudi a crear el que falta. Una divisió territorial de Catalunya pensada pels homes que hi viuen però, sense oblidar la història del país ens ha de portar a una autèntica planificació de serveis.

A Catalunya tenim una llarga tradició de resoldre les nostres dificultats amb l'esforç i la col·laboració de tots. La iniciativa privada i la pública han treballat conjuntament per tal de fer realitat una empresa del caire que sigui, que el poble necessiti... Les Mútues, les cooperatives, els casals populars, etc. tenen una història que els ve d'antic. Toquem de peus a terra, copsem la realitat d'avui però no oblidem tot aquest potencial humà i de història que han fet de Catalunya el que ara és.

Hostes vingueren que de casa ens tragueren, tornem a actuar de la mateixa manera que ho fan els de casa, respectem les comarques com un fet connatural de Catalunya i dotem-les dels serveis i equipaments necessaris perquè la seva vida sigui això: vida.

Si pensem amb uns serveis socials propis a Catalunya , tindrem
uns serveis socials propis i adequats al Vallès Occidental.